

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Işıkla Gelen Değişim

Dr. Melvin Morse
Paul Perry

Işıkla Gelen Değişim / Dr. Melvin Morse & Paul Perry
Orijinal Adı: Transformed By The Light

© Dr. Melvin L. Morse and Paul Perry, 1992
© Dharma Yayınları, 2006

Yayın hakları Nurcihan Kesim Ajans aracılığı ile
Dharma Yayınları'na aittir.
Yayıncının yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz.
Kaynak göstermek koşuluyla alıntı yapılabilir.

1. Basım: Haziran 2006

Yayıncı: Namık Kemal Atalay
Genel Yayın Yönetmeni: Hasan Öztoprak
Çeviri: İmge Tan
Yayına Hazırlayan: Özlem İşbilir
Düzeltili: Ayten Koçalp
Kapak Tasarımı: Mithat Çınar
Sayfa Düzeni: Çiğdem Dilbaz

Şefik Matbaası'nda basılmıştır.
Marmara San. Sit. M Blok No: 291
İkitelli - İstanbul
Tel: (0 212) 472 15 00/3 hat

Kütüphane Bilgi Kartı (CIP):
Dr. Melvin Morse & Paul Perry
Işıkla Gelen Değişim
Spiritüel, Mistik
İstanbul, Dharma Yayınları, 2006, 272 sayfa

ISBN: 9944-986-33-X

Dharma

Yayınevi: İstiklal Cad. Tütüncü Çıkmazı
No: 3/3-4, Galatasaray/Beyoğlu, İstanbul
Tel: (0 212) 249 10 65-66-67 • Faks: (0 212) 249 10 99
e-posta: editor@dharma.com.tr

Satış ve Dağıtım: Mollafenari Sok.
No: 17 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (0 212) 512 81 21 • Faks: (0 212) 512 50 21
e-posta: dharma@dharma.com.tr
internet satış adresi: www.dharma.com.tr

İşıkla Gelen Değişim

Dr. Melvin Morse
Paul Perry

Çeviri: İmge Tan

Dr. Melvin Morse, George Washington Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olmuştur. Ulusal Hizmetler Araştırma Ödülü'nün sahibidir. Ölümüne yakın deneyimler alanında tanınmış bir otoritedir. Sekiz yıldır çocuklarda görülen ölümüne yakın deneyimleri araştırmaktadır. Washington Üniversitesi'nin pediatri bölümünde doçenttir. Seattle bölgesindeki banliyölerde yürüttüğü özel çalışmaları da vaktinin büyük bir bölümünü almaktadır. Washington Seattle'da karısı ve dört çocuğuyla birlikte yaşamaktadır.

Paul Perry, Columbia Üniversitesi Freedom Forum Media Center (Özgürlük Forumu Medya Merkezi) mezunlarından olup, American Health (Amerikan Sağlığı) dergisinin de eski genel yayın yönetmenidir. Ölümüne yaklaşma çalışmalarının babası kabul edilen Dr. Raymond Moody'nin iki kitabında yardımcı yazarlık yapmıştır. Arizona'da bulunan Scottsdale'de karısı ve üç çocuğuyla yaşamaktadır.

İçindekiler

Önsöz.....	7
Teşekkür	13
1 Değişim Geçirenler	17
2 Değişimler Çalışması	47
3 Yaşamaktan -ya da Ölmekten- Korkmamak.....	84
4 Zihin Gücü	110
5 Görünmeyene İnanmak	138
6 Mistisizmin Devreleri	162
7 Değişimler Çalışmasının Sürpriz Hazineleeri.....	195
8 Tanrı'nın Parıltısı.....	230

Önsöz

Ölüme Yakın Deneyim Nedir?

Dünya üzerinde milyonlarca insan ölüme yakın deneyimler yaşamıştır. Ölümden dönen binlerce insanın incelenmesi sonucunda, tıp araştırmacıları “ölüme yakın deneyim”i tanımlayan ortak unsurları ve aşamaları belirleyebilmişlerdir. Temel olarak bu deneyimin dokuz karakteristik belirtisi bulunmaktadır. Ancak incelemelerinin kesin sonuçlar vermesi için ÖYD’leri daha fazla belirti açısından ele alan bazı araştırmacılar da bulunmaktadır.

Bahsi geçen dokuz karakteristik belirtinin tamamının yaşanması “tam kapsamlı ÖYD” olarak adlandırılır. Bunlar nadir görülen vakalardır. Genellikle ÖYD yaşayan bir insanda bir ya da iki belirti gözlemlenir: Bedenin dışına çıkma deneyimi veya tünel deneyimi gibi. Kişinin bu deneyiminden dolayı bir değişim geçirmesi için sadece tam kapsamlı ÖYD yaşamış olması gerekmemektedir. Birçok insan, özellikle de çocuklar, “ışıklı varlık deneyimi” yaşarlar. Diğerleri sadece “tünel deneyimi” yaşamış olabilirler. Tıpkı uzun ve tam kapsamlı deneyimler gibi bunlar da birer ÖYD çeşididir. Bu kitapta sunulan araştırma, ÖYD yaşamış kişilerin hemen hemen hep-

sinin bu deneyimlerinin sonrasında bir değişim geçirmiş olduklarını bize gösteriyor. Örneğin, hayattan daha fazla zevk alıyorlar veya genellikle ölümden korkmuyorlar. Bazıları ise daha az belirgin değişimler geçiriyor. Altıncı hisleri güçleniyor ve hatta ölümlle kısa süreli temaslarının sonucunda daha akıllandıkları görölüyor.

ÖYD'lerin dokuz önemli belirtisinden aşığıda bahsedilmektedir. Her belirti, ölümün eşığinden dönmüş birilerinin gerçek hikâyeleri ile anlatılmıştır.

1) Ölmüş Gibi Hissetmek

“Anlatması çok güç. Öyle bir andı ki; kocamın karısı değildim, çocuklarımın annesi değildim, annem ve babamın çocukları değildim. Yalnızca ve tamamen kendimdim.”

- Kalp rahatsızlığı sonrasında 65 yaşında Chicago'lu bir kadının sözleri

2) Acı Duymamak ve Huzur

“Sanki beni dünyaya bağlayan ipler kesilmiş gibiydi. Artık ne korku hissediyordum ne de kendi bedenimi. Doktorlar ve hemşirelerin benimle ilgili bir çaba içerisinde olduklarını duyabiliyordum ama bu durum benim için hiçbir şey ifade etmiyordu.”

-Trafik kazası sonucu “ölen” Georgia'lı bir ev hanımının sözleri

3) Bedenin Dışına Çıkmak

“Yukarıdan hastane yatağında yatmakta olan kendi bedenime bakabiliyordum. Etrafımda telaşla koşuşturan doktorlar

ve hemşireler vardı. Onların odaya bir makine getirdiklerini ve yatağının ayakucuna yakın bir yere yerleştirdiklerini görebiliyordum. Kutuya benzeyen makinenin yanlarına bağlı iki kol uzanıyordu. Sonradan anladım ki bu alet kalp durduğu zaman onu yeniden çalıştırmak için kalbe şok uygulayan o makinelerden biriydi.

Bir rahip içeri girdi ve bana bir tür cenaze duası okumaya başladı. Yatağın altına doğru ilerledim ve olan biten her şeyi buradan izlemeye devam ettim. Tıpkı bir tiyatroda seyirci olmak gibiydi.

Yatakta duran bedenimin arkasında bir duvar saati vardı. Hem yataktaki siluetimi hem de 11.11'i gösteren saati görebiliyordum.

Daha sonra tekrar bedenimin içine girdim. Uyandığımı ve ayakucumda bedenimi izlemiş olan kendimi aradığımı hatırlıyorum.”

- İlaç tedavisine reaksiyon gösterdiği için ölümden dönen Arizona'lı bir kadının sözleri

4) Tünel Deneyimi

“Fırtına patlamak üzereydi ve ben golf oynuyordum. Bir anda üzerime yıldırım düştü. Birkaç saniye havada, bedenimin üzerinde asılı kaldım. Daha sonra kendimi bir tünelin içine çekiliyormuş gibi hissettim. Etrafımda hiçbir şey göremiyordum, ama çok sratlı bir şekilde ilerliyormuşum gibi hissediyordum. Kesinlikle bir tneldeydim. Tünelin diğer ucuna yaklaştıka büyüyen ışığı görünce bunu daha iyi anladım.”

- Yıldırım düşmesi sonrasında Güneyli bir araba galericisinin sözleri

5) Işık Saçan İnsanlar

“Tünelin sonunda beni bir grup insan karşıladı. Hepsi de tıpkı fenerler gibi parıldıyorlardı. Sanki içerideki her şey ışıklıymış gibi etraf parıl parıldı. Oradaki insanların hiçbirini tanımıyordum ama hepsi de beni çok seviyormuş gibi görünüyorlardı.”

- Kalp rahatsızlığı sonrasında 10 yaşında bir erkek çocuğunun sözleri

6) Işıktan Varlık

“Kocaman çiçeklerle dolu bir bahçede uyandığımı hatırlıyorum. Çiçeklerin büyük yıldızçiçeklerine benzediklerini söyleyebilirim. Bahçenin ortamı sıcacık ve aydınlıktı. Çok güzel bir yerdi.

Biraz bahçede dolaştım. O ‘Varlık’ da orada duruyordu. Bahçe muhteşem güzellikteydi ancak O’nun varlığının yanında tüm bu güzellikler sönük kalıyordu. O’nun tarafından sevildiğimi ve desteklendiğimi hissettim. Hayatım boyunca yaşadığım en büyüğü duyuydu. Yıllar önce yaşamış olmama rağmen hâlâ o duyguyu hissedebiliyorum.”

- Çocukluk ÖYD’sini anlatan orta yaşlı bir kadının sözleri

7) Hayatını Yeniden Gözden Geçirmek

“Bu Aydınlık Varlık etrafımı çevirdi ve bana hayatımı gösterdi. O ana kadar yaptığım her şey tekrar değerlendirebilmem için gözlerimin önünden geçiyordu. Bazı kısımlarını görmek ne kadar tatsız olsa da hayatımı baştan sona seyretmek çok güzel bir histi. Bu süreç içinde özellikle bir olayı hatırladım. Çocukken kız kardeşimin Paskalya sepetini kaçırt-

mıştım çünkü içinde benim istediğim bir oyuncak vardı. Hayatımı gözlemlediğim bu süreçte onun yaşamış olduğu üzüntü, kayıp ve yadsıma duygularını da hissettim.

Hem incittiğim insanlar olup üzüntüyü, hem de yardım ettiklerim olup mutluluğu yaşamıştım.”

- 23 yaşında ÖYD yaşamış Ohio’lu bir kadının sözleri

8) Geri Dönüşe Gönülsüz Olmak

“Hayatım gözlerimin önünden geçtikten sonra bedenime geri dönmek istemedim. Orada çok rahattım. Etrafımı saran aydınlık saf ve kusursuz sevgiydi. O (Aydınlık Varlık) geri dönmek isteyip istemediğimi sordu. Ben ise ona ‘Hayır’ cevabını verdim. Bu cevabım üzerine O, bana dönmem gerektiğini, çünkü daha yapılacak birçok şeyin beni beklediğini söyledi. Böylece tekrar bedenime döndüm. Bunu anlatmanın başka bir yolu yok. Bir anda yatağımdaydım ve makinenin kolları elinde olduğu halde karşımda duran doktoruma bakıyordum.

Bir an için hayata döndürülmüş olmaktan dolayı öfke duydum. ‘Bir daha asla bana bunu yapmayın!’ dedim. Bu sözlerim beni kurtarmak için oldukça çabalamış olan arkadaşım için gerçek bir şok oldu.”

- Meslektaşlarından biri tarafından hayata döndürülen bir kardiyolog

9) Kişilik Değişimi

“Hastanede uyandığımda ilk gördüğüm şey bir çiçektir. Ağlamaya başladım. İster inanın ister inanmayın ama fark ettim ki ölümden döndüğüm ana kadar hiç gerçek anlamda bir çiçek görmemişim. Öldüğümde öğrendiğim en önemli şeylerden

biri, her birimizin yaşıyan ve çok büyük bir evrenin birer parçası olduğumuzdu. Eğer kendimize zarar vermeden başka bir kişiye ya da herhangi başka bir canlıya zarar verebileceğimizi düşünüyorsak, feci şekilde yanılıyoruz demektir.”

- Kalp krizi sonrasında hayatta kalan 62 yaşında bir işadamı

Teşekkür

Bildiğim kadarıyla şu ana kadar ölüme yakın deneyimlerle ilgili yapılmış olan en kapsamlı çalışma Seattle çalışmasıdır. Bu çalışmaya katkıda bulunan yüzlerce insana ve harcanan sonsuz emeğe ne kadar teşekkür etsem azdır. Çalışmanın tüm katılımcılarına, özellikle de bunu yapma sebepleri çok açık olmamasına rağmen uzun soru formlarını doldurmak zorunda kalan kontrol grubu hastalarına teşekkür ederim. Umarım katılımcılar bu kitabı okuduktan sonra Seattle çalışmasının bir parçası oldukları için gurur duyarlar.

Araştırma danışmanlarım Dr. Archie Blayer ve Dr. Jerrold Milstein'a çok teşekkür ederim. Onlarla yapmış olduğum konuşmalarım tıkanıp gittiğim noktalarda bana yardımcı olan bir ilham kaynağı oldu. Dr. John Neff, sürekli bir manevi destek ve ilham kaynağımdı. Dr. Edgar Marcuse ise geçmişte de çoğu kereler olduğu gibi yine çok önemli zamanlarda araştırmama müdahil oldu. Ayrıca hem Çocuk Hastanesi'nin hem de Valley Tıp Merkezi'nin hemşire heyetine paha biçilemez anlayışlarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Rich Roodman, Jim Distlehorst ve Valley Tıp Merkezi'nin yönetimine de bıkmadan usanmadan araştırmama verdikleri destek için teşekkür ederim. Hastanemin ve tüm tıp persone-

linin tam desteği ile çalışmamı yrttğm bilmek, karşılaştığım zorluklarla çok daha kolay baş edebilmemi sağladı. Bu araştırma kesinlikle tartışmalı bir alışma. John Neff ve Jim Distlehorst gibi doktorların beni desteklemeleri çalışmamın yarattığı tartışmalardan ziyade araştırmamın kendisine odaklanmamı sağladı.

Ortaklarımın cmertce destekleri olmasaydı, hem yoğun bir pediatri uzmanı olup hem de yazmaya vakit bulamazdım. Dr. Margaret Clements, daima en gerekli zamanlarda bana verdiği ilham fikirleriyle çok önemli katkılarda bulundu. David Christopher, Gary German, Garciella Del Rio, Margaret Clements ve Mike Anderson süper doktorlar ve olağanüstü insanlar. Onların yardımları olmadan bu ikinci kitabımı bitiremezdim. Ayrıca her televizyona ıkışımdan sonra gelen binlerce telefonu ve küçük not kâğıtlarımı idare ettikleri için ofisteki yardımcılara da teşekkür etmek isterim. Departman hemşişemiz Mary Anne Anderson, ayaklarımın hep yere basmasını sağlayarak uygulamadaki başarılarımın asıl sırrı olmuştur.

Avukatım Stew Cogan'a da tüm yardımlarından dolayı teşekkür ederim. Hem bir psikiyatristten daha ucuza geldiği, hem de çok daha pratik olduğu için. Villard Kitapları bana gvenmeseydi bu kitap da ortaya çıkamazdı. Yazdıklarımı acımasızca düzelten Diane Reverand'a ve anlaşılamayanları anlaşılır hale getirerek bana büyük bir armağan vermiş olan yazarım Paul Perry'ye teşekkürlerimi sunarım. Ajansım Nat Sobel ve ofisindeki tüm çalışanlarına, özellikle de Craig Holden'e teşekkürler. Sadece basit bir yazar değil de, kendilerini ölüme yakın deneyimleri derinlemesine inceleme ve bu tip deneyimlerin toplum üzerindeki etkilerini de anlamaya adanmış büyük bir ekibin bir yesi olduğum için kendimi çok şanslı hissediyorum.

Asıl çalışmanın önemli bir bölümü Shannon Greer'ın çabalarının bir sonucudur. Soru formlarının tasarlanmasından görüşmelerin yapılmasına, veri toplamadan detayları organize etmek için harcanan sıkıcı saatlere kadar bu çalışmanın tüm aşamalarıyla uğraşmıştır. Dr. Vernon Neppe'nin düşünce yapısı ve yazdıklarından da büyük ölçüde etkilendiğimi belirtmeliyim. Bilinçlilik araştırmaları alanında günümüzün en önde gelen araştırmacısı olduğunu düşünüyorum. On yılı aşkın bir süredir ilişkide bulunduğum Uluslararası Ölüme Yakın Çalışmalar Birliği'nin Seattle bölümüne de desteklerinden dolayı teşekkür ederim. Onların yardımları olmadan bu çalışma tamamlanamazdı. Bu alanda çalışmaya karar vererek Seattle Çocuk Hastanesi'ne toy bir öğrenci olarak geldiğim ilk yıllarımdan beri beni tanıyan Kim Clark ve Bruce Greyson'a teşekkürler. Ölüme yakın deneyim yaşayanlar ya da ölüm öncesi birtakım görüntüler gören insanların psikolojileri ile ilgili olarak edindiğim hassasiyet ve anlayışı onların yardımlarına borçluyum.

Bahsettiklerim dışında bana yardımları dokunan birçok başka insan da oldu. Birçokları, cevaplamaya fırsat bulamadığım ama okuduğum ve etkilendiğim yüzlerce mektup gönderdiler. Birtakım insanlarla da konferanslar sonrasında, radyolarda katıldığım sohbet programlarında ya da havaalanında tanıştım. Onların da bu çalışmaya katkıları olmuştur ve hepsine teşekkürlerimi sunuyorum.

İlk kitabımı ilham kaynağım olan eşim Allison'a ithaf etmiştim. Evliliğimiz gerçek bir ortaklık ve başarılarımın tamamını da onun yardımlarına borçluyum. Çocuklarım Bridget, Colleen ve Bret'e de göstermiş oldukları sabır ve sevgi için teşekkür ederim. Gecenin bir yarısı beni uyandırarak, düşüncelerle boğuşan zihnime bir bölüm daha bitirmem gerektiği-

ni hatırlatan en küçük oğlum Cody'nin herkesten fazla katkıda bulunmuş olabileceğini de söylemeliyim. Son olarak da, anneme her şey için teşekkürler.

1

Değişim Geçirenler

“Yaşamın ne olduğunu anlamak için ölmeye değer.”

-T.S. Eliot

“İçtenlikle söylüyorum Dr. Morse, bu deneyimin beni değiştirdiğini düşünmüyorum.”

Donna'nın ölümün eşiğinden döndüğü o korkunç gecenin hikâyesini anlatması henüz bitmişti. Ölümüne yakın deneyiminin üzerinden geçen üç yıl boyunca kendisiyle ilgili herhangi bir değişiklik fark edip etmediğini öğrenmeye çalışıyordum.

Hikâyesi, son beş yılda dinlemiş olduğum yüzlerce ölümüne yakın deneyim hikâyesinin tipik örneklerinden biriydi. Ancak hikâyesini bu kadar gerçekçi ve duygularına yenilmeden anlattığını duymak, onca zaman sonra bile tüylerimin ürpermesine neden oluyor.

Donna on iki yaşındayken akut zatürreeye yakalanmış. Doktoru ilaç tedavisi ile hastalığı kontrol altına aldığını düşünerek evde kalmasına izin vermiş. Kendisine bu enfeksiyon ile ilgili standart tedavi yöntemleri önerilmiş: İlaçlarını al, bol bol sıvı tüket ve istirahat et. Her şeyin zaten kötüyken berbat bir hale dönüştüğü, hatta neredeyse ölümcül aşamaya geldiği o akşamüstüne kadar Donna tedavisini harfiyen uygulamış.

Donna, Cincinnati Ohio'daki evlerinde kanepede uzanmış televizyon izlerken bir anda nefes almakta güçlük çekmeye başladığını fark etmiş. Önce bunu düşünmemeye çalışmış. Hatta izlemekte olduğu komediye daha fazla konsantre olmuş. Kısa bir süre sonra, sanki göğüs kafesini çevreleyen metal bir kayış nefesini kesercesine kendisini sıkıştırıyormuş gibi hissetmeye başlamış.

Donna hemen annesine seslenmiş.

Annesinin odaya girdiğinde karşılaştığı manzara oldukça ürkütücü olmalı, çünkü temiz hava alabilmesi için Donna'yı kaptığı gibi dışarıya çıkarmış. Donna, bu soğuk kış gecesinde bahçede elleri ve dizlerinin üstüne çökerek bir süre zorlukla nefes almaya çalışmış. Ciğerlerinde hissettiği sıkışma nefes almasını imkânsız hale getiriyormuş. Donna'nın annesi çok hızlı hareket etmiş. Kızını arabaya yerleştirerek büyük bir süratle hastaneye doğru yola koyulmuşlar. Donna'nın duyduğu son ses annesinin adını haykırması olmuş. Sonrasında ise tamamen farklı bir gerçeklik ortaya çıkmış:

Bir ışık gördüğümü hatırlıyorum. Merak ettim ve ışığa doğru gittim. Sanki bir fotoğraf makinesinin flaşının ışığına bakar gibiydim – beyaz, parlak ve çok aydınlık.

Birden bana uzanan eller ortaya çıktı ve büyükbabamla büyükannemi gördüm. Büyükbabam ve büyükannem ya da uzanan eller sadece ışığın bir parçası değillerdi. Onlar ışığın

ta kendisiydi. Her yerde eller vardı, yüzlerce el bana doğru uzanıyordu. Yunan heykellerine benziyorlardı ve beni birkaç yıl önce ölmüş olan büyükannemle büyükbabamın yanına uğurlamak üzere bana el sallıyorlardı.

Büyükannem ve büyükbabamla iletişim kurdum ama onlarla konuşmadım. Düşünmeyi bile unutmuştum. Ama onlar konuşurken yanlarında duruyordum. Ne söylemişlerdi? Bana birçok problemimi çözmüş olduğumu ve şimdi iki yöne de gidebileceğimi söylediler. Yani ya onlarla birlikte o ışığın içinde kalacaktım, ya da tekrar bedenime dönecektim. Bu bana bağlıydı. Onlarla kalmam kesinlikle gerekli değildi.

Donna karar verme sürecini hatırlamamasına rağmen aramıza geri dönmüştü. Geri döndüğünde de tıbbi gerçeklerle karşılaşmıştı. Hastanede ona müdahale eden doktoru, gördüğü “halüsinasyonların” kullanmış olduğu birtakım ilaçlardan kaynaklandığını söylemişti. Hastanede kaldığı sürece ona herhangi bir ilaç vermediği için de ondan evdeki tedavi sürecinde ne tür ilaçlar kullandığını öğrenmek istemişti.

Pediatric uzmanı da aynı şeyleri söylemişti. Donna ve anesi doktora ışık deneyiminden bahsettiklerinde doktor, halüsinasyon görmeye yol açabilen bir tür ilaç kullanımından kaynaklanmış olabileceğini belirtmişti. “Aksi takdirde,” demişti uzman, “bana onun ölüme yakın deneyim yaşadığını söylüyorsunuz demektir!”

Donna’nın hikâyesini dinledikten sonra yaşadıklarının tamamına bunlar olduğuna kanaat getirdim. Biz ölüme yakın deneyim araştırmacılarının bildiği birçok belirtiyi kesinlikle yaşamıştı. Yoğun bir acıdan huzura ve acısız bir ortama yolculuk etmişti. Kendisini çağıran sevgiyle dolu yoğun bir ışık kütlesi tarafından adeta yutulmuştu. Her şeyin yolunda olduğu bilgisiyle kendisini rahatlatan, ışık saçan insanları –ölen büyükannesi ve büyükbabasını– görmüştü. Ona bedenine ge-

ri dönmek ya da büyükannesi ve büyükbabasıyla ışıktaki kal-
mak seçenekleri sunulmuştu (gerçi yaşadığı deneyim esna-
sında bunun çok da farkında değildi). Şimdi ise doktorlarının
ona böyle bir deneyimin aslında hiç yaşanmamış olduğunu
anlatmaya çalıştıkları bu teyit edilemeyen semptomla, yani
tıbbi itimatsızlık ile karşı karşıyaydı. Kısacası, ona kendi ger-
çekliğini yadsımasını söylüyorlardı.

Benim rolüm burada başlıyordu. Tıbbi bir konferanstay-
ken bir iş arkadaşım tarafından Donna ile tanıştırıldım. Donna
ilk kitabım olan *Closer to the Light*'ı / Işığa Bir Adım Kala* oku-
muştu ve hem tıp dünyasından olup, hem de bu deneyimini
“anlayabilecek” birileri ile durumunu paylaşmak istemişti.

Onun durumunu çok iyi anlıyordum. Yüzlerce çocuk ve
yetişkinle ölüme yakın deneyimler hakkında konuşmuş biri
olarak, bazı şeylerin tıbbın kılavuzluğunda açıklanamayaca-
ğını kabul etmekte zorlanan doktorların çoğu zaman onlara
inanmadıklarını biliyordum.

Tüm bu ölüme yakın deneyim yaşayan insanlarla yapmış
olduğum konuşmalar esnasında ben de farklı bir şeye inan-
maya başlamıştım: Bu insanların hepsi başlarından geçen ışıktaki
deneyiminden sonra bir değişim geçiriyorlardı. Aslında ÖYD
yaşamış insanların bu deneyimleri sonrasında değişim geçir-
meleri yeni bir kavram değil. Sadece şu ana kadar hiç kimse,
bu insanların değişimlerini ortaya çıkarmak için uygun kontrol
yöntemlerini kullanarak sistematik bir çalışma yürütmemişti.

Bazı araştırmacılar daha da ileri giderek, kişi bu deneyimin-
den sonra bir değişim geçirmemişse, “gerçek” bir ÖYD'nin de
yaşamış olamayacağını belirttiler. Örneğin Phyllis Atwater'ın,
ÖYD'nin sonrasında bıraktığı etkilerin, yaşanan durumun ger-
çekliğini belirleyen bir kıtas olduğunu söylemesi gibi.

* *Işığa Bir Adım Kala*, Dharma Yay., 2006.

Kendi hastalarımnda bu değişimin çok çeşitli türleri olduğunu gördüm. Kimi zaman ölüme yakın deneyim yaşayan bir insan çok daha sevgi dolu ve şefkatli biri haline geliyor. Bazen daha önce hiçbir şey bilmedikleri alanlarda olağanüstü bir sezgiye sahip oluyorlar. Kimi zaman da rüyalarında geleceği görmelerini ya da olayları sezgileriyle kesin bir şekilde tahmin etmelerini sağlayan çok güçlü bir altıncı hisse sahip oluyorlar.

Ancak bu durum ne kadar sürüyor? Akciğer kanserinden ölen akrabaları olan insanlar genellikle böyle bir deneyim sonrasında değiştiklerini ve sigarayı bıraktıklarını söylerler. Ancak birkaç ay sonra konuştuğunuzda sigaraya yeniden başlamış olduklarını öğrenirsiniz.

ÖYD yaşayanların değişimleri ne kadar sürüyor?

Şu ana kadar kimse ortaya çıkan değişimleri incelemek için bir çalışma yürütmemiş olmasına rağmen, kendi deneyimlerimden yola çıkarak ÖYD yaşayan herkesin kesin olarak değişim geçirdiğine emindim.

Bu sebeple Donna'ya da "Peki, bu deneyim hayatını nasıl değiştirdi?" diye sormuştum.

Aldığım cevap da aynı nedenle kafamı karıştırmıştı: *"İçtenlikle söylüyorum Dr. Morse, bu deneyimin beni değiştirdiğini düşünmüyorum."*

Daha derinlemesine incelemeye başladım. Belki ailenle ilişkilerin çok daha iyidir? "Pek bir değişiklik olmadı. Zaten her zaman oldukça iyiydi." Belki artık okulunda daha iyi bir öğrencisindir? Bir dakika kadar düşündükten sonra başını iki yana salladı ve "Hayır" dedi. "Tamam, matematik yeteneğin gelişmiş olabilir mi? "Azıcık bile fark yok." Çocukların ve gençlerin yaşadıkları deneyim sonrasında genellikle değiştiklerini düşünmediklerini bildiğim için sabırla devam ettim.

“Geleceği görebilir misin?” diye sordum.

Biraz tedirgin oldu. “Oh şu mesele,” dedi. “Bundan size kim bahsetti?”

Konuyu daha fazla deşmeme gerek kalmadan Donna, yakın zamanda gerçekleşecek birtakım olaylarla ilgili kendisini önceden uyaran rüyalar gördüğünü anlatmaya başladı. Hatırlayabildiği dört rüyasının tamamı da “doğrulanabilir ruhsal deneyimler” kategorisine uyuyordu. Bu da bir süre sonra gerçekleşecek birtakım olayları rüyasında önceden görmek anlamına geliyordu.

Örneğin, hiç beklenmedik bir anda ölen büyükbabasının ölümünü birkaç gün öncesinde rüyalarında görmüştü. Bu rüyaların içeriği oldukça enteresandı. Donna, dört gece üst üste çok net bir şekilde büyükbabasının aile mezarlığında bir mezar taşına gittiğinin ve taşın üzerinde kendi isminin kazılması gereken bölümü temizlediğinin rüyasını görmüştü. Sonrasında da büyükbabası geçmişte trafik kazasında ölmüş olan torununun mezarına oturup onunla konuşmuştu. Hiçbir rüyasında büyükbabasının ne konuştuğunu duyamamakla beraber, her seferinde annesine onun yakın bir zamanda öleceğini bildiğini söylemişti.

Dördüncü rüyasının üzerinden sadece birkaç gün geçmişti ki, büyükbabası ağır bir kalp krizi geçirerek öldü.

Büyükbabasının ölümünden sonra Donna’nın annesi babasının günlüğünü okumuş. Tıpkı Donna’nın rüyalarında gördüğü gibi, babasının son günlerde torunuyla konuştuğunu ve mezarlığın çevresini temizleme planlarını yazdığını görmüş.

Donna bana buna benzer başka rüyalarından da bahsetti.

Gördüğü tedirgin edici rüyalardan birinde de Donna bir arkadaşıyla beraber bir partiye gitmiş. Parti biletlerinin üzerinde bir şeyler yazıyormuş. Donna kendi biletinde yazılanla-

rı hatırlayamıyor ancak arkadaşının biletinde *intihar* yazıyormuş. Ertesi sabah kahvaltı masasında, Donna, gördüğü rüyayı ailesine anlatmış. Yaklaşık bir hafta sonra rüyasında gördüğü arkadaşıyla bir partiye katılana kadar da bu rüya hakkında çok fazla kafa yormamış. Partide arkadaşı ona ailevi problemlerinden bahsetmeye başlamış. Hatta intihar etmek istediğini söylemiş.

Birkaç gün sonra, Donna bir anda arkadaşının intihar dileğini gerçekleştirdiği hissine kapılmış. Donna, bunu rüyasında ya da hayal görerek değil de, sadece yakın arkadaşının kendini öldürmeye çalıştığına dair güçlü bir hisse kapılarak anladığını söyledi. Bunun üzerine panik halinde arkadaşının evine koşan Donna, onu banyoda bileklerini keserken yakalamış! Onun müdahalesi ile kurtulan arkadaşısı ise psikiyatrik destek almaya başlamış. Donna'nın hem rüyası hem de hisleri gerçeğe dönüşmüştü.

Hissiyata dayalı buna benzer başka rüyalar da görmüştü. Bir keresinde bir arkadaşısı yaz kampındayken, arkadaşısı ve o aynı rüyayı görmüşler. Başka bir sefer ise, kendisine mektup gönderen bir tanıdığına, henüz eline ulaşmamış olmasına rağmen mektubun içinde yazılanları söylemiş. Çünkü mektubu rüyasında görmüş. Hayal görme olarak tanımlanabilecek başka bir durumda ise, dağlarda yaptığı uzun ve zorlu bir tırmanış esnasında arkadaşlarından birinin bir gölge tarafından takip edildiğini görmüş. Arkadaşına dönerek "Dikkatli ol!" diye seslendiği esnada arkadaşının ayağını bastığı kaya parçası çatırdayıp, kırılmaya başlamış. Donna, yapmış olduğu bu uyarı sayesinde arkadaşısını bir dağcılık kazasından kurtardığını düşünüyor. Hakkındaki kayıtlara dayanarak, anlattıklarının doğru olduğunu hiç şüphesiz söyleyebilirim.

FARKLI “ÖLÜMLER”, BENZER ÖZELLİKLER

“O zaman, ölüme yakın deneyim senin için birtakım şeyleri değiştirmiş gibi görünüyor,” dedim. Gülümsedi ve dediği mi onayladı. Donna da, tıpkı diğerleri gibi, bir değişim geçirmişti.

Işığa Bir Adım Kala kitabım ile uyanan ilgi, ölüme yakın deneyim yaşayan yüzlerce insanı bana getirdi. Bunların çoğu, aynen çocukların yaşadığı gibi ölümün eşiğinden dönen yetişkinlerdi. Aralarında boğulmaktan kurtulan ya da süratle gelen bir arabanın çarptığı insanlar vardı. Bademcikleri alındıktan sonra “ölen” insanlar olduğu gibi, kafaları plastik torbaların içine sıkışıp kalmış, havasızlıktan boğulmak üzere olanlar da vardı. Bazıları, penisiline karşı reaksiyon gösterek solunum sistemlerinde yetmezlik yaşamışlardı. Aralarında beysbol sopalarıyla komalık olana kadar dövülmüş bir çift de bulunuyordu. Bir tanesini ise, çok kuvvetli bir fırtına esnasında telefonla konuşurken kulağından yıldırım çarpmıştı.

Hepsi de çok farklı şekillerde ölümden dönmüşlerdi. Onlarla yaptığım konuşmalar sonrasında, hikâyelerinde önemli bir ortak noktanın olduğunu fark ettim. *Hepsi de değişmişlerdi.*

Konuştuğum kişilerin hemen hemen tamamı artık ölümden korkmuyorlar ya da çok az ölüm korkusu taşıyorlardı. Ölümden dönme deneyimlerinin üzerinden onlarca yıl geçmiş olanlar bile, ölüm hakkında bir endişe duymuyorlardı. Neden? Çünkü bir şeyler *biliyorlardı*. Neredeyse hepsinin görmüş olduğu o ışığın taşıdığı mesajı almışlardı. On yaşında küçük bir kız çocuğunun dediği gibi: “Sanki yeni bir hayata başlamıştım. Artık ölmekten çok da korkmuyorum, çünkü artık ölüm hakkında daha çok şey biliyorum.”

Aynı şekilde hepsinde daha fazla yaşama şevki bulunuyordu. Bahsettiğim şu ki, hayatın onlara sunduğu her şeyin

peşine düşüyorlardı. Tıpkı bir limonun suyunu son damlasına kadar sıkmak gibi, hayattan alabilecekleri her zerreyi değerlendirmeye çalışıyorlardı. Çoğu zaman davranışlarındaki bu temel değişikliğin farkında bile değillerdi. Yetmişli yaşlarında bir kadın, “Benimle konuşmanız vakit kaybından başka bir şey değil, çünkü ölüme yakın deneyiminin yaşamım üzerinde herhangi bir etkisi olmadı. Ayrıca, bu görüşmeyi yapacak vaktim de yok. Bahçemle, gönüllü sosyal çalışmalarım ve yarı zamanlı işimle çok meşgulüm. Özel ve değişik bir hikâyet yok” diyordu.

Düşük ölüm kaygısı ve artan yaşama şevki konuştuğum insanlardaki ortak özelliklerdi. Benimle iletişim kuran birçok insan sayesinde, sadece davranışlardaki değişikliklerin ötesinde birtakım değişiklikler de keşfettim.

Çok fazla sayıda insan doğaüstü bazı değişimlerden bahsetti. Bazıları, ölüme yakın deneyim sonrasında zekâ artışı yaşadıklarını iddia ettiler. New York’ta şehir merkezinin dışında kar küreyici olarak çalışan ve tam bir Amerikalı olduğu adından da belli olan Tom Sawyer, kendi yaşadığı deneyim sonrasında, yaklaşık bir yıl içinde sayı ve sembol dizileri yazmaya başladığından bahsetmişti. Bunları neden yazdığını ya da o dizilerin ne anlama geldiğini bile bilmiyordu, ama akşamları işten sonra veya kahve molalarında kendisini sık sık bunlarla uğraşırken buluyordu. Bu karalamalarını bir üniversite profesörüne gösterdiğinde, yazdıklarının, günümüzde atom teorisi olarak bilinen konuda önemli katkılarda bulunmuş ünlü fizikçi Max Plank’ın denklemleri olduğunu öğrenmişti. Sawyer, ölüme yakın deneyiminin kendisi için “nükleer fizikle ilgili kısa bir kurs” olduğunu söylüyor. Sadece lise mezunu olan bir insan bu kadar bilgiye nasıl ve nereden ulaştı? Bilgi ışıktan mı geliyordu?

Kimileri altıncı hislerinin geliştiğinden kesinlikle eminler-

di. Tıpkı Donna gibi, artık gelecekte neler olacağını söyleyebiliyorlardı. Konuştuğum kadınlardan biri geleceği görebilme yetisinden o kadar rahatsız olmuştu ki, kardeşinin davetsiz misafirler tarafından cinayete kurban gittiğini gördüğü kehanet gibi rüyasından sonra ilaç tedavisine bile başlamıştı. Yaklaşık beş yıl boyunca ruhsal durumundan sıyrılmasını sağlayan ve duyularını körelten reçeteli ilaçlar kullanmıştı. Sonunda, köreltilmiş hayatından sıkılmış ve ilaçları bırakarak, bazı olayların sonuçlarını onlar gerçekleşmeden görebileceğini kabullenmişti. Neden böyle bir bilgiye ulaşabilecek kadar ayrıcalıklı, ya da belki de lanetliydi?

Zaman geçtikçe birçok başka değişikliğin de olabileceğini fark ettim. Zekâ artışı gözlenenlerde veya ruhsal yetilerin ortaya çıktığı durumlarda olduğu gibi bazı değişiklikler çok derindi. Bazıları ise nispeten daha hafiflerdi. Örneğin, birçok insan saat takamıyordu, çünkü saatlerinin sürekli bozulmasına neden olan “bir şeyler” vardı. Bazıları bu korkunç ölüme yakın deneyimlerinden uzunca bir süre sonra bile yanlarında kalan bir “koruyucu melek”ten bahsetmişlerdi. Onların bu merhametli refakatçilerinden gördükleri destek beni de büyülemişti.

Bu insanlarla konuştukça bu işin daha fazla büyüüne kapılıyordum ve bu konunun bilimsel bir incelemeye fazlasıyla değer olduğunu düşünüyordum. Olaf Sunden’ın hikâyesini duyduktan sonra, değişim geçiren bu büyük çoğunluğu labildiğince derinlemesine incelemeye karar verdim.

BİLGİ ARTIŞI HAKKINDA BİR VAKA ÇALIŞMASI

Olaf Sunden’ın ölümün eşiğinden dönüş biçimi oldukça basitti. Ölüme yakın deneyimden sonra yaşananlar ise kavrayabileceğimden çok daha karmaşıktı.

Olaf'ın on dört yaşındayken bademcikleri alınmış. Rutin bir ameliyat geçirecekken, kendisine yüksek dozda eter verilmiş. O günlerde hastanın yüzüne yerleştirilen pamuklu bir beze eter damlatılarak narkoz uygulaması gerçekleştirilirdi. Olaf'ın, bu uygulama esnasında nefes alışı kesilmiş. Paniğe kapılan cerrah onu sarsmaya başlamış. Bu noktada hastanın pekâlâ kalbi de durabilirdi. Teknik olarak komada olmasına rağmen Olaf öldüğünü hissetmiş. Oldukça dramatik olan raporunda da belirttiği gibi:

Bir anda top gibi yusuvarlak olup, hızla bir duvara çarparak farklı bir gerçekliğe geçiş yapmış gibiydim. Bu taraftan öteki tarafa uzanan geçit fazlasıyla eziyetli ve boğucuydu. Beni ölümün sınırına getiren güç korkunçtu. İnanılmaz derecede güçlü bir sınırdı.

Aniden kendimi öteki tarafta buldum. Tüm sıkıntılarım bitmişti. Biyolojik yaşamıma ilişkin tüm bağlarımı ve ilgimi kaybetmiştim. {Fark ettim ki} yaşamla ölüm arasındaki sınır aslında zihnimizin yarattığı garip bir durum. Bu taraftan {yaşam tarafı} bakıldığında korkutucu ve gerçek, ancak diğer tarafta çok önemsizmiş gibi algılanan bir durum.

İlk izlenimim benim için koca bir sürpriz oldu. Nasıl bu kadar rahat bir halde varolabiliyordum? Ölmüş olmama rağmen nasıl algılayabiliyor ve düşünebiliyordum? Ve tüm bunlara rağmen nasıl bir bedenim olmazdı?

Olaf, “sınırları olmayan bir evrende” sürükleniyormuş gibi hissetmişti. Evreni, daralan sabun kabarcıklarından oluşan bir sistem, kendisinin tamamen algılayabildiği ancak anlaşılması güç kalıplarda hareket eden yuvarlak ve eşmerkezli bir baloncuk treni gibi görüyordu.

Okulunda vasat bir öğrenci olan on dört yaşındaki bu çocuk ölümün sınırlarında dolaşırken, kendisine evrenin anahtarları

verilmiş gibi hissediyordu. Raporunda “Her şeyi anlayabilme- mi sağlayan kesin bir algılama yetisine sahipmişim gibi hissediyordum,” diye yazmıştı. Ölüme yakın deneyim esnasında Olaf, “parlak turuncu bir ışık” kümesi içinde duruyormuş. Korkutucu bir yer olmasına rağmen kendisine evrensel algılama yetisi kazandıran bu ışığı “imha noktası” olarak adlandırıyor.

Işıktaki kalmak istemesine rağmen, bir kısmı geride bıraktığı her şeyi anlamış olan zihninin “iki parçaya ayrıldığını” hissetmiş. Tekrar bir tünele doğru sürüklenip, bedenine geri dönerken etrafını saran güzel ve parlak bir galaksiyi andıran ışık kümesinin de yok olduğunu görmüş. Olaf, raporuna “ ‘Lütfen, bu yeni rölativite fizik kanununu anlayabileyim’ diye düşündüğümü hatırlıyorum,” yazmış. “Daha sonra bir darbe hissettim. Sanki bir kanalın içine hapsolmuştum ve kuvvetli bir gücün beni tekrar bedenime taşıdığını hissediyordum. Evrensel makinenin işleyişi ile ilgili kozmik algılayışımı hatırlamak için tüm gücümü toplamaya çalıştım.”

Olaf’ın kozmik yolculuğu kendinden geçmiş dört doktor, birkaç hemşire, kırık cam parçaları ve ortaya dağılmış aletlerle çevrelenmiş aydınlatılmış bir ameliyathane masasında gözlerini açmasıyla son bulmuş. İki yıl sonra da bademciklerinin hâlâ durduğunu, planlandığı şekilde alınmadığını öğrenmiş.

Ölüme yakın deneyim Olaf’ın karakterini anında değiştirmiş. Vasat bir öğrenciden, kendi araştırmalarına dayanarak okulda anlatılanlara karşı çıkan kibirli, hatta küstah bir öğrenciye dönüşmüş. Albert Einstein’ın çalışmalarını açıklamak için “öteki taraf”ta öğrenmiş olduğu teorilerden faydalanyormuş.

Olaf, ilk başlarda ölüme yakın deneyimini sıra dışı bir rüyanın biraz ötesinde bir şey olduğunu düşünmüş. Geç öğrenen bir öğrenciyken şeref listesine girecek kadar ilerleme kaydettiğini görünce ise, bu kozmik macerası esnasında bir şeylerin değişmiş olduğunu fark etmiş.

Yine de kırklı yaşların ortalarından itibaren altmışlı yaşlarına kadar kendi görüşlerine gerçek anlamda güvenmiyormuş. Ancak nötrinin keşfi halka açıklandığında, Olaf, ölüme yakın deneyimde kavradığı şeylerin gerçek olduğunu fark etmiş. Nöt-rino, bir yıldızın çekirdeğinin içinden hiçbir şekilde etkileşime girmeden ya da değişime uğramadan geçebilen bir tür nükleer partiküldür. Olaf, nötrinoları okurken, kendisinin de yaşadığı deneyim esnasında bedenlerden geçebilen “sabun kabarcıkları” biçiminde bu partikülleri görmüş olduğunu fark etmiş.

Artık yaşamış olduğu ölüme yakın deneyimin kendisine evrenin tabiatı hakkında muazzam bir kavrama yeteneği vermiş olduğuna inanıyordu. Gizemli bir bilgi kaynağının musluğu açılmıştı. Artık daha akıllıydı, ama daha da önemlisi kabul edilmiş teoriler ve değerlerle sınırlandırılmış düşünce yapısından kurtulmuştu.

Gelişen bilgisel donanımının kanıtı olarak birçok teknik başarının altına imzasını atmıştı. Bunların çoğu, ölüme yakın deneyim sonucunda ortaya çıkan sezgisel kabiliyeti sayesinde gerçekleştirdiği başarılı projelerdi. Artık geçirmiş olduğu bu ölümcül bademcik ameliyatından “kozmetik armağanım” diye bahsediyor.

Olaf, araştırma ve geliştirme alanında zirvede bir mühendis olmasını sağlayan yüzlerce keşif ve kimyasal patent hakkına sahip. Örneğin, kâğıt yapımında daha fazla tebeşir tozu kullanılmasının yöntemini keşfetmiş. Aslında kâğıt kırılmış odunlardan meydana getirilen kâğıt hamurundan yapılmaktadır. Gelişmiş bilimsel görüşleri sayesinde Olaf, kâğıdın kalitesinde değişikliğe yol açmadan içeriğine yüzde 25 daha fazla tebeşir tozu ya da kaolin katmanının bir yolunu bulmuş. Bu keşfi sayesinde de, kâğıt ihtiyacımızı karşılamak için kesilmesi gereken ağaçların oranında yüzde 25 oranında bir düşüş sağlanabilmiş.

Olaf, bu “kozmetik armağan”ının değerini kanıtlamak adına başka bir kanıt daha gösteriyor. Yirmi beş yıl önce, bir trafik kazası geçiren gençlik çağlarındaki kızının beyinde ciddi hasarın oluştuğu, zorlu bir süreç yaşamışlar. Kızı üç ay komada kalmış ve doktorlar kızının komadan çıkamayacağını öngörmüşler. Olaf’a da açık açık kızının hayatının sonuna kadar bitkisel hayatta kalabileceğini belirtmişler.

Bu çaresiz durumdayken, Olaf’ın ölüme yakın deneyimi kendisinin ve kızının imdadına yetişmiş. Nörolojik teşhisi kabullenmek zorunda olmasına rağmen, kabul edilebilir bir yaşama çıkan tüm olasılıkların tükenmiş olduğunu asla kabul etmemiş. Kızının öteki tarafta olduğunu ve kendisinin eterden dolayı nefessiz kalmasına benzer bir durum yaşadığını düşünmüş. Dalgalarla boğuşmasının nasıl hayata dönüşünü sağlayan o tünelin kapısını açan anahtarlar olarak karşısına çıktığını hatırlamış. Belki de hayatın içinden buna benzer bir anı da kızının geri dönebilmesinin anahtarı olabilir diye düşünmüş. Çok şükür ki, Olaf’ta kafein etkisi veren tıbbi bir madde bulunuyormuş. Hem fen dersleri hem de okuldaki sınavlar esnasında hafızalarını güçlendirmek için, kızı da kendisi de bu ilaç benzeri maddeden uygun miktarlarda kullanırlarmış.

Olaf, bu maddeyi kullanarak çaresizce son bir deney yapmaya karar vermiş. Kazadan yedi hafta sonra yaptığı bu testin çok dramatik etkileri olmuş. Bilinçsizce ve hareketsiz yatan kızı yatakta doğrularak on beş dakika boyunca o şekilde kalmış. Ama sonra yatağına yığılarak tekrar komaya girmiş. Bir hafta sonra yaptığı ikinci test çok daha önemli sonuçlar doğurmuş. Çağırılan doktorların tamamı, zihinsel bir iletişim sağlanamamasına rağmen komanın tersine bir seyir izlemeye başladığını teyit etmişler. Artık yaşamsal gelişmeler başlamış ve bir ay sonra da genç kızın bilinci açılmış. Sonrasında ise kızı, elini sıkıp bırakarak matematik sorularına cevaplar vermeye başla-

mış. Komadan çıkışından bir ay sonra, katılmazsa sınıfta kalacağı bir matematik sınavına giren kızı, bu sınavından başarılı bir sonuç almış. Tekrar yürümeyi öğrenmesi ise üç yılını almış. Bu süre içinde gözlerini birbirleriyle simetrik pozisyona geri getirebilmek için çok zahmetli iki de göz ameliyatı geçirmek zorunda kalmış. Şu anda iki çocuk annesi bir mimar olan kızının yürürken hâlâ bir bacağında tutukluk varmış.

Olaf, başlarından geçen bu trajik hikâyelerin, benzer türden “kozmik armağanlara” ciddi bir bilimsel ilgi gösterilmesi gerektiğine dair bir kanıt olduklarını düşünüyor.

* * *

Olaf, *Lancet** ve *The American Journal of Diseases in Children*** gibi tıbbi yayınlar sayesinde yaptığım çalışmayı öğrenmiş. Daha sonra da bana yazmadan önce *Işığa Bir Adım Kala* adlı kitabımı okumuş. İsveç’te yaşayan Olaf Amerika’ya gelerek beni ziyaret edip edemeyeceğini sordu. Ben de ona böyle bir ziyaretten şeref duyacağımı söyledim.

Washington D.C.’de Ölüme Yakın Deneyimler ile ilgili düzenlenen Uluslararası Konferans’ta tanıştık. Olaf, yetmişli yaşlarında, uzun boylu bir adamdı. Kırışmış saçları ve saygın havasıyla, ölüme yakın deneyimler yaşayanların katıldığı bir toplantıdan ziyade büyükelçilik konutunda yapılacak bir görüşmeye çok daha fazla yakışacak dinamik bir beyefendi görünümündeydi. Yine de Olaf, etrafında ölümün kapısından neredeyse geçerek yaşamla ilgili özel birtakım sezgiler edinen, kendisine benzer deneyimler yaşamış bu kadar fazla insanı bir arada görmekten çok memnundu.

* *Neşter.* (ç.n.)

** *Çocuk Hastalıkları Gazetesi.* (ç.n.)

Georgetown’da bir Fransız restoranına akşam yemeğine gittik. Olaf, garsonla akıcı bir Fransızca konuşarak anlaşıyordu. Kaliteli bir şişe şarap siparişi verdikten sonra, ziyaretinin asıl amacına geldi.

“Artık, başıma gelen olaylardan sonra, kendimle ilgili ters giden bir şeyler olduğunu ya da deli olduğumu düşünmüyorum,” dedi. “Yaşadığım deneyimin gerçek olduğunu, fantastik bir rüya olmadığını biliyorum. Ama kafamda hâlâ soru işaretleri var: Bu bilgiler kendi beynimin içinde bir yerlerdeydiler de ortaya mı çıktılar, yoksa başka bir yerden mi geldiler? Ve ayrıca içine girdiğim şu evren... Gerçekten de farklı bir gerçekliğe mi gittim?”

GÖKKUŞAĞI AÇIKLAMASI

Olaf’ın yaşadıkları gerçek miydi?

Gerçekten de eşi benzeri olmayan yüzden fazla patentli formülü bulmasına yol açan bir ölüme yakın deneyim sürecinde mi bu bilgileri edinmişti?

Bu sorular sorulduğu zaman Olaf sakince ve kesin bir tavırla şöyle dedi: “Bu ölüm deneyimleri, evrimsel merdivende bir basamak daha yukarıya çıkmayı ifade ediyor. İşte bu yüzden de, sabıkalı bir genç bu tip bir deneyim yaşadıktan sonra normal bir sosyal insana dönüşebiliyor. Böylece bir basamak yükselmiş oluyor.”

Olaf Sunden’in hikâyesi bu tip deneyimlerin uzun vadeli etkileri hakkındaki merakımı tetiklemişti, ama Değişimler çalışmasına sebep olan şey tek başına onun vakası değildi. İnsanların çok değişik şekillerde değişim yaşadıklarını fark ettim. Birçoğu çok belirgin olan bu değişimlerin hepsi de oldukça ilginçti.

Mesela, James'i ele alalım. Doğu St. Louis'li siyah bir delikanlı olan James, çevresindeki çoğu arkadaşının da içine karıştığı uyuşturucu ticaretinin ve şiddet olaylarıyla gündeme gelen çetelerin yaygın olduğu bir çevrede yaşıyordu. Sürekli olarak yanlış şeyler yapması için üzerinde baskı oluşturan arkadaş çevresine rağmen, James dokuz yaşında yaşadığı ölüme yakın deneyimden ötürü daima düzgün ve sınırları belli bir yoldan hayatına devam etmek istemişti.

James'in hikâyesini kendi anlatımından öğrenmenizi istiyorum:

Dokuz ya da on yaşlarındaydım. Yüzme bilmiyordum. Kuzenlerimle beraber çocuk havuzundaydım. Bir anda aşağıya sürüklenmeye başladım. Zorlukla nefes almaya çalıştım ve kısa bir süre sonra nefes alamamaya başladım. Sonrasında rüya gördüğümü düşündüm. Kendimi görebiliyordum. Sanki karşıda durmuş kendime bakıyordum. Çok korkmuştum. Daha sonra bedenimden süzülerek çıkıp, daha güvenli bir yere gittim. Çok aydınlık bir yerdi. Orada huzurlu hissettim.

Biliyor musunuz, bedenimden dışarı süzülerek çıktığımda ve kendimi gördüğümde, bir anda ikimizin de aynı olduğunun farkına vardım. Siyah ya da beyaz yoktu. Sadece o parlak ışığı görüyordum ve tüm renklerin orada olduğunu biliyordum. Her şey o ışığın içindeydi – benim için iyi ve güzel olan her şey.

James annesi tarafından havuzdan çıkarılmış ve cankurtaranlar sayesinde de hayata döndürülmüştü. “Seni gördüm, beni havuzdan çıkarırken seni gördüm,” diye bağırarak annesini utandırmıştı. Eve geldiklerinde ise, annesine bedenini terk etmesinden ve ışığın içindeyken yaşadığı gökkuşağı açıklamasından bahsetmişti. Duyduklarından rahatsız olan anne-

si “Saçma sapan şeyler konuşma,” diyerek onu azarlamıştı.

James yaşadığı bu deneyimden sonra hemen değişmiş. Her zamanki arkadaşlarıyla takılmayı bırakmış, çünkü onlar çoktan uyuşturucu işine bulaşmış durumdaymışlar. Annesine büyük bir sürpriz (ve rahatlama) olan ise, okulunu fazlasıyla ciddiye almaya başlaması olmuş.

Şimdi, boğulmaktan kurtulmasının üzerinden sekiz yıl geçtikten sonra bile James, hâlâ derslerine büyük bir ciddiyetle asılıyormuş. Annesi ise hâlâ saçma sapan konuştuğunu düşünüyormuş. Okullarında çalışan hassas ve nazik bir öğretmeni aracılığıyla James ile tanıştım. *Işığa Bir Adım Kala* kitabımı okumuştı ve James’in bahsettiği o “saçma sapan” şeylerin ölüme yakın deneyim ile ilgili olduğunu fark etmişti. James de hayatının bu temel olayını adlandırabildiği için oldukça rahatlamıştı.

“Hep bir rüya görmüş olduğumu düşünüyordum. Ölüme yakın deneyimler hakkında bir şeyler duyduktan sonra artık ben de onlardan birini yaşamış olduğumu anladım. Kendimle ilgili olarak artık çok daha iyi hissediyorum. Farklı olduğumu biliyorum. Eskiden olduğu gibi insanları eğlence olsun diye aşağılamayı düşünemiyorum bile.

Biliyor musunuz, bedenimi terk ettiğimde, geri dönebileceğimi hiç düşünmemiştim. Davranışlarımı gerçekten değiştirebileceğim gerçeği beni hayrete düşürmüştü. Hayatı gerçekte olduğu şekliyle görüyorum. Şakaya gelmeyeceğini biliyorum. Hayatımın sonuna kadar burada, yoksulluk ve çete olaylarıyla iç içe olmak istemiyorum. Tanrı’ya inancım sonsuz. Boğulmak üzere olduğum o dakikalarda, Tanrı’nın beni bedenimden çıkardığına ve çok güvenli bir yerde beklettiğine inanıyorum.

* * *

James'in, ölüme yakın deneyimin uzun vadedeki etkilerini anlatmasını dinlerken derinden sarsılmıştım. "Hayatın şakaya gelmeyeceğini biliyorum. Kendimi daha iyi bir konuma getirmek istiyorum."

Çok farklı iki insan olmalarına rağmen Olaf ve James yaşamla ilgili benzer anlayışlar geliştirmişlerdi. Olaf için bu durum moleküler kimyayı derinlemesine anlayabilmesine yol açmıştı. James ise, hayata katkıda bulunmak adına yapabileceğimiz birçok şeyle karşılaştırıldığında, insanların ten renklerinin ne denli anlamsız kaldığını keşfetmişti.

Her ikisi de kendilerini çevrelerindeki insanlardan önemli ölçüde ayıran deneyimler yaşamışlardı. Birdenbire değişik bir insana dönüşmüş olmanın ortaya çıkardığı inanılmaz güçlüklerle rağmen, kalıcı ve rahatlatıcı bir değişim yaşadıkları ortadaydı. Çetelerin içinde yetişmek yerine yaşadığı gettoda eğitim gören bir öğrenci olmayı seçen James şöyle diyor: "Kesinlikle kolay bir şey değil. Ancak artık o ışığı görmüş biri olarak kesinlikle etrafımdaki diğer insanlar gibi olmak istemediğimi de biliyorum."

Bu değişimi sağlayan şey gördükleri o ışık mıydı? Bunu merak ediyordum. *Ölüme yakın deneyim esnasında görünen o ışık mı insanlara yaşama şevki veriyor, ölüm korkularını siliyor ve onları iyilik duygularıyla dolduruyordu? Görünüşte insani bir biçime bürünerek mi onlara geri dönüyordu?*

KORUYUCU YAZAR

Çoksatan yazarlardan David G.'nin vakasıyla ilgili olarak bu soruyu soruyorum.

David, Arizona'da, bu kitabı birlikte yazdığım Paul Perry ile aynı semtte yaşıyor. Bu semte ilk taşındığında Paul onu zi-

yaret ederek, “tanışma hediyesi” olarak kitabımızın bir kopyasını ona vermişti. Birkaç gün sonra Paul, David’den sürpriz bir telefon aldı. “Çocukken benim de başımdan buna benzer bir olay geçti,” diyordu David. “Bu olay hayatımı tamamen değiştirdi.”

David’in hikâyesi kolay anlaşılır ve basit türdendi. Asıl karmaşık olan tarafı ise sonrasında bıraktığı etkilerdi:

Mikrobik sarılık geçiriyordum ve ateşim 40 dereceye ulaşmıştı. Feci şekilde hastaydım, evimde yatağımdan çıkamıyorum. Annem, yatağımın kenarında, babamın yanında ayakta duruyordu. Doktor da yanıbaşındaydı. Serum şişesinin içine bir karışım hazırlamıştı ve şişeyi kolumdaki bir damara bağlamıştı.

Tamamıyla uyanıktım ve onların hastalığım hakkında konuşmalarını dinliyordum. Doktorun anneme çok ağır bir hastalık geçirdiğimi söylediğini hatırlıyorum. Ama endişe etmemesi gerektiğini, çünkü birçok çocuğun bu hastalığa yakalandığını ve atlattığını da belirtmişti. Birden odada dördüncü bir kişinin daha olduğunu fark ettim. Annem ve babamın arkasında, odanın köşesinde duran bir kadın vardı!

Onu gördüğüm anda bedenimin de dışına çıkmış olduğumu fark ettim! Bir anda ailemin sırtlarını ve yatakta uzanan kendi bedenimi görebilecek şekilde o kadının yanındaydım!

Kadına doğru döndüm. Eliyle yanına gelmemi işaret ediyordu. Sanıyorum sarışın bir kadındı ve kesinlikle çok hoştu. Ayrıca o kadar parlak bir görüntüsü vardı ki bakmakta zorlanıyordum.

Bedenimi ne kadar hızlı terk ettiysem aynı hızla geri döndüm. Kadının hâlâ annem ve babamın arkasından beni yanına çağırmaya çalıştığını görebiliyordum. Yataktan doğrularak oturdum ve ellerimi ona doğru uzattım. Kollarımın kadının içinden geçtiğini hatırlıyorum. Babam yakalamamış olsaydı yataktan düşebilirdim. Galiba serum şişesini devirmiştım.

Onlara köşede duran kadından bahsettim. Ama onlar arkalarına dönüp baktığı anda kadın yok olmuştu. Onu görememişlerdi. O sadece benim gözlerimin görebileceği bir şeydi.

Bu deneyim David'in anında değişim geçirmesine neden olmuştu. David içine kapanık bir kişi haline gelmişti. Dışarıda diğer arkadaşları ile vakit geçirmek yerine, kendi yarattığı hayal dünyasında yaşamaktan mutlu oluyordu. Materyalist olmaktan da vazgeçmişti. Dokuz yaşında bir çocuk için bu, televizyonda reklamlarını gördüğü oyuncaklardan artık istemiyor olması anlamına geliyordu. Çok az televizyon seyrediyordu. "Koruyucu meleği" (gördüğü o göz kamaştırıcı kadına böyle hitap ediyor) ile yaşadığı bu deneyim onu mutlu bir yalnız yapmıştı.

Koruyucu melek sadece David'in zihninde var olmaya devam etti. Bir daha ona hiç görünmedi. Yine de stresli dönemlerinde rahatlamaya ihtiyaç duyduğu zaman, ısıldayan kadın orada bir yerlerde duruyor. Onu göremese de odasında onun varlığını hissedebildiğini söylüyor.

David'in koruyucu meleği ile ilgili belki de en gizemli nokta, onun çalışmaları üzerindeki etkisi olmuş. David, kimi zaman koruyucu meleğinin yazı yazarken kendisine yardım ettiğini söylüyor. Hikâyenin özellikle en garip taraflarından biri de, David'in çıkış yolunu kaybettiği veya devam etme gücünü bulamadığı durumlarda, koruyucu meleğinin görünmeyen elinin işleri düzene sokarak, çalışmalarında onu yönlendiriyor olmasıydı.

"Sanki otomatik olarak yazıyorum. Bunu anlatmanın başka bir yolu var mı bilmiyorum," diyor David. "Kimi zaman yazmış olduğumu hatırlamadığım birçok bölümle karşılaşıyorum. Benimle iç içe çalışan eşim bile yazılarımı tanıyamayabiliyor. 'Bu, senin tarzın gibi görünmüyor,' diyor

ve ben de onunla aynı fikirde olmak zorunda kalıyorum. Kitabımda başka birtakım yerlerden gelmiş gibi görünen bölümler var.

Tıpkı Olaf ve James gibi, ışığı görmek David'i de değiştirerek, ona yön ve kavrama yetisi kazandırmış gibi görünüyordu. Ancak onun ışığı bir koruyucu melek biçiminde karşısına çıkmıştı. David'in yaşadıklarını dinlediğimde, kendi kendime şu soruları sormam gerektiğini düşündüm:

Değişim geçirenlerin arasında çok sayıda koruyucu melek var mı? Ölümden dönme deneyimi yaşayan birçok insanda meydana gelen değişikliklerin hayat boyu gözlemlenmesinin sebebi bu tür “meleklerin” uzun vadeli varlıklar olmalarından mı kaynaklanıyor?

ARAŞTIRMANIN BAŞLANGICI

Sorular, sorular, sorular.

Bu dört fevkalade insanın hikâyesi ve *Işığa Bir Adım Kala* kitabımın yayınlanmasından sonra bana ulaşan yüzlerce diğer hikâye, beni yalnızca elimdeki cevaplardan daha fazla sayıda soruya yöneltti. Araştırma günlerindeki akıl hocam Dr. Archie Bleyer'ın bana dediklerini hatırlamıştım: “Dikkat et, Mel. İyi bir araştırma, ortaya daima cevaplardan çok soru çıkarır.”

Özellikle de konu ölüme yakın deneyimler olduğunda, onun bu uyarısının ne denli yerinde olduğunu anladım. ÖYD'lerin doğası hakkında büyük çaplı başka bir çalışmayı daha üstlenmeye karar verdim. Bu kez, bu deneyimi yaşayan insanların sonrasında ne şekilde değiştiklerini incelemek istedim. Oldukça geniş çaplı olacağı kesin görünen bu çalışmamı planlamadan önce, Seattle çalışmasını yapmama yol açan

olayları düşündüm. Bu, aynı zamanda *Işığa Bir Adım Kala* kitabımın da iskeletini oluşturan temel araştırmamdı.

Önceki çalışmam oldukça masum başlamıştı.

1982 yılında, bir pediatri uzmanı olarak Katie adındaki küçük bir kız çocuğu olan hastamı inceliyordum. Katie Idaho'da bir klüp havuzunda neredeyse boğuluyormuş. Ölüme yakın deneyimin dışında da Katie'nin kayda değer bir hikâyesi vardı. Hakkındaki raporda on dokuz dakika süreyle nabzının alınmadığı belirtiliyordu. Onu ilk kez gözbekleri büyümüş ve sabitleşmiş bir halde gördüm. Bu, geri dönülemez bir beyin hasarının oluşmak üzere olduğu anlamına geliyordu.

Yaşayabileceğine yürekten inanmamama rağmen onu geri döndürmek için çok çalıştım.

Ailesinin başka inanışları da vardı. Çok geniş bir aileye sahipti ve olayın sonrasındaki üç gün boyunca sürekli olarak yatağının etrafında toplanmış aile üyelerine rastlamak mümkündü. Elini tutuyorlar, onunla konuşuyorlar ya da onun için dua ediyorlardı. Bazen de üçünü aynı anda yapıyorlardı ki, bu durum yoğun bakım odasındaki doktorların ve hemşirelerin hiç de hoşlanmadığı karmaşık bir ortam yaratıyordu. Yine de kısmen ailesi odadan çıkmayı reddettiği için, asıl olarak da küçük kızın öleceğini düşündüğümüz için ortamın böyle kalmasına göz yummuştuk.

Katie'nin damarlarından birine ilaç bağlarken parlak kırmızı renkli kanın yatak örtüsüne fışkırdığını hatırlıyorum. Bu olay olurken tüm ailesi yatağın etrafında el ele tutuşmuş, dua ediyorlardı. Bırak yapsınlar, dedim kendi kendime. Nasıl olsa öldü sayılır.

Üç gün sonra Katie tamamen kendine gelmişti.

Bir öğleden sonra ona havuzdaki o an ile ilgili ne hatırladığını sordum. Neden boğulma sınırına geldiğini öğrenmek is-

tiyordum. Belki başını havuzun kenarına çarpmıştı, hatta belki de bir sara nöbeti geçirmişti. Ancak verdiği cevap hiç beklemediğim türdendi: “Yani cennetteki Tanrı’yı ne zaman gördüğümü mü öğrenmek istiyorsunuz?”

Sonraki günlerde Katie olağanüstü hikâyesini anlattı. Hastanede olduğu süre içinde komadaki bedenini terk etmişti. Şimdi de onu tedavi eden doktorlarına o sürede kendisine neler yaptıklarını detaylarıyla anlatabiliyordu.

Daha sonra altın renkli saçları olan Elizabeth adındaki “melek” tarafından karşılandığı o uzun ve karanlık tünele girişinden bahsetti. Melek, elini tutarak ona: “Sana yardım etmek için geldim,” demiş.

Üç gün boyunca melek hep aynı şeyi yapmış. Katie’yi sürekli rahatlatmış. Hatta onu evine geri götürerek kardeşlerinden birini oyuncakları ile oynarken, annesini ise hastanede yatan kızına bir an önce gidebilmek için alelacele yemek pişirirken izlemesini sağlamış.

Ne diyeceğimi bilemez bir halde ona, “‘Orada olmak’ nasıl bir şeydi?” diye sordum.

“Göreceksiniz, Dr. Morse,” dedi. “Cennet çok eğlenceli bir yer.”

Katie’nin vakası geleneksel nörolojiye adeta meydan okuyordu. Bu alanda yazılmış kitaplara göre Katie’nin semptomlarının görüldüğü bir çocuğun beyin fonksiyonlarının çalışmıyor olması, dolayısıyla da etrafında olan bitenleri kavrayamaması gerekir. Hatta bu alanda yazılmış başyapıtlardan birinde de belirtildiği üzere, “koma, insanın bilincini tamamen ortadan kaldırır.”

Katie’nin yaşadığı deneyim (sonradan öğreneceğim bir-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

çok başka deneyim gibi), nöroloji kitaplarında bahsedilenlere hiç de uymuyordu.

Tıp literatüründe yer alan ölüme yakın deneyimler üzerine yapılmış araştırmaları incelemeye başladım ama araştırmaların kalitesinden hoşnut kalmadım. İlginç olmalarına rağmen genellikle sadece enteresan hikâyelerin toplandığı birer anekdot çalışması niteliğindeydiler. Araştırma yöntemleri açısından daha olumlu değerlendirebileceğim birkaç istisna dışında.

Dr. Raymond Moody bile aynı fikirdeydi. Bir başyapıt olan *Ölümden Sonra Yaşam* adlı kitabında, araştırmasının bilimsel bir nitelik taşımadığını, sadece hikâyeler topladığını kabul etmişti. Tıp ve bilim camiasını ölüme yakın deneyimleri araştırmak üzere açıkça cesaretlendiriyordu. Cesur bir ifadeyle eğer böyle çalışmalar yapılırsa, ölüme yakın deneyim yaşayan kişilerin tam da ölüm noktasında yaşadıklarının herkes için aynı olduğu iddiasının da doğrulanacağını söylüyordu.

Dr. Moody'nin araştırma davetlerine karşılık verdim. Seattle'da bulunan Çocuk Hastanesi'nde Seattle çalışmamı yürüttüm. Ben ve çalışma arkadaşlarım, kalbi durduktan sonra yeniden hayata dönen yirmi altı çocuğu inceledik. Neredeyse ölümün eşiğine gelmiş bu çocukların deneyimleri ile klinik ölümü yaşamamış 176 adet diğer çocuk hastaların yaşadıklarını karşılaştırdık. Gruplar yaş, cinsiyet, verilen ilaçlar ve uygulanan anestezi gibi kriterler göz önüne alınarak büyük bir dikkatle oluşturuldu. Çocukların tamamı yoğun bakım ünitesinin o korkutucu ortamına maruz kalmışlardı. İki grupta da beyine yetersiz oksijen gitmesi durumu (kan testleriyle kanıtlanmıştır) yaşanmıştı ve kanlarının kimyasal yapıları aynıydı.

Klinik ölüm yaşamış olan hastaların hemen hemen hepsinde ölüme yakın deneyimlerde görünen bir ya da iki özelliğe rastlandı. Ancak 176 adet kontrol grubu hastasının bir tanesinde bile ölüme yakın deneyimi çağrıştıracak bir semptom gözlemlenmedi.

Bu çalışma neyi gösteriyor? Basit bir ifadeyle, öleceğini hissetmek ya da düşünmek, ölüme yakın deneyim yaşamak için yeterli değildir. ÖYD'nin ana semptomlarının görülmesinin de ötesinde, asıl gerekli olan gerçekten ölüme yakın olmaktır. Kısa ve öz olarak temelde yaşanan, bedenin dışına çıkma hissi, karanlık bir dünyaya giriş ve sonrasında da sıcak ve sevgi dolu bir ışıqla karşılaşma deneyimidir. Genellikle çocuklar tarafından tanımlanan bu ışıqla, çalışmamıza katılan genç bir gönüllünün de bahsettiği gibi "iyiliklerle dolu" bir ışıqla olarak göze çarpıyor.

Seattle çalışması, kişinin "ölüme yakın deneyim" yaşamış sayılması için "ölüme yaklaşması" gerektiğini kanıtlamıştı. ÖYD, hayata dönerken ortaya çıkan bir fantezi değildir. Bu çalışma, aynı zamanda ÖYD'lerin bir hayal ya da halüsinasyon olmadığını da kanıtlamaktadır. Çünkü kontrol grubundaki hiçbir katılımcı bunları yaşamamıştır. İşin ilginç yanı, şu ana kadar hiç kimse bu en temeldeki basit soruyu araştırmamıştır.

Seattle çalışmasını yürüttüğüm esnada birçok şey keşfettim ama bunların en önemlisi dinlemeyi öğrenmek oldu. Evet, dinlemek. Bu çocukların bilgeliklerini dinlerken, insanlığın ebediyen kafasını karıştıran o Büyük Gizem hakkında bir şeyler öğrenmeye başlayabileceğimizi fark ettim: *İnsan öldüğü zaman neler yaşar?*

DEĞİŞİM ÇALIŞMASININ SORULARI

Artık tamamen farklı bir soruya cevap arayan bir çalışmaya başlamak üzereydim: *Ölüme yakın deneyim yaşayan kişiler neler yaşıyor?* Hayatları ne şekilde değişiyor?

Dolabımdan büyük bir deste karalama kâğıdı alarak oturma odasının sakın bir köşesine çekildim. Sayfanın başına “Değişimler” yazdım. Hemen altına da: “Ölüme yakın deneyimleri insanları ne şekilde değiştirdiğini belirlemek üzere yapılan bir çalışma.”

Bu çalışmada cevaplarını bulmak istediğim soruları tek tek listeledim:

ÖYD yaşayanların gerçekten de ölüm kaygıları düşük seviyelerde midir?

ÖYD yaşamamış insanlarla karşılaştırıldıklarında ölüm korkularının çok daha az olduğu görünüyor. Gerçekten de az mı korku duyuyorlar, yoksa sadece öyle mi görünüyor? ÖYD yaşayan insanların diğerleri gibi ölümden korkmadıkları varsayılmıştır. Ancak bilimsel literatüre baktığım zaman, ölüm kaygısı hakkında derinlemesine bir çalışma yapan herhangi bir araştırmacı olmadığını keşfettim.

Woody Allen’ın aklımda kalan bir sözünü çabucak önümdeki kâğıda yazdım: “Sadece üç şey kesindir: Ölüm, vergiler ve her ikisinin de insana yaşattığı korku.” ÖYD yaşayanların bunların sadece bir tanesinden korkmaları mümkün müydü?

ÖYD yaşayanların altıncı hisleri ya da ruhsal birtakım yetileri gerçekten de gelişiyor muydu?

İletişim kurduğum çoğu insan, yaşadıkları ölüme yakın deneyimlerin ruhsal bazı olaylara yol açtığını iddia etmişlerdi. Bunlar tuhaf giysiler giyen, çay yaprak-

larından fal bakan ya da ruh çağırma seansları düzenleyen eksantrik insanlar değillerdi. Tam aksine, “The Donna Reed Show” adlı aile dizisinden çıkmış gibi görünen bankacılar ya da ev hanımları kadar normal insanlardı. Hiç de sıradan olmayan şeyler yaşamış olan sıradan insanlardı.

Bu soruyu yazarken aklıma iki kişi geldi: Biri bankacı, diğeri ise bir ev hanımı.

Öncelikle o bankacıdan ve gerçekleşen rüyasından bahsedeyim:

Rüyamda tanıdığım bir adamı görmüştüm. Gecenin bir yarısı birkaç saniyeliğine bana görünen bu siyah takım elbise adam sanki bulutların üzerinde duruyormuş gibiydi. Onu on yıldır görmemiştim.

Ertesi gün bankadaki masamda çalıştığımız bir şirketin onaylanmış çekini gördüm. Şirketteki yetkili kişinin rüyamda gördüğüm o adamla tanışıyor olduklarını bildiğim için ona o kişinin şu an ne yapıyor olduğunu sordum. Öğrendim ki önceki gece ölmüştü!

Bu bankacı yaşadığı deneyimden sonra aslında rahatlamıştı. Hayatta gördüklerimizin ötesinde de bir şeyler olduğu duygusunu yaşadığını söyleyen bankacı, bu deneyiminin ona evrenin spiritüel tarafının da var olduğunu kanıtladığını belirtti.

Ev hanımı olan kadının da yaşadığı ruhsal deneyim, en az bankacınıninki kadar çarpıcıydı:

Tam oğlumun arkadaşlarından birinin koluna dokunmak üzereyken, bir anda çocuğun omzundan kan fışkırdığına ve kolunun koptuğuna dair çok açık ve net bir görüntü gözümde canlandı! Hemen elimi geri çektim. Korkudan nefesim kesilmişti.

Akşamüstü kocama gördüğüm o görüntüden bahsettim. Ertesi gün ise gördüklerim gerçekleşti. Çocuk, bir iş kazasında kolunu kaybetmişti.

Yaşadığı deneyim bu ev hanımını oldukça rahatsız etmişti. Bankacının tersine, olayları gerçekleşmeden önce bilmek ona rahatlık duygusunu hissettirmemişti. Bulgularım, çoğu ÖYD yaşayan kişinin, ruhsal yeteneklerinin gelişmesi ile ilgili olarak genellikle rahatsız olduklarını gösteriyor.

Neden ÖYD yaşayan kişilerin diğer normal insanlardan daha fazla yaşama sevinci olur? Konuştuğum tüm ölüme yakın deneyim yaşayan kişilerde hayattan alabilecekleri her şeyi alma arzusunu gördüm. Çoğu, kendisini “işkolik” olarak tanımlıyordu. Yine de pek azı, A-tipi bir çalışan olmanın negatif yönlerini barındırıyor gibi görünüyordu. Örneğin, önüne hiçbir engel çıkmasını istemeyen insanların öfkesi gibi.

Manevi değerlerini ve hayatlarını nasıl yaşadıklarını öğrenmek istiyorduk. Gerçekten de aileleriyle daha fazla mı zaman geçiriyorlardı? Daha çok mu hobi edinmişlerdi? Meditasyon için daha fazla mı zaman ayırıyorlardı? Tüm bunlar ölüme yakın deneyimlerin ayak izleri gibiydi. Bu insanlarda görünen değişikliklerin gerçek olduğuna dair birer kanıtı.

ÖYD yaşayan bir kişi şöyle demişti: “Işığı gördüm derken aslında bir kelime oyunu niyetiyle bunu söylemişim. Artık hayatın yaşamak, ışığın ise sonrası için olduğu biliyorum.”

ÖYD yaşayan kişilerin zekâ düzeylerinde gerçekten de artış oluyor mu? Olaf Sunden ve Tom Sawyer, ölüme yakın deneyimleri sonrasında zekâlarında artış olduğunu iddia eden birçok kişiden sadece ikisi. Böyle bir şey mümkün mü? Bu kişiler dışarıda bulunan bü-

yük bir akıl kaynağından beyinlerinin içine bilgi akıtmayı sağlayan bir musluk mu buluyorlar (tıpkı Olaf'ın merak ettiği gibi)? Ya da yaşadıkları bu sıradışı deneyim, beyinlerinin daha önce hiç kullanılmamış bir bölümünü mü harekete geçiriyor?

Bu heyecan verici bir soru ve bana Albert Einstein'ın metafizik ile ilgili sözlerini anımsatıyor: “Yaşayabileceğimiz en büyük deneyim, en gizemli ve akıl ermez olandır.”

Not kâğıtlarımı bir kenara koydum. Değişimler çalışmasının cevaplarını bulmasını beklediğim başka birçok soru daha aklımdaydı. Hatta çalışmaya başlamadan önce oluşturulması gereken bilimsel bir temel hazırlanmalıydı. Bu noktada, araştırmamın, ÖYD'lerin insanları sonsuza dek değiştiren ve algılayabildikleri gerçek durumlar olduğunu kanıtlayabilecek olup olmadığı hakkında hiçbir fikrim yoktu.

2

Değişimler Çalışması

“Ölümü hayal etmeye kalktığımızda, kendimizi seyirci olarak görürüz.”

-Sigmund Freud

Değişimler çalışmamı toparlamaya çalışırken önemli bir tavsiye aklıma geldi. Ölüme yakın deneyim çalışmalarının babası sayılan Dr. Raymond Moody'nin tavsiyesiydi bu. Beni daima, eğer bir araştırma projesi bir ya da iki cümle ile özetlenemiyorsa, büyük olasılıkla önemli sonuçlar da doğurmayacaktır, diye uyarırdı.

Uyarısına yürekten inandığım için projemin sonucunda cevaplanmasını istediğim ana soruyu açıkça ifade ediyorum: Ölüme yakın deneyimlerin belgelenebilen değiştirici etkileri var mıdır? Birçok araştırmacının ileri sürdüğü ÖYD'nin kişileri değiştirdiği varsayımını bilimsel olarak kanıtlamak istiyordum. Ayrıca ruhsal yetileri gelişen ya da zekâ düzeyleri artan kişilerin vakalarında olduğu gibi, bu değişikliklerin sadece

davranış değişikliklerinin ötesinde birtakım farklılıklara yol açtığı durumlar olup olmadığını da bilmek istiyordum. Değişimler çalışması, çok çeşitli uzmanların yardımlarının yanı sıra büyük bir katılımcı grubuna başarıyla uygulanacak birçok psikolojik testin de kullanılmasını gerektirecekti.

Tıp camiasındaki birçok insan için ölüme yakın deneyimler hâlâ “kaçık” sayılabilecek bir konu olduğundan dolayı, ulaşabildiğim en muhafazakâr ve saygı duyulan düşünürlerin de yardımlarını istemenin doğru olacağını düşündüm. Daha önce ölüme yakın araştırmalar yapmış tıp uzmanlarının yanı sıra şu ana kadar bu konu hakkında hiç düşünmemiş uzmanlardan da yardım istedim. Washington Eyaleti Psikoloji Derneği’nin başkanı olan Profesör Wren Hudgins de bu türden bir danışmandı. Engin bir içgörüyeye sahipti. Bunun temel sebebi, bahsedilen konularla ilgili herhangi bir önyargısının bulunmaması ve ortaya konulan iddiaları çürütmek için felsefi silahlarını kullanmamasıydı. Onun dışında Virginia Üniversitesi Kişilik Çalışmaları Enstitüsü’nde profesör olan Justine Owens’a da danıştım. O ve meslektaşları Ian Stevenson, ölüme yakın deneyimler konusunda birer otorite olmalarının yanı sıra, aynı zamanda kişilik ölçümü uzmanlarıydılar. İnceleyeceğimiz insanlardaki kişilik değişimlerini nasıl ölçeceğimizi belirlemekte bana sonsuz yardımları oldu.

Her ikisi de Uluslararası Ölüme Yakın Araştırmalar Derneği (UÖYAD) üyesi olan Bruce Greyson ve Kim Clark’ın da oldukça fazla yardımı dokundu. Bu dernek, bu türden deneyimler yaşayan insanlar için kurulmuş uluslararası destek grubu olarak hizmet veren bir kurumdur. Dünyanın çeşitli yerlerinden gelen ve bu tür deneyimler yaşamış insanlar, UÖYAD’de toplanarak kendileri gibi bu harikulade (kimi zaman da korkutucu) ışık deneyiminin gizemini çözmek üzere gelmiş diğer insanlarla tanışabiliyorlar. Bu iki insan -Connec-

ticut'tan Greyson ve Seattle'dan Clark- ölüme yaklaşanlar ile ilgili çok geniş bir bilgiye sahipler, özellikle de onların felsefi bakış açıları ve bu deneyimlerinden sonra ortaya çıkan diğer yönleri hakkında. Stuart Twemlow ile Glen Gabbard (bedenin dışına çıkma konusunda uzmanlar) ve Russell Noyes (bölünme üzerine çalışmaları bulunuyor) gibi psikiyatristler de ÖYD'lerin "mekanik" bir açıklamasının olup olmadığını görmek üzere beyin fonksiyonları ve ruhla ilgili çalışmalar yürüterek değişik bir alanda katkı sağlamış oldular. Onların çalışmaları beni çok verimli alanlara yönlendirdi.

Danıştığım insanlar arasında aradığım dengeye en güzel iki örnek Vernon Neppe ve Joyce Hawkes olur diye düşünüyorum. Bu iki insan tam anlamıyla birbirinin zıt kutupları gibiler.

Neppe, Washington Üniversitesi Nöropsikiyatri Birimi'nin müdürü. Kendisi birçok harika tıbbi unvana sahip ve sara nöbetlerine iyi gelen ilaç tedavileri hakkında bir tıp kitabının da yazarı. Aynı zamanda parapsikoloji vakaları ile ilgili saygın gazetelerde yayınlanmış yüzden fazla araştırması bulunuyor. Paranormal olaylar ile ilgili bu büyüleyici çalışmasını yürütürken hep bilimsel bir yaklaşım kullanmış. Önyargıları olmadan, birçok alanda özgürce araştırma yapmasına izin veren dinamik ve aynı zamanda şüpheci bir akla sahip.

Öte yandan şifacı (kendisinin inanç şifacısı olarak adlandırıldığını duyduğunda geriliyor) ise, bilimsel gazetelerde elli den fazla makalesi yayınlanmış eski bir biyokimyacı. Bali'ye giderek, haftalarca dağlarda yaşamış. Yerli şifacılarla birlikte çalışarak, uyguladıkları şifa sanatının nasıl çoğu zaman o kadar etkili olabildiğini çözmek için çabalamış. Zihnini iyileştirme gücüne ilk elden tanıklık etmiş. Ölüme yakın deneyimler ile ruhsal yetiler arasındaki bağlantıyı daha iyi anlayabilmemiz konusunda bizlere çok yardımcı oldu.

Araştırma asistanım Shannon Greer'ın organize ettiği tüm bu danışmanlar, stajyerler ve gönüllü öğrenciler, önceki çalışmamda da yer alan yaklaşık beş yüz kişiden gelen anekdotlar ve bilgi yığınıyla baş edebilmem için bana yardımcı oldular. Yaklaşık iki sene boyunca Shannon bu araştırma için tam zamanlı çalıştı. Japonya'ya giderek, Tokyo Üniversitesi'ndeki araştırmacılarla tanıştı. Orada ÖYD'lerin kültürler arası özelliklerini inceleyerek iki ay geçirdi. Projenin devamlılığını sağladı. Belki de herkesten fazla ölüme yakın deneyim hikâyesini ilk ağızdan dinledi. Elbette, tahminen on binden fazla hikâyeye dinlediğini söyleyen Raymond Moody'yi saymazsak!

YILDIRIM İÇİMDEN GEÇTİ

İncelediğimiz insanlar kimlerdi? Ve onlara ne tür sorular sorduk?

Son soruyu sizleri inceleme grubumuzdaki bir hastanın dosyasına götürerek cevaplayacağım. 44 No'lu hastayı tipik bir örnek olarak ele alalım.

Ölüme yakın deneyimi otuz iki yıl önce on beş yaşındayken yaşamış. Gittiği lisenin dil kursundan bir çocukla mutfakta telefonda konuşuyormuş. Tam da o sırada şimşek çakmış ve telefon hatlarına yıldırım düşmüş. Telefonun prizi topraklı priz olmadığı için kuvvetli bir elektrik dalgası telefon kablосundan geçerek Hasta 44'ü çarpmış. Dolayısıyla hastanın kafasına yıldırım düşmüş. Yaşadıklarını şöyle anlatıyor:

Yıldırım, kabloların arasından geçip toprağa ulaşmaya çalışırken içimden geçmişti. Telefonun ahizesinden kulağıma ulaşmış, kulak zarımı patlatmış, işitme duyumu yok etmiş ve boynuma ulaşmıştı. Sonra da omuzlarımdan dayanmakta olduğum kalorifer borularına geçerek evi terk etmişti. Annem beni yaklaşık üç metre kadar uzağa fırlatan ve top

atılmasını andıran bu patlama sesini duymuş. Beni yerde bulduklarında telefonun ahizesini hâlâ sımsıkı elimde tutuyormuşum.

Tüm bunları çok sonradan öğrendim, çünkü olay anında bilincimi tamamen kaybetmiştim. Aniden başka bir boyuta geçmiştim. Bir tünelden geçtiğimi ya da buna benzer başka bir şeyler gördüğümü hatırlamıyorum. Ancak bembeyaz ve parlak bir ışıqla aydınlanmış, çok huzurlu bir yere gitmiş gibiydim. Günlük hayatta gözlerinizin kamaşacağı, ancak gözünüzü kısarak bakabileceğiniz kadar parlak bir aydınlık vardı. Ama o durumdayken çok rahat bakabiliyordum ve bundan büyük bir huzur duyuyordum.

Normal bir dille bunu tanımlamak oldukça güç. Sanki günbatımı esnasında bulutların üzerinde giden bir uçakta olmak gibiydi. Ama uçağın içinde olmak yerine, bulut kümelelerinin ve kıvrımsı parlaklığın tam ortasında duruyordum. Uzansam onlara dokunabilecek gibiydim. Yaşadıklarımı kelimelere dökerek tanımlamak kendimi aptal gibi hissetmeme neden oluyor.

Orada hissettiğim duygu kesinlikle ve tam anlamıyla huzurdu. Mutsuz bir çocuk değildim. Yani normal hayatımın huzursuz ve mutsuz olduğu sonucunun çıkmasını istemem. Ancak o huzur çok farklıydı. O ana kadar ve sonrasında da hiç tatmadığım türden bir duyguydu.

Bedenim yoktu, farklı bir şeyin içinde duruyordum. Beni o şekilde gören biri, puro şeklindeki ilaç kutularına benzer ince bir jelatin kapsülün içinde olduğumu söyleyebilirdi. Bu kapsül beni kontrol etmiyordu ama bir şekilde duyularımı ele geçirmiş gibiydi.

Görebiliyordum, koku alabiliyordum ve “ben” olduğumu biliyordum. Ancak bir bedenim yoktu ve bu umurumda bile değildi. Bu, bana hiç önemli gelmiyordu. Oldukça sıcak ve tanıdık bir ortamdaydım. Ölüm korkum tamamen yok olmuştu. Ölümün farklı bir boyut olduğunu biliyordum. Hayatımda

olan hiçbir şey hakkında düşünmek istemiyordum. Endişeli değildim. Orada çok mutluydum.

Aniden bir yerlere doğru çekildiğimi ve bedenimin içine fırlatıldığımı hissettim. Çok sinirlenmiştim. Daha önce hiç bu kadar öfke duyduğumu hatırlamıyorum! Kızgınlık ve sinir içinde çılgınlık atıyordum. Çünkü bulutların sarmaladığı o huzurlu ortama geri dönmek istiyordum!

Kulaklarımda inanılmaz bir çınlama vardı. Dolayısıyla hiçbir şey duyamıyordum. Ama Sparky'nin, Collie cinsi köpeklerin korktukları zaman ve uzun aramalar sonrasında birini bulduklarında yaladıkları şekilde beni yaladığını hissedebiliyordum. Annem de beni o zaman bulmuştu. Yıldırım düşmesinin üzerinden de tahminen dört ila altı dakika geçmiş olabileceğini söylemişti.

FELSEFE, GEÇMİŞİN İNCELENMESİ

Bize hikâyesini anlattıktan sonra, Hasta 44'ün kişisel ve tıbbi geçmişini ele aldık. Geçirdiği ameliyatlara, kullandığı reçeteli ilaçlara ya da görmüş olduğu psikiyatrik tedavilere göre, bu yaşadıklarının geçirdiği ÖYD ile herhangi bir bağlantısı ya da ÖYD'ye etkisi olup olmadığını söyleyebilecektik.

Birtakım araştırmacıların çocukluk dönemlerinde istismara uğramış kişilerin ÖYD yaşama ihtimallerinin uğramamış olanlara göre daha yüksek olduğunu iddia ettiklerinden dolayı onun çocukluğuna ait detayları da incelemeye karar verdik. Özellikle de çocukluğunda istismara uğramış ya da ihmal edilmiş olma olasılıklarının üzerinde durduk. O ana kadar yetmişten fazla çocukla konuştum ve yaşadıkları istismar ile ÖYD'leri arasında bir bağlantı bulamadığım için bu iddialara katılmıyordum. Yine de araştırmamda atladığım bir nokta kalmasın istemiştim. Kişisel geçmiş incelemesi manevi değerler

ile ilgili birtakım sorular da içeriyordu: Hasta 44 maddi zenginlik ile kıyaslandığında manevi unsurlara ne kadar değer veriyor? Gelirinin ne kadarını bağış ve yardımlar için ayırıyor? Haftada kaç saat ihtiyacı olanlara yardım etmek için gönüllü çalışmalara katılıyor?

Bir dizi “Uzun Vadeli Etki” soruları sorarak onun manevi değerleri hakkında bir şeyler öğrendik. Örneğin:

- Din ve Tanrı hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Genel anlamda ölüm ve kendi ölümünüz ile ilgili ne hissediyorsunuz?
- Hayatın anlamı nedir?
- Tabiat hakkında hissettiklerinizi özetleyiniz. İntihar hakkında?

Sorular bu şekilde devam ediyordu. Hastanın ruhsal konulardaki düşüncelerini ve ÖYD’nin bu düşünceler üzerinde bir etkisi olup olmadığını öğrenmemizi hedefleyen buna benzer on beş adet yoruma açık soru bulunuyordu.

İlk bakışta cevaplaması çok kolay sorularmış gibi görünüyor olabilirler, ancak onlarla ilgili gerçek duygularınızı yazmaya çalışın bakalım. Birçok insan, bu temel soruların çoğuna cevap vermeye çalışırken ter döker ya da fikirlerini biçimlendirmekte zorlanır. Aralarında cevaplanmasının neredeyse imkânsız olduğunu bile düşündüğüm bir iki tanesi bulunuyor. Yine de araştırmamıza katılan ölüme yakın deneyim yaşamış kişilerin yüzde 90’dan fazlası, ruhu araştıran buna benzer soruların tamamını cevaplayabiliyordu.

Kişisel geçmiş ile ilgili soru formundan sonra Hasta 44’e (ve araştırmamızın diğer tüm katılımcılarına) bir dizi standart test uyguladık. Bunlar, başka araştırmacılar tarafından da kullanılan ve sadece ölüme yakın deneyim yaşayan kişilere de-

ğil, geniş bir spektrumdaki hastalara uygulanan testlerdi. Test sonuçlarını toplumun büyük bir kesimi ile karşılaştırmak için kullandık. Bu testleri, ÖYD yaşayan kişilerin, ölüme yakın deneyim yaşamamış olan “normal” nüfus içinde ne kadar önemli bir kitle olduklarını görebilmek için uyguladık. Testlerimizin kapsamını görebilmeniz açısından yaptıklarımızı sizlere kısaca özetlemek istiyorum:

Hayata Adaptasyon Profili

Dört sayfalık bu test, insanları depresyon, ruhanilik, uyuşturucu kullanımı, yeme alışkanlıkları ve genel anlamda hayattan mutlu olma dereceleri gibi alanlarda değerlendirebilmek için uygulandı. HAP, hastalarının terapiye verdikleri tepkileri ölçmek için terapistlerin ya da iş başvurusu yapan bir kişinin işe uygunluğunu değerlendirebilmek için işverenlerin sıklıkla kullandıkları bir testtir.

Bu testte sorulan tipik sorulardan bir tanesi: Son bir ayda arkadaşlarınızla ne kadar vakit geçirdiniz? 1) Bir kere bile değil 2) 1-2 kere 3) Haftada 1-2 kere 4) Her gün

Ölüm Kaygısı Cetveli

İki test kullandık. Direkt uygulananı Templer Ölüm Kaygısı Cetveli'dir. On beş adet Doğru/Yanlış sorusundan oluşan bu testte şu tip cümlelere “Doğru” ya da “Yanlış” olarak cevap verilmesi istenir: “Ölmekten çok korkuyorum.” “Kalp krizi geçirmekten gerçekten korkuyorum.” “Genellikle hayatın ne kadar kısa olduğunu düşünürüm.”

Ölüm kaygısı cetvellerinin diğeri ise Reker-Peacock Hayat Yaklaşımı Anketi'nin içinde gizlenmiş olanıdır. İnsanların yaşadıkları hayatla ilgili ne derece mutlu olduklarını ve

onlar için neyin önemli olduğunu ustalıkla ölçen zekice bir testtir.

Doğru / Yanlış soruları sormak yerine, birtakım ifadeler sunar ve testi uygulayan kişiden bu ifadelere ne derece katıldığını ya da katılmadığını belirtmesini ister. Örneğin Hasta 44'e şöyle bir ifade sunulmuştu: "Bana göre hayat çok heyecan verici bir şeydir." "Kesinlikle katılmıyorum" ile "Kesinlikle katılıyorum" arasında bir değerlendirme yapması isteniyordu. Diğer ifadeler: "Hayatımda tanımlayamadığım bir unsur eksik." Veya: "Genellikle kendi kararlarımı kendim veririm."

Greyson Değerleri Anketi

Ünlü ölüme yakın deneyimler araştırmacısı Bruce Greyson tarafından geliştirilmiş bu test, kişi için nelerin önemli olduğunu belirlemek üzere yapılıyor. Formda olmak, kendini anlayabilmek, dua etmek, dünya barışı, para ve maddiyat ve kişisel başarılar gibi çok çeşitli kriterler göz önünde bulunduruluyor.

Sübjektif Paranormal Olaylar Anketi

Ölüme yakın deneyim geçiren birçok insanın en merak uyandıran iddiası bu deneyim sonrasında ruhsal yetilerinin gelişmesi olduğu için, bu iddiaları derinlemesine incelememize yardımcı olabilecek bu anketi de araştırmamıza ekledik.

Bu konu, araştırma esnasında danıştığımız birçok kişi arasında hararetli bir şekilde tartışıldı. Bu tip iddiaların incelenmesinin tüm projeyi alay konusu yapacağını ve insanların araştırmaya kuşkuyla yaklaşacaklarını düşünenler vardı. Bense farklı düşünüyordum. Ruhsal yetilerin gelişmesi konusuna şüpheyile bakmama rağmen, bu tip hikâyeleri, göz ardı edemeyeceğim kadar çok duymuştum.

Açık fikirli olmamız gerektiğini düşünüyordum. Eğer gelişen ruhsal yetiler konusunu göz ardı edersek –ya da daha kötüsü buna itimat etmezsek– belki de en büyüleyici değişim türlerinden birini kaçırabilirdik.

Araştırmayı beraber yürüttüğüm arkadaşlarıma ruhsal yetenekler konusunda kendimin de şüpheleri olduğunu belirttim. Ancak incelemek üzere bu tip paranormal hikâyeleri toplananın bize bir zararı olmadığını söyledim. Ayrıca, insanların bedenlerinin dışına çıkmaları ve ışıktan oluşan varlıklar görmeleri gibi deneyimlerin gerçekliğini kabul etmiştik. Telepati ya da geleceği gösteren rüyalar gibi deneyimleri de pekâlâ kabul edebilirdik. Bunların ötesinde, son yirmi yılda yapılmış kapsamlı hükümet araştırmaları da paranormali kuvvetle destekleyen birtakım bulgulara ulaşmıştı.

Ruhsal deneyimleri kanıtlamak ya da yalanlamakla ilgilenmiyordum. Bu deneyimleri kimlerin yaşadığını ve bunların onlara ne ifade ettiğini anlamak istiyordum. Özellikle de, ölüme yakın deneyimlerin, bu tip olayların algılanmasını artırıp artırmadığını bilmek istiyordum. İçimizde halihazırda var olan gizli bir potansiyeli ortaya çıkaran bir etkileri var mıydı? Bu sorular incelenmeyi bekliyordu.

Bu konu, ölüme yakın deneyimler ile ilgili yepyeni bir anlayışa yol açan ve birçok ruhsal deneyimle karşılaştığımız bir alan olarak araştırmanın en bereketli tarafı haline geldi. Galiba asıl hikâyeden uzaklaşmaya başlıyorum.

Grubumun da onayıyla Dr. Neppe tarafından geliştirilmiş Sübjektif Paranormal Deneyimler Anketi'ni (SPDA) de araştırmaya dahil ettim. Bu uzun profil anketi, katılımcının ruhsal duygularını incelemeye yardımcı olan ve yaşamış olabileceği benzer deneyimleri “geçerli” ya da “geçerli değil” seçeneklerini işaretleyerek değerlendirebileceği bir anketti. Bu anket, paranormal deneyimlerle ilgili objektif gerçekliğe inanma-

makla birlikte, yine de onları araştırmak isteyen şüpheci bilim adamları için de idealdi.

Geçerli deneyimler, birçok detaya sahip olanlardı ve gerçekleşmeden önce başka insanlara anlatılmışlardı. Hiç ÖYD yaşamamış bir insan, hayatı boyunca ortalama olarak birden az doğrulanabilir ruhsal deneyim yaşıyordu. Ölüme yakın deneyim geçirenlerin ise birçok kez böylesi bir durumu yaşadıkları görölüyordu. Hasta 44'ün de başına gelen ölüme yakın deneyimden bugüne dek yaşamış olduğu üç tane doğrulanabilir ruhsal deneyim bulunuyordu. Aşağıda dosyasından alınmış bir örneğı bulabilirsiniz:

Arabamla işe gidiyordum ve keyfim gerçekten de yerindeydi. Aniden sıkıntılı bir ruh haline girdim. Şaşırmış ve korkmuştum. Ağlamaya başladım. Sanki çocuklarım ölmüş gibi mutsuzdum.

O kadar korkmuştum ki, işe gider gitmez çocuklarımın iyi olup olmadıklarını öğrenmek için okullarını aradım. Neyse ki iyilerdi. Daha sonra evde herhangi bir terslik olabilir mi diye komşumu aradım. Komşum tam da arabada işe gitmekte olduğum sabah saat 8.10'da kedime bir araba çarptığını ve kedinin öldüğünü söyledi.

Diğer bir doğrulanabilir ruhsal deneyim de çalışmama katılan başka bir hastamdan geliyor. Bu kadın, işyerindeyken birden omzunda keskin bir acı hissediyor. Evde olan birilerinin yaralanmış olabileceğine dair güçlü bir hisse kapılıyor. Evi aradığında kızının ağlayan sesiyle karşılaşılıyor. Kızı, az önce polisin aradığını, babasının arabasının bir kasaba yolunda takla attığını ve babasının omzunda bir kırık olduğunu söylüyor.

Geçerliliğı kanıtlanamayan deneyimler de oldukça önemlidir. Bunlar genellikle gerçekleşen hisler olarak nitelendirilir.

Telefonun çalacağını hissetmeniz ve çalması gibi. Veya birini aklınızdan geçirmenizin ertesi günü ondan mektup almanız gibi. Bu tip olaylar da beynin nasıl çalıştığını ve hatırladığını anlamak açısından önemlidir. İlerleyen bölümlerde bu konu hakkında daha detaylı bilgiler bulabilirsiniz.

Hasta 44 ve diğerlerinin doldurması gereken son anket Temporal Lob Olayları Anketi’ydi. Neppe, temporal lob hassasiyeti konusunu araştırmak üzere bu anketi geliştirmişti. Beynin bu bölgesinin, gelişen ruhsal yetiler ve ölümden dönme deneyimleri ile ilgili olduğunu düşünüyorum.

Önceki araştırmamda, ölüme yakın deneyimlerin tüm unsurlarının temporal lobdan, yani beynin, kulakların hemen üst kısmında bulunan bölümünden ortaya çıktığından bahsetmiştim. *Işığa Bir Adım Kala* kitabımda bu alanı “ruhun tahtı” olarak adlandırmıştım. Çünkü gizemli ışık deneyimi dışındaki tüm ölüme yakın deneyimlerin unsurları ya bu bölgede oluşuyor ya da buradan geçiyordu.

Bazı şüpheciler bu bulguyu ölüme yakın deneyimlere inanmadığımız şeklinde yorumladılar. Onlara göre, bu deneyimlerin beynin hangi bölgesinde oluştuğunu bularak, bir şekilde onların gerçek olmadıklarını da kanıtlamış oluyorduk. Aslında doğru olan tam tersiydi. Beyinde oluştukları yeri bularak onların *gerçek* olduklarını kanıtlamış oluyoruz. Bunların somut deneyimler olduğunu belirterek, kötü bir rüyaymış gibi bertaraf edilmemesi ve tüm doktorlar tarafından da dikkate alınması gerektiğini gösteriyoruz.

Neppe ile ruhun tahtı hipotezimi tartışırken, gerçekten de tüm ruhsal ve gizemli deneyimlerin beyindeki temporal loblarda ortaya çıktığının farkına vardık. Belki de ölüme yakın deneyim yaşamak, kişinin temporal loblarını harekete geçiren ve beyninin daha önce kullanmamış olduğu bu alanlarının kapısını açan bir anahtardı.

GELECEKTEKİ BİR FELAKETİ GÖRMEK

Paranormal deneyimlerde temporal lobların rolü hakkında merakımı daha da uyandıran kişilerden birinin tipik hikâyesini hatırladım.

Robert Darby elli dört yaşında bir bilgisayar programcısıydı. Deep South bölgesinde bir nehirde boğulma tehlikesi geçirmişti. Suyu düştüğünde nefes almak için hiç çaba göstermediğini söyledi. Aksine kendini çok huzurlu ve sakin hissetmişti.

Suyun altındayken parlak bir ışık görmüştü. Sanki güneşin suyun yüzeyinden derinliklere doğru uzanan yansıması gibi bir ışık. Yıllarca onun güneş ışığı olduğunu düşünmüştü. Ama ışığın görüntüsü hafızasında o kadar yer etmişti ki, onun başka tür bir ışık olduğuna inanmaya başlamıştı.

Diğer birçok ÖYD yaşayan insan gibi Robert da güneşi gördüğünü sanmıştı. Ancak hiçbir korku hissetmeden, huzur içinde, o sıcak ve parlak ışığın içine gömülmüş gibi hissetmesi gerçeği, Robert'ın ölüme yakın deneyim yaşadığının kesin bir göstergesiydi. Yaşadığı ÖYD'nin olaylarla ilgili ruhsal yetilerini geliştirdiğini düşünüyordu. Yine de, kısa bir süre önce yaşadığı bir olay kafasını karıştırmış ve onu rahatsız etmişti. Bir otobüs kazası ile ilgili net ve doğrulanabilir bir rüya görmüştü. Gerçekten de rüyasının ertesi günü böyle bir olay gerçekleşmişti. Sadece bu kadarla da kalmayarak, kazada ölen insanlara “cennete uzanan tünel” boyunca kendisi eşlik etmişti. Onun anlattığı şekliyle:

Rüyamda bedenimin dışına süzülerek, sanki bir uçakta gibymişçesine gökyüzünde yükseliyordum. Yerin karla kaplı olduğunu görebiliyordum. Aşağıda elmas şeklinde, sarı bir uyarı işareti vardı. Yol aldığım yönü gösteren bir ok vardı ve bir ışık kümesi yerdeki işareti aydınlatıyordu. Rocky Dağla-

rı'nı görebiliyordum. Kendi kendime, "Denver'ın kırk mil uzağındayım," dediğimi hatırlıyorum.

Aniden bir karanlık çöktü ve sinir bozucu ve şiddetli bir ses duyuldu. Yanımdaki yolcuya dönerek, onu sakinleştirmeye çalıştım. "Merak etme, geçecek," dedim.

Hepimizin gökyüzünde yükseldiğini hissettim. Arkamızda ölmüş bir şeyler bıraktığımızı hissediyorduk. Altı ya da yedi kişiydik. Geniş, dümdüz bir alandaydık. Aniden üstümüzde gitgide parlaklaşan turuncu bir ışık belirdi. Onu seyrederken neşeyle dolmuştuk. Tıpkı güzel bir günde dağların tepesinde olmak gibiydi.

Birçok kişinin toplandığı bir yere geldik. Bazıları cüppeye benzer uzun kıyafetler giyiyorlardı. Bir tanesi, "Sonunda başardınız," diye seslendi. Hepimiz çok mutlu olmuştuk.

Daha sonra Robert uyanmış.

İşyerinde yakın arkadaşlarından bazılarına rüyasından bahsetmiş.

Saat 10.30 haberlerinde, yirmi iki yolcuyu taşıyan bir otobüsün Denver'ın dışında bulunan bir dağ yolunda kaza yaptığını öğrenmiş. Kazada altı kişi ölmüş. O gece kaza ile ilgili izlediği televizyon görüntülerinde, kazanın gerçekleştiği yerin hemen yakınlarında elmas şeklinde bir uyarı işareti bulunduğunu görmüş.

Bu hikâye, Temporal Lob Anketi gibi araştırma enstrümanlarının potansiyel değerine güzel bir örnek teşkil etmektedir. Bu adamın çocukluğunda yaşamış olduğu ölüme yakın deneyimin, hayatı boyunca sürecek bir temporal lob hassasiyetini tetiklemiş olması kesinlikle olası görünüyor. Eğer bu tip olayları bilimsel araştırmalarda kullanılan standart araçlarla incelemesek, benzeri ruhsal deneyimler de sansasyonel gazetelerde kullanılan birer malzeme olarak kalmaya devam edecektir.

SAATLER SÜREN TETKİKLER

Hasta 44 anketlerini ve görüşmelerini tamamladıktan sonra, benim ya da araştırma asistanlarımdan birinin yürüttüğü tetkikler için de en az dört saatini harcadı. Bu tetkikler, bire-bir veya telefonda yapılan görüşmeleri ve kalın bilgi dosyalarını doldurmayı içeriyordu. Araştırmaya katılmayı kabul eden tüm ölüme yakın deneyim yaşamış insanlar aynı süreçten geçiyorlardı. Araştırma katılımcısı olmaları için onlara bir ücret ödenmiyordu. Elde ettikleri tek kazanç, kendileri ve ölüme yakın deneyimlerin üzerlerinde ne gibi etkiler bıraktığı hakkında daha fazla şey öğrenme imkânıydı.

Birçoğu için bu yeterli bir karşılık olmalıydı, çünkü yüzde 53'lük muazzam bir grup araştırmanın hepsini tamamlamıştı. Araştırmanın sonlarına doğru 150'den fazla ölüme yakın deneyim yaşamış insandan alınan bilgileri derliyorduk. Bu yüksek tamamlanma oranı ve derinlemesine incelediğimiz çok sayıda insan geçerli sonuçlara ulaşabileceğimiz anlamına geliyordu.

Buna ek olarak, araştırma ekibi tarafından her bir hasta dosyasının ayrı ayrı analiz edilmesi için de uzun saatler harlandı. Bu dosyalar, temel olarak "iç tutarlılık" açısından değerlendiriliyorlardı. Bu, katılımcıların kişisel geçmiş dosyalarında yer alan yeme alışkanlıkları, yardımseverlik özellikleri ve diğer bilgilerin, değer anketlerinde verdikleri cevaplarla karşılaştırılması anlamına geliyordu. Böylece bize doğruyu söylemeyen, hatta kendilerini bile kandırmakta olan kişileri tespit edebiliyorduk.

Hikâyelerinin doğruluğunu sınamak adına testlerin içine zekice yerleştirilmiş "hileli" sorularımız vardı. Bu sorular, yaşadıkları deneyim hakkında doğruları söylemeyen ya da hayali birtakım eklemelerle gerçekleri değiştiren kişileri elemek

üzere hazırlanmıştı. Örneğin şöyle bir soru soruyorduk: “Ölüme yakın deneyiminiz esnasında hiç ayaklarınızın üşüdüğünü hissettiniz mi? Eğer öyleyse, sağ ayağınız mı yoksa sol ayağınız mı üşümüştü?” Ölüme yakın deneyimleri esnasında üşüyen ayaklar hakkında daha önce hiçbir şey duymadığımız için, gerçekten de böyle bir deneyim yaşayan ya da hikâyelerinin bazı kısımlarını uydurmayan kişilerin bu soruya “Hayır” cevabını vermelerini bekliyorduk.

Testlerimizi uygulayanların çok az bir kısmı bu “hileli” sorulara yanlış cevaplar verdiler. Genel olarak, incelenmeyi kabul etmiş olan bu insanların söylediklerinin her kelimesi samimiydi.

Çalışmamıza katılan kişiler çocukken ölüme yakın deneyim geçirmiş olan yetişkinlerdi. Araştırma grubuna katılan insanların çocukluklarında bu türden bir deneyim yaşamış olmalarını özellikle istemiştim. Onların, yetişkinliklerinde ÖYD geçiren yetişkinlerden daha tarafsız olacağını düşünüyordum. Çocuklar, bu deneyimin hayatlarını değiştirmesi gerektiğine inanmayabilirlerdi. Eğer yetişkinliklerinde ÖYD yaşayan yetişkinleri kullanmış olsaydık, bu deneyimlerinin hayatlarında bir değişikliğe yol açacağı beklentisiyle, nelerin değişebileceğini abartmaları yüksek bir olasılıktı.

Araştırmaya katılmanın başka bir koşulu da, katılımcıların yaşadıkları deneyimin üzerinden en az on yıl geçmiş olmasının gerekmesiydi. Ortaya çıkan değişimlerin uzun vadeli sayılabilmesi için bu süre gerekiyordu. Aradığımız, olaydan birkaç gün ya da ay sonra ortaya çıkan, geçici birtakım değişiklikler değildi.

Zaman kuralının –araştırma grubuna katılma zamanı ile ölüme yakın deneyim arasında en az on yıl sürenin geçmesi

gerektiği kuralıydı- araştırmamız üzerinde önemli bir etkisi oldu. Birçok insanın hayatı boyunca ölüme yakın deneyim diye bir şey duymamış olduğunu öğrendik. Raymond Moody'nin bu alanda dönüm noktası sayılabilecek *Ölümden Sonra Yaşam* adlı kitabı sadece on beş yıl önce yayınlanmıştı. Medya da topu topu beş yıldır bu tür konulara geniş yer ayırmaktaydı. Sonuç olarak, araştırmamıza katılan birçok insan, kendilerine söylenene kadar, ölüme yakın deneyim yaşadıklarının farkında bile değillerdi. Birçoğu, yaşadıkları deneyimin yaşamları üzerinde çok az, belki de hiç etkisi olmadığını direkt olarak belirtiyordu. Oysa araştırmanın sonuçları ne kadar yanıldıklarını kanıtlamıştı.

Sırada, bu konuya örnek olabilecek bir hikâye var. “Bir öğleden sonra ofisimde, genç hastalarımın birine bademcik ameliyatının nasıl yapıldığını anlatıyordum. Ertesi gün hastaneye yatacağı ve ameliyatta bir aksaklık olmayacağı konusunda kendisini teskin etmeme ihtiyacı vardı.

Ofisime büyükbabasıyla gelmişti. Ameliyatın olası tüm yan etkilerini açıklarken büyükbabası da odada oturuyordu. Konuşmamı bitirdiğimde, okuduğu şeyden kafasını kaldırdı ve şöyle dedi: ‘Ona ne zaman tünelden bahsedeceksin? Yani işin korkutucu kısmından. Ama aynı zamanda eğlencelidir de.’

‘Ne tüneli?’ diye sordum.

‘Bilirsiniz işte, hani şu deniz kabuğu gibi kıvrılarak uzanan ve ışığa açılan tünel.’

Tıbbi kayıtlarını okuduğumda, bu beyefendinin dört yaşındayken bir bademcik ameliyatı geçirdiğini ve yüksek dozda eter verildiği için neredeyse ölümün eşiğine geldiğini öğrendim. Onu araştırmamıza katılmaya ikna ettim. Bu deneyiminin hayatını etkilediğini inkâr etmesine rağmen ruhsal ve

psikolojik profili, yaşadıkları deneyimler sonrasında derinden değişmiş diğer birçok insana tıpatıp uyuyordu.”

AVUKATLARDAN MONTAJ HATTI İŞÇİLERİNE

Toplumun büyük çoğunluğunu temsil edebilecek nitelikte ölüme yakın deneyim yaşamış insanları bulmak hiç de kolay olmamıştı. Aslında, bildiğim kadarıyla, yetişkinlerin yaşadığı ölüme yakın deneyimler hakkında yapılmış tek objektif çalışma, Atlantali kardiyolog Michael Sabom tarafından yapılmış olandır. Bu, art arda geçirdikleri kalp krizlerine rağmen hayatta kalmayı başarabilmiş insanlarla sistematik görüşmelerin yapıldığı ve ölüme oldukça yaklaştıkları bu deneyimlerini paylaşmalarının istendiği bir çalışmaydı.

Hastalarında iki farklı çeşit ölüme yakın deneyim gözlemlemişti. Hastaların bedenlerinden ayrılarak yukarı doğru süzöldüklerini iddia ettikleri ilk çeşidi *otoskopik* ölüme yakın deneyim olarak adlandırıyordu. Bu gruptakiler, tekrar dirilişlerini kesin ve dikkatli bir şekilde tanımlıyorlardı. Sabom, hastalarının kalplerini çalıştırmak ya da konumlarını stabilize etmek için kullanılan makinelerin üzerindeki yazıları bile tanımlayabildiği birçok olayı titizlikle belgelemişti. Bunlar, hastaların gözleri açıkken bile görüş hizalarında olmayan tamamen yabancı makinelerdi.

Sabom’un hastalarının tanımladığı diğer deneyim çeşidine ise *transandantal* adı veriliyordu. Genellikle bu hastalar kendi bedenlerini görme durumunu yaşamıyorlardı. Onun yeri-ne, çok parlak bir ışıkla aydınlanmış başka bir diyara sürükleniyorlardı. Çoğunlukla da, oraya gittiklerinde ilahi varlıklarla karşılaşılıyorlardı. Bazıları bu varlıkları “Tanrı” olarak adlandırıyorlardı.

Sabom’un üst üste ölümün eşiğinden dönerek hayatta kal-

mayı başaran bu insanlarla görüşme metodu, ölüme yakın deneyimleri araştırmanın en doğru yoludur. Görüşme yapılan insan sayısı yeterince fazla ve araştırmanın yürütüldüğü hastane her ırk ve gelir seviyesinden insana hizmet veren bir kurum olduğu sürece toplumu ‘temsil eden örnek bir grup’ elde edebilirsiniz.

Bazı araştırmacılar, araştırma gruplarını oluşturabilmek için bulvar gazetelerine ilanlar verir. Bu tip araştırmalarda, tıbbi kayıtları incelemek ya da yaşanan deneyimlerin doğruluğunu belgelemek çok zordur. İlan yöntemiyle bulunan insanlar, hikâyelerini şimdiye kadar muhtemelen defalarca anlatmış oldukları için, yıllar geçtikçe birtakım detayları da büyük olasılıkla değiştiriyorlardır.

Başka bir araştırma yöntemi ise, yaşadıkları ölümcül travmalarının sonucunda sadece bilinçlerini kaybetmemiş kaza kurbanları ele alınarak, onların ÖYD yaşayıp yaşamadıklarını görmek üzere yapılan çalışmadır. Kimi araştırmacılar da, yaşadıkları ölümcül travmalarının sonucunda sadece bilinçlerini kaybetmiş hastalarla görüşmüştür. Bunun sebebi ise, hastaların bilinçdışının topraklarında gezdikleri süreyle ilgili neler hatırladıklarını anlayabilmektir.

ÖYD çalışmalarının babası sayılan Raymond Moody, önce hastanelerde bulunan birçok değişik hastanın hikâyesini toplamıştı. Daha sonra bu hikâyeleri içeriklerine göre analiz etmiş ve ölüme yakın deneyimler ile ilgili ortak unsurlar barındıranları gruplara ayırmıştır: Bedeni terk edenler; tünelden geçenler; ışıklı varlıklar görenler gibi. Araştırmamızın ana hatlarını da Moody tarafından belirlenmiş bu semptomlar oluşturmaktadır. Birçok açıdan Moody’nin anekdotlara dayalı araştırması bu alandaki en iyisi olmuştur. Bunun temel nedeni ise, toplumun geneli ölüme yakın deneyimlerin farkında bile değilken yapılmış olmasıdır.

Artık neredeyse herkes onlar hakkında bir şeyler duymuş durumda. Deneyimlerini ailevi bir sır olarak saklamaktansa, büyük çoğunluk onlar hakkında konuşmak için oldukça istekli. Özgürce bu konu hakkında konuşabiliyorlar ki bu olumlu bir gelişme. Zaten bizim gibi bütün araştırmacıların istediği de bu deneyimleri hayatın normal bir parçası haline getirmektir.

Ben de birçok kaynağa başvurarak ve toplumun her kesiminden katılımcılar bulmaya çalışarak kusursuz bir araştırma grubu oluşturmak istedim. Araba tamircileri, bilgisayar teknisyenleri, montaj hattı işçileri, tezgâhtarlar, avukatlar, doktorlar, müzisyenler, televizyon programı yapanlar, ev hanımları, muhasebeciler ve buna benzer çok çeşitli insanlardan oluşan bir liste yaratmaya çalıştım. Her ekonomik seviyeyi, dini ve etnik kökeni temsil edebilecek kişileri dahil ettiğime emin olmak istedim. Ayrıca sadece bir ya da iki coğrafi bölgeden değil, ülkenin dört bir tarafından insanlar seçtik. Araştırma grubumuzun profilinin, Amerikan nüfusunun geneli ile benzerlik göstermesine dikkat ettik.

Bu hastaların bazıları, benim bu alana ilgim olduğunu bilen diğer doktor arkadaşlarım tarafından bana gönderildiler. Katıldığım radyo sohbetlerinde, gazete röportajlarında ya da yaptığım televizyon programlarında da bu türden deneyimler yaşamış insanların arayabilmeleri için mutlaka bir telefon numarası bildiriyordum.

Ölüme yakın deneyimler üzerine verdiğim konferansların sonrasında, çekingen bir yapıya sahip ya da böyle bir projede yer almak için gönüllü olamayacak kadar yoğun insanların araştırmama katılmalarına ihtiyacım olduğunu söylüyordum. En gözde metodum buydu. En iyi hikâyelerimin bazıları da bu gruptan çıktı.

Örneğin, bir konferans sonrasında dinleyicilerden bir ka-

dın gönüllü oldu. Çocukken ölüme yakın deneyim geçirmişti ama benzer deneyimler yaşayan diğerleri hakkında alaycı bir tutumu vardı. Kendisini, birçok ÖYD destek grubu toplantılarında görülen o hassas ve kırılgan atmosferin dışında hissediyordu. Gönüllü olmasının tek sebebi, benimle aynı fikirde olmasıydı. Şöyle belirttiği gibi: “Eğer benim gibi şüpheliler konuşmazsa, bu deneyimlerin gerçek tabiatını asla anlayamayız.”

Önyargısız bilgilerle dolu bir altın madeni gibiydi. Kısa bir deneyim yaşamıştı:

Havuzda boğulmaktan kurtulduğumda sekiz yaşındaydım. Derin ve karanlık bir boşluk hatırlıyorum. Sonra birden parlak bir ışık ortaya çıktı ve sonsuz bir huzur hissettim. Işıkla konuştuğumu ve ışıktaki kalabilmek için çabaladığımı hatırlıyorum. Ama yapılması gereken başka işler olduğu söylenmişti. Sonra geri döndüm.

Ona, bu bölümün başlarında bahsettiğim tüm testleri uyguladık. Ölüm korkusu –iki adet ölüm kaygısı testinin sonuçlarına göre– çok düşük seviyelerdeydi ve güçlü bir yaşama sevinci vardı. Sorularımdan birine verdiği cevap buna güzel bir örnek: “Benim için her yeni gün harikulade. Her gün güneşin doğuşu gibi. Hayatı seviyorum. Hayat kesinlikle anlamlı bir şey.”

Yapılan testler ve görüşmeler, bu kadının hassas, kırılgan ve tuhaf olduklarını düşündüğü o insanlarla ortak birçok özelliği bulunduğunu gösteriyordu.

Başka bir gizli cevher ise, çocukların mutlu ve huzurlu ölüme yakın deneyimler yaşadıkları düşünceme meydan okuyan bir adamdı. Çocukluk ÖYD’sinin kendisini allak bulak ettiğini ve korkuttuğunu söylemişti. Anlattığına göre:

Havuzun kenarında gezinirken, düştüm ve başımı çarp-
tım. Bedenimin dışına süzıldüm. Panik içindeki annemi gör-
düm. Beni itekleyen kardeşime bağııyor, beni onun öldür-
düğünü söylüyordu.

Bedenime dönmem gerektiğini düşünüyordum ama te-
reddütlüydüüm. Yaklaşmamamız gereken yerlerde oynamış
olduğum için başımın belaya girmesinden korkuyordum. Bir-
den bir ses duydum: “Geri döneceksin, senin için başka
planlarımız var.”

Bu iki örnek de, yaptığımız çalışma için aradığımız türden
tipik insanlardı. Elbette, ‘inananları’ da istiyorduk aramızda,
çünkü onların da anlatacağı önemli hikâyeler vardı. Ama
ÖYD yaşamış ve hâlâ tam olarak görmüş olduklarına inana-
mayan şüphecileri de incelememiz gerekiyordu. Bu insanla-
rı bulmak zaman alan ve zor bir iş olmasına rağmen, kesinlik-
le buna değerdı. Ne de olsa, ölüme yakın deneyimlerin ger-
çek tabiatını keşfetmenin *tek* yolu, hem inananların hem de
şüphecilerin başlarına gelen geniş bir spektrumdaki dene-
yimlerin incelenmesi olabilirdi.

Ölüme yakın deneyim yaşayan insanlardan oluşan grubu-
muzı, her biri aynı soruları ve testleri tamamlamış beş farklı
grupla karşılaştırdık:

*Çocukken Ciddi Hastalıklar Geçirerek Hayatta Kalmayı
Başarmış Ama Herhangi Bir Tür Ölüme Yakın Deneyim Vaka-
sı Tanımlamayan Yetişkinler*

Bu grupla yapılan karşılaştırma önemliydi. Bunun sebebi,
ölümcül bir hastalık ya da kaza sonrasında hayatta kalabilen
insanlar da, sadece ÖYD yaşayanlara özgüymüş gibi görünen
hayatın değeri bilme özelliğini kazanmış olabilirlerdi.

Çocuk ya da Yetişkin Olarak, Sıcak ve Sevgi Dolu Bir Işıkla İlgili Net Deneyimler Yaşayan Yetişkinler

Işığa Bir Adım Kala adlı kitabım yayınlanana kadar böyle bir kategorinin varlığından bile haberdar değildim. Kitaptan sonra ise, çok açık ve net bir şekilde ışık deneyimlerini tanımlayan onlarca yetişkinle konuştum. Bu insanların ölüme yakın olma durumunu yaşamamış normal yetişkinler olduğunu vurgulamalıyım. Buna rağmen, ölüme yakın deneyim yaşayan insanların kullandığı aynı gizemli ifadelerle bu ışığı tanımlıyorlardı. İşte bir örnek:

On sekiz yaşındaydım. Babamla beraber en sevdiğim yerlerden biri olan büyükbabamın yazlık evine gidiyorduk. Arabayla bahçe kapısından girdiğimizde, kavurucu yaz mevsiminin yazlık evin ve toprağın görüntüsünü oldukça değiştirmiş olduğunu fark ettik. Hiç hayat yoktu. Kuşlar ötmüyordu ve çimler sararmıştı. Göl, kahverengimsi yosunlarla kaplıydı. Babama küçük cennetimizin öldüğü yorumunu yaptım.

Birdenbire bulutlar karardı ve yağmur yağmaya başladı. Aynı anda babam da yok olmuştu. Bulutlar açılmaya başlayınca parlak bir ışık üzerime yansıdı. Sıcak ve sevgi dolu ışık seliyle sarmalanmışım.

Bu deneyimi yaşayan kişi, bunun ölüme yakın deneyim ile aynı olup olmadığını sormak için bana yazmıştı. Aynı olmadığı çok aşikârdı. Çünkü hem ölüme yaklaşmamıştı hem de ölümle ilgili bir korku bile yaşamamıştı. Yine de bu sadece onun yaşadığı bir deneyim değildi. Bu tür deneyimler yaşamış olan birçok insanla konuşmuş ve buna benzer mektuplar almışım. Ölümle karşılaşmadan ÖYD yaşayanların geçirdiği olumlu değişimleri yaşayıp yaşamadıklarını görebilmek için bu grubu da ÖYD yaşayanlarla karşılaştırmak istedim.

Bu grubu araştırmama dahil ettiğim için memnunum, çünkü onların bu araştırmadaki varlıkları, ruhsal birtakım deneyimleri çok daha iyi anlayabilmemizi sağladı.

Kendilerini Spiritüel ya da Mistik Olarak Tanımlayan Yetişkinler

Birçok insan birtakım gizemli ya da ruhsal güçlere sahip olduğunu iddia eder ama aslında çok azı bu iddiaları ile ilgili sınanmıştır. Hatta çoğu tanımlanabilen mistik bir deneyim bile yaşamamıştır. Kendilerinin ruhsal güçleri olduğunu düşünen bu kişilerin ÖYD yaşayanlarıinki kadar çok doğrulanabilir ruhsal deneyimleri bulunuyor mu? İşte bu, iki grubu karşılaştırmak için altın bir fırsat.

Ortaya çıkan sonuçlar beni hayrete düşürdü.

Son Olarak da, ocukken Bedenin Dışına ıkma Deneyimi Yaşayan Yetişkinler

Bazı araştırmacılar bedenın dışına çıkma deneyimlerinin, ölüme yakın deneyimlerin bir varyasyonu olduğunu düşünürler. Temel farkı ise, bir insanın 'Obie' ödölü alması için ölüme yaklaşmasının gerekmediğini söyleyerek belirtmişlerdir.

Çocukken bedenın dışına çıkma deneyimi yaşamış normal yetişkinleri de bu araştırmaya dahil etmenin gerekli olduğunu düşündüm. Öncelikle bu en sık rastlanan paranormal olaydı. Amerikan nüfusunun yüzde 16'sı hayatlarında en az bir kere bedenlerinin dışına çıktıklarını iddia ediyorlardı.

O zaman bu, bedenın dışına çıkma deneyimi yaşayanların ve ÖYD yaşayanların aslında aynı olup olmadığını görmek için güzel bir fırsattı.

Daha sonra da tüm bu grupları 'normal' bir yetişkin grubuyla karşılaştırdık. Yani hayatlarında hiç ciddi bir hastalık geçirmemiş, gizemli ışık deneyimleri ya da bedenin dışına çıkma deneyimi yaşamamış ve tabi ki ölüme yakın deneyim yaşamamış kişilerden oluşan bir grupta.

Tüm bunları yapmamızın sebebi tek bir soruya aradığımız cevaptı: *Ölüme yakın deneyimlerin belgelenebilir etkileri var mıdır?*

Off!

NEDEN BU KONUYA İLGİ DUYUYORUM?

İnsanlar sıklıkla bana ÖYD çalışmalarına bu kadar ilgi duymamın sebebini soruyorlar. Açıkça söylemek gerekirse, bu hikâyelere inanıyorum. Bu hikâyeler çocuklar ve yetişkinler tarafından o kadar büyük bir güzellik ve sadelikle anlatılıyorlar ki, onları uydurmaları için herhangi bir sebep olmadığını görebiliyorum. Anlattıklarının derinlemesine araştırılmasını istiyorlar.

Böyle hissetmediğim zamanlar da oldu tabii. Ölüme yakın deneyimler hakkında ilk kez bir şeyler duyduğum zaman, bu vakaların beyne yetersiz oksijen gitmesi ya da ilaç tedavileri sonucunda ortaya çıkan halüsinasyonlar olduğunu sanmıştım. Birçok çalışma arkadaşım gibi ben de, bunların ölüm korkusunu yatıştırmak için oluşturulmuş psikolojik bir tür savunma mekanizması olduğunu düşünmüştüm.

Dört yıllık tıp eğitimi ve iki yıl süren ihtisas devresinden sonra, birçok kez ölümü atlatmış olan sayısız hastaya yardımcı olmuştum. Buna rağmen, bir tanesinden bile başka bir dünyaya açılan bir tünelden geçtiğine dair bir hikâye duymamıştım. Şimdi ise aralarından birçok hastamın ölüme yakın deneyim yaşamış olabileceğini fark ediyorum. Sadece bunu

ortaya çıkarmak için onları dinlemeye yeterince vakit ayırmamıştım.

Ta ki, bir kulübün havuzunda boğulma tehlikesi geçiren ve on dokuz dakika boyunca klinik olarak ölümü gerçekleşen yedi yaşındaki sevimli ve utangaç küçük bir kız, bana net bir biçimde yaşadığı ÖYD'yi anlatana kadar.

Sıradan bir şekilde bana bu olayın sanki ölüp de tekrar dirilmek gibi bir şey olduğunu anlatırken, yüzümdeki şoke olmuş ifadenin de farkına varmış olmalı ki, “Merak etmeyin, Dr. Morse. Göreceksiniz, cennet gerçekten eğlenceli bir yer!” dedi.

O hikâyeden sonra hayatım asla eskisi gibi olmadı. Tıp dünyasında da spiritüalizite ve duygulara yer olduğunun farkına vardım. Bunca yıl boyunca ÖYD'leri araştırdıktan sonra, her ikisi hakkında da, sırf karşısındaki insanı memnun etmek için anlatılmadığına inandığım birçok hikâyeye dinledim. Bunlar yürekten anlatılan hikâyelerdi.

Ortak çalışma yürüttüğümüz yazar arkadaşım ölüme yakın deneyimleri “normal insanların başına gelen paranormal olaylar” olarak tanımlıyor. Bu gerçek, hikâyelerin anlatıldığı zaman yarattığı hayret ve heyecan dalgasından ortaya çıkıyor. ÖYD yaşayan birinin de söylediği gibi: “Hayatımın üzerine bir kapı kapanıp da karanlıkta kaldığım anda, başka bir kapı açıldı ve yeni bir dünyaya adım attım. O zamandan beri de hiçbir şey eskisi gibi olmadı.” İnsanlar böyle şeyler söylediklerinde, bu tip hikâyelerin Tanrı ve evrenin tabiatı konusunda düşünmeye yönlendiren güçlü ve kışkırtıcı etkileri olduğunu görüyorum.

Değişimler çalışmasının sonuçlarını yazmaya başlamadan önce sizlerle bu harika hikâyelerden bazılarını paylaşmak isterim:

HASTA 1:

“HENÜZ ZAMANI GELMEMİŞ”

Dokuz yaşındayken sebebini bilmediğim bir hastalığa yakalanmıştım. Ateşim 41 derece ya da üstündeydi. Birkaç kez doktora gitmeme rağmen herhangi bir iyileşme göstermediğim kesinleşince, doktorum beni hastanede takip etmeye karar verdi. Bu da bir işe yaramadı. Hatta takip eden birkaç gün içinde ateşim daha da yükselmeye devam etti.

Her türlü tahlili yapmalarına rağmen ateşin sebebini bulamıyorlardı. Sonunda üç ya da dört pediatri uzmanından oluşan bir ekip, ateşimi acilen düşürmeleri gerektiğine, yoksa beynimin hasar görebileceğine karar verdi. Çok zayıf düşmüştüm. Doktorların bu kadar yüksek ateşe daha fazla dayanamayacağım konusundaki endişelerini duyabiliyordum.

En sonunda doktorlarım esaslı önlemler almaya karar verdiler. Kıyafetlerimi tamamen çıkarıp, beni buz küpleriyle doldurdukları bir çarşafa sardılar. Başımda bir hemşire bekliyordu. Dakika başı ateşimi ölçüyordu.

Tamamen sarmalandığımda kendimden geçmiştim. Sanki dalgalarda salınıyor gibiydim. Etrafımdaki her şey karanlık ve hoştu. Ve ortaya ucunda çok parlak bir ışık görünen bir tünel çıktı.

Bu tünelden geçebilmem için birileri bana yardım ediyordu. Tünelin sonuna ulaştığımda önümde uzanan harika bir manzara gördüm. Çiçeklerle dolu bahçeler vardı. Sağımda uzanan yol boyunca gövdelerinin yarısı beyaza boyalı ağaçlar sıralanmıştı. Beyaz bir çit bahçeleri çevreliyordu. Çok güzel bir görüntüydü.

Ağaçların da ötesindeki çayırarda hayatımda görmediğim kadar muhteşem atlar vardı. Bu atlara ulaşabilmem için iki çitten atlamam gerekiyordu. Dokuz yaşında bir çocuk olarak gideceğim yer belli olmuştu.

O yöne doğru yürümeye başladım. Bir süre sonra beyazımsı bir ışık oluştu. Yanımda hiç de korkunç olmayan, sıcak ve cana yakın bir varlık duruyordu. Bana, “Nereye gidiyorsunuz?” diye sordu. Ben de: “İşte oraya gidiyorum” diyerek atların olduğu çayırı gösterdim. “Harika! O zaman beraber gideriz,” dedi.

Daha önce hiç görmediğim bir sürü çiçek vardı. Yanımdaki varlığa onların adlarını soruyordum ve yürürken bir yandan da çiçek topluyorduk.

Aynı zamanda hem tüm renkler olan, hem de hiç rengi olmayan bu göz kamaştıran beyaz ışıkla konuşuyordum. Yüz hatları, hatta bir yüzü bile yoktu. Ama bu beni rahatsız etmiyordu. Tünelde geldiğim yöne doğru geriye dönüp, baktım. Yatağımın etrafında toplanmış kalabalığı gördüğümü hatırlıyorum. Benim burada yukarıda, bedenimin ise aşağıda kalan hastane yatağında olması umurumda bile değildi. Gerçekten de çok iyi hissediyordum.

Işıkla konuşmaya devam ederek atlara doğru ilerliyorduk. Çitin üzerinden tek ayağımı atarak atların olduğu çayır-lara geçmek üzereyken, nereden geldiği belli olmayan bir sesin şöyle söylediğini duydum: “O, burada ne yapıyor?” Işık cevapladı: “Atları görmeye geldi.” Diğer ses ise: “Bu doğru değil. Onun henüz zamanı gelmedi. Geri dönmesi gerek.”

Tam bu noktada çitlere sıkı sıkıya tutundum çünkü geri dönmek istemiyordum. İstediğim son şey geri dönmektir. O sesle ışık bir süre daha konuştular ve geri dönmem gerektiğine karar verdiler. Huysuzlukla tepinmeye başladım. Güçlü durmaya çalışıyordum. Çite iyice asılarak, kollarımı ve bacaklarımı etrafına sardım. Gitmemek için direniyordum. Ses bana güldü. “Bak, buraya daha sonra gelebilirsin, ama şimdi zamanı değil. Huysuzluk yapman da sana bir şey kazandırmayacak.”

Kendimi çayırların üstünde süzülerek tünelden aşağı doğru yol alırken buldum. Bu görünmez el, tünelden geri döne-

bilmem için bana nazikçe rehberlik yaparken bense çığlıklar atıyor, bağırıyor, tekmeler savuruyor ve çeşitli huysuzluklar yapıyordum. “Neden burada kalamıyorum?” diye bağırdım. “Çünkü yapman gereken başka şeyler var,” dedi o ses. Bana eşlik eden bu nazik el ile birlikte tünelden geri dönmüştüm ve tekrar bedenimin içine girmiştım.

Yatağımda yatarken yukarıya baktığımı hatırlıyorum. Doktorlardan biri korku dolu bakışlarıyla yatağımın kenarında duruyordu. Rahat bir nefes alarak yanındaki hemşirelerden birine, “Oh, çok şükür, geri döndü,” dedi.

HASTA 2:

“SICACIK BİR IŞIKLA SARMALANMIŞTIM”

Altıncı ile yedinci sınıf arasındayken bu deneyimi yaşadım. Yaz tatiliydi. Tüm hafta sonu boyunca üzerinde su kayağı yaptığımız göldeydim. Başka bir çocukla beraber ikili kayak yapıyorduk. Öne doğru dengemi kaybederek düştüm ve kayakları çeken ip koluma dolandı. O hızla dolanan ip, kolumun derisini ve kaslarını kemiğe kadar boydan boya kesmişti. Kesik, sanki açılmış bir “fermuar” gibi görünüyordu. Çok yoğun bir acı duyarak kendimden geçmiştim. Sonra da bu acıdan ve kan kaybından dolayı şoka girdim.

Her neyse! Tekneyi kullanan kişi, benim hâlâ kayağa bağlı olduğumu bilmediği için son süratle sürmeye devam ediyordu. Otuz saniye kadar beni teknenin arkasından sürükledi. Suyun altında sürükleniyordum.

Sonumun geldiğini düşündüğümü hatırlıyorum. Sonra da bunun umurumda olmadığını düşündüm. Acım yok olmuştu. Vücudumu tokatlarcasına çarpan suyu hissedemiyordum.

Sıcacık bir ışıkla sarmalanmışım. Bazı insanların anlattığı gibi bir tünele falan girmemişim. Ama bedenimden ayrılmış-

tımı. Kendimi suda hızla sürüklenirken izleyebiliyordum. Kolundan akan kanlar umurumda bile değildi.

Hayatım bir film şeridi gibi gözlerimin önünden geçti. Özellikle de, ne kadar keyifli bir hayat geçirmiş olduğumu düşündüğümü hatırlıyorum. O ana kadar gerçekleştirdiğim başarıları, eğlendiğim anları düşünerek hayatın yaşadığım bölümüyle ilgili fazlasıyla mutlu olmuştum. Bu noktada öleceğimi biliyordum ve yaşamış olduğum hayatı olduğu gibi kabullenmek istiyordum. İşin tuhaf tarafı şu ki, bu, o ana kadar hissettiğim en huzur dolu duyguydu.

Sonunda tekneyi kullanan adam bir şeylerin ters gittiğini anlayarak motoru durdurdu. Can yeleği taktığım için, tekne durur durmaz suyun yüzeyine çıktım. O anda ciddi bir panik yaşandı. Ben de tekrar gerçek yaşama dönmüştüm ve yenisinden o yoğun acıyı hissetmeye başladım. Beni hemen hastaneye götürdüler ve tedaviye başladılar. Sekiz saat süreyle şokta kalmıştım ve doktorlar kan kaybından neredeyse ölmek üzere olduğumu söylediler.

HASTA 3:

“TÜNELDEN GEÇERKEN BİR IŞIK GÖRDÜM”

Dokuz yaşlarındaydım. Ablamla beraber sahildeydik. Bana göz kulak oluyordu. Dalgaların kıyıya hızla çarptığı kayalık bir sahildeydik. Deniz kabukları toplamaya kendimizi o kadar kaptırmıştık ki, kıyıyı döven dalgaların farkında bile değildik.

Aniden bir dalga üzerime doğru geldi ve beni kayaların arasından derin suların içine sürükledi. Tonlarca su yuttuğumu hatırlıyorum. Sanki ciğerlerimin tamamı suyla dolmuştu. Bu kasvetli su kütesinin derinlerine doğru ilerlerken çok korkmuş olduğumu hatırlıyorum.

Hissedebildiğim tek şey baloncuklardı. Nefes alamıyor-

dum. Bir tünelden geçerken bir ışık gördüm ve sonra da kendimi hayatımda gördüğüm en güzel bahçede buldum.

Kısacık hayatım gözlerimin önünden geçerken, Tanrı olduğunu düşündüğüm, ışıktan yapılmış kocaman bir varlıkla karşılaştım.

O kadar güzeldi ki, oradan ayrılmayı hiç istememiştim. O ise, benim ne düşündüğümü anlamıştı ve bana geri dönmem gerektiğini söyledi.

Daha sonra hatırladığım şey birinin beni başımdan tutarak yukarı doğru çekmesi oldu. Duşların yanına taşındım. Uyanıldığında hâlâ orada yatıyordum. Cankurtaran ciğerlerimden o kadar çok su boşaltmıştı ki çoktan ölmüş olmam gerektiğini düşünmüştü. O gün birçok açıdan gerçekten çok şanslıyım.

HASTA 4:

“KENDİMİ GÖREBİLİYORDUM”

Ben dört, ablam ise sekiz yaşındaydı. Bir oyuncak almak için bodruma inmemiz gerekiyordu. Ablam karanlıktan korktuğundan dolayı beni aşağıya gönderdi. Bodrumun lambası yanmadığı için bir el feneri alarak aşağı indim.

Merdivenlerden aşağı inerken el fenerini yanmış ampule doğru çevirdim. Yanmış bir ampulün nasıl görüldüğünü merak ediyordum. O an, merdivenlerden düşerek çimento zeminine kapaklandığım andı.

Düşüğümü hatırlamıyorum. Hatırladığım ilk şey, aşağıda yatan bedenimi tavandan izlediğimdi. İçerisi o kadar da karanlık değildi. Böylece yüzükoyun, hareketsiz yatan bedenimi seçebiliyordum.

Orada öylece durup izledim. Bir şeyler yapmamı bekliyordum ama hiçbir şey yapmadım. Nefes almıyordum, hareket etmiyordum. Sadece havada asılı bir şekilde ölmüş olmam gerektiğini düşünüyordum.

Çok rahatlamıştım. Kendimi iyi hissediyordum. Neler olacağını görmek için bekledim. Sonra bodrumun aydınlanmaya başladığını fark ettim. Gitgide içerisi aydınlanıyordu ve bunu sağlayan ışık da tam arkamdan geliyordu. Arkama bak-
tım. Duvar falan yoktu. Sadece üzerimde duran küçük ama çok parlak bir ışık bulunuyordu. Işık giderek büyümeye başladı. Sadece bir ışıktı belki ama hayatımda gördüğüm en güzel şeydi.

Tam ışığa doğru gitmek üzere döndüğümde annemin kapıdan içeri girdiğini gördüm. Telaşla merdivenlerden indi ve beni solmuş ve nefes alamaz bir halde yerde yatarken buldu. Beni kucağına alarak, sarsmaya başladı. Böylece tekrar nefes alabilmeye başlamıştım. Sonra beni odasına çıkardı ve doktor çağırdı.

Yaşadığım deneyim ile ilgili anlatabileceklerim bu kadar. Şunu söyleyebilirim ki, bu başıma gelen en olağanüstü ve en muhteşem şeydi.

HASTA 5:

“GÖZETLEME DELİĞİNDEN AŞAĞIYA BAKMAK”

Beşinci ya da altıncı sınıftaydım. Bir gün derste otururken kendimi hasta hissetmeye başladım. Gözlerim kararmaya başlamıştı. Öğretmenimin yanına gidip eve dönmek için izin istemek üzere toparlanmaya çalıştım. Sonrasını pek hatırlayamamakla beraber, öğretmenimin iki kız öğrencinin bana eve kadar eşlik edeceğini söylediğini anımsıyorum. Çok hastaydım. Bacağımda hastaneye yatırılmama neden olacak bir enfeksiyon oluşmuştu.

Kendimi birdenbire bir gözetleme deliğinden aşağıya bakarken bulduğumda anneannemin koltuğunda uzanıyor olmalıydım. O gözetleme deliğinden başka bir yeri daha görebiliyordum. Taştan bir patika ve uçsuz bucaksız uzanan ye-

şillik bir alan vardı. Ayrıca sarmaşıklarla süslenmiş taştan bir duvar gördüğümü hatırlıyorum.

Uzun elbiseli güzel bir kadın, gülümseyerek bana kollarını uzatıyordu. Tüm bu manzara, büyük bir mutluluk ve sevgi hissetmemi sağlıyordu. Kadın, bu küçük kızı kucağına alarak onu döndürüyor, ona sarılıyor ve birlikte gülüşüyorlardı. Çok güzel bir görüntü ve muhteşem bir duyguydu.

İyileştikten sonra da bu deneyimimi sık sık hatırladım. Okulda ya da evde işler yolunda gitmediği zamanlarda “tünel görünümündeki o tuhaf şey” hakkında konuşurdum. Ona başka ne ad verebileceğimi bilmiyordum.

HASTA 6:

“ÇOK RAHATLAMIŞTIM VE HALİMDEN MEMNUNDUM”

On altı yaşındayken geçirdiğim bir ameliyat esnasında ölüme yakın deneyim yaşadım. Çok yoğun ve kişisel bir deneyim olduğu için, üzerinden geçen yıllar boyunca çok az insanla bunu paylaşabildim.

Anestezi ile uyutulmuştum. Ameliyata girerken olması gereken şekilde bir uykuydu bu.

Bir anda başka bir yere doğru yolculuğa çıktım. Sonra sınırsız bir sevgi ışığı saçan bir varlıkla karşılaştım. Çok rahatlamıştım ve onunla olmaktan çok memnundum. Geçirdiğim kısacık ömrümü ve karşılaştığım tüm fiziksel sorunları düşünererek, “O hayatımla işimin bitmiş olmasından memnunum,” dedim. Benimle aynı fikirde değildi. “Henüz yeterince kalmadın orada,” dedi.

Aniden sanki yarım kalmış bir görevim varmış gibi bir hisse kapıldım. Ona, “Haklısın, belki de geri dönmeliyim,” dedim. Ve tekrar acılar içindeki bedenime döndüm. Bir bedenin içinde olmak, bir yere tıklıp kalmışım gibi kasvetli bir duygu-

ya yol açıyordu. Çok öfkeliydim. Ona sadece “belki” geri dönmeliyim demiştim. Geri dönmek istediğimi söylememiştim.

Çabucak sakinleştim. O zamandan itibaren de, tamamlanmamış bir görevim olduğu düşüncesini hep taşıdım. İnsanlık için bir şeyler yapmam gerektiğini hissediyorum. Hemşire olmama rağmen o duygudan hâlâ kurtulamadım. Hâlâ tam olarak yapmam gerekenin ne olduğunu keşfetmeye çalışıyorum.

İNANILMAZ SONUÇLAR

Değişimler çalışmasının sonuçları heyecan vericiydi. Araştırma projemize katılan dört yüzden fazla insandan alınan bilgileri incelemeyi bitirdikten sonra, ölüme yakın deneyimlerin insanlar üzerinde birçok uzun vadeli değişikliğe yol açtığını keşfetmiş olduk. Bu değişiklikler:

Düşük Ölüm Kaygısı

Ölüme yakın deneyim yaşayan insanlar, normal nüfusun sahip olduğu ölüm korkusunun neredeyse yarısını hissediyorlar. ÖYD yaşamış tipik bir kişi, ölüm hakkındaki duyguları sorulduğu zaman şuna benzer ifadeler kullanıyor: “Artık ölümden korkmuyorum,” ya da “Artık öldüğümüzde daha iyi bir yere gideceğimizi biliyorum.”

Sıklıkla karşılaştığımız bu yazılı cevaplar, katılımcıların ölüm kaygısı anketlerinde çıkan sonuçlarıyla da birbirini tutuyor.

Ruhsal Yetilerin Gelişmesi

ÖYD yaşayan gruptaki kişilerin test sonuçları, onların, ciddi hastalıklar geçiren grup ve normal insanların bulunduğu gruplardaki kişilerden dört kat daha fazla doğrulanabilir ruh-

sal deneyim yaşadığını gösteriyor. Sadece bu kadarla da kalmıyor. Ruhani güçleri olduğunu iddia eden kişilerin bulunduğu grubun da iki katı kadar doğrulanabilir ruhsal deneyimleri bulunuyor.

Çoğumuz geleceği görebiliyor olmayı isteriz. Ancak bu durum, birdenbire kendilerinde böyle bir güç bulunduğunun farkına varan ÖYD yaşamış insanlar için genellikle çok da iyi bir gelişme olarak algılanmıyor. Dördüncü bölümde bu konuya değineceğiz.

Artan Yaşama Şevki

ÖYD yaşamış kişiler, A-tipi kişiliğin pozitif özelliklerine sahip oluyorlar. Bu da, işyerinde başkalarının ayağını kaydırarak yükselmek ya da öfkeli olmak gibi negatif dürtülere kapılmadan çalışma motivasyonlarının artması anlamına geliyor.

Birçoğu, kendilerini “hayattan elde edebilecekleri her şeyi almak” üzere sürekli meşgul olan işkolikler olarak tanımlıyor. Çok çalışan insanların sadece pozitif özelliklerine sahip olduklarını bir kere daha altını çizerek belirtmek istiyorum. Kendilerini işkolik olarak tanımlayarak yanlış bir sınıflandırma yaptıklarını düşünüyorum. Hazkolik, onlar için belki de daha uygun bir isim olacaktır, çünkü yaşamla ilgili inanılmaz bir şevk ve enerji sergiliyorlar.

ÖYD yaşamış bir kişinin kendini tanımlamasına gülmekten kendimi alamamıştım: “Bu tip deneyimler yaşayan diğer insanlar gibi değilim. Sürekli meşgulüm, bahçemde çalışıyorum ve yaşam hakkında düşünüyorum. O insanların çoğu gibi bir boşlukta değilim.” Ona, bahsettiği “çoğu” insanın zaten boşlukta olmadığını açıklamam gerekiyordu. Tıpkı kendisi gibi, onlar da büyük bir keyifle yaşıyorlardı. Bazı insanların düşündüğü gibi uyuşmuş bir halde yaşamıyorlardı.

Artan Zekâ Düzeyi

Bu, kanıtlanması zor bir özellik olmasına rağmen göz ardı edilmesi de imkânsızdı. ÖYD grubundaki çoğu insan daha gelişmiş varlıklar haline geldiklerinden bahsediyordu. Ölümle kısa süreli temasları ve bunun ortaya çıkardığı spiritüel deneyim onları daha zeki hale getirmişti.

Böyle bir deneyimin zekâ düzeyini artırabilmesi mümkün müydü? Ya da bu deneyim, insanlara karşılaştıkları karışık problemleri çözebilecekleri farklı bir yaklaşım mı kazandırıyordu?

Neden olduğunu söyleyememekle beraber, ÖYD yaşamış bazı kişilerde zekâ düzeyi artışının gerçekten de ortaya çıktığına inanıyorum. Artan zekâ düzeyi ile ilgili somut sebeplere ulaşabilmek üzere bu kişileri ve hikâyelerini ayrıntılarıyla incelemeye karar verdim. Bulduklarım beni sersemletmişti.

Kitabın geri kalanında değişimler çalışmasının sonuçlarına ve katılımcıların akıllardan çıkmayacak hikâyelerine değineceğiz.

Anlatımımızı genel anlamda istatistiksel analizlerden ve bilimsel jargondan uzak tutmak istedik. Ancak bilimsel verilerimizin de sizler için ne kadar önemli olduğunu bildiğimiz için, bunları kitabın sonundaki Ek bölümüne koymaya karar verdik.

Belirtmek istediğim diğer bir husus da, okuduğunuz hikâyelerin bir kısmının değişimler çalışmasına katılmayan insanların hikâyeleri olduğudur. Bazıları, *Işığa Bir Adım Kala* adlı ilk kitabımı okuduktan sonra kendi yaşadıklarını tartışmak üzere benimle irtibat kuran insanlardı. Araştırma katılımcısı olmamalarına rağmen, bazen araştırmamızla ilgili önemli noktalara örnek teşkil ettikleri için, bazen de sadece

güzel hikâyeleri olduğu için onların deneyimlerinden de faydalandık.

Bir dakika Dr. Morse. Ölümden sonra yaşama inanıyor musunuz? Katıldığım her konferansta bu soruyla karşılaşıyorum.

Genellikle de, bir Budist fıkrası ile cevap veriyorum:

Öğrencinin biri, ünlü bir ermişe ölümden sonra yaşam olup olmadığını sorar.

“Neden bana soruyorsun?” der ermiş.

Öğrenci bu cevap karşısında afallayarak: “Ama siz Tanrı’yla konuşan ruhani bir ustasınız!”

“Bu doğru,” der ermiş. “Ruhani bir ustayım – ama ölü bir usta değilim!”

3

Yaşamaktan -ya da Ölmekten- Korkmamak

“Sadece üç şey kesindir: Ölüm, vergiler ve her ikisinin de insana yaşattığı korku.”

- Woody Allen

Değişimler çalışmasının tamamlanmasından yaklaşık altı ay kadar önce, kaba ve sevimsiz sayılabilecek bir radyo programcısının sunduğu, geç saatlerde yayınlanan bir talk şovda eziyete benzer bir röportaj veriyordum. Sunucu, benden ölüme yakın deneyimin asıl önemini tanımlamamı istiyordu. Ben de ona bunun samimi bir ruhsal deneyim olduğundan ve tıp doktorlarının bunu halüsinasyon olarak adlandırmaları ve göz ardı etmemeleri gerektiğinden bahsettim.

“Bu insanlar, sadece ilaç tedavisine reaksiyon gösterdikleri açıklamasıyla geçiştirilmemesi gereken ruhsal bir deneyim yaşıyorlar,” dedim. “Asıl önemli olan nokta, bunun ger-

çek bir deneyim olduğudur. Doktorlar da sırf bir açıklama bulamadıkları için bu konuyu önemsememekten vazgeçemlidir.”

“Bunun neresi önemli, doktor?” diyerek homurdandı. “Ölmek üzereyken birtakım şeyler görüyorlarsa ne olmuş yani?”

Kekeleyerek cevap verdim: “Eğer daha çok tıp doktoru ruhsal olguların da varolduğunu kabul etseydi, ölüme yakın deneyimler, hastanelerimizi ve yoğun bakım ünitelerini daha sıcak ve samimi bir hale getirebilirdi.”

Radyo programcısı tekrar homurdanmaya başladı. “O zaman sorun ne, doktor? Hastalarınızın ölüme yakın deneyimler ile ilgili bu fırsatı kaçırdığınız için sizi dava etmelerinden mi korkuyorsunuz?”

Anlatacak kelimeleri bulamadığım küçük bir yüzleşme anıydı bu. Değişimler çalışmasının sonuçlarını inceledikten sonra ise “Sorun ne?” sorusunu kolayca yanıtlayabilirim. Ölüme yakın deneyimlerden hayata –ve ölüme– yaklaşımla ilgili çok önemli dersler çıkarabiliriz. Eğer şüpheli homurdanmalarımızı ve mutlak doğru kabul ettiğimiz bilimsel onaylara duyduğumuz gereksinimi bir kenara bırakmaya razı olursak, deneyimleri sonrasında ölümden çok daha az korkan ve bir yaşam uzmanı haline dönüşen birçok insan göreceğiz.

Bunun kanıtı değişimler çalışmasında gizli. ÖYD yaşayan insanların, özellikle de o sıcak ve sevgi dolu ışığı yaşayanların, yaşama sevinci ile parladıklarını ve ölüm korkuları neredeyse yok olduğu için de bu sevinçlerinin katlanarak arttığını görebiliyoruz.

Dr. Stuart Twemlow’un *Life* dergisi muhabirlerinden birine belirttiği gibi: “Ölüme yakın deneyim yaşayan kişiler, bir daha asla ölümden korkmayabilirler. Güçlenen inançları sayesinde, o ana kadar içlerinde yaşayan bu felaket duygusu-

nu da sonunda yenmiş oluyorlar. ÖYD'nin iyileştirici bir etkisi bulunuyor.”

Ölüm kaygısı ile ilgili derlediğimiz bilgileri yorumlarken bunu açıkça görebiliyorduk. Ölüm kaygısını değerlendirmek için iki metot kullandık. Biri, korkular ve saplantıları ölçmeye yarayan on beş soruluk Templer Ölüm Kaygısı Cetveli'ydi. Diğeri ise, yaratıcılarının adıyla anılan Reker ve Peacock testiydi.

Başka bir testin içine gizlenmiş birkaç sorudan oluştuğu için, insanlar bu soruları cevaplarken ölüm korkuları hakkında değerlendirileceklerini bile fark etmiyorlardı. Soruları başka bir testin içine yerleştirerek, katılımcıların gerçek duygularını gizlemelerini önlemeye çalıştık.

Ayrıca Greyson Ölüme Yakın Deneyim Geçerlilik Testi'ni kullanarak, ölüm kaygısı ile ışık deneyimini de karşılaştırabilme fırsatımız oldu. Bu test, yaşanan deneyimlerin geçerliliğini ve derinliğini ölçebilmek için Dr. Bruce Greyson tarafından geliştirilmişti.

Çocukken ölüme yakın deneyim yaşayan yetişkinlerin ölüm korkularının böyle bir deneyim yaşamamış olan kişilere göre oldukça düşük seviyelerde olduğunu keşfettik. İster kısa süreli bir ışık deneyimi yaşayanlar, isterse çiçeklerle dolu bir cennetle ilgili belirgin ve muhteşem anılar hatırlayanlar için bu durum geçerliydi.

Bunun yanı sıra, deneyimleri ne kadar derinse, ölümden de o kadar az korkuyorlardı.

Bu bulgular, ölümün eşiğinden dönerek hayatta kalmayı başaran ancak bir ölüme yakın deneyim yaşayacak kadar talihli olmayan kişilerin sonuçlarıyla ciddi bir tezat oluştuyordu. Onlar, normal insanlardan biraz daha fazla ölüm kaygısı taşıyorlardı. Kendilerini spiritüel olarak tanımlayan

Yeni Nesilciler ise, genel nüfus ile aynı ölüm kaygısına sahipti.

Düşük ölüm kaygısı, ölüme yaklaşmakla ya da ÖYD'lerin başka bir hayata açılan bir kapı olduğuna inanıyor olmakla ortaya çıkmıyor, tünelin sonundaki o ışığı görmekle gerçekleşebiliyordu.

HAYATTA KALMAK KONUSUNDA DENEYİMLİ OLANLAR

Ortaya çıkan sonuçlar Sokrat'ın düşüncelerini akıllara getiriyor. Sokrat, ölümün ne olduğunu bile bilmememize rağmen ölüm korkusu taşıdığımıza dikkatleri çekiyor. ÖYD yaşamış insanlar neden ölümden korkmuyorlar o halde? Araştırma grubumuzun da ortaya çıkardığı üzere, onlar ölümü yaşamış ve hayatta kalmayı başarmış kişiler. Ölüm sürecinin korkulacak bir tarafı olmadığına inanıyorlar. Bu konudaki düşünceleri kesin ve net. İşte bu konuda yaptıkları bazı yorumlar:

“Bu ölüm değil, başka tür bir yaşam..”

“Cennet, gidilebilecek güzel bir yer.”

“Ölüm mü? En ufak bir endişe bile duymuyorum.”

“Ölüm hakkında düşündüğüm zaman biraz korkutucu geliyor. Çok fazla sigara içiyor ve alkol alıyorum. Yine de ölüm gerçeği hakkında bir şeyler biliyorum ve korkulacak bir şey olmadığını düşünüyorum.”

“Ondan korkmuyorum. Farklı bir boyuta geçmek gibi bir şey olacak. Ölüm, en basit ifadeyle, açık bir kapı aslında. İnsanlar öldüğünde çok fazla yas tutmam.”

“Ölüm toplumumuzun korktuğu bir şey. İnsanların korkulması gerektiğini öğrendiği bir şey. Bu çok kötü, çünkü aslında gerçekten de hoş bir şey.”

“Zamanı geldiğinde, zamanı gelmiş demektir. İlk seferinde çok da kötü değildi.”

* * *

Bunlar, ortak bir yönleri bulunan sıradan insanların yorumları. Hepsi de çocukluk yıllarında gerçekten ölmüş ve bu deneyimlerini asla unutamamış olan insanlar. Toplumda çeşitli yerlere sahipler: Ev hanımları, sigorta pazarlamacıları, işçiler, marangozlar, tıp doktorları, avukatlar, televizyon haber-cileri. Hiçbiri de ölüm korkusu taşımıyorlar, çünkü ölümü yaşamışlar ve ondan ne beklediklerini biliyorlar.

Yaşamak istiyorlar. Bu konuda netler. Hepsi de hayatlarının bir amacı olduğunu ve bir hedefe ulaşmak için yaşadıklarını düşünüyorlar. ÖYD’nin onlara armağan ettiği bu hedef ya da amaç, her zaman dikkat çekici ve sıradışı mesajlarla yüklü olmuyor. Çoğu zaman, hedef oldukça sıradan oluyor.

Örneğin, ÖYD yaşamış, inşaat firması sahibi elli yedi yaşındaki bir adam, ışığın ona “Geri dön, sürdürmen gereken bir işin var,” dediğini belirtmişti. O işin ne olduğunu ona sorduğumda, biraz sinirlenerek:

“Ne demek istiyorsunuz? Size kendi şirketim olduğundan ve yedi çalışanımın bulunduğundan bahsetmiştim. Bir ailem

ve büyüttüğüm üç çocuğum var. Daha fazla ne işim olabilir ki?”

Bu insanlar intihara meyilli de olmuyorlar. İntihar hakkındaki düşüncelerini sorduğumda, tıpkı bu kişi gibi tipik cevaplar veriyorlar: “İntihar, insan hayatının önemi ve değerler konusunda inandığım her şeyi çürüten bir olgu. Başka birinin kararını ayıplayamam ama bana göre bir şey olmadığını biliyorum.”

Bu düşünce, intihara kalkışan ve ölüme yakın deneyim yaşamış insanların tekrar böyle bir girişimde bulunmalarının çok nadiren görüldüğünü kanıtlayan bilimsel verilerle de destekleniyor. Bu konuda yapılmış bir çalışmada, araştırmacılar Golden Gate Köprüsü’nden atlayarak intihar etmeye çalışmış ancak hayatta kalabilmiş kişilere intihar girişimleri ilgili ne hatırladıklarını sormuşlar. ÖYD yaşamış olanlar bir daha intihar girişiminde bulunmamışlardı. Ancak ÖYD yaşamamış olanların yüzde 25’inden fazla bir bölümü, kendilerini tekrar öldürmeye çalışmışlardı.

DİĞER PARANORMAL DENEYİMLER

Değişimler çalışmasının bir kısmında da, diğer paranormal deneyimlerin “yaşama şevki indeksi” olarak adlandırdığımız bölüm üzerinde ne gibi etkileri olabileceğini inceledik. Bedenin dışına çıkma deneyimlerini çok daha derinlemesine araştırdık. Bedenin dışına çıkma deneyimi, en sık rastlanılan paranormal deneyim türüdür. Daha önce de belirttiğimiz gibi, nüfusun yüzde 16’sı gibi büyük bir çoğunluğun bu deneyimi yaşadığını gösteren birtakım araştırmalar bulunmaktadır.

En sık karşılaşılan bedenin dışına çıkma deneyimleri basit ve nettir. Mesela, koşu yapan bir adamın birdenbire kendini kuşbakışı görebilmesi gibi. Yahut gecenin bir yarısı su içmek

için uyanan bir kadının, bardağa uzandığında, elinin bardağın içinden geçmesi gibi.

ÖYD yaşamış insanlara uyguladığımız bir sürü psikolojik testi, bu türden deneyimler yaşamış olan çok fazla sayıda insana da uyguladık. Onları kaygı ve iç çatışmalar, saldırganlık ve baş ya da mide ağrıları gibi psikosomatik şikâyetler ile ilgili test ettik. ÖYD ile ilintili olmayan paranormal deneyimlerin, yaşama şevki indeksi üzerinde, ÖYD ile bağlantılı olan deneyimler kadar derin etkileri olup olmadığını görebilmeyi hedefliyorduk.

Bedenin dışına çıkma deneyimlerinden bazıları büyüleyiciydi. Mesela, eskiden gazete muhabirliği yapmış seksen bir yaşındaki bir adam, otuz beş yıl önce yaşadığı deneyimden bahsetmişti. Anlattığına göre, gece geç bir saatte santralde uyukluyormuş. Birdenbire “git” diyen bir ses duymuş ve bedeninden dışarı süzülerek, bulunduğu binanın dışına çıkmış. Açık bir alanın üzerinden geçmiş ve tıpkı bir balon gibi süzülerek nehrin üzerine konmuş. Aşağısında, çalılarının arasına takılmış bir ceset duruyormuş.

Tekrar bedenine döner dönmez, harekete geçmiş. Nehrin kenarında bir ceset olabileceğine dair aldığı “ipucu”ndan dolayı itfaiyeyi aramış. Gerçekten de, tam da onun belirttiği yerde bir ceset bulmuşlar.

Diğer bir bedeninin dışına çıkma deneyimi de, Washington D.C.’de yaşayan otuz beş yaşındaki bir hemşire tarafından anlatılmıştı. Kısa süreli ve basit bir deneyimdi. Yatağında uzanırken, aniden tavana doğru süzüldüğünü hissetmişti. Aşağıda kalan bedenini görebiliyormuş. Ancak bu yeni perspektiften dolayı herhangi bir rahatsızlık ya da korku hissetmemiş. Sonra da geri dönmüş.

İncelediğimiz bedeninin dışına çıkma deneyimi yaşamış bu

insanların da, tıpkı ÖYD yaşayanlar kadar değişim geçirmiş olabileceklerini tahmin ediyordum. Bu insanlar, ölüme yakın deneyim ile aynı karakteristik özelliklerden bahsediyorlardı. Korku duymamak, açık ve net düşünceler, sınır algısı ve bedenlerine geri dönme kararı gibi.

Buna rağmen, test sonuçlarını incelediğimizde, bedeninin dışına çıkma deneyiminin değiştirici etkileri olmadığını gördük. Greyson Geçerlilik Testi'nde çıkan yüksek değerlerden de anlaşıldığı üzere, ÖYD'ye çok benzer bir deneyim olmasına rağmen değiştirici özelliği yoktu. Asistanlarımdan biri, esprili bir ifadeyle bedeninin dışına çıkma deneyimlerini yangın tatbikatlarına benzettiğini söylemişti. Ona göre bu, gerçekten bir jet uçağını kullanmak yerine uçuş simülatörü kullanmaya benzer bir deneyimdi.

Çıkan sonuçlar, ölüme yakın deneyimlerin dönüşüme neden olan kısmının, yani kişilikte pozitif değişikliklere yol açan bölümünün, bir şekilde ışıktaki saklı olduğunu düşünmemeye neden oldu. "Tüm güzel şeyler o ışığın içindeydi," diyen küçük kız belki de ölüme yakın deneyimler hakkındaki en büyük gerçeği ortaya çıkarmıştı.

IŞIK SAYESİNDE DEĞİŞİM?

Ölüme yakın deneyimlerin özelliklerinden biri olan beyazımsı ışığı, beyinde fizyolojik olarak bir yeri olduğunu düşünmüyorum. Dördüncü bölümde de okuyacağınız üzere, diğer belirtilerin çoğunun beynin sağ temporal lobundan ortaya çıktığı kanıtlanmıştır. Kendi araştırmamda, sağ kulağın tam üstünde bulunan bu alana mistisizmin devresi adını vermiştim. Bedenin dışına çıkma deneyimlerinin yanı sıra hayatın gözden geçirilmesi, daha önce ölmüş olan sevdiklerimizi görmek ve tünelden geçmek gibi ÖYD'lerin diğer bir-

takım belirtilerinin de bu alanda meydana geldiği düşünölmektedir.

Işık deneyiminin ise beynin hangi bölümünden ortaya çıktığı bilinmiyor. Bu doğru. Sayısız bilimsel araştırma uzmanı, ÖYD'ye ait tüm unsurların –bedenin dışına çıkma deneyimi, tünelden geçmek, ölen akrabaları görmek, hayatının bir film şeridi gibi gözlerinin önünden akıp gitmesi, cennete dair göröüntüler görmek– kaynağının beynin sağ temporal lobu olduğunu belgelemiştir.

Beyinde kaynağı bulunamayan tek unsur ise ışık deneyimidir. İndirgeyici araştırmacıların hiçbirisi, ışığın kaynağının beyinde ortaya çıktığı alanı bulmayı henüz başaramamışlardır.

Çalışmamızda topladığımız verilerin incelenmesi sonucunda, ışık deneyimi yaşamış olan kişilerin değişimi en derinden yaşayanlar olduklarını gördüm. Ayrıca ışık deneyimi ne kadar derinse, değişim de o kadar büyük çaplı oluyordu. Böylesi bir deneyimi kimin –denizciler, punk'çılar, emlakçılar, şirket yöneticileri, ev hanımları, bakanlar ya da din adamları– yaşadığı çok da önemli değildi. Kim olurlarsa olsunlar, ışıkla karşılaşmaları sonrasında mutlaka bir değişim geçiriyorlardı.

Ölüm esnasında kendilerini bekleyen şeyin yok olmaktan daha hoş bir şeyler olduğunu bilmek, bu sıradan insanların yaşamlarına benzersiz ve pozitif değişimler getiriyordu.

Bu değişimlerin önemli bir kısmının ölüm kaygısının azalmasından dolayı meydana geldiğinden hiç şüphem yok. Pulitzer Ödülü kazanmış olan *The Denial of Death** adlı kitabın yazarı Ernest Becker'ın ölüm kaygısı konusunda sözlerini hatırlayalım: "...diğer tüm korkulara da hâkim olan temel korku, kimsenin muaf olmadığı türden bir korku ve insanın mutluluk arzularının merkezine yerleşmiş bir solucan."

* Ölümün İnkârı. (ç.n.)

Ölüme yakın deneyimlerin en azından bu muazzam korkuyu basit bir rahatsızlık hissi haline getirebilme özelliği bulunuyor.

Sırada ilk olarak ÖYD'yi, daha sonra da ortaya çıkan değişim seviyelerini göstereceğini düşündüğümüz birkaç vaka çalışması bulunuyor.

“KUSURSUZ RAHATLIK HİSSİ”

Spencer Christian, her gün milyonlarca Amerikalı tarafından izlenen bir televizyon programı olan “Günaydın Amerika” adlı programda hava durumu sunucusu olarak çalışıyor.

Spencer'la 1990'da tanıştım. *Işığa Bir Adım Kala* adlı kitabımı yazmama neden olan araştırmalarım hakkında konuşmak üzere programına davet edilmiştim. Program bittikten sonra beni yanına çağırarak, beş yaşındayken yaşamış olduğu ölüme yakın deneyimden bahsetmişti. Hayatında birçok değişikliğe yol açan derin bir ölüme yakın deneyim yaşadığını öğrenmiştim. Spencer çocukluğunda yaşamış olduğu ÖYD hikâyesini anlattıktan sonra değişikliklerden bahsedecektim.

Beş yaşındayken bir ölüme yakın deneyim yaşadım. Virginia'da Newport News'ta yaşıyordum. Basit bir bademcik ameliyatı geçireceğim düşüncesiyle hastaneye gelmiştim.

Beni eter kullanarak uyuttular. Ameliyat esnasında ciddi ölçüde kanamam olmuş ve çok kan kaybetmişim. Bunları, kan kaybı yaşadığımı gerçekten hatırladığım için değil sonradan bana anlatılanlardan dolayı biliyordum. Yine ameliyat sonrasında öğrendiğime göre, kan kaybım o kadar önemli boyutlara gelmiş ki, çok zayıf düşerek, neredeyse ölme noktasına gelmişim. Doktorlar ameliyat masasında kalacağımı düşünmüşler.

Benim ise o masada yaşananlar ile ilgili anılarım daha farklıydı. Ameliyat devam ederken bilincim açılmış, kendime gelmişim. Doktorların ve hemşirelerin büyük bir azimle üzerimde çalıştıklarını gördüğümü hatırlıyorum. Boğazımdan itilip çekilen birtakım şeyleri hissedebiliyordum.

Daha sonra hatırladığım ilk şey ise, bedenimin dışına çıkarak ameliyat masasının üzerindeki bir noktadan aşağıyı izlediğim hissiydi. Tavana yakın bir yerden aşağıya bakıyordum.

Korku ve panik duygularından tamamen arınmış hissettiğimi anımsıyorum. O ana kadar hiç hissetmediğim şekilde kusursuz bir rahatlık ve güvenlik hissi duyuyordum. Tıpkı annenizin sizi kucağına alarak, uyutmak üzere sallamasına benzer bir duyguydu bu.

Tanrı olarak adlandırabileceğim bir varlıkla karşılaştığımı hatırlamıyorum. Ancak geri dönüp dönmek konusunda bir seçim yapmam gerektiğini hatırlıyorum. Bir şekilde geri dönmeyi seçtiğimi ve bedenime tekrar girdiğimi anımsıyorum.

Spencer, ameliyatı takip eden haftanın neredeyse tamamını hastanede başucunda geçirmiş olan annesine bu deneyimini anlatırken zorlanmıştı. Annesi oğlunun rüya görmüş olabileceğine inanıyordu. Ancak Spencer bunun bir rüyanın çok daha ötesinde bir şey olduğu konusunda ısrarlıydı. Uyandığında çok net olarak hatırladığı bu deneyim yıllar boyunca da aynı netlikle hafızasındaki yerini korudu. “O ameliyat masasındaiken neler yaşamış olduğumu, gençlik yıllarımda bile tüm çıplaklığıyla hatırlayabiliyordum,” diyor Spencer.

Gençlik yıllarında, yaşadığı bu deneyime bir isim bulmuş. Ayrıca ÖYD yaşayan insanlarda görülen en belirgin özellik olan düşük ölüm kaygısının kendisinde de mevcut olduğunu fark etmiş. Bunu şöyle açıklıyor: “Yaşamın, fiziksel ölümden

sonra bile devam edebilen bir şey olduğu duygusu içime yerleşti.”

Spencer, çoğu ÖYD yaşayan insan gibi hayata daima olumlu tarafından bakıyor. Hayatın bir tür “geçit... başka bir diyara geçişi sağlayan bir geçit,” olduğunu düşünüyor. Bu geçişin, intihar yoluyla değil, doğal bir şekilde olması gerektiğine inanıyor. “İntiharın, tabiatın kurallarına karşı işlenmiş bir cinayet olduğunu düşünüyorum. Yaşamın Tanrı vergisi olduğuna inanıyorum. Doğal bitiş zamanı gelmeden, kişinin yaşamını sona erdirme çabasının utanç verici bir şey olduğunu düşünüyorum.”

Spencer, tıpkı bu deneyimlerden sonra değişim yaşayan diğerleri gibi, hayatının birçok amaçla zenginleşmiş olduğunu düşünüyor. “Yaşadığım her gün boyunca karşılaştığım her kişiye olabildiğince fazla pozitif enerji geçirmeyi hayatımın amacı gibi görüyorum.” Spencer ve bu deneyimler sonrasında değişim geçiren diğerleri ile ilgili en dikkat çekici konu, hayatlarındaki amacı net olarak ifade edebilmeleridir. Birçok insan bunu beceremez.

Araştırmamıza katılan ÖYD yaşamış birçokları gibi Spencer da, hayattaki amacımızın bir bölümünün “insanlığa hizmet eden” bir şeyler yapmak olması gerektiğini düşünüyor. Bunu şöyle ifade ediyor: “Hayattaki amacımızın bir kısmı da, başka insanların bakış açıları ve ihtiyaçları ile ilgili olarak duyarlı ve yardımsever olmak, farklı bakış açılara ve değişik kültürlerle toleranslı ve açık fikirli yaklaşmak olmalıdır.”

Spencer, kariyerinde son derece büyük başarılarla imza atmış olmasına rağmen, ihtiyaç duyduğu şeyler listesinde maddi zenginlik alt sıralarda yer alıyor. Adını nadiren ticari girişimlerde görebiliyorsunuz. Onun yerine, insanlara ölümün değişik tarafları ve ölüm süreci konusunda yardımcı olmak

üzere hazırlanmış bir video kasetleri serisine sponsor olmayı tercih etmiş. Bu kasetler tam bir çılgınlık. Nasıl irade sahibi olunacağına dair ve yaşamı destekleyici konular üzerinde tavsiyelerde bulunuyorlar. Mr. Christian'a göre aile ve eğitim çok önemli. "Eğitim, önemini anlatamayacağım kadar önemli bir şey," diyor. "Aile ve arkadaşlar da benim için diğer her şeyden çok daha önemlidir. Kendime güvenim, olumlu duygularım ve kurduğum dünyamla barışık olmamı ilgili ve sevgi dolu bir aileden gelmeme borçluyum."

"BİLMEK HUZUR VERİYOR"

Jan, yaklaşık otuz beş yıl önce on yaşlarındayken, Maine'in kayalık sahillерinde ailesiyle beraber tatil yapıyor-muş. On iki yaşlarındaki ablası ona göz kulak oluyormuş. İki kardeş kaldıkları kulübede sıkılarak sahilde yürüyüş yapmaya karar vermişler. Bir kayadan diğerine atlayarak yürürlerken Jan'ın ayağı kaymış ve oldukça derin olan denize kafa üstü düşmüş. Anında su yutmaya başlamış. "Ciğerlerini bir solungaç gibi kullanmaya çalışırken" yaşadığı paniği hâlâ hatırlıyor. O anda beklenmedik bir şey olmuş.

İlk önce hayatımla ilgili bazı görüntüler aklıma geldi. Aile yemekleri ve okulla ilgili bazı sahneler gözümde canlanıyordu. Çok önemli değillerdi, sadece anlık beliren görüntülerdi.

Daha sonra çok uzun olmayan bir tünел ya da benzeri bir geçitten geçtim. Tünelin diğer ucunda çok güzel bir ışık vardı. O kadar güzeldi ki ondan ayrılmak istememiştim. İçindeki bitkilerin bile ışıldadığı aydınlık bir bahçenin ortasıydım.

Işığın içinde Tanrı olduğunu bildiğim bir varlığı görebiliyordum. Onunla kalmak istedim ama kalamadım. Birileri beni sudan çıkardı ve ciğerlerimdeki suyu boşaltmaya başladı.

Jan kendine geldiğinde, ciğerlerindeki suyu boşaltmak için göğüs kafesine basınç uygulanıyordu. Ailesi onu hemen hastaneye götürmüştü. Bir doktor tarafından incelenerek, aynı gün hastaneden çıkmasına izin verilmişti.

Yaşadığı ÖYD muhtemelen birkaç saniye sürmüştü. Ancak sonuçları günümüze kadar devam etmişti. Örneğin ölüm kaygısı seviyesi üç çıkmıştı. Bu da normal insanlardan oluşan grubun yaşadığı korkunun yarısından azını hissediyor demektir. Bunun sebebi sorulduğunda ise omzunu silkerek şöyle diyor: “Bilmek huzur veriyor. Yaşamın ötesini gördüm ve orası çok huzur doluydu.”

Jan, ÖYD esnasında her nereye gitmişse orada kalmak istemişti. Şimdi ise geri dönmüş olduğu için çok memnun. “İşğin içindeyken hayatımla ilgili bir amaca sahip oldum,” diyor Jan.

Jan, bir pastanede tam zamanlı çalışan üç çocuk annesi bir kadın. Boş zamanlarında (hiç boş zamanı var mı bilmiyorum) ise, ümitsiz hastaların yatırıldığı bir tedavi merkezinde çalışarak kanser hastalarının ölüm korkularını ve ağrılarını hafifletmek için yardımlarda bulunuyor.

“Hastalara kendi deneyimimden ve bunun beni nasıl değiştirdiğinden bahsediyorum. Onlara öldüğüm zaman cenneti gördüğümü söylüyorum. İşe yarıyor gibi görünüyor.”

“İYİ BİR ANNE OL”

İki çocuk annesi olan elli üç yaşındaki Suzanne, yirmi yıl önce ölüme yakın deneyim yaşamış. Onu değişimler çalışmasına dahil edemedik, çünkü ÖYD’sini çocukluk döneminde yaşamamıştı. Ona bu bölümde yer vermek istiyorum. Bunun sebebi, onun çok hızlı ve gözle görünür bir değişime yol açan türden bir ÖYD örneği yaşamış olması.

Suzanne yaklaşık on beş yıl boyunca kendisine kötü davranan kocasıyla evli kalmış. Dışarıdan bakanlar için, kocası mükemmel bir adam gibi görünüyormuş. Dört duvar arasında ise, Suzanne neredeyse her gün yaşanan hakaret ve tokat seanslarına maruz kalıyormuş. Ondandır boşanmak istiyormuş. Ancak koyu dindar olan ailesi, kocasının değişebileceğini söyleyerek onun evliliğini devam ettirmesini istemişler.

On dört yıllık ıstıraplı bir evlilik sonrasında Suzanne şu anda “şanslı kaza” olarak adlandırdığı bir olay yaşamış. Bir gün arabasında torpido gözüne uzanmaya çalışırken, önündeki trafiğin durduğunu görmemiş. Saatte yaklaşık altmış kilometrelik bir hızla giderken, önünde duran arabanın arkasına çarpmış.

İç kanama geçirmiş olma ihtimalinden dolayı hastaneye götürülmüş. Yaraları tedavi edilirken de bir kalp krizi geçirmiş.

Hastanede yaşanan karmaşanın ortasındaiken, bir anda bedenimin dışına çıkarak bir tünele girdim. Tünelin ucunda görünen ve etrafı saran o sıcak ve muhteşem ışığa doğru yürüyordum.

Kendimi dünyanın en sevgi dolu kolları tarafından sarılmış gibi hissediyordum. Sanki birinin göğsüne başımı dayamıştım ve yanaklarımda onun sıcaklığını hissedebiliyordum. Az ötede insanlar duruyordu. Yanlarına giderek, onları selamlamak istiyordum.

Şefkatli ve sıcak bir erkek sesi beni onların yanına gitmekten alıkoydu. Beni göğsüne yaslayarak o muhteşem sıcaklığıyla sarmalamış olan her kimse ya da her neyse ses de ondan geliyordu. Ses şöyle dedi: “Suzanne, geri dön.” Geri döndüğümde çocuklarımı havada asılıymışçasına karşımda dururlarken gördüm. Sonra ses tekrar konuştu: “Geri dön ve iyi bir anne ol.”

Suzanne'in hayatı, aldığı bu mesajdan sonra çabucak ve önemli ölçüde değişmiş. Kendisini suiistimal eden kocasını terk etmiş. Kocasının başlıca dayanak noktası olan kiliseye gitmekten de vazgeçmiş. Tekrar okula başlayarak, bir diploma alabilmek için yarışa sonradan katılmış bir koşucu misali çabalamış. Birkaç yıl geçtikten sonra ise yeniden evlenmiş. Şu anda hayatı boyunca sahip olmak istediği bir eve ve evliliğe sahip.

İnancı kaybolmamış olmasına rağmen, farklı bir şekil almış. "Artık kiliseye gitmiyorum, ama derin bir kişisel inanca sahibim. Uzunca bir süre, beni sarmalamış olan o sıcak varlığın İsa olduğunu düşündüm. Bu deneyimin inancımın bir kanıtı olduğundan eminim. Ancak bundan sonra asla dini bir örgütlenmenin parçası olamam. Işığa o kadar yaklaştıktan sonra, dindeki bürokrasiye daha fazla katlanabileceğimi sanmıyorum."

"BU BEYAZ IŞIĞA DOĞRU SÜRÜKLENİYORDUM"

Darla, Arizona'da yaşayan kırk beş yaşında bir ev hanımı. Altı yaşındayken bademcikleri alındığı sırada ölümle burun buruna gelmiş. Ailesi Midwest'te bir köyde yaşadığı için, bu nispeten basit ameliyatı yapabilecek uygun bir hastane bulamamışlar. Onun yerine, bir doktor muayenehanesine gitmişler. Doktorun hastalarını kontrol ettiği sedyenin üzerinde eterle uyutulmuş. Doktoru, yüksek dozda anestezi uygulayınca Darla bir kalp krizi geçirmiş.

Yaşadığı deneyimi şöyle anlatıyor:

Her şeyin karanlık olduğu bir yerdeydim ama bir şeylerin arasından geçiyormuşum gibi bir hisse kapıldım. Bu tünelden geçmek olmalı.

Sonra dışarı çıktım. "Dışarı çıktım" diyorum, çünkü öteki tarafa geçmiş gibiydim. Öteki tarafa geçtiğimde bu beyaz ışığa doğru sürüklenmeye başladım. "Ne kadar huzur dolu.

Bu, cennet olmalı,” diye düşündüğümü hatırlıyorum. Sadece bu inanılmaz duyguyla doluydum. Mıknatıs tarafından çekilen metal bir eşya gibi ben de ışık tarafından çekiliyordum.

Bazı insanların tanımladığı gibi ışıktaki ortaya çıkan bir simaya görmedim. Tanrı ya da başka bir varlıkla karşılaşmadım. Onun yerine etrafa yayılmış bir enerji var gibiydi ve bu gerçekten harikaydı.

Daha sonra orada kalmayı gerçekten de çok istediğimi düşünmeye başladım. Geri dönmeyi hiç istemiyordum. Sonra kız kardeşlerim aklıma geldi. Dört kız çocuğunun en büyüğüydüm ve geri dönmezsem onların hayatları da altüst olabilirmiş gibi geldi.

Yukarıda bir yerlerden aşağıdaki herkesi görebiliyordum. Doktorun beni sarsmasını ve son derece korkmuş görünen hemşireyi seyrediyordum. Yüzlerini, yıllar sonra bir kalabalığın içinden ayırt edebilecek kadar net olarak seçebiliyordum.

Hayata geri döndüğümde cennete gitmiş olduğumu biliyordum. O zamandan itibaren de benim için her şey çok farklı oldu. Kardeşlerimle çok daha iyi geçinmeye başladım. Onlar kafalarını bir erkek arkadaşları olup olmaması sorunuyla meşgul ederken, bu tip sorunlar beni asla rahatsız etmedi.

Bendeki bu değişikliğin, içinde bulunduğumuz anda zamanı görebilme şeklimden kaynaklandığını düşünüyorum. Yaşadığım deneyimden önce bu çok farklıydı. Zamanın sadece bir saatin üzerinde gördüğümüz rakamlar ve işaretlerden ibaret olmadığını anladım. Uzun bir zaman olarak düşündüğümüz bir süre, aslında sadece bir saniyenin bir parçası olabiliyordu. Bu şekilde düşünmek, beni eskiye nazaran daha az materyalist kılıyor.

“IŞIK, TÜM KORKULARIMI ALIP GÖTÜRDÜ”

Elli bir yaşındaki Dana, yaşadığı ÖYD’nin gülümsemesine bile yansıdığını düşünüyor. Hayata karşı tuttuğunu koparan bir yaklaşıma sahip olan Dana, planlı ve programlı bir kişi. Yirmi yaşındayken evlenmiş. O dönemden beri, üç güzel-lik salonu ve bir reklam stüdyosu dahil olmak üzere çok sayıda işletme kurmuş ve sahibi olmuştu. Hayatında bir öncelikler sıralamasındaki ilk beş maddeyi söylemesini istediğimizde, ilk sıraya çocuklarını ve Katolik kilisesindeki hemşirelere yardım etmeyi koyuyor. Test sonuçlarına göre, ölüm korkusu neredeyse hiç yok.

Bu tutumu, kırk yıldan da uzun bir süre önce yaşamış olduğu ölüme yakın deneyimden kaynaklanıyor. Anlattığına göre:

Sekiz ya da dokuz yaşlarındayken kızamık hastalığına yakalanmıştım. O günlerde antibiyotik diye bir şey yoktu ve hastalığım kritik boyutlara gelmişti.

Annem ve babam nöbetleşe uyuyarak, sürekli başucumda bekliyor ve gözlerini benden ayırmıyorlardı. Böyle gecelerden birinde, kendimi berbat hissederek uyandığımı hatırlıyorum. Ama bedenimin içinde değildim. Havada asılı bir halde aşağıda duran bedenime ve anneme bakıyordum.

Annem uyanıktı ve nefes almadığımı fark etmişti. Babama seslendi. Babam odadan içeri koşarak girdi ve beni sarsmaya başladı.

Tam bu noktada bir tünele girdim. Işığa doğru yol alıyordum ama aynı zamanda kafamın içinde bir sesin, “Bırakın, geri dönsün. Henüz hazır değil,” dediğini duydum. Yine de bu güzel ve parlak ışığın içine dalmıştım. Ölümle ilgili tüm korkularımı alıp götüreren harika bir duyguydu.

Sonra geri döndüm.

Burada bahsi geçen tüm insanlar –gerçekten de değişimler çalışmasında yer alan herkes–, başlarından geçen ÖYD’ler sonucunda aynı değişiklikleri yaşamışlar. Etraflarındaki her şeyden daha üstün olan bir yaşama şevkine sahipler. Ölümünden neredeyse hiç korkmuyorlar. Yine aynı sebeple, yaşamaktan da korku duymuyorlar. Hayattan alabilecekleri her şeyi almaya ve büyük bir iştahla onun akışına ayak uydurmaya çalışarak “şimdi”ye sıkı sıkıya kenetleniyorlar.

Hem ölmekten hem de yaşamaktan korkmayacak şekilde belirgin bir değişim geçiriyorlar.

BAŞKALARININ DENEYİMLERİNDEN DERS ÇIKARMAK

Ne olmuş yani? diyor şüpheciler. Ne olmuş eğer ölüme yakın deneyim yaşamış kişiler bizler gibi ölüm korkusu taşımyorsa? Ne olmuş daha fazla yaşama şevkine sahiplerse? Ne olmuş derin depresyonlar geçirme ve kendilerini işe yaramaz hissederek intihara sürüklenme ihtimalleri çok daha düşükses? Ne olmuş yani? Bunun bu türden bir deneyim yaşamamış olan bizlerle ne ilgisi var?

Cevap çok basit: Bunlar başkalarının deneyimleri olsa bile, ölümün eşiğinden dönülen bu vakalardan hayatla ilgili dersler çıkarmalıyız.

Barbara da böyle yapmış. Hayatı boyunca ölüme yakın deneyim yaşamamış. Ancak on dört yaşındaki ablasının lösemi ile savaşında daima yanında bulunmuş. Ablası bu hastalık boyunca geçirdiği sayısız ameliyatlardan birinde derin bir ÖYD yaşamış. Barbara bu deneyimden dolayı, ÖYD yaşamış ortalama bir insan kadar hassasiyet ve sezgiye sahip olmuş. Kısacası, başkasının yaşadığı ölüme yakın deneyimden hayatı öğrenmiş. İşte onun hikâyesi:

Ablam ve ben birbirimize çok yakındık. Birçok kız kardeş gibi, biz de birbirimize her şeyi anlatırdık. Benden birkaç yaş büyüktü ve birçok açıdan öğretmenim gibiydi.

Lösemiyle verdiği uzun mücadelesi 1980 yılında son buldu. Yaklaşık on dört yıl boyunca sürekli hastanelerdeydi. Bazen gerileyip bazen de nöbetler halinde nükseden hastalığı boyunca birçok ameliyata, serumlara ve sondalara dayanmak zorunda kaldı.

Geçirdiği ameliyatlardan birinde ise neredeyse ölüyordu. Bu olaydan sonra bir süre sessiz kaldı. Ama bir akşam odasında beraber otururken, bana yaşadığı deneyimi anlattı. Yüzündeki ifadeden yaşadıklarının benzersiz ve samimi olduğu anlaşılabilirdi.

“Ameliyat masasındaydım,” dedi. “Birdenbire yukarı doğru çekildiğimi hissettim. İlk önce yavaşçaydı. Sonra gitgide hızlanarak çekildiğimi hissettim. O anda karanlık bir tünele girmiştım. Ama tünelin sonunda bir ışık vardı. Tünelin sonuna yaklaştıkça ışık daha da parlaklaşıyordu. Anlatamayacağım kadar parlak bir ışıktı. Herhangi başka bir ışığa benzemiyordu. Çok güzeldi.

“Tünelin neredeyse sonuna yaklaştığımda yavaşlamaya başladım. Sonra oradaydım. Beni inanılmaz bir sevgi ve neşeye boğan o parlak ışık tarafından sarmalanmışım. Sana nasıl tarif edebileceğimi bilmiyorum. Yoğun bir saflık, sakinlik ve güven hissettim. Sonsuza kadar orada kalmak istiyordum.

“Daha sonra hatırladığım şey ise, hayatım boyunca yaptığım her şeyin, yani hayatımın, gözlerimin önünden akıp gitmesiydi. Ondan sonra ise, tünelden geriye doğru yol aldığımı hatırlıyorum. Hızla geldiğim tarafa doğru giderek tekrar bedenimin içine girdim.”

Ablam, yaşadığı bu deneyimin artık hastalığından korkmamasını sağladığını söylemişti. Işığın İsa olduğuna inanıyordu ve ona bu cennetsi ışığı görme şansı verilmişti.

Sonrasında ise ablamın hayatında birçok değişiklik oldu. Artık daha cesurdu. Tıbbi bir prosedürle karşılaştığında ya da hastalığının gelişimi hakkında kendisine yapılan korkunç tıbbi yorumları duyduğunda, etrafındaki herkesi yatıştıran kendisi oluyordu. Hâlâ acı çekiyordu ama artık farklı bir tavır vardı. Sanki sonun gerçekten son olmadığını biliyormuş gibiydi.

Ablası 1980 yılında öldüğünde, Barbara da eskisinden farklı biri haline geldiğini fark etti. Ablasını çok özlüyordu ancak onun son günlerini yaşarkenki yaklaşımından ilham alıyordu. Yakınlarını kaybeden birçok insan gibi inancını kaybetmek ya da depresyona girmek yerine, ödöl olarak sunulan bu yaşama farklı bir değer biçmeye başlamıştı. “Kardeşimin öteki dünyada gördükleri, benim dünyamı çok daha aydınlık bir yer haline getirdi,” diyor.

DAHA KOLAY BAŞA ÇIKABİLMEK

Yukarıdakine benzer birçok hikâye dinledim. Başkalarının yaşadığı ölüme yakın deneyimler ile şifa bulan ve değişim geçiren birçok insan bulunuyordu.

Michigan’lı yetmiş bir yaşındaki bir kadının hikâyesi de bunlara bir örnek sayılabilir:

Tuhaf olan şu ki, yeğenimin ölüm döşegindeki görüntüleri sayesinde kırk dört yıllık kocamın ölümüyle daha kolay başa çıkabilmiştim.

Yeğenim on yaşındayken kanserden ölmüştü. Yataktan başını kaldıramayacak kadar hastaydı. Yine de ölmeden birkaç saat önce birdenbire yatağında oturdu ve annesine şöyle dedi: “Benimle gelemezsin! Işık beni almaya geliyor ama sen gelemezsin! Onu görebilmeni isterdim. O kadar güzel ki!”

Bu olaydan kısa bir süre sonra da öldü.

Küçük kızın ölümü elbette tüm aileyi derinden etkilemişti, ama onun gördüğünü söylediği ışık da herkesi bir nebze olsun rahatlatmıştı. “Ne olmuş yani?” dememişlerdi ya da halüsinasyon olduğunu düşünüp göz ardı etmemişlerdi. Küçük kızın bundan sonra nereye gideceğini gördüğüne ve pek yakında çekeceği acıların biteceğine inanmışlardı (tıpkı küçük kızın kendisi gibi).

Birkaç ay sonra, kadının kocası bir kalp krizi geçirerek ölmüştü. Keder içinde olmasına rağmen, yeğeninin gördüğü “içinde güzel şeyler barından o harika ışık”ı hatırlamış ve üzüntüsüne farklı bir boyut kazandırabilmişti.

“*Ne olmuş yani?*” diyebilirsiniz. Öncelikle bu kadının dul sendromu olarak bilinen, kadınların eşlerinin ölümlerinden kısa bir süre sonra ölmeleri gibi bir durumu yaşaması ihtimali artık çok daha azdı. Bazı araştırmacılar, bu tip bir ölümün yaşanan kederden dolayı bağışıklık sisteminin zayıflamasından kaynaklanabileceğini iddia ediyorlar. Kocasının ölümün kabullenebilen bir dul ise daha olumlu bir duygusal konuma sahip oluyor. Bu da kedere adapte olunduğunun güçlü bir göstergesidir.

Yukarıda bahsettiğimiz iki kadın da, ÖYD’lerin, onları yaşamamış olan insanlar için bile ne kadar önemli olabileceği ile ilgili örneklerdir. Her ikisi de başkalarının deneyimlerinden dolayı bir değişim yaşamışlardır. Ölen insanın yok olup gitmeyeceğine inandığını duymak, çevresinde bulunan sevdikleri için de rahatlatıcı bir bilgi olarak ortaya çıkmaktadır.

Washington Seattle’da bulunan Çocuk Hastanesi’ndeki bir sağlık görevlisi, bana böylesi bir bilginin korkmuş ya da yakınlarını kaybetmiş akrabaları rahatlatmak için ne kadar önemli olduğundan bahsetmişti. Acil serviste karşılaştığı kritik durumdaki hastaların aileleriyle sık sık benim araştırmam

hakkında konuştuklarını söylemişti. Karşısındaki aileye mümkün olan en hızlı ve en verimli şekilde elinden gelen her şeyi yapacağını söylüyordu. Araştırmamın, hastaların ölüm sürecinde genellikle bilinçlerinin açık olduğunu ve duruma hâkim hissettiklerini ortaya çıkardığını açıklıyordu. Onlara, hayatta kalmayı başarmış insanların yaşadıkları süreçten ıstıraplı ya da acı verici olarak bahsetmediğinden söz ediyordu. Hatta sevdiği birinin yeniden hayata dönme sürecini izlemenin, ölümü atlatma savaşı veren kişinin yaşadıklarından çok daha zor olduğunu söylüyordu. Onlara birçok insanın ölümün eşiğinden dönmeyi gizemli bir deneyim olarak gördüğünü anlatıyordu. Bazıları Tanrı olarak adlandırdıkları parlak bir ışık görüyorlardı. Bazıları ise uzun zaman önce ölmüş akrabalarını görebiliyordu. Hatta bu kişilere, orada onlarla kalma ya da dünyaya geri dönme konusunda bir seçim hakkı bile veriliyordu.

“Eğer ölürlerse, bu onlar için muhtemelen korku dolu bir deneyim olmayacaktır,” diyordu. “Ama kesin olan bir şey var. Eğer yaşarlarsa, şu ana kadar onlarda görmeye alışık olmadığınız yeni bir haz ve şevkle yaşama sarılacaklar.”

HERKES İÇİN ANLAMI

Pekâlâ, ölüme yakın deneyim yaşamak ne anlama geliyor? Böyle bir deneyim yaşamış kişilere göre cevap çok basit: Onlar ışığı görmüş oluyorlar. Araştırmamız ÖYD yaşayan insanların kim oldukları ya da ne yaptıkları fark etmeksizin bu deneyimlerinin sonucunda bir değişim yaşamalarının kaçınılmaz olduğunu gösteriyor.

Genç hastalarımın birkaçıyla New York’a “The Oprah Winfrey Show”a gittiğimde bu gerçeği ilk elden gözlemleme fırsatım oldu. Gençler, birbirleriyle kardeş gibilerdi. Kendile-

ri gibi ışık deneyimi yaşamış birçok başka insanla tanışmaktan dolayı çok heyecanlılardı.

Dışarıdan bakıldığında ortak hiçbir noktaları yokmuş gibi görünen bu çocuklar derhal birbirleriyle kaynaşmışlardı. Katie, Mormon mezhebine bağlı dindar bir kızdı. Idaho'daki okulunda ponpon kızlık yapıyordu. Mark, Los Angeles'ta bir sağlık kulübü işletiyordu ve fiziksel anlamda oldukça formdaydı. Violet, Yeni Nesil punkçılardandı. Siyah kıyafetleri ve vahşi saç modeliyle Oprah'ın yapımcılarını bile ürkütmüştü. Skip ise, on altı yaşında üniversiteye kabul edilmiş, salaş ve sosyallikten uzak görünümü olan bir dâhiydi.

Hepsi de çok farklı görünüyorlardı. Buna rağmen iç dünyalarına bakıldığında birbirlerine çok benziyorlardı. Çevreleri tarafından kaçık olarak adlandırılmış, deneyimlerinin gerçek olmadığı söylemlerini defalarca duymuşlardı. Kimi zaman yalancı oldukları bile düşünülmüştü. Yine de yaşadıkları deneyimin gerçek olduğunu biliyorlardı, çünkü bu, yaşamlarını değiştirmişti. Ben de bu konuda onlara kefil olabilirim çünkü hepsi de değişimler çalışmasının bir parçası oldular ve yaşama sevinci indeksleri çok yüksek seviyelerde çıktı. Şimdi ise kendilerini anlatma ihtiyacı duymadan bir araya gelmişlerdi. Tıpkı çocuklardan birinin bana söylediği gibi: "Hepimiz aynı kulübün üyeleriyiz."

Peki o zaman ÖYD yaşamamış olan kişiler için bu deneyimler ne anlama geliyor? Bu soruya kıssadan hisse çıkarılabileceğiniz gerçek bir vaka çalışması ile cevap vermek istiyorum. Bu, çok derin bir ÖYD yaşamış bir adamın hikâyesi:

Bir bahçedeydim. Renkler çok belirgindi. Çimler koyu ve parlak yeşil, çiçekler ışıldayan kırmızı ve sarı renklerdeydi. Çalıların arasında çeşit çeşit güzel görünümlü kuşlar kanat

cırpıyordu. Her şey insanın içine işleyen gölgesiz bir ışıltıyla aydınlanmıştı.

Bu ışıktaki gölge oluşmuyordu. Ellerimi sıkı sıkıya bir araya getirip, avuçlarımın da ellerimin tersi kadar aydınlık olduğunu gördüğümde bunu fark etmiştim. Motor gürültüsü, karmaşa ya da ahengi bozan herhangi bir ses duyulmuyordu. Sadece kuşların cıvıltıları ve yeni açan çiçeklerin sesleri (evet, “sesleri”) duyuluyordu.

Arkamda duran cam bir duvarın gerisinde ise karmaşa, gürültü, bağrışmalar ve şehir kirliliğinin göbeğinde kalmış insanları günlük koşuşturmaları içinde görebiliyordum. Her gün görmeye alıştığımız türden, gündelik sorunlarla boğuşan insanlardı bunlar.

Yukarıdaki bir odadan sesler –şarkı söyleyen sesler– geldiğini fark ediyordum. Ama bahçede görünen sadece bir kişi vardı.

O kişinin ne yaptığını görebilmek için ona doğru ilerledim. Bana elinde yığınla mesaj bulunduğunu ve bu mesajları cam duvarın ardında görünen o insanlara ulaştırmaya çalıştığını söyledi.

“Onların sorunları var,” dedi. “Ve elimde onlara yardımcı olabileceğini düşündüğüm birtakım mesajlar var. Ama kendi sorunlarıyla boğuşmakla o kadar meşguller ki kafalarını kaldırıp bu yöne bakacak ve mesajlarımın kendilerine ulaşmasına izin verecek kadar bile zamanları yok.”

Ölüme yakın deneyimler ve bunlara gösterdiğimiz tepkiler, ölümden sonra başka bir yaşamın varlığından ziyade, kültürümüzün ölüm ile olan ilişkisine dair bir şeyleri ortaya çıkarmıştı. Ölümü görmezden geliyorduk. Ölümü, tıbbi cihazların buz gibi refakatleri eşliğinde ölen hastaların bulunduğu hastane odalarına hapsediyorduk. Ölüm korkusu hayatlarımıza derinden nüfuz ediyor ve mutluluğumuzu içten içe bozmaya çalışıyordu. Aslında ölüme yakın deneyimlerin çekici

bir tarafı da bulunuyor, çünkü bir anlamda ölümle ilgili kafamızda yarattığımız o korkunç karmaşadan bizi kurtarmış oluyor. Birçoklarına göre, ÖYD, önceden dinin bizlere sunduğu bir imkânı sağlıyor. ÖYD'nin, ölüm gelmeden onun hakkında konuşmanın bir yolu ve ölüme bir son gözüyle bakmak yerine onu başka bir âleme geçiş olarak kavramamızı sağlayacak bir deneyim olduğunu düşünüyorlar. Ölüme yakın deneyimler, bizlere hepimizin bir iç sesi olduğunu söylüyor. Eğer bu sesi dinlersek, bize ölümün korkulacak bir şey olmadığını ve yaşamı dolu dolu yaşamak gerektiğini anlatacağını gösteriyor.

4

Zihin Gücü

“Gerçek; gizemli bir şey ve kimi zaman gözle görünen somut kanıtlarla bile hiçbir ilgisi olmayabiliyor.”

- Oliver Sacks

On yılı aşkın bir süredir ölüme yakın deneyimler üzerinde çalışıyorum. ÖYD yaşayan hemen hemen tüm insanlar, geçmişleri fark etmeksizin, yaşadıkları bu olayın sonucunda birtakım ruhsal deneyimlerden de bahsediyorlar. Bu, ÖYD yaşamış bütün insanların –ev hanımları, avukatlar, sekreterler, gazeteciler, müzisyenler, doktorlar– önceden birtakım olayları sezebilmeden telepati kurmaya kadar birçok değişik ruhsal deneyim yaşadığı anlamına geliyor.

Çoğu zaman, bu ruhsal deneyimler basit ve önemsiz oluyor. Örneğin, çoğu insan telefonun çalacağını önceden sezebiliyor. Bir iş arkadaşlarına ya da ailelerinden bir kişiye belli bir kişinin arayacağını söylüyorlar ve birkaç dakika içinde o kişi arıyor. Genellikle yakın aile üyeleri arasında gerçekleşen

bu olaylarda arayan kişi ise çoğunlukla yıllardır haber alınmamış bir tanıdık oluyor. Diğer insanlara arama geręekleřmeden önce bunun olacağından bahsettikleri için de bunlar doğrulanabilir ruhsal deneyimler olarak adlandırılıyor.

Kimileri ise, birinin öleceğini ya da ciddi bir yaralanma vakası yaşayacağını doğru ve kesin bir şekilde önceden bildirebiliyor.

Bu ruhsal deneyimlerle ilgili hâlâ tıp fakóltesi önyargısı olarak adlandırdığım taraflı bir tutuma sahiptim. Bu sebeple, birçok değişik hastadan ruhsal deneyimlerini geręeki ve doğrulanabilir detaylarıyla defalarca anlatmalarını dinlemek beni biraz rahatsız etmişti.

Mesela, II. Dünya Savaşı sırasında, babası denizaşırı bir ülkede-yken ölüme yakın deneyim yaşamış olan bir kadın, geręekleřen sıradışı bir rüyasından bahsetmişti.

Rüyasında babasını bir gemide görmüştü ve onun tehlikede olduğunu sezinlemişti. Yine rüyasında, zihninde ona uzandığını ve gemisini güvenli bir yere sürüklediğini düşün-düğünü hissetmişti.

Ertesi gün, babasının içinde bulunduğu geminin bir mayın tarafından neredeyse yok edildiği haberi kendisine ulaşmıştı. Rıhtımda sıralanmış bir sürü gemi varmış. Babasının gemisi demir alıp ilerlemek üzere-yken bir anda durmuş ve sanki karaya oturmuş gibi sarsılmıştı. Onun yerine sıradaki başka bir gemi yola ıkırmış ve yüzen bir mayına çarpmıştı.

Buna benzer birçok vakayı dinledikten sonra, paranormal deneyimler konusunda daha rahat hissetmeye başladım. Ya bu insanların tamamı böyle hikâyeler uyduruyorlardı, ya da yaşadıkları ÖYD onlara geręekten birtakım ruhsal güçler kazandırıyor-du.

Ayrıca bu konuya karşı yanlış bir tutum içinde olduğu-

mun farkına vardım. Ruhsal yetilere karşı geliştirdiğim tıp fakóltesi önyargımın bilimsel bir dayanağı olmadığı açıktı. Zaten paranormal olanı araştırmamı sağlayan şey, bilimi bir kenara bırakabilmiş olmamdı. Ekstra duyuşsal yetenekleri kesin-kes destekleyen çok çeşitli birtakım paranormal yetiler ile ilgili zengin bilimsel bilgi kaynakları olduğunu keşfettim.

Bunu, mantıksız şüpheciliğimi bir kenara koyarak kendi deneyimlerine hak ettikleri saygıyı gösteren katılımcılarımın cesaretine borçluydum. Kendi tavsiyeme uymaya ve en azından onların deneyimlerini dinlemeye karar verdim.

Değişimler çalışmasını yürütürken, bu tür paranormal deneyimleri belgelemek üzere çalışmaya koyuldum. ÖYD yaşamış insanların, böylesi bir deneyimi yaşamamış olanlara göre daha fazla ruhsal deneyiminin olup olmadığını öğrenmek istiyordum. Bu deneyimlerin doğrulanabilir olup olmadıklarını da görmek istiyordum. Yaşadıkları deneyimler gerçekleşmeden önce başka insanlarla paylaşılmışlar mıydı? ÖYD'nin insan beyninde bulunan gizli bir potansiyeli açığa çıkaran kendine has bir özelliği var mıydı? ÖYD yaşamış kişilerin gerçeğten de normal nüfusa nazaran daha fazla ruhsal yetiye sahip olduğunu ortaya çıkardık. Ve burada küçük bir farktan söz etmiyoruz. Ölüme yakın deneyim geçirmiş insanların ruhsal deneyimler yaşama ihtimali, daha önce hiç böyle bir deneyim yaşamamış olanlara göre dört kat daha fazlaydı.

Bu insanların sadece yaşadıkları deneyimleri belgelediğimizi belirtmek isterim.. Onların doğrulanabilir deneyimler olup olmadıklarını dikkate almadık. ÖYD yaşamış insanların ruhsal yetilerini, karşısındakinin zihninden geçenleri okuyabilenler ya da iskambil destesinde en üstteki kartı bilenler olarak sınıflandırmaya da çalışmadık.

Daha önce yapılmış olağandışı olaylar araştırmalarında, araştırmacılar paranormal *yetilerin* varlığını kanıtlamaya

odaklanmışlardı. Bazılarının çok başarılı olduklarını düşünüyorum ve onları bu yürekli çalışmalarından dolayı alkışlıyorum. Araştırmalarına sadece birtakım ruhsal güçler, özellikle de telepati ile ilgili vaka örnekleri serpiştirmekle kalmamışlar, bazı ruhsal güçleri de laboratuvar ortamında yeniden meydana getirerek değerlendirmişlerdi. Örneğin, New York'taki Maimonides Tıp Merkezi'nde bulunan Rüya Laboratuvarı araştırmacıları, yaptıkları birçok telepati deneyinden istatistiksel olarak çok çarpıcı sonuçlar elde etmişlerdi. Bu deneyler, odanın birindeki katılımcı uyurken, diğer odadaki bir kişinin kendisine verilen klasik bir tablonun kartpostalını incelemesi gibi uygulamalar içeriyordu. Katılımcı uykusunda REM (uykuda rüyaların görüldüğü nokta) aşamasına geçtiğinin sinyallerini verdiğinde ise, araştırmacılar tarafından uyandırılarak rüyasında ne gördüğü soruluyordu.

Büyük bir çoğunlukla katılımcılar, diğer odada incelenen tabloyu önemli ölçülerde andıran bir rüya görüyorlardı.

Bu sonuçların, tıp camiasında ya da bilimsel dünyada genel kabul gördüklerini hâlâ söyleyemeyiz. Belki de sorun, bu deneyimleri yeterli derecede araştırabilecek kadar haklarında bir şey bilmiyor olmamızdan kaynaklanıyor. Mesela, elektromanyetik alan kavramının anlaşılmasından önce, dünya üzerinde böyle alanların var olduğunu hayal etmek bile imkânsızdı. Ortaçağda elektrik ile ilgili insanların elindeki tek kanıt şimşek çakmasıydı. Şimşeği, bir sihirbazın statik elektrik ile yüklü değneğindeki enerjiyi, seyircilerin huşu dolu bakışları önünde kıvılcımlar saçarak boşaltması gibi görüyorlardı.

Bilimdeki temel ironi, kimi zaman bilimsel yöntemlerin bir olguyu araştırma kabiliyetimizi yok etmesidir. Bilim adamlarının da bir süredir kabul ettikleri gibi, bir deneyi sadece gözlemek bile, o deneyin sonuçlarını değiştirebilir. Bu da, “bir şeyin varolmadığını” söylemek ile “Yaptığım deneyler

sonucunda bir şeyin varolduğunu belgeleyemedim” demek arasında çok önemli bir fark olduğu anlamına gelmektedir.

KÜÇÜK GELLER’LER

Uluslararası bir konferansta bu konuya örnek olabilecek harika bir hikâyeye dinledim. Hikâyeyi, “Küçük Geller’ler” olarak adlandırdığı çocuklarla ilgili bir çalışma yürüten bir araştırmacı anlatmıştı. Bu çocuklar, ünlü fizikçi Uri Geller’in zihinle çatal ve kaşık bükme yeteneğini geliştirdiklerini iddia eden on ila on iki yaşlarındaki çocuklardı. Geller’in bükme faaliyetlerinin çoğunun sahtekârlık olduğu söylenmiş ve foyası ortaya çıkarılmış olmasına rağmen bazıları da öyle değildi. Bu araştırmacı, Geller’in performansından ilham alan bu çocukların da aynı şeyleri yapmaya çalıştıklarını öğrenmişti.

Araştırmacı, bunlardan bazılarını inceledi. Mühürlü bir şişenin içine bir parça metal sarkıtarak, çocuklara bu metali zihinleriyle bükmeleri için bir hafta verdi. Hiçbiri belirtilen süre içinde metali bükmeyi başaramamıştı. Oysa bu çalışmadaki gözlem süreci dışında, hepsi de zihinleriyle kaşık bükebildiklerini ya da saatlerdeki akrep veya yelkovanı durdurup, yeniden ilerletebildiklerini iddia ediyorlardı.

Bu çalışma, kesinlikle, ruhsal güçlerle ilgili bu türden iddiaları çürütmek için kullanılabilirdi. Ancak bu hikâyede istatistiklerin ve rakamların bizlere gösterdiğinden çok daha fazlası vardı. Çocuklardan biri bir çatalı bükebileceği konusunda *ısrarlıydı*. Araştırmacıya evinde büktebildiği bir çatalı göstermişti. Gerçekten de çatal tuhaf bir biçimde bükülmüştü. Üzerinde herhangi bir alet kullanıldığına dair bir belirti ya da işaret yoktu.

Hafta boyunca, çocuk, şişedeki metali de bükme konusunu saplantı haline getirdi. Araştırmacı ve yardımcısı da çocu-

ğun bu hevesinden etkilenmişlerdi. En ufak bir bükülmeyi bile meydana çıkarabilmek için, özel aletler kullanarak metaldeki değişiklikleri günde iki defa ölçüyorlardı.

Bir hafta geçmesine rağmen metalde bir bükülme olmadı. Çocuğa deneyin tamamlandığını ve artık gidebileceğini söylediler.

O gecenin ilerleyen saatlerinde araştırmacı, araştırmayı beraber yürüttüğü diğer arkadaşı tarafından arandı. Arkadaşı hâlâ mühürlü şişenin içinde durmakta olan metal parçasının tuhaf bir biçimde bükülmüş olduğunu söylüyordu.

Metali çocuk mu bükmişti? Bükülmeyi gerçekleştiren araştırmacılar –çocuğun teşvikleri sonucunda– mıydı? Yoksa bu olay üçünün de çalışmalarının bir sonucu muydu? Çocuk sonunda hissettiği baskıdan kurtulmuş ve bu yüzden de zihnindeki güç ortaya mı çıkmıştı? Araştırmacılar insanın zihniyle metali bükebileceğini doğruladılar. Ancak bu olayın mekanizmasını laboratuvar ortamında tekrar gerçekleştirebilecek kadar iyi anlayamamışlardı. En kötüsü de, bükülme olayı uygun bir ortamda ve zaman diliminde gerçekleşmediği için bilimsel olduğu da kabul edilememişti.

Ruhsal deneyimlerin laboratuvar ortamında test edilmele-ri çok güç olduğundan dolayı, sadece bu deneyimleri yaşamış insanların gerçekliğini doğrulayan görüşlerimizi belirtebiliyorum.

Daha önce de belirttiğim gibi, bulgular çarpıcıydı. ÖYD yaşamış insanların, ÖYD yaşamamış olanlara nazaran dört kat daha fazla doğrulanabilir ruhsal deneyim yaşadığını ortaya çıkarmıştık. Kişilerin gelecekte meydana gelecek, ancak pek de heyecan verici olmayan birtakım olayları önceden anlatması gibi birçok deneyime, esprili bir ifadeyle, sıradan ruhsal

deneyimler adını vermiştik. Örneğin, bir kadın masada oturan bir grupta kimin bardağına çarpıp içkisini dökceğini ya da buna benzer ufak kazaları önceden bilebiliyordu. Özellikle sık sık bu tip olayları önceden bilebilmesine rağmen, onları önlemenin bir yolunu bulamadığı için de öfkeliydi. Sıradaki örneklerde de görebileceğiniz üzere bazı deneyimler ise oldukça sıradışıydı.

“KORKUNÇ BİR DUYGU BENİ TESLİM ALMIŞTI”

Değişimler çalışmasının katılımcılarından biri, beş yaşında başından geçen ölüme yakın deneyimi sonrasında ruhsal yetilerle “kutsanmıştı”. Deneyimlerinin çoğu sıradan sayılabilecek türdendi. Mesela, lisedeyken rüyasında bir kızın heyecanla koşarak sınıfa girdiğini ve üniversitedeki erkek arkadaşının kasabaya ziyarete geleceğini söylediğini görmüştü. İki gün sonra, kimya dersindeyken sınıfa bir kız girmiş ve sınıfın düzenini bozacak şekilde bağırarak üniversitedeki erkek arkadaşının ziyaretine geleceğinin haberini vermişti.

Bunun yanı sıra, telefonun çalacağını, sürpriz ziyaretçileri ve diğer birtakım sıradan olayları da önceden bilebiliyordu. 1980 yılında ise önsezilerine tam anlamıyla güvenmesini sağlayan bir olayı hissetmişti. Hikâyesini şöyle anlatıyor:

New Jersey’in kuzeyinde yaşıyordum ama evime kırk beş dakika mesafede, New York’a yakın bir yerde çalışıyordum. Bir öğleden sonra, birkaç yakın arkadaşım ile beraber yakınlardaki bir restoranda oturmuş, sandviç yiyordum.

Normal bir sohbet ortamında sandviçlerimizi yiyip, gazolarımızı içerken, bir anda çocuklarımin birinin başına kötü bir şeyler geldiğine dair korkunç bir his beni etkisi altına aldı. Neden olduğunu bilmiyorum ama çok tuhaf bir duyguydu ve daha önce hiç böyle bir şey hissetmemiştim.

Paniğe kapılmıştım. Arkadaşıma, “Evi aramam lazım. Bir şeylerin ters gittiğini hissediyorum. Evi aramalıyım,” demiştim.

Yüzümdeki ifadeden korkmuş bir halde bana, “Tamam, git ara o zaman,” dedi.

Telefona gittim. Tam da o korkunç duygunun beni teslim aldığı anda, oğlumun komşunun bisikleti ile sokağımızda gezinmeye çıktığını öğrendim. Bisikletin frenleri tutmamıştı. Sokağın bitimindeki, o saatlerde çok yoğun bir trafik olan kalabalık bir kavşağa doğru ilerlemişti.

Bir şekilde kavşaktaki trafiğin içinden yara almadan geçmeyi başarmış ve karşı kaldırımdaki bir çukura yuvarlanmıştı.

Eşim salonun penceresinden bakarken tüm bunları görmüştü. O yoğun trafikte oğlumuzun ölmemiş olduğuna inanamıyordu. Sesi korku doluydu. Olay, aramamdan sadece birkaç dakika önce gerçekleşmişti.

“RÜYAMDA AMCAMIN ÖLÜMÜNÜ GÖRDÜM”

Gelişmiş ruhsal yetilere başka bir örnek de, Sandy olarak bahsedeceğim bir kadın tarafından anlatılmıştı. Sandy, on iki yaşındayken kendini öldürmeye çalışmıştı. Ailesiyle sorunlar yaşıyordu ve son bir yıldır bir akrabasından diğerine gönderilip duruyordu. Sonunda bu kadar eziyetin yeterli olduğunu düşündü. O sıralar kaldığı teyzesinin evinde bulabildiği tüm ilaçları topladı ve mutfak masasına oturarak, yanındaki su sürahisi eşliğinde hepsini çabucak yuttu.

Yarım saat sonra kendinden geçmişti. Karanlık yerine parlak bir ışık görmüştü. “Doğal bir ışık ya da lambanın verdiği bir aydınlık gibi değildi,” diyor. “Daha önce hiç görmediğim türden bir ışıktı.”

İsa’ya benzeyen bir siluetin görüldüğünü ve dudaklarını oynatmadan kendisiyle konuştuğunu söylüyor: “Bunu neden

yapıyorsun? Sana verdiğim bu en büyük hediyeği nasıl geri verebilirsin? Geri dönmeli ve kendini çok daha rahat hissedebileceğin bir yer bulmalısın. Böylece benim hakkımda daha fazla bir şeyler öğrenebilirsin.”

Bu arada teyzesi onu bulmuş ve itfaiyeye haber vermişti. Sandy, bir itfaiyecinin zehirlenme durumlarında kullanılan ve kusturucu etkisi bulunan bir maddeyi ağzının içine boşaltırken duyduğu acımsı tatla kendine gelmişti.

Yaşadığı ÖYD sonucunda Sandy için birçok şey değişmişti. Bu değişikliklerden biri de geleceği görebilmesi olmuştı:

Düzenli olarak, ertesi gün neler olacağını görüyorum. Genellikle bir sonraki gün gerçekleşen sohbetlere ya da olan olaylara rüyamda tanık oluyorum. Mesela, bir seferinde sokakta yürürken bir çocukla tanışacağımı ve tüm bir günü beraber geçireceğimizi rüyamda görmüştüm. Gerçekten de ertesi gün böyle bir şey oldu. Bu türden deneyimleri yüz kereden fazla yaşadığıma eminim.

Amcamın öldüğünü rüyamda görene kadar bunların gerçek olabileceğine inanmıyordum. Sağlığı gayet iyiydi. Ancak bir gece rüyamda onun birdenbire öleceğini görmüştüm. Ertesi gün kalp krizi geçirerek öldü. Ailem haber verdiğinde onlara, “Bunun olacağını biliyordum,” demiştim. O zamandan beri de rüyalarım daima inanırım.

“ŞEHİRLERARASI SARSILMIŞTIM”

Bu ruhsal deneyim, kişi ölüme yakın deneyim yaşarken gerçekleşmişti. Olay, yaklaşık elli yıl önce II. Dünya Savaşı esnasında, Ted olarak bahsedeceğim bir adamın başına gelmişti. Ted, o sırada Teksas’ta bulunan ve donanma topçularına fişekler üreten bir fabrikada çalışıyormuş. Ölümün eşiğinden

dönmesinden yaklaşık altı ay kadar önce kız arkadaşı ailesiyle beraber Kaliforniya'da San Diego'ya taşınmış. Ted, daha önce hiç orada bulunmamış.

Bir gün fabrikada bir vincin üzerine çıkmış, makinenin kolunu yağlarken birtakım elektrik kablolarına dokunmuştu. O anda “kaskatı kesilmiş” ve hareket edemez bir hale gelmişti.

Aşağıda çalışanlardan birinin Ted'e elektrik çarptığını fark etmesi ve elektriği kesmesi yaklaşık bir dakikalık bir süre almış. O kısa süre içinde Ted, kesinlikle ruhsal niteliği olan bir deneyim yaşamış.

Makinenin üzerinde sarsıntı geçiriyordum. Hatırladığım ilk şey yabancı bir yerde bulunduğumdu. Bir oyun alanının üzerinde uçuyordum. Yanımda birileri daha vardı ancak başımı çeviremediğim için onların kim olduklarını göremiyordum.

Bu oyun alanını geçtikten sonra birdenbire karşıma kız arkadaşım çıktı. Ellerini önünde kavuşturmuş bir halde kitaplarını göğsünde taşıyordu. San Diego'nun dışında bir yerleşim merkezinde bulunan küçük bir eve doğru ilerliyordu.

Oranın neresi olduğu konusunda hiçbir fikrim yoktu. Sadece iki şey görebiliyordum: Filelerle çevrilmiş bir beysbol sahası ve üzerinde yazılar olan bir su kulesi.

Yürüdüğü esnada onunla birlikte ilerliyordum. Yöneldiği evlerin arka cephelerini görebiliyordum ve daha önce hiç orada bulunmadığım halde hangi evin onunki olduğunu biliyordum.

Birkaç ay sonra Ted işten ayrılmış ve kız arkadaşını görmek üzere otobüse binmiş. San Diego sınırlarına yaklaştıklarında birdenbire otobüsten inmek istemiş. Şoföre durmasını söyleyerek, “dağ başı” sayılabilecek kırsal bir alanda otobüsten inmiş.

“Anlattıklarım çok uzun zaman önceydi. O zaman San Diego’yu bir kasaba olarak bile adlandırmak çok güçtü. Aşağı indikten sonra otobüs duraklarına doğru yürümeye başladım. Etrafıma bakınırken, bedenimin dışına çıktığımda görmüş olduğum o su kulesini gördüm! Biraz ileride de üzerinde uçtuğum oyun alanında bulunan beysbol sahasını görebiliyordum! Önümde sıralanmış evlerin arka cephelerini görüyordum. Doğrudan yaşadığım deneyim esnasında görmüş olduğum eve gittim. Doğru evi bulmuştum.”

Daha sonra Ted birtakım hesaplamalar yapmış. Kendisini Teksas saatine göre 2.30’da elektrik çarpmıştı. Bu da Kaliforniya saatine göre 12.30 demekti. Kız arkadaşı yaz okuluna gidiyordu ve her gün saat 12.30’da bu oyun alanından geçerek evine yürüyordu.

Ted yaşadığı deneyimden bahsederken, “Şehirlerarası sarsılmıştım,” diyor. “Hâlâ bu olaydan bahsetmek tüylerimi ürpertiyor.”

“AĞABEYİMİ ÖLDÜRMEYE ÇALIŞTIKLARINI GÖRDÜM”

Değişimler çalışmasının en büyüleyici ruhsal deneyimlerinden biri de Anne olarak bahsedeceğim bir kadın tarafından yaşanmıştı. İlaç tedavisine olumsuz reaksiyon gösterdiği için ölümün eşiğinden dönmüştü. Nefes borusunu tıkayıp, boğularak ölmesine yol açabilecek bir tür şoka girmişti. Doktorlar müdahale edene kadar Anne’in kalbi durmuştu. Onlar yeniden kalbin atması için çabalarken Anne tam kapsamlı bir ölümüne yakın deneyim yaşamıştı.

ÖYD sonrasında, Anne gerçekleşecek olayları önceden sezebildiği durumlarla defalarca karşılaşmıştı. Başına onlarca

bu tip olay gelmişti. Komşusunun köpeğine araba çarptığında bunun olacağını biliyordu, çünkü bir önceki gece bunu rüyasında görmüştü. Mutfakta ya da yemek masasında birilerinin bir tabak ya da bardak kıracağını bir şekilde bilebiliyordu. Genellikle bir şeyler paramparça olmadan önce bir ürkme durumu yaşıyordu. Bir keresinde, birinin kasabaya giderken yolda araba kazası geçirip yaralanacağına dair bir şeyler hissetmişti. Bundan etrafındaki insanlara bahsetmişti ve sonrasında da önsezileri gerçeğe dönüşmüştü.

Yaşadığı bu tür deneyimler ailesini rahatsız ediyordu. Ama hiçbiri, kasabalarının karşı yakasında yaşayan ağabeyini birilerinin öldürmeye çalışacağını söylemesi kadar onları rahatsız etmemişti. Anne bunu rüyasında görmüştü. Ertesi sabah kahvaltı masasında da ailesine bu rüyasından bahsetmişti. Ağabeyinin karanlığın içinden kendisine doğru geldiğini ve acıyla haykırdığını görmüştü. Karın bölgesinde açık bir yarası vardı ve iki elinden de kan damlıyordu. Acı içinde bağıırıyordu.

Bu rüya onu da çok rahatsız etmişti. Karşısında afallamış halde duran ailesine rüyasını anlattı. Ailesi, yaraların bulunduğu söylediği yerlerden dolayı, rüyasını İsa'yı ve onun çarmıha gerilişini görmüş olabileceğine yordular. Anne ise ağabeyinin başına gelecek bir olayı gördüğü konusunda ısrar ediyordu.

İki hafta sonra, kâbusu gerçek olmuştu. Ağabeyinin evine hırsızlar girmişti. Ağabeyi hırsızların karşısına silahla çıkınca da ortalık karışmıştı. Ağabeyi, silahını iki eliyle sıkı sıkıya tutarak odalardan birinin köşesinden dönerken, hırsızlardan biri ateş etmişti. Kurşun iki elinin arasından geçerek ağabeyinin karnına isabet etmişti. Hırsızlarsa onu salonun ortasında kanlar içinde yığılmış ve acıyla bağıırır durumda bırakarak kaçmışlardı.

“Ağabeyimi öldürmeye çalıştıklarını gördüm,” diyordu Anne. Artık bu ruhsal deneyimlerine katlanamayacak hale gelmişti. Ona derin bir uyku çekebilmesini sağlayan ve kendisini hâkimiyeti altına alarak temporal lob faaliyetlerini bastırarak birtakım reçeteli ilaçlar veren bir nöroloğa gitti. Bu ruhsal yetilerinden tamamen kurtulabilmek için ilaçlarını yaklaşık dört sene boyunca kullandı. Anne, devamlı ruhsal deneyimler yaşamaktansa, sürekli ilaç tedavisinden kaynaklanan o sersemlemiş hisle yaşamayı tercih edeceğini söylüyordu.

“BEBEK, BANA KOLUNUN İNCİNDİĞİNİ SÖYLEDİ”

Sıradaki büyüleyici hikâye, bu kitabı beraber yazdığımız yazar arkadaşımıza bizzat yaşayan kişi tarafından anlatılmıştı. Yuri olarak bahsedeceğimiz bu kişi Gürcistan’dan göçmen olarak gelmişti. Değişimler çalışmasının bir parçası olmamasına rağmen, onu bu kitaba dahil etmenin önemli olduğunu düşünüyorum. Hikâyesi, ÖYD yaşamış insanların başlarına gelebilecek türden çok çeşitli ruhsal deneyimlere güzel bir örnek oluşturuyor.

Bir gece kendi ülkesinde bir otobüs durağında beklerken, kontrolünü kaybederek kaldırıma çıkan bir araba Yuri’ye çarpmış. Duraktakiler Yuri’nin o anda öldüğünü düşünmüşler. Ambulans onu morga götürmek üzere olay yerine geldiğinde Yuri de ölmüş olduğuna dair güçlü hisler içindeymiş.

“Ölmüş olduğuna dair güçlü hisler içinde olmak” ibaresi biraz çelişkili duruyor. Oysa bu, ölüme yakın deneyimlerin belirtilerinden bir tanesi. Bu durumu ancak, rüyaların bilinçli bir şekilde farkında olmak ya da uyurken etrafında olan bitenlerin farkında olmaya benzer bir durum olarak kafamda canlandırabiliyorum.

Her neyse, Yuri de bilinçli bir halde, öldüğünün ve morga götürüldüğünün farkındaymış. Soğuk bir metal masaya yatırıldığını, ayrıca kendisini inceleyen doktor tarafından da öldü sayıldığını biliyormuş. Aramızdan ayrıldığı düşünülüşü için Yuri morgun soğuk dolaplarından birine yerleştirilmişti. Moskova'dan bir doktorun gelip, kendisine otopsi yapmasına kadar da bu dolapta kalacaktı. Bunun, kazazedenin suikasta kurban gitmiş olabileceği iddialarına karşı kendilerini koruyabilmek için Gürcistan devleti yetkililerinin bulduğu bir yöntem olduğu açıkça görülüyordu. Yuri, Moskova'dan gelecek olan doktorun beklendiği üç gün boyunca morgun soğuk dolabında kilitli kalmıştı. Doktor, yaptığı incelemeler sonucunda onun ölü olmadığını söylemişti.

Yuri, o soğuk dolapta geçirdiği süre boyunca neler yaşandığının çoğundan haberdardı. “Ölü” olduğunu biliyordu. Ve nerede olduğunu –otopsi yapılmak üzere morgun bir dolabında kilitli halde olduğunu– da biliyordu.

Orada geçirdiği üç gün içinde bir an Yuri, “bir iğne deliğinden” sızıyormuş gibi görünen bir ışık görmüştü. Ufak bir nokta gibi görünen bu ışığa doğru sürünerek ilerlemeye başlamıştı. Ancak ışığın çok uzakta olduğunu fark etmişti. Yine de ufak bir nokta halindeki ışığa ulaşana kadar sürünmeye devam etmişti. Işık yoğunluğuyla onu kendisine doğru çekiyordu ancak ona ulaşabilmesi için küçücük bir delikten geçmesi gerekiyordu. Sıkışarak o delikten geçmeye çalıştı ve öteki tarafa ulaşmayı başardı. Artık ışığın içindeydi!

O noktada son derece parlak bir ışık tarafından sarmalanmıştı. Işık o kadar parlaktı ki, onu “ateş gibi gözlerimi yakıyordu” diye tanımlıyordu. Tekrar karanlığa dönebilmek üzere içinden geçtiği o iğne deliğini bulmaya çalışmış ama delik yok olmuştu. Yavaş yavaş ışığa alışmaya başlamıştı. Işığın kendisine birçok anlamda özgürlük sağladığını fark etmişti.

Yuri ilk önce ailesini ziyaret edebileceğini fark etmişti. Yas tutan karısını ve iki oğlunu görmüştü. Babalarının ölmüş olduğunu anlayamayacak kadar küçüklerdi.

Daha sonra kapı komşularına gitmişti. Yuri'nin "ölümü"nden birkaç gün önce dünyaya gelen bir bebekleri vardı. Yuri, kendi başına gelenlerden dolayı çok üzgün olduklarını söyleyebilirdi. Ama özellikle, bebeklerinin ağlaması kesilmediği için sıkıntılılardı.

Her yolu denemişler ama bebeğin ağlamasını durduramamışlardı. Çok kısa süreli uykular uyuyan bebek, uyanır uyanmaz tekrar ağlamaya başlıyordu. Doktorlar da bu duruma şaşmışlardı. Gaz sancısı gibi olağan şeyler kontrol edilip, bir sorun olmadığı anlaşıncı, bebeğin eninde sonunda sakinleşeceğini umarak onları evlerine göndermişlerdi. Yuri, bedeninden ayrılmış durumdayken bir şey keşfetti: "Bebekle konuşabiliyordum. Bu inanılmaz bir şeydi. Annesi ve babasıyla –yani arkadaşlarımla– konuşamıyordum ama yeni doğmuş bebekleriyle konuşabiliyordum. Aramızda kelimeler geçmemişti ama belki de telepati yoluyla, ona sorununun ne olduğunu sormuştum. Bana kolunun incindiğini söylemişti. Bunu duyduktan sonra, kol kemiğinin burkulmuş ve kırık olduğunu görebildim."

Bebeğin kolunda, muhtemelen doğum sırasında yapılan ters bir hareketle kolun burkulmasından dolayı meydana gelmiş ve çocuklarda sıkça rastlanabilen türden bir kırık vardı. Artık Yuri ve bebek sorunun ne olduğunu biliyorlardı ama ikisinin de bu sorunu aileye aktarabilecek yetenekleri yoktu.

Sonunda Yuri'ye otopsi yapmak üzere Moskova'dan bir doktor gelmişti. Bedenini dolaptan çıkararak sedyeye yerleştirdiklerinde Yuri'nin gözleri kıpırdamıştı. Doktor şüphelenecek, gözlerini incelemişti. Yuri'nin gözleri ışığa tepki verince de hemen acil servise götürülüp, ameliyata alınmış ve hayata döndürülmüştü.

Yuri, ailesine “ölü” olmanın nasıl bir şey olduğundan bahsetmiş. Bedeninin dışına çıktığı zaman gördükleriyle ilgili detaylar vermeye başlayana kadar kimse ona inanmamış. Ondan sonra anlattıklarına karşı gösterdikleri şüphecilik biraz daha azalmış. Kapı komşularının bebeği ile ilgili koyduğu teşhis ise bu şüphelere son noktayı koymuş. Onlara, komşularını ziyaret ettiği o geceden ve yeni doğmuş bebekleri ile ilgili endişelerinden bahsetmiş. Daha sonra da, bebekle konuştuğunu ve ondan kolunda bir kırık olduğunu öğrendiğini anlatmış. Komşuları, Yuri’nin bu uzak mesafe teşhisinin doğru olup olamayacağını görmek üzere bebeklerini doktora götürmüşler. Çekilen röntgen sonrasında ise, Yuri’nin haklı olduğu ortaya çıkmış.

Bu anekdotlar, ÖYD yaşamış insanların başlarına gelen çok çeşitli ruhsal deneyimleri temsil ediyorlardı: Telepati, gerçekleşecek olaylarla ilgili önceden bilgi veren hisler ve rüyalar, uzakta bir yerlerden başka insanları ve yerleri görebilmek, hastalıklara teşhis koyabilmek, hatta kimi zaman şifacı rolüne bürünebilmek gibi.

Değişimler çalışmasında paranormal deneyimler ile ilgili toplanmış verileri inceledikten sonra, muhteşem psikolog William James ile tamamen aynı fikirdeydim. William James, değiştirilmiş gerçeklikler ve paranormal deneyimleri göz ardı eden hiçbir ruh ve zihin teorisinin tamamlanmasının ümit dahi edilemeyeceğine dikkatleri çekiyordu.

Bu kadar fazla ÖYD yaşamış insanın bu türden paranormal deneyimler yaşaması ne anlama geliyordu? Bu tür “paranormal” deneyimlerin aslında oldukça normal olduğu anlamına geliyor olabilirdi. Bana göre ise, bu durum aynı zamanda başka bir anlama da geliyordu. İnsan zihninin barındırdı-

ğ; tüm kaynakların musluğu henüz açılmamıştı ve ölüme yakın deneyimler, beynin içindeki henüz faaliyete geçmemiş ruhsal yetilerin bulunduğu bölümü harekete geçiriyordu. Ne de olsa bunca sağlıklı ve normal yetişkin insan, gerçekleşen rüyalardan, geleceğe dair görüntülerden ve buna benzer “paranormal” olaylardan bahsediyorsa, belki de bu olaylar sanıldığı gibi paranormal değillerdi.

Belki de sadece benzersizlerdi.

Değişimler çalışması esnasında ruhsal deneyimlerle sık sık karşılaştık. Bu deneyimler ÖYD yaşamış kişiler ve onların çevresindeki insanların başlarına geliyordu. İşte buna bir örnek:

Çalışmamıza katılan Katherine adındaki bir kadın, etrafımızdaki her şeyin tabiatını sorgulamama yol açan muhteşem bir hikâye anlattı.

Annesi ölüyordu. Şeker hastalığından kaynaklanan komplikasyonların sonucunda felç geçirmişti ve durumu gitgide daha da kötüleşiyordu. Konuşamıyordu. Bilincini kaybetmişti.

Katherine, annesinin son günlerinde onunla oldukça fazla vakit geçirmişti. Annesinin son saatlerini “çok gergin” olarak tanımlayan Katherine, onu, düşmemek için uçurumun kenarına sıkı sıkıya tutunmuş birine benzetiyordu.

Katherine o akşam evine giderek, saat on civarında kızlarından biriyle uykuya dalmıştı.

Sabah erken bir saatte “bir şey” onu uyandırmıştı. Odası iç bayıltan bir lavanta kokusuyla dolmuştu. Parapsikoloji literatürüne göre, bu durum ruhsal deneyimlere damgasını vuran özelliklerden biriydi. Yatağının ayakucuna doğru bakınca uzun kahverengi saçları bir kurdeleyle toplanmış, elinde bir bez bebek tutan küçük bir kız görmüş.

“Saf bir enerjiyle bana baktı,” diye anlatmıştı Katherine. “Kızıma doğru ilerliyordu ve bu beni korkutmuştu. ‘Kızımın yanına yaklaşma’ diye içimden geçirdiğimi hatırlıyorum. Sonra küçük kız yok oldu.”

Birkaç gün sonra annesi öldüğünde, Katherine ailesinin evine gitmiş. Annesinin eşyaları arasında büyük bir lavanta sandığı bulmuş. Yine başka bir kutuda ise annesinin küçük bir kızken çekilmiş bir fotoğrafını bulmuş. Annesinin küçük-lüğü, Katherine’in yatağının ayakucunda gördüğü o küçük kıza tıpatıp benziyormuş. Katherine, o resmi daha önce hiç görmemiş. Ayrıca annesinin lavanta kokusu kullandığına da hiç şahit olmamış.

Katherine, kırk yaşında bir işkadını. On beş yıllık evli ve iki çocuğu var. İyi giden bir aile yaşantısı, zevk aldığı bir işi ve her yönden normal görünen bir hayatı var. Buna rağmen yaşadığı bu deneyim sadece paranormal olarak tanımlanabilir. Bir şekilde annesinin ölüm deneyimini paylaşmış gibi görünüyor.

Değişimler çalışması boyunca insanlardan en sık duyduğumuz ruhsal deneyimler, ölüm öncesi görüntüler ve paylaşılan ölüm görüntüleri olmuştu. Çalışmanın katılımcılarından olmayan birçok insan, bana ulaşarak ölüm öncesi görüntüler gördüklerini iddia etmişlerdi. Hatta kimileri gördükleri görüntüler sonrasında o kişiyi arama ihtiyacı duydukları birtakım olaylardan bahsetmişlerdi. Bunun sebebi ise, kendileri bir kişiyle ilgili o ruhsal deneyimi yaşarken, o kişinin de o esnada ölüme yakın deneyim geçirip geçirmediğini öğrenmekti. San Diego’dan Jane adında bir kadın, yaşadığı buna benzer bir olaydan bahsetmişti.

Güney’de yaşadığı dönemlerde, Bill adında bir erkek arkadaş varmış. Bu ikili, birbirlerine çok yakınlarmış. On sekiz

yaşına geldiğinde Jane Donanma'ya katılarak kasabadan taşınmış. Bill de başka biriyle evlenmiş. İkili yollarını ayırarak hayatlarına devam etmişler.

Jane, otuz yılı aşkın bir süredir ne Bill'i görmüş, ne de ondan haber almış. Bir gün bahçesiyle uğraşırken, aniden içinde tarif edilemez derecede ona telefon etme dürtüsü uyanmış. Eski arkadaşlarına ulaşarak, Bill'in halen çocukluklarının geçtiği o kasabada yaşadığını öğrenmiş. Birkaç gün içinde onun telefon numarasına ulaşmış ve onu aramış. Telefona çıkan kızından Bill'in şiddetli bir kalp krizi geçirdiğini ve hastanede yatıyor olduğunu öğrenmiş. Yaklaşık bir hafta sonra da kendisiyle konuşabilmiş.

Yaşadıklarını karşılaştırdıklarında fark etmişler ki, aslında Jane'in Bill'i aramayı aklından geçirdiği o an, Bill'in acil servise kaldırıldığı anmış. Bill, Jane'e ruhunun bedenini terk ettiğini hissettiğini söylemiş. Doktorların kendisiyle ilgilenmekte olduklarını ve bekleme odasındaki kızlarını görebiliyor-muş. Hepsi de onun hayatı için endişeleniyorlarmış.

Hayatı gözlerinin önünden geçerken Jane'i de otuz yıl önceki haliyle görmüş. Ona, bu anın hayatını değerlendirdiği o sürecin en güzel anlarından biri olduğunu söylemiş. Bu deneyimi boyunca hiç bu kadar yoğun bir huzur, sevgi ve ferahlık duygusu hissetmemiş olduğundan bahsetmiş. "Ama ışıktta kalmayı mı geri dönmeyi mi istediğimi sorduklarında geri dönmeye karar verdim. Geri dönüp, özel konularımla ilgilenmeliydim."

Jane'e, "Çok yakında öleceğim," demiş. Sonra da ona aradığı için teşekkür ederek, şöyle devam etmiş: "Başıma böyle bir şeyin geldiği bir günde beni aramaya karar vermen ne tuhaf, değil mi? Yıllardır aklıma bile gelmiyordun oysa ki."

TUHAF AMA YAYGIN

Gerçekten tuhaf. Ama bu nadir oldukları anlamına mı geliyor? Bu tür deneyimler, aslında birçoklarının düşündüğünden çok daha yaygınlar. Birçok ölüm öncesi ve paylaşılan görüntüler vakasını inceledikten sonra sadece şu kadarını söyleyebilirim ki, ölüme yakın deneyimleri tetikleyen koşullar, aynı zamanda başkalarıyla iletişim kurma yeteneğimizi de harekete geçiriyor. Bu tip bir telepati durumunun nasıl işlediğine tam olarak emin değilim ama destekleyici kanıtların artık çok kuvvetli olduğunu biliyorum. Psikiyatrist Sigmund Freud bile telepatinin konuşma yeteneği ortaya çıktıktan sonra rafa kalkmış ilkel bir iletişim biçimi olduğunu belirtmiştir. Ölüme yakın deneyimler ile bağlantılı beyin mekanizmalarını inceleyerek, bu işleyiş hakkında daha kesin birtakım şeyler öğrenebiliriz.

Örneğin, şu hikâyeyi ele alalım:

Edna ve Tom, Arizona Phoenix'te yaşayan yaşlı bir çiftmiş. Kızlarının göğüs kanserine yakalandığı haberini almışlar. Kızları o sırada Milwaukee'de yaşıyormuş. Apar topar uçağa atlayarak, kızlarının ameliyat sürecinde torunlarına bakmaya gitmişler.

Ameliyat pek de başarılı geçmemiş. Kanser in yavaş yavaş tüm vücuda yayılmaya başladığı görülmüş.

Bir süre sonra Edna ve Tom, Phoenix'teki evlerine geri dönmüşler. Ama Midwest'teki kızlarıyla sürekli telefonlaşıyorlarmış. Hastalığının verdiği tahribat ve gördüğü kemoterapi tedavisinden dolayı kızları fazlasıyla kilo vererek, zayıf düşmüş. Yine de son derece iyimser ve pozitif olmaya çalışıyormuş. Her seferinde hastalığının artık aksi bir seyir izlemeye başlayacağını ümit ederek hastaneye gidiyor ve kemoterapi görüyormuş.

Yine böyle bir kemoterapi seansının ertesi gecesi Tom,

uykusundan uyanarak kızının yataklarının ayakucunda durduğunu görmüş. Beyazlar içinde ve parlıyormuş. Yatağın ayakucuna oturarak, babasıyla konuşmuş. Kızının söylediği hiçbir şeyi anlayamamasına rağmen Tom, onu o şekilde “gıyınmış” gördüğünde derin bir huzur duymuş.

Hemen Edna’yı da uyandırmış. Uykusu tamamen açılmış bir halde hızla ona gördüklerini anlatmış. Edna, bunun bir rüya olup olamayacağını hiç sorgulamamıştı. İkisi de gördüklerinin ne anlama geldiğini biliyorlardı. Kızları ölmüştü.

Birkaç saat sonra da perişan haldeki damatlarından bir telefon almışlar. Onun ne söyleyeceğini zaten biliyorlarmış.

Bu deneyim, aile için oldukça rahatlatıcı bir olay olmuştu. Hiç kimse kızlarının bu kadar çabuk ve bu kadar habersiz öleceğini düşünmüyordu. Buna rağmen, öldüğü noktada babasına görünebilmesi aileyi önemli ölçüde rahatlatmıştı. Torunlara bile büyükbabalarının ne gördüğünü anlatmışlardı. Bu olay hiç olmamış gibi davranmaktansa ya da onu kötü bir sır gibi gizlemeye çalışmaktansa, Edna ve Tom, neler olduğunu aileyle paylaşmışlardı. Genellikle sevilen bir kişinin ölümü aileyi birbirinden koparıırken, onlar bunun tam tersini yaşayarak, birbirlerine sınıksız kenetlenmişlerdi.

Çocuklar hayatı anlamsız olaylar zinciri olarak görmekten se, annelerinin muhteşem bir planın bir parçası olarak öldüğünü düşünmeye başlamışlardı.

İnsanların ölüm öncesi ya da paylaşılan görüntüleri, hayatın Tanrı tarafından önceden planlanmış bir şey olduğunun kanıtı olarak görerek, şükrettiklerini defalarca duydum. Özgür iradeye inanan biri olarak, muhteşem bir planın içinde yaşadığımız kavramıyla ilgili sıkıntıları mevcut. Ama bu deneyimlerin ölümle güreşen kişilere nasıl bir güç ve anlam kattığını görebilmek konusunda herhangi bir sorunum yok.

ÖLECEĞİNİ TAHMİN ETMEK

Bununla ilgili bir hikâye de Linda olarak bahsedeceğim bir kadın tarafından anlatılmıştı. Oğlu bir partide kaza kurşununa hedef olmuş ve ölmüştü. Partideki çocuklardan biri, bir silah bulmuş. Kimse onun gerçek silah olup olmadığı konusunda emin değilmiş. Silahı elden ele dolaştırırlarken çocuklardan biri dışarı çıkarak, havaya doğru ateş etmiş. “Bu, galiba oyuncak bir silah,” diyerek, içi dolu silahı Linda’nın oğluna vermiş. Tam o sırada tetiğe dokunduğu için de silah ateş etmiş ve oğlunu göğsünden vurmuş.

Oğlu ölmeden önce yere düşerken, “Gerçekmiş! Bu gerçek bir silah!” diye bağırmış.

Oğlunun ölümünün Linda’yı mahvettiğini söylemeye gerek yok. Ama iki ay kadar önce oğlunun kendi ölümü ile ilgili birtakım görüntüler görmüş olması ve yaşadıkları başka bir olay, oğlunun ölümünün anlamsız bir şey olmadığı konusunda Linda’ya umut vermişti. Bu düşüncesini şöyle ifade ediyor: “Onun ölümü, birçok kişiye yaşam hakkında bir şeyler öğretti.”

Ölümünden iki ay önce Linda’nın oğlu çok yorgun ve bitkin bir görünümle kahvaltı masasına oturmuştu. Linda ne olduğunu sorduğunda ise, çok net bir rüya gördüğünü söylemişti. Uzun boylu ve beyazlar giymiş güzel bir kadının ona doğru yaklaşarak, az zamanı kaldığını söylediğini anlatmıştı. Kadını, “İşıldayan bir prenses gibiydi,” diye tanımlamıştı. Rüyasında etrafında gördüğü tüm kapılar kapalıymış. Gidebileceği tek yer aşağı doğru uzanan bir geçitmiş.

“İşte bu kadar,” demişti. “Çok tuhaftı.”

Bir ay boyunca aynı rüyayı görmeye devam etmişti. Ayrıca rüyasında gördüğü birtakım şeylerin resimlerini de çizmişti. Yüksek bir anıt da bunlardan biriydi. Diğer bir şey de, hem yapraklı hem de yapraksız olarak çizmiş olduğu bir ağaçtı.

Çizdiği nesnelerin ne anlama geldiğini bilmiyordu ama gördüklerini resmetmeye devam etti. Ailesine de onların ne olabileceği konusundaki fikirlerini soruyordu. Linda günlüğüne bunları yazmıştı ve hatta oğlunun bazı çizimlerini de içine eklemişti.

Vurulmasından iki gün önce, oğluyla beraber yürüyüşe çıkmışlardı. Oğlu, Linda'nın elini tutmuş ve çok ciddi bir ses tonuyla, "Eğer ölürsem, lütfen ağlama. Orada mutlu olacağımı biliyorum çünkü bana bunu gösterdiler. Orası çok güzel" demişti.

Linda şoke olmuştu. Oğlunun ağzından laf almaya çalışarak intihar etmeyi düşünüp düşünmediğini sordu. Oğlu ise böyle bir şeyi inkâr ederek, "Sadece çok uzun bir süre burada kalamayacağımı hissediyorum," demişti.

İki gün sonra da göğsünden vurulmuştu.

Oğlunun vurulduğu gece, Linda sırt ağrısıyla uyanmış. Yaşamakta doğrudan doğruya, ağlamaya başlamış. Sırtının üst tarafının çok ağrıdığını ve çok kötü bir şeyler olduğundan korktuğunu söylüyormuş. Birkaç dakika sonra telefon çaldığında ise Linda ayağa kalkarak, "Oğlum öldü" diye çığlık atmış. Sonrasında ise kocası ahizeyi kaldırdığında kötü haberi polisten duymuş.

Birkaç gün sonra çocuklarını defnettiklerinde, Linda ve kocası, oğlunun çizdiği resimlerde gördükleri bir şeyi fark etmişlerdi. Oğlunun mezarının yanındaki mezarda, tıpkı onun resimlerindeki benzeyen yüksek bir anıt dikiliymiş. Mezarlıktaki ağaçlar da tıpkı oğlunun resimlerindeki gibilermiş.

"Bu olanları doktoruma anlattığımda ise, fazla önemsemeyerek stresli bir durumdan kaynaklanan bir deneyim olarak değerlendirdi," diyor Linda. "Ama ölmeden önce, onun iki ay sonra öleceğini bildiğini günlüğüme yazmıştım. Ayrıca o kur-

şunu göğsünde hissettiğinde, ben de aynı acıyla uyanmıştım. Polis aramadan önce de onun öldüğünü bilebilmiştim. Bu konuda doktorlarla konuşmaktan vazgeçtim, çünkü sadece şokta olduğumu söyleyip duruyorlardı. Ama bu bir şok falan değildi.”

Bu şaşırtıcı ve yürek burkan hikâye, bazı şeyleri önceden bilmenin, çocuklarının ölümüyle yıkılan bir aileye nasıl bir rahatlık kazandırdığına dair güzel bir örnekti. Bu durumdaki çoğu aile kesinlikle çok berbat bir halde olacaktır. Özellikle de kazayla gelen bir ölüm, tıpkı bu ailede olduğu gibi, anne babalar için baş edilmesi çok daha zor bir olaydır. Buna rağmen, oğlunun ölüm öncesi görüntüler görmesi, Linda’ya bu ölümün basit ve anlamsız bir şey olmadığını düşündürmüştür. Onun yerine, bu olayı evrensel bir resmin bir parçası olarak kabul edebilmiştir.

Kazara meydana gelen bir ölümün, önceden görülen bazı görüntüler sayesinde bilinebilmesi çok hayret verici bir durum. Ölmek üzere olan bir kanser hastası için böyle bir durum makul sayılabilir. Her an gelebilecek bir ölüm ile ilgili bilinçaltından kaynaklanan birtakım sezgilerin ortaya çıkabileceğini varsayarsak, böyle bir durumun yaşanmasının da oldukça mantıklı olduğunu düşünebiliriz. Ancak, kaza kurşunu ile vurulmak gibi nadir rastlanan bir ölüm vakasını, eğer bir şekilde önceden takdir edilmiş bir olay değilse, tahmin etmek nasıl mümkün olabilir? Daha önce de belirtmiş olduğum gibi, özgür iradeye inanan bir insan olarak, bu kavramları idrak edebilmemin oldukça güç olduğunu düşünüyorum.

Yine de hiçbir açıklama bulamadığım, içinde ölüm öncesi ve paylaşılan görüntüler barındıran birçok hikâye dinledim. Phyllis Atwater gibi birtakım başka araştırmacılar da ay-

nı şeyi belgelemişlerdir. Bu çalışmaları, normal insanların başına gelen paranormal deneyimlerin geçerliliğini onaylayan çalışmalar olarak görüyorum. Mistisizmin devresi adını verdiğim sağ temporal lobdan ortaya çıkan deneyimler olabilirler. Ama bu, onların gerçeği yansıtmadığı anlamına gelmemelidir.

YADSIMANIN ÖTESİNDE

Bazı insanlar, uzunca bir süre, gördükleri görüntülerin gerçek olabileceğini kabul etmekten korkuyorlar. Ya da konuştuğum bir kadının söylediği gibi: “Annemin ölümünden önce gördüğüm birtakım görüntülerden insanlara bahsedersen, Yeni Nesilcilerden biri olduğumu düşüneceklerinden çekiniyorum.”

Aslında birçok insanın farkında olmadığı şey, bu tip deneyimleri yadsımanın çok yeni bir olgu olduğudur. Atalarımız ölüm öncesi görüntüler de dahil olmak üzere ölümle ilgili işaretlerin fazlasıyla farkındaydılar. Batı kültürü hakkında araştırmalar yapan ünlü Fransız tarihçi Phillip Aries de, yaklaşan ölümle ilgili doğaüstü birtakım işaretler görmekle tıbbi işaretler arasında belirli bir fark olmadığını belirtiyor. Aries, ortaçağdaki insanların, hayata dair birtakım işaretler göremedikçe, ölen akrabalarıyla konuşmayı ve ilahi ışıklar görmeyi umut ettiklerini söylüyor.

Filozof Pascal, “Her insan yalnız ölmeli,” derken aslında bir ironiye atıfta bulunuyordu. 1600’lerde yaşanan ölüm döşeği sahnelerinde, ölen kişinin etrafının bir kalabalık tarafından sarılmış olması çok tipik bir görüntüydü. Günümüzde ise, onun bu sözleri ironik anlamını kaybederek basit bir gerçek haline gelmiştir. Çoğu insan, uyuşturucudan veya kontrollerinin dışında yalnız başlarına ölüyorlar. Ölümün doğaüs-

tü yönlerini yaşarlarsa da, bunu genellikle yok sayıyorlar. Çünkü duygularının onlara anlatmaya çalıştığı şeyleri kabul lenmeye korkuyorlar.

GÖRÜNTÜLERİN DEĞERİ

Ölüme yakın deneyimlerin tabiatı ayrıntılı bir biçimde incelenmiş olmasına rağmen, ölüm öncesi görüntüler ve diğer birtakım paranormal olaylar ile ilgili hemen hemen hiçbir çalışma yapılmamıştır. Dolayısıyla, onların ne kadar yaygın olduğu ya da ailelerin bu konulara nasıl tepkiler gösterdikleri hakkında da hiçbir fikrimiz bulunmuyor.

Kendi deneyimlerime dayanarak, ölümden önce ortaya çıkan görüntülerin, ölüm acısıyla baş etmeye çalışan geride kalanlar için son derece iyileştirici ve olumlu katkılarda bulunduklarını söyleyebilirim. Birçok insandan, ölmek üzere olan yakınlarıyla ilgili ölüm öncesi görüntülerin, kayıplarının acısıyla daha kolay baş etmeleri açısından oldukça yararlı olduğunu duydum. Ama acaba ölmek üzere olan çok sayıda insan bu tip ölüm öncesi görüntüler görüyorlar mı? Ve bunlar her zaman yaşamı kolaylaştırıcı bir etki mi yaratıyorlar?

Sanırım bu iki sorunun da cevabı evet. Ancak bu sezgilerimi kanıtlayan planlı yapılmış tıbbi çalışmaların sayısı oldukça az. Elimde sadece tıp camiasında sempati duyulan bir dileyici olduğum için bana hikâyelerini gönderen ya da telefon eden onlarca insanın yaşadıklarından öğrendiklerim var. Babasının komadayken kendine gelerek, uzun, beyaz bir giysi giymiş olan parlak bir varlığa dokunduğunu ve artık ölmekten korkmadığını söylediğini bana anlatan Chicago'lu kadının hikâyesi gibi. Babası, "Sanki ölümsüzlüğün temeliydi," demişti. "Çok güzeldi." Ya da genç yaştaki kızının ölmeden yarım saat önce gözlerini açarak, annesine huzurlu ve içten bir

şekilde gülümseyerek, yeniden kendinden geçtiğini anlatan kadının hikâyesi gibi.

Bu tip deneyimler, sürekli bir koşturmanın içinde bulunan doktorlar tarafından kolayca atlanabiliyordu. Genellikle umutla kendilerine gelen aile üyelerine gördüklerinin sadece bir “halüsinasyon” ya da “ölümle ilgili refleks olaylar” olduğunu söylüyorlardı. Aslında anlatılanların ne olduğu hakkında hiçbir fikirleri olmuyordu. Çünkü genel anlamda paranormal olayların değeri ve ölüm öncesi ortaya çıkan görüntüler ile ilgili tıp dünyasının yapmış olduğu araştırma sayısı oldukça azdı.

Belki de bunun sebebi, tıp camiasının bu tip çalışmaları henüz kabul etmemiş olması ya da bu tür deneyimlerin, doktorlar tarafından bertaraf edilen ve değersiz görülen birtakım olaylar olmalarıydı. Bu tür olaylara karşı geliştirilen böylesi bir yaklaşımdan dolayı şahsen üzüntü duyuyorum.

Doktorlar ve hemşireler veya aile ve arkadaşlar olarak, buna benzer deneyimleri dinlemek zorundayız. Sıkıntılı zamanlar geldiğinde, hasta olan yakınlarımızla vakit geçirmeli ve onları dinlemeliyiz.

Ölen kişinin gördüğü ölüm öncesi görüntüler ya da ölümle ilgili önsezilerin, arkasında bıraktığı insanlar için iyileştirici ve rahatlatıcı etkileri olduğunu birçok vakada defalarca dinledim. Anahtar kelime dinlemektir. Ölmek üzere olanları dinleyerek, yaşam ve ölüm hakkında birçok gizemli noktayı anlamayı başarabiliriz.

Kimi zaman topladığım bu malzemedan kendimin de nasıl yararlanabileceği konusunda kafa yoruyorum. Örneğin, Teksas’tan bir kadın arayarak, bana sarsıcı bir soru sormuştu. Kızı beyin ameliyatı geçirmek zorunda kalmıştı ve o an komadaydı. Kızının geçirdiği kazadan sonra annesi, rüyalarında

sürekli olarak insanların ölüm deneyimleri esnasında geçtiği türden bir tünelde kızının sıkışıp kalmış olduğunu görüyordu. Bu olabilir miydi? Kızının son yolculuğuna devam edememesi mümkün müydü?

O kadına verebilecek bir cevabım yoktu, ama onunla uzun uzun konuşarak, korkularını yatıştırmaya çalıştım. Cevaplar her zaman kolayca bulunamayabiliyor. Ancak şunu söyleyebilirim ki, bir hastanın paranormal deneyimler yaşadığını kabul etmek ve onu dinleme konusunda istekli olmak, o kritik hastanın yatağının başında onu iyileştirmeye çalışan doktorunun da görevinin önemli bir parçası olmalıdır.

5

Görünmeyene İnanmak

“Konuştuğumuz hastalar, ellerindeki mevcut verilerle oluşturabildikleri en münasip hikâyeyi anlatıyorlar ve onun doğru olduğuna inanıyorlar.”

- Dr. William Calvin

Konuyla bağlantılı olduğunu düşündüğüm bu hikâyeye, başından sonuna kadar tipik bir ölüme yakın deneyim gibi görünüyor ama kafa karıştıran bölümleri de var. Bu örneği, ölüme yakın deneyimleri “uydurulmuş” hikâyeler olarak gören eleştirmenlere atıfta bulunmak üzere kullanmak istedim.

Bu vaka çalışmasını Dr. Raymond Moody’dan ödünç aldım:

Yüksek mevki sahibi bir bankacı ile evli ve iki çocuk annesi olan kırk beş yaşındaki bu ilkokul öğretmenin öldüğü günle ilgili ilginç bir hikâyesi vardı.

Yan tarafında ortaya çıkan şiddetli ağrılardan dolayı alelacele hastaneye gitmişti. Yapılan testler, karaciğerine bağlı

olan safra kanalının, safrakesesinde oluşan taşlarla tamamen tıkanmış olduğunu göstermişti. Safrakesesinde herhangi bir çatlama olmaması için acilen ameliyat olması gerekiyordu.

Hastaneye girmesinden iki saat sonra, onu ameliyat için hazırlamışlar ve sedye ile ameliyathaneye götürmeye başlamışlardı. Ameliyatın sonuna doğru “ölmüştü”. Tıbbi kayıtları kalbinin durduğunu ve kan basıncının sıfıra düştüğünü gösteriyor.

Tam da o sırada, aslında başka bir şeyler yaşıyordu. Onun ağzından dinleyelim:

Hatırladığım şey tam olarak şuydu. Birdenbire kendime gelmişim ve son derece mutlu ve rahatlamış hissediyordum. Ameliyatın bittiğini düşünmüştüm. Etrafıma bakındığımda, ameliyat masasının üzerinde yükseldiğimi görebiliyordum. Yukarı doğru çıkarken, doktorumun yüzünün de önünden geçtim. Yüzündeki dehşet ifadesini görmüştüm. Alnından ter damlıyordu.

Hemşirelerin rengi atmıştı ve herkes öldüğümü söylüyordu. Bense çok iyi hissediyordum. Aşağıya doğru baktım. Ameliyat masasında duran bedenimi görebiliyordum. Yan tarafımda ameliyat için açılmış olan yer boydan boya dikilmişti. Bedenim hakkında en ufak bir endişe bile duymamıştım. Çok özgür hissediyordum. Bir an için kocam ve çocuklarım için endişelenmişim. Bensiz ne yapacaklarını merak etmişim. Bunu düşündüğüm anda bir anlığına duraksadım. Ancak bildiğim kadarıyla Tanrı onlarla ilgilenebilirdi. Hemen ardından, ellerinde birtakım aletlerle başka doktor ve hemşirelerin de içeri girdiğini gördüm. Elektroşok makinesi getirmişlerdi. Başka bir doktor daha içeri girerek kalbimi yeniden çalıştırmayı denedi. Ameliyatı gerçekleştiren cerrah ise çoktan öldüğümü düşünerek benimle ilgilenmekten vazgeçmişti.

Her neyse... Daha sonra karanlık bir boru ya da deliğe girdim. Tünel gibi bir şey diyebiliriz. Başım önde olmak üzere bu tünelin içinde ilerliyordum. Birdenbire kendimi sevgi dolu ve çok güzel, parlak beyaz bir ışıkla aydınlanmış bir yerde buldum. Kutsal bir yer gibi görünüyordu. Harika bitkiler ve çiçekler vardı. Çok güzel manzaralarla karşı karşıyaydım.

Bu harika bahçenin içinde ilerlerken, gruplara ayrılmış birtakım insanlar gördüm. Bana el salladılar ve yanıma geleerek, benimle konuştular. Bunlardan biri iki yıl önce ölen babamdı. Etrafına ışık saçıyordu. Onu daha önce hiç görmediğim kadar mutlu ve genç görmüştüm. Büyükkannelerim ve büyükbabalarım da oradaydılar. Herkes beni gördüğü için mutlu olmuşa benziyordu. Ama babam, henüz zamanımın gelmediğini ve geri dönmem gerektiğini söylemişti. Hayal kırıklığına uğramıştım. Ama aynı zamanda kocama ve çocuklarıma geri döneceğim için bir rahatlık hissi de duymuştum.

Tam geri dönerken ve tekrar tünelden aşağıya doğru çekilmeye başlamışken, Elvis gözüme çarptı. Yoğun parlak bir ışığın içinde duruyordu. Bana doğru gelerek, elimi tuttu ve şöyle dedi: “Selam Bev, beni hatırladın mı?”

GELENEKSEL HALK HİKÂYELERİ DEĞİLLER

Bu olay, ölüme yakın deneyimler ile ilgili birçok temel özelliği içinde barındırıyordu. Ama acaba Elvis’i görmekle ilgili bölümü, zihnin bilinçaltının yarattığı bir şey ya da bir hayal-ürünü müydü? Hikâyesine sonsuz saygı duyduğumuz bu kadın, “öldüğü” zaman başına gelenlerle ilgili gerçek olmayan bir şeyler mi anlatıyordu? Benimle ilgili Oprah ya da Donahue şovlarda gördüklerine dayanarak, neler olması gerektiğine göre bir hikâye mi uyduruyordu? Ya da yaşadığı ölüme yakın deneyimdeki görsel bir boşluğu çocukluğunda elini sıktığı Elvis’in görüntüsü ile mi doldurmaya çalışıyordu?

Bu ve benzeri sorular, bizi araştırmamızın en temel sorusu ile karşı karşıya getirmişti: Ölüme yakın deneyimler gerçek mi? Yoksa televizyondaki şov programlarını izleyen ya da bulvar gazetelerini okuyan hastaların, öldüklerinde görmeleri gereken şeyleri öğrenerek kafalarında yarattıkları hikâyeler mi? Kısacası, bunlar modern halk hikâyeleri mi?

Bu, araştırma camiasında yıllardır şiddetli tartışmalar yaratan bir durum olmuştur. Ölüme yakın deneyimler, bas bas ilan edilen manşetlerle daha da katlanmış olan bilinçaltımızdaki ölüm korkusunun ürünleri midir?

Önemli bir konu olan kültürel sirayet unsurunu tarafsız olarak inceleyebilmek oldukça güçtür. Hemen hemen tüm medeniyetlerin ve insanların, zaman içinde ölümden sonra başka bir yaşamın var olduğuna inanmış oldukları gerçeği, çok basit başka bir gerçek olan, insanoğlunun sonsuza kadar yaşayacağına inanmak için duyduğu yoğun ihtiyaçtan başka bir anlama gelmiyor olabilir. Mitoloji uzmanı Joseph Campbell'ın da defalarca belirtmiş olduğu gibi, bizi bilinmeyenden koruyan ve birbirimize bağlayan mitlerimizi ve kahramanlarımızı çoktan kaybettik. Bazı araştırmacılar, ölüme yakın deneyimlerin ölüm korkularımızı yatıştırmaya yardımcı olan yeni kültürel mitlerimiz olduklarını ileri sürüyorlar. Ancak realitede, bu söylediklerinin hiçbir temel dayanağı bulunmuyor.

Harvard'lı bir dinbilimci olan Carol Zaleski, ölüme yakın deneyimleri dini hayal gücünün bir ürünü olarak tanımlıyor. Zaleski'ye göre, ölüme yakın deneyimler dinsel görüntülerin basbayağı başka bir türü. Bu tip deneyimler, yüzlerce yıl önce yaşandıklarında insanları azizlik mertebesine yerleştirmek için yeterli olabilecek türden hikâyelerdi.

Parapsikoloji alanında dünyanın en saygın araştırmacısı

olan Ian Stevenson'ın, 90'lı yılların sonlarında *Neşter* adlı dergide bir makalesi yayımlanmıştı. O makalede, kişinin ölüme yakın deneyim yaşaması için ölüme yaklaşmasına gerek olmadığından bahsediliyordu. “Ölüme yakın deneyim” ibaresini kullanmaktan vazgeçmemizi öneriyordu. Onun yerine, daha uygun bir tanım olacağını düşündüğü “ölümden korkma deneyimi” ibaresini kullanmamızı tavsiye ediyordu.

Bu fikri, ÖYD yaşamış insanlara ait tıbbi kayıtların incelenmesine dayanıyordu. Araştırmasına göre, ÖYD yaşamış birçok insan aslında hiç de ölüme yaklaşmamışlardı.

Dr. Stevenson'ın bulguları ile aynı fikirde değildim ve bunu kendisine belirttiğim bir mektubum da *Neşter* dergisinde yayımlandı. Stevenson, ölüme yaklaşma araştırmalarının klasik problemlerinden biriyle uğraşıyordu aslında. “Ölüme yaklaşma” nasıl tanımlanabilirdi?

Zaleski bile, ölümün yaşandığı o anın belirlenmesinin çok zor olduğuna dikkatleri çekmiştir. Ölümün genellikle bir adet büyük ve dramatik bir olay olarak değil de, küçük bölümler halinde gerçekleştiğini belirtmiştir. Ve günümüz modern çağında, yaşam destek ünitelerinin kullanımından dolayı da ölüm anının tam olarak ne zaman yaşandığı belirlenememektedir.

Bir doktor olarak, ölüm anını belirlemenin zor olduğunu ilk elden biliyorum. Ancak bu konuya Zaleski ya da Stevenson'dan biraz daha farklı bir yaklaşımım var. Eğer bir hastanın ölümcül bir hastalığı ya da yarası varsa ve hasta ölüme yaklaştığını hissediyorsa, o zaman o kişileri ölüme yakın olarak düşünebiliriz. Belki de birçok vakada, hasta ölüme ne kadar yaklaşmış olduğunu kendisinin tıp kayıtlarını inceleyen bir doktordan ya da bir dinbilimciden daha fazla biliyordur.

Klinik olarak ölüme yaklaştığı belgelenemeyen insanların da başına ÖYD gelebileceği gerçeği yıllardır bilinmektedir. 1800'lerin sonlarında *İsviçre Alpleri Kulübü Gazetesi*'nde modern ölüme yakın deneyim koleksiyonlarının ilklerinden biri yayınlanmıştır. Kulüp üyeleri, inanılmaz yüksekliklerden düşerek hayatta kalmayı başaran dağcılarla ilgili onlarca hikâye göndermiştir. Tıpkı kalpleri durduktan sonra yeniden çalışan insanlar gibi, onlar da bedenlerinin dışına çıktıklarından, huzur içinde bulutlarda yüzdüklerinden ve müthiş bir özgürlük ve huzur duyduklarından bahsetmişlerdir. Buna rağmen bu dağcılar fiziksel olarak hiçbir yara almamışlardır. Yaşadıkları uzun düşüşler onları, fiziksel yaralanmalara yol açmadan ölüme yaklaştırmıştır. Ölüme yakın deneyimler ile ilgili sadece iki açıklama yapılması mümkündür:

- ÖYD, insanın ciddi anlamda hasta olduğunda bilinçaltından yarattığı bir şey, yani düzmece bir hikâyedir. Eğer hal böyle ise, ÖYD'lerin kültürel bir güzellik ya da dinsel hayal gücünün ürünleri olduklarını söyleyerek lafı dolandırmaya gerek yok. Eğer bunlar yaşanan bir gerçek sonrasında uydurulan hikâyelerse, gerçek deneyimler olduklarına dair güvenilirlikleri tamamen yok olmuştur. Hal böyle ise de, insanların ölüm stresi altındayken neden bu tür hikâyeler uydurmaya ihtiyaç duyduklarını açıklamak da psikologların ilgi alanına giren bir konudur.

- Veya ÖYD, ölüme çok yaklaşıldığı o noktada ya da kritik bir hastalık anında hastaların bizzat belirttikleri zamanda gerçekleşen bir olaydır. Ben, durumun böyle olduğuna inanıyorum. Koma ya da yoğun bir bilinç kaybının hemen sonrasında, tünellerden geçtiklerinden ve parlak ışıklar gördüklerinden bahseden birçok insan gördüm. Hikâye uydurmaya vakitleri bile

yoktu. Çoğu vakada, bunlar komadan çıkmış olan insanlardı ki; bu konuda yazılmış kitaplara göre komanın, “insanın bilincini tamamıyla yok eden” bir durum olduğu belirtilmiştir.

Bu tip vakalarda ölüme yakın deneyimler, en azından bunu yaşayan kişinin, sinir biliminin bile henüz yeni keşfetmeye başladığı birtakım heyecan verici ve bilinmeyen zihinsel bir işleyişe sahip olduğunu göstermektedir.

Yüzlerce ölüme yakın deneyim dinledikten sonra hiç du-raksamadan onların gerçek olduğunu söyleyebilirim. Bu olaylar, Geraldo’yu izleyen, *National Enquirer* dergisini okuyan ve kalp krizi geçirdiği zaman akrabalarının kendilerine Tanrı’yı görüp görmediklerini sorduğu insanların başına gelmiyor. Aslında, ölüme yakın deneyimlerin medyada flaş haber haline gelmesi sadece son beş yıl gibi bir sürede gerçekleşmiştir. Şüpheciler, bu süre öncesinde buna benzer olaylar yaşamış değişik konumlardaki milyonlarca insanı nasıl açıklayacaklar o zaman? Bunlar medyada gördüğümüz ikinci el hikâyeler değiller. Tam tersine, yaşadıklarından dolayı kafaları karışmış insanların ilk ağızdan anlattıkları hikâyeler.

Yaşadığı deneyimde açık ve net olarak İsa’nın kendisini kucakladığını anlatan ölüme yaklaşmış bir hastaya, bunu yaşamadığını söylemek de bir tür hasta ihmali ve kayıtsızlıktır. Tıp camiası, kimi zaman bilimsel bir açıklama bulamadıkları ya da ellerinde çok az bilimsel kanıt bulunan konularla başa çıkmayı becerememektedir.

Değişimler çalışması, bu tip deneyimlerin insanlar üzerinde hayat boyu süren gerçek değişimler yaratacak kadar derin vakalar olduğunu bizlere göstermiştir. Bunun da ötesinde değişimler çalışması, ölüme yakın deneyimlerin böyle bir de-

neyim yaşadığının farkında bile olmayan insanlar üzerinde de önemli değişimlere yol açtığını ortaya çıkarmıştır.

Çalışmamız, “kültürel önyargıların” etkisinde kalmamış insanları ele alarak bu önemli noktayı kanıtlamıştır. Yani, *Işığa Bir Adım Kala* adlı kitabımı okuyana ya da bir radyo veya televizyon programında ÖYD’ler hakkında yaptığım bir konuşmayı duyana kadar ölüme yakın deneyim yaşadıklarını bile bilmeyen insanlardan bahsediyoruz. Ölümle kısa süreli bir çatışma yaşadıklarının ve o esnada “bir şeyler” olduğunun farkındalar, ama bu konuda çok az sayıda insanla konuşmuş ve yıllarca bunu adlandıramamış olan insanlar bunlar.

Bu anlattıkları rüya ya da hayal ürünü hikâyeler değil. Havale geçirirken gördükleri kâbuslar ya da anesteziye gösterdikleri bir reaksiyon da değil. Hikâyeleri, diğer tüm ölüme yakın deneyimler ile bağlantılı, “çekirdek deneyim” adını verdiğimiz bir tutarlılığa sahip. Değişimler çalışmasına katılma cesaretini gösteren yetmiş, seksen ve hatta doksan yaşlarındaki insanların deneyimlerinde bile bu tutarlılığı görmek hayret vericiydi. Bu yetişkin insanların, onca yıl önce yaşadıkları ölüme yakın deneyimleri hâlen en saf haliyle hatırlıyor olmaları ve geçen yıllar boyunca onlara herhangi bir süsleme katmamaları çok ilginçtir. Eğer yaşadıkları deneyim çocukken başlarına gelmişse, tıpkı çocukluklarında kullandıkları o basit dille bunu anlatıyorlardı. Sanki yeniden çocukluklarına dönmüşler gibi. Sıradan hatıralardan farklı olarak, ÖYD’ler yıllar geçtikçe süslenip, değiştirilmiyorlardı.

GERÇEK HİKÂYELER

Kızımın doğumundan sonra kötü bir kanama geçirdim. Bir anda benimle ilgilenmek üzere etrafımı saran tıbbi bir heyetle karşı karşıya geldim. Çok acı çekiyordum.

Sonra bir anda çektiğim acı yok oldu. Benimle ilgilenen doktorları yukarıdan seyrediyordum. Doktorlardan birinin nabız alamadığını söylediğini duydum.

Sonrasında bir tünelin içinden geçerek parlak bir ışığa doğru yol almaya başladım. Ama tünelin sonuna ulaşamadım. Kibar bir sesin geri dönmem gerektiğini söylediğini duydum. Daha sonra ise, bir süre önce terk etmiş olduğumuz kasabadaki en yakın arkadaşlarımdan biriyle karşılaştım. O da geri dönmem gerektiğini söylüyordu.

Elektrik çarpmışçasına sarsılarak hastane yatağıma geri döndüm ve tekrar o korkunç acıyı duymaya başladım. Kanananın durdurulması için alelacele ameliyathaneye götürülüyordum.

Üç hafta geçtikten sonra, kocam artık kötü haberi duyabileceğime karar vermişti. Eski kasabamızdaki yakın arkadaşım, doğum yaptığım gün ölmüştü.

- 50 yaşında bir kadın

Karım ve ben artık çocuk sahibi olamayacağımızı öğrenmiştik. Sonrasında, Haziran 1959'da, kömür madeninde bir çukura düştüğüm ciddi bir iş kazası geçirmiştik. Ancak bir hafta komada kaldıktan sonra, bir şekilde hayata dönmüştüm.

Bilinçsiz bir halde yatarken güneş ışınlarının altında yürüyüş yaptığımı görmüştüm. Beyaz ve uzun kollu bir kıyafet giymiş bir elin bana doğru uzandığını görüyordum. Geri çekildiğimi hissettiğim esnada neredeyse o ele dokunuyordum. Bir sesin, "Endişelenme, sen de oğlun da çok iyi olacaksınız," dediğini duydum.

Birkaç ay sonra karımın hamile olduğunu öğrendik. Geçirdiğim kazanın üstünden yaklaşık bir yıl gibi bir süre geçmişti ki oğlum dünyaya geldi.

- 66 yaşında bir adam

Çocukken terk edilmiş, harap durumdaki bir binada oynarken çok feci şekilde düşmüştüm. Acele içinde hastaneye yetiştirmeye çalışıyorlardı. Bir sonraki gece boyunca bilincim tamamen kapalı kalmıştı. Bedenimin dışına süzüldüğümü hissettim. Aşağıda yatan bedenime baktığımda ölmüş olduğuma inanmıştım.

Birinin bana yaklaştığını gördüm. Bir ses, o kişinin ben doğmadan önce ölmüş olan babam olduğunu söyledi. Kollarını sonuna kadar açmış karşımda duruyordu. Önünde bulunan bir çizginin gerisindeydi. Hıçkırarak ağlıyordum. Eğer o çizgiyi geçersen buğun geri dönüşünün olmayacağını fark etmiştim. Karar benimdi ve korkacak bir şeyim yoktu. Ama annemi ve erkek kardeşimi düşünerek geri dönmeyi seçtim.

Hastanedeki bir hemşireye gördüklerimden bahsettim. Sanırım ilaç tedavisinden kaynaklanmış bir durum olduğunu düşünmüştü.

- 56 yaşında bir adam

On yaşındayken attan düşmüş ve yere serilmiş bir halde saatlerce kalmıştım. Doktor başaramayacağını söylüyordu ve ben onu bunu söylerken görmüştüm! Çok acayip bir şeydi. Bedenimin dışına fırlamış gibiydim! Harikulade bir andı. Yukarıda süzülerek insanları ve kendimi seyretmek dünyanın en zevkli şeyiydi. Sonra beyazlar içinde parıldayan bir kadın geldi. Bana, şimdi geri dönmemi, başka bir zaman tekrar gelebileceğimi söyledi.

- 90 yaşında bir adam

Aslında Dr. Morse'ü bir konferansta dinleyene kadar, çocukluğumda ölüme yakın deneyim yaşamış olduğumu bilmi-

yordum. Çok sade bir anlatımla çocukların yaşadığı ÖYD'lerden bahsetmeye başladığında, bu konunun muhtemelen benim yaşadıklarımı da kapsayacağını düşündüm.

Yaklaşık sekiz yaşlarındaydım. Anestezi verilerek dişle-
rimden birinin çekilmesi gerekiyordu. Uyutulduğumda sanki
iki kişi haline gelmişim. Bir tanesi dişçinin masasında yatı-
yor, diğeri ise hızla fırlatılmış bir top gibi uzun ve karanlık bir
tünelde yol alıyordu. Daha sonra doktordan öğrendiğime gö-
re, yüksek dozda eter verildiği için kalbim durmuştu. Sanı-
rım ikiye bölündüğüm an o andı. Çok basit görünüyordu.

- 56 yaşında bir kadın

Benim ÖYD'm 1960 yılında gerçekleşti. Yeni doğum yap-
mışım ve kendimi çok hasta hissediyordum. Doktorlar, loğu-
salık döneminde görülebilen ve postpartum adı verilen basit
bir tür psikoz geçirdiğimi düşünüyorlardı ama ben buna pek
inanmıyordum. Tuhaf hissettiğimi ve hastanede birkaç gün
daha kalmak istediğimi söyledim. Onlar da bunu kabul etti-
ler. Doktorlar önemli bir şey olmadığını düşünseler de, ben
kötü bir şeyler olacağını biliyordum.

Gerçekten de sabaha karşı beş sularında beklediğim şey
gerçekleşti. Bacağımda oluşan bir pıhtı akciğerlerime ilerle-
miş ve kalbimin durmasına neden olmuştu. Tam da hemşire-
lerden biri bebeğimle odama girdiği esnada bu olay gerçek-
leşti. Yatakta doğrularak, bacaklarımı aşağı doğru sallandırı-
ğında kendimden geçmişim. Yere düştüm ve sonrasında da
kendimi korkunç bir karanlığın içinde buldum.

Kendimi yatağın yanında yerde yatarken görüyordum.
Çok fazla ayrıntıyı fark edebiliyordum. Mesela, geceliğim be-
lime kadar sıyrılmıştı ve hemşirelerden biri açılan bacakları-
mı örtmeye çalışıyordu. Oksijen maskesi olmayan odamda
bir sürü gereksiz aletin bulunduğunu görebiliyordum. Hem-
şirenin çığlık çığlığa, "Doktoru çağırın, kocasını çağırın, bir ra-

hip çağırın,” gibi şeyler söylediğini duyuyordum. Sonrasında birilerinin bedenimi yerden kaldırarak yatağa yatırdığını gördüm. İşte o anda bedenimin dışına çıktığımı anlamıştım.

Bedenime daha yakından bakmaya başladım. Aslında o yatakta yatmadığımı biliyordum. Orada sadece bir beden duruyordu. Islak saçları yastığa yayılmış, gözleri kapalı ve dudaklarının rengi solmuş bir beden.

Ama ben orada değildim. Tavana yakın bir yerde süzülüyordum.

İşitme duyum çok iyi çalışmaya başlamıştı. Aynı katta bulunan diğer hastaları görebiliyor ve duyabiliyordum. Bir tanesi koridorun hemen karşısındaki odadaydı. Benim odamdan gelen gürültü ile ilgili olarak hemşirelerden birine şikâyetinde bulunuyordu. Çocukluğumdan beri tanıdığım doktorlardan birinin koridorun sonunda bulunan hemşire masasına yöneldiğini görüyordum. Hemşire ona neler olduğunu anlatınca doktor, “Annesini çağırırsam iyi olacak,” demişti. Sonradan öğrendiğime göre de annemi çağırmışlardı.

Bu arada ben harika hissediyordum. Hiç acım yoktu. Kendimi, birini çok iyi bildiğim, diğerinin ise varlığından bile haberdar olmadığım iki dünya arasında süzülen bir gözlemciye benzetiyordum.

Zamanla, tavan mavi / beyaz bulutlarla kaplanmış ve havaya da toz altın zerrecikleri serpilmiş gibi görünmeye başlamıştı.

Birden etraf çok aydınlık oldu. Kendimi bir giriş kapısında bulmuştum. Ama bu kapı bir tünele değil de, daha çok gece kulüplerinin girişlerine benzeyen, kubbe biçiminde tavanı olan uzun bir koridora açılıyordu. Mavi ve gümüş rengi ışıklardan oluşmuş gibi görünen bu kubbe benzeri koridorun iki yanında bulunan kemerler boyunca buluttan bir patika uzanıyordu. Koridorun bitiminde ise çok güçlü bir ışık vardı.

Birilerini görmememe ve herhangi biriyle konuşmamama rağmen, etrafımda başka varlıkların da bulunduğunu hisse-

debiliyordum. Benim geleceğimi bildikleri için çok neşe dolu ve mutlu olduklarını hissetmişim.

Tekrar aşağıda görebildiğim hastane odasına baktım ve birtakım doktor ve hemşirelerin hasta üzerinde çalışmakta olduklarını gördüm. O hasta bendim. Hastanın nefes almak için hiç çabalamadığını ve en ufak bir kıpırtı bile göstermediğini fark ettim.

Bir rahip içeri girerek, “Onun ruhu için dua edeceğim,” dedi. Başka bir kattan gelen hemşirelerden biri de yatağımın ayakucunda duruyordu. Şöyle dediğini duydum: “Başaramayacak galiba. Bu çok kötü. Henüz yirmi beş yaşında.”

Koridordan geldiğini sandığım hafif bir ağlama sesi duymuştum. Teyzesi ile konuşan kocamı fark ettim. “Çocuklara ne söyleyeceğim?” diyordu. Aynı zamanda bir hemşire olan teyzesi, sırtı duvara dönük ve öne eğilmiş halde otururken, “Çok genç ve iyi bir anneydi,” demişti.

Tüm bunları görebilmem bedenimin dışında gezindiğimi kanıtlıyordu. Bu insanların birçoğu odanın dışında ve koridordaydılar. Onları yatağımdayken görebilmem imkânsızdı.

Orada duran beden benimdi ve onun için merhamet duyuyordum. Odadaki insanlara acı çekmediğimi anlatmaya çalışıyordum. Onların da yukarıda benimle beraber olmalarını ne kadar çok istediğimi söylemeye çalışıyordum. Sonra bir çeşit rahatlama duydum. Onların göremediği ya da anlamadığı bir şeyleri görebilme ayrıcalığına sahiptim.

Daha sonra aralarından biri, göğsüme büyük bir hırsla bastırmaya başladı. Sonrasında gözlerimi açmışım.

O olaydan sonra birkaç gün boyunca gözlerimi tavana dikip kalmışım. Yaklaşık üç gün boyunca o şekilde kaldığımı söylediler. Sanıyorum yine o altından yıldızları görmeyi ya da öteki dünyanın kapılarının tekrar açılmasını bekliyordum.

Yaşadıklarım hakkında çok düşündüm. Radyoda bu konuda bir şeyler duyana kadar da böyle bir şeyin sadece benim başıma gelen bir olay olduğunu düşünüyordum. Benim

yaşadıklarına benzer şeyler yaşayan başka insanların da olduğunu öğrenmek beni mutlu etmişti.

- 57 yaşında bir kadın

Bu deneyimlerin tamamı, ölüme yakın deneyim konusu bu kadar popüler olmadan çok önce gerçekleşmişlerdi. Hepsi de çekirdek deneyimlerle yüklüydü. İşin en güzel tarafı ise, bu insanların hiçbirinin çok yakın bir zamana kadar ÖYD diye bir şeyden haberlerinin bile olmamasıydı.

Sizce bu insanlara ölüme yakın deneyimlerin gerçek olmadığı söylenebilir mi? Bana göre hayır.

ÇEKİRDEK DENEYİM

Ama ışığın içinde Elvis'i gören kadını da unutmamalıyız, değil mi? Şüphecilerden birinin de işaret ettiği üzere, "Eğer bu deneyimler sadece bir rüya değil de gerçek olaylarsa, o zaman Elvis'i nasıl açıklayabiliriz?" Ya da Buda'yı? Halen yaşıyor olan ilkokul öğretmenlerini ya da evcil köpeklerini gören çocukların ÖYD'leri nasıl açıklanabilir? Bazı ÖYD vakalarında bu tip durumlar ortaya çıkabiliyor. Bunlar nasıl açıklanabilir?

Çocukların deneyimlerini inceleyerek bu bilmecenin cevabını bulabildim. Çok sade bir ifadeyle şöyle diyebiliriz: Değişik yaş grupları ve kültürlerden gelen tüm insanların paylaştığı çekirdek bir ölüme yakın deneyim (bedenin dışına çıkmak, tünelden geçmek, ışıktan oluşan insanlar görmek, vs.) mevcut. Bu çekirdek deneyimlerin yanı sıra ortaya çıkan ikincil süsleme ve eklemeler de olabiliyor. İnsanların kişisel ve kültürel geçmişlerinin etkisiyle ortaya çıkan birtakım detaylar ve figürlerin anlatılması gibi. Bunlar, deneyimi yaşayan

kişinin hikâyesine anlam kazandırmak için dahil ettiği duygusal birtakım örneklerdir.

Yani Midwest’li o kadın Elvis’i gördüğünde, muhtemelen o parlak ışığı zihninde Elvis olarak canlandırıyordu. Kimilerinin tanımlayamaması, diğerlerinin ise Tanrı ya da Buda olarak adlandırması gibi, o da gördüğü ışığın Elvis olduğunu söylüyordu. Yetişkin olarak gördüğü ışıkla ilgili hissettiği hayranlık ve saygıyı, çocukken Elvis’le tanıştığı zaman da hissetmiş olabilirdi. Böylece bir esinlenme yaşamış oluyordu. Buna rağmen, anlattığı hikâyede çekirdek deneyimle ilgili unsurların belirtilmiş olması, yaşadıklarının tamamını süsleyerek anlatmadığını gösteriyordu.

Şimdi de sizlere önce başka kültürlerden, sonra da kendi çalışmamdan birtakım kültürel süsleme örnekleri vereceğim.

AFRİKA’NIN DERİNLİKLERİNDEN

Afrika’da bulunan Zambiya Üniversitesi öğretim görevlisi Dr. Nsama Mumbwe, *Işığa Bir Adım Kala* adlı kitabımı okumasının sonucunda ölüme yakın deneyimlerden oldukça büyülenmişti. ÖYD’lerin sadece Amerikan basınında çıkan haberlerden doğan bir olgu olup olmadığını merak ediyordu. Bu sebeple de, kendi kültüründe de böylesi deneyimler yaşamış olan insanları araştırmaya başladı. Doktorların bu bulguları gözlemlediği durumları ve hasta kayıtlarını inceleyerek ölüme yakın deneyim yaşamış olan on beş kişiye ulaşmıştı. Bu kişiler, bir dişçi, bir kamyon şoförü, bir kömürcü, ev hanımları, bir anneanne ve bir maden işçisinden oluşan bir gruptu. Kısacası, kendi yaşadığı toplumla ilgili güzel bir örnek kesit elde etmişti.

Hepsinin de başından ölümcül hastalıklar ya da kazalar geçmişti. Her birine standart birtakım kişisel sorular sorul-

muş ve daha sonra da yaşadıkları deneyimi anlatmaları istenmişti. Sonra da inançları ve bu deneyimin kendileri için ne anlam ifade ettiği hakkında sorular sorulmuştu.

Bunlar, genellikle, radyo, televizyon ya da gazete gibi iletişim araçlarını kullanmayan kişilerdi. Ölüme yakın deneyimler hakkında daha önce hiçbir şey duymamış olan ve bunları uydurmayacakları kesin görünen saf ve yapmacıksız insanlardı. Buna rağmen, Zambiya'nın Lusaka bölgesinde Dr. Mumbwe tarafından ulaşılan bu on beş kişinin her biri de, dünyanın diğer bölgelerindeki ÖYD yaşamış insanlarla aynı çekirdek deneyimleri yaşamışlardı. Çok uzaklarda bulunan bu Üçüncü Dünya ülkesindeki insanların hepsi, benim çalışmamda yer alan katılımcılarla aynı ölüme yakın deneyimleri yaşamışlardı. Bana göre bu vakalar da, ÖYD'lerin olduğu gibi anlatılan ve sonradan uydurulmamış gerçek deneyimler olduğunun doğruluğunu bir kere daha kanıtlıyorlardı. Bu, kültürel birtakım farklılıklar olmadığı anlamına gelmiyordu. Birazdan okuyacağınız vaka çalışmalarında da göreceğiniz üzere bazı insanlar yaşadıkları deneyim esnasında başlarına gelenlerin kendilerine yapılan bir tür büyü olduğuna inanıyorlardı. Yaşanan deneyimler, Amerika'da kaydettiğimiz vakalarla aynı özellikleri göstermelerine rağmen, birçok Afrikalı, olayın bir uğursuzluk işareti olduğuna inanıyordu. Bu küçük çaplı çalışmanın katılımcılarının yarısı, yaşadıkları ÖYD'nin, kendilerine "büyü yapıldığına" ya da yapılacağına işaret ettiğini düşünüyordu. Diğer yarısı ise, bu olayı "uğursuzluk" olarak adlandırıyordu.

Aşağıda Dr. Mumbwe'nin büyüleyici vaka çalışmalarından bazılarını okuyabilirsiniz:

Bir kaza geçirmiştım. Uyluk kemiğimde bir kırık vardı ve kafamdan da darbe almıştım. Bir gün boyunca bilinçsiz kaldım. Öldüğümü düşünüyordum. Beyazlar giyinmiş bir sürü

çocuk ve yetişkinden oluşan bir insan kalabalığı ile karşılaştığım bir yere gittim. Hangi ırktan olduklarını tahmin edemiyordum. Hepsi de çok mutlu görünüyorlardı. Beni gördüklerinde ise şarkı söylemeyi bıraktılar ve aralarından biri şöyle dedi: “Seni beklemiyorduk. Üzgünüz!”

Aceleyle oradan ayrıldım. Onlardan iyice uzaklaştığımda yarım kalan şarkılarını söylemeye devam ettiklerini duyabiliyordum.

{Bana göre} birileri bana büyü yapmaya çalışmış ama sonradan masum olduğumu düşünerek vazgeçmişti.

- 35 yaşında bir tezgâhtar

Ormanda dişi bir aslanın saldırısına uğramıştım. Çalışlıkların arkasında çok güzel aslan yavruları görmüştüm ve enikonu düşünmeden onlardan birini yakalamaya çalışmıştım.

Birdenbire arkamdan üzerime doğru sıçrayan dişi aslanı fark ettim. Neler olup bittiğini anlayana kadar dişi aslan pençesini göğsümün sağ tarafına atmış ve beni parçalamaya başlamıştı.

Çok şükür ki, benimle beraber dolaşan ağabeyim aslana zehirli bir mızrak atabilmişti. Mızrak aslanın tam boğazına isabet etmişti. Dişi aslan bir anda gücünü kaybederek yere yığıldı.

Ağabeyim yanıma gelerek, kanamayı durdurmak için göğsüme tişörtünü sardı. Bana iyi olup olmadığımı soruyordu. “İyiyim,” demeye çalışırken, kendimden geçmiş bir haldeydim. Aniden önümde uzanan bir yol olduğunu gördüm. Ucu bucağı görünmeyen ve gökyüzüne uzanan bir yoldu bu. Yolum etrafında da yine gökyüzüne kadar uzanan yıldızlar bulunuyordu.

Yolda ilerlemeye çalıştığım anda yıldızlar önümü kesiyordu. Ne yapacağımı bilemez halde öylece dikiliyordum. Bir süre sonra hem yol hem de yıldızlar kayboldular. Uyanmıştım ve kendimi hastane yatağında bulmuştım.

{Bana göre} bu kötü bir kehanetti.Çünkü ağabeyim eve gittiğinde annemi çok hasta bir halde yatarken bulmuştu. Ertesi gün ise annem ölmüştü.

- 60 yaşında bir kamyon şoförü

Felç geçirmiştım. Bu süre içinde, sanki geniş bir giriş kapısı olan ve içi oyulmuş görünen kocaman bir sukabağının içine konmuş gibiydim. Ama ne yaparsam yapayım dışarı çıkamıyor gibiydim. Sonra nereden geldiğini bilemediğim bir sesin, “Cesaretini kaybetme. Elimi tut ve dışarı çık. Senin gitme vaktin henüz gelmedi,” dediğini duydum.

Sukabağının içinde bir süre daha kaldıktan sonra kendi başıma dışarı çıkabilmeyi başarmıştım.

Birilerinin bana büyü yapmaya çalıştığına inanıyorum. Ama sonradan masum bir ruh olduğumu anlamıştı sanırım.”

- 6 torunu olan 85 yaşında bir kadın

Malarya tedavisi görüyordum ve üç gün boyunca bilincim kapalı kalmıştı. Bu süre içinde iki kişi gördüm. Bir adam ve bir kadın. Ölme vaktimin gelmediğini söylediler. Evime, ailemin yanına geri dönmem gerektiğini ve zamanı gelince tekrar gelip, beni alacaklarını söylediler.

Sanırım henüz ölme vaktim gelmemişti. Birilerinin beni öldürmek üzere büyü yaptığını ve bu iki kişinin de o büyüyü etkisiz hale getirdiğini düşünüyorum.

- 50 yaşında, üç çocuklu, dul bir kadın

NOT: Bu hasta 1990 yılının Ocak ayında ölmüş. Ölürken yanında olan kız kardeşinin anlattığına göre, ablası ölmenden önce iki kişinin onu almaya geldiğinden bahsediyormuş.

Yaşadığım kulübe çökmüştü ve altında kalmıştım. Etrafımdakiler üç gün boyunca ölmüş olduğumu düşünmüşlerdi. Beni gömmedikleri için şanslıydım. Gömebilmek için oğlumun gelmesini bekliyorlardı.

Bu çöküş esnasında uzun bir yolculuğa çıkmıştım. İnsanların değişik dillerde konuştuklarını duyuyordum. Ancak ne söylediklerini anlayamıyordum.

Daha sonra birilerinin benimle Bemba dilinde -kendi dilim- konuştuğunu hatırlıyorum. “Seni beklediğimiz zamandan çok önce geldin. Lütfen, geri dön,” diyordu. Daha sonra bilincim açılmıştı.

Ölme zamanım henüz gelmemişti diye düşünüyorum.

- 60 yaşında bir kömürcü

Dr. Mumbwe'den edindiğimiz bu vakalar, içlerinde belli kültürel inanışlar barındırıyor. Bu insanlardan bazıları üzerlerindeki lanetten kurtulmak için kabile büyücülerine gitmekten bahsediyorlardı. Bazılarının ise, kendileri olmasa bile aileleri büyü yapıldığını düşünüyorlardı. Kimileri olan bitenlerle ilgili hiçbir spiritüel inanışa sahip değildi. Onun yerine, sanki yanlışlıkla başkasının evine girmişler de, o evdekiler de onlara dışarı çıkmalarını söylemiş gibi yaklaşıyorlardı yaşıdıkları bu deneyime.

Yine de dünyanın öteki ucunda yaşamalarına rağmen, bu insanların ÖYD'leri de temelde aynılardı. Tünelden geçmek, beyazlara bürünmüş insanlar görmek ve buna benzer çekirdek deneyim unsurlarını sergiliyorlardı. Sadece kültür farklılığından dolayı, aynı olayları değişik biçimde yorumluyorlardı.

BÜYÜLEYİCİ VE SERSEMLETİCİ

Kimi zaman bu tür deneyimler buradaki insanlar için de büyüleyici olabiliyor. Belki de “sersemletici” daha doğru bir kelimedir. Özellikle de, ölüme yakın deneyim kişinin inancına zıt bir biçimde ortaya çıkıyorsa bu kelime daha da geçerlidir.

Mesela, Jamie’yi ele alalım. Jamie, yaşadığı deneyimden dolayı kendisini fazlasıyla rahatsız hissediyordu. Ölüme yaklaşma anını, bakteriyel menenjit sonucunda yaşamıştı. Ateşi son derece yükselmiş, hayati sinyallerin tamamı yok olmuştu. Bir noktada, kendisine yüzde 10 yaşama şansı veren doktoru tarafından hayata döndürülmüştü.

Kendinden geçtiği esnada bedenini terk etmişti. “Doktorların ve hemşirelerin bana bir sürü şey yaptıklarını gördüm” diyordu. Bunu derken, hayat kurtarma prosedürlerini kastettiğini düşünüyorum.

“Birden her şey karardı. Korktuğumu hissettim. Yukarı doğru süzıldüm ve cennete benzer bir yere gittim. Devasa bir gökkuşağı ve ölmüş bir sürü insan vardı. Bilirsiniz işte, yeniden doğmayı bekleyen insanlar. Ve İsa’yla konuştum.”

Meraklanmışım. “İsa neye benziyordu?” diye sordum.

“Oh, çok hoştu,” dedi. Sonra da ağzını sıkı sıkıya kenetleyerek, tek kelime bile etmedi. Rahatsız olduğunu görebiliyordum.

“İsa’yı biraz daha anlatabilir misin?” diye sordum.

Bu sorumdan rahatsız olmuş gibiydi. Sadece kendisini çok iyi hissettirdiğini söyleyebildiği çok parlak bir ışığın içinde olduğunu söylemişti. Işğın içinde yuvarlak göbeğı ve kırmızı şapkasıyla, tıpkı Noel Baba gibi oturuyormuş. Onu gördüğünü ve hatta tıpkı şu an benimle konuştuğı gibi onunla da konuştuğunu söylüyordu. İsa, ona her şeyin yoluna gireceğini söylemişti. Tekrar bedenine dönmesi ve büyümesi ge-

rektiğini belirtmişti. Bu sözleri duyduktan sonra, Jamie kendini tekrardan hastanedeki yatağında bulmuştu.

Yaşadığı deneyimin yeterince memnuniyet verici olduğunu düşünüyordum. Genellikle böyle bir hikâyeyi anlattıktan sonra çocuklarda bir rahatlama görülür, ama Jamie'nin yaşadıklarından korku duyduğu apaçık ortadaydı. Aslında, annesinin Jamie'yi bana getirmesinin sebebi de, yaşadığı ÖYD sonrasında küçük kızın iletişim güçlüğü ve ruhsal dengesizlikler yaşamasıydı. Küçük kız, o anda da düpedüz korku içinde görünüyordu.

Jamie'yi daha dikkatli gözlemeye çalıştım. “Neden bu kadar korkuyorsun?” diye sordum.

“Çünkü cennete gittim ve İsa'yı gördüm,” kelimeleri ağzından dökülüverdi. “İnsanların İsa'yla konuşabileceklerini düşünmüyordum. Ve eğer gerçekten cennete gittiysem, neden geri döndüm? Cenneti görebilmemize rağmen halen yaşıyor olabileceğimizi hiç düşünmemiştim.”

Birkaç saniye öylece kalakaldı. Sonra da direkt olarak o can alıcı soruyu sordu. “Bu gerçek miydi?” diyordu. “Gerçekten böyle bir şey yaşadım mı? Rüyaya benzeyen bir şey değildi. Gerçekten de öteydi. Gerçekten de cennete gidip, İsa'yla konuştum – değil mi?”

Ona bunun bir rüya olmadığından bahsettim ve onu aklının başında olduğu konusunda ikna etmeye çalıştım. Sadece bu deneyimin onun için ne anlama geldiği konusunda bir karar vermesi gerekecekti.

Biraz içi rahatlamış gibi görünüyordu. Yaşadığı ölüme yakın deneyimin özelliklerinden birçoğunun, kilisede öğretilenlere hiç de benzemediğinin farkındaydı. Bunlardan bir tanesi, İsa'nın görüntüsüydü. Kilisenin duvarlarında bulunan resimlerde İsa kırmızı bir şapka takmıyordu ve Noel Baba gibi

kocaman bir göbeği de yoktu. Diğer biri ise, cennetin insanların öldükten sonra gideceği yer olarak anlatılmış olmasıydı. Öyleyse doğmak üzere bekleyen o insanları neden görmüş-tü? Yedi yaşında olmasına rağmen, Tanrı'yla konuştuğunu iddia eden kişilerin toplumumuzda deli olarak adlandırılacağı- nın pekâlâ farkındaydı. Aslında onu en fazla rahatsız eden şey, yaşadığı ölüme yakın deneyimin ne dini ne de kültürel anlayışına uymasıydı!

Jamie'nin deneyiminde de belirli kültürel süslemeler mevcuttu. Belki de, bir alışveriş merkezinde Noel Baba'nın dizine oturduğunda ya da kitaplardaki İsa resimlerinde baktı- ğında hissettiği aynı tedirginlik ve rahatlığı, ışıktayken de his- setmişti. Belki hissettiği bu rahatlık duygusu, bir şekilde ken- disini içine alan o gizem dolu ışığa yansıtılmıştı. Belki de tüm bu gördükleri bir tür hayatını gözden geçirme seansı içinde yer alan ve geçmiş yaşamının o ana kadar tam anlamıyla far- kında olmadığı küçük parçacıklarıydı. Belki de, hayatı gözle- rinin önünden akıp gidiyordu ve ölüme yakın deneyimler hakkında yeterince bilgiye sahip olmadığından dolayı tüm bunları tanımlayamamıştı.

BENZERSİZ BİR PARMAK İZİ

Kimi insanlar için tartışmalar, sorular ve şüpheler sonsu- za dek sürecektir. Ben, şahsen, ÖYD'lerin gerçek olduğu ko- nusunda ikna oldum. Ayrıca ÖYD'nin insana başka hiçbir de- neyimin, özellikle de halüsinasyonlar ve rüyaların kazandıra- mayacağı ölçüde benzersiz bir parmak izi hediye ettiğini de düşünüyorum. ÖYD, özellikle de o gizemli ışığı görme dene- yimi, insanların hayatlarını sonsuza dek değiştiriyor.

İnsanlar bu türden değişiklikleri kendileri yaratamazlar.

Buna rağmen, çekirdek deneyimlerin ötesinde, ölüme yakın deneyimlerde kültürel birtakım çeşitlilikler de bulunuyor. Bedenin dışına çıkmak, meleğe benzer varlıklar ya da ölmüş akrabaları görmek, hayatının gözünün önünden geçmesi ve sıcak ve sevgi dolu o ışığı görmek gibi ortak birtakım unsurların ötesinde, genellikle kişinin kültürüne ait bir özellik de ortaya çıkıyor.

Japonya'da ölüme yakın deneyim yaşamış dört yüz kişinin incelenmesi sonucunda, çoğunun uzun ve karanlık nehirler ve çok güzel çiçekler gördüğü ortaya çıkmıştır. Hintliler ise, kimi zaman cenneti dev bir bürokrasi olarak görmüşler ve genellikle de kayıt hatalarından dolayı geri gönderildiklerini belirtmişlerdir. Amerikalılar ve İngilizler, genellikle sevdikleri bir şeyler ya da yapılacak işler için geri dönüyorlardı. Mikronezya yerlileri ise, cennetin büyük ve her tarafı ışıklandırılmış, araba gürültüsü dolu caddeler ve yüksek binalarla dolu bir Amerikan kentine benzediğini söylüyorlardı.

Tüm bu deneyimler birbirilerinden farklılar mı? Genel anlamda bakınca farklı olmadıklarını söyleyebilirim. Bu farklı yorumların sebebini, en nihayetinde ölüme yakın deneyimlerin açıklanamayan gizemli deneyimler olmalarına bağlayabiliriz. Ölüm esnasında ortaya çıkan o parlak ışık ve o ışığa ulaşmayı sağlayan olaylar zinciri, daha önceden başımıza gelen hiçbir şeye benzememektedir. ÖYD yaşayan insanların gördükleri şeyler soyut hayal ürünleri değildir. Açık seçik gördükleri tüneller ve ışıktan varlıklar vardır. Ancak bunlar aynı zamanda oldukça farklı bir gerçeklikte görülen şeylerdir. Bu sebeple de, olan biteni açıklamaya çabalarken, insanlar olarak, elimizdeki yegâne kaynakları kullanabiliyoruz: Kelimeler ve bildiğimiz dünya. Hatta kimi zaman bunu bile yapamıyoruz.

Buna en iyi örnek, konuşamayan ama buna rağmen ailesi-

ne yaşadığı ölüme yakın deneyim ile ilgili birtakım mesajlar vermeye çalışan altı yaşındaki küçük kız olacaktır.

Bu kız, başına sert darbeler aldığı bir trafik kazası geçirmişti. Beyninin hasar görmesi sonucunda da çiğneme ve dilini kontrol edebilme yetileri etkilenmişti. Nefes alabilmesi için boğazına bir delik açılmasının gerekmesi, bu problemleri durumu daha da kötü bir hale getirmiş ve onun konuşabilmesini de engellemişti. Tüm bu engellere rağmen, kendisine söylenen her şeyi anlayabiliyordu.

Kazadan kısa bir süre sonra, annesi ve babasını, hastanesinin içinde bulunan küçük kiliseye götürme konusunda ısrar etmişti. Oraya gittiklerinde duvarda asılı duran bir İsa resmi- ne işaret etmişti. Daha sonra ise yarı aralık duran bir pence- reden içeri sızan ışık huzmesini göstermişti. Ellerini çırparak gülümsemiş ve hem ışığı hem de İsa resmini göstermişti. An- nesi ve babasına pantomim yaparcasına uzun bir tünelden geçtiğini de anlatmıştı.

Bu çocuğun ölüme yakın deneyim yaşadığı kesindi. Bu deneyimini de açık ve sorguya yer bırakmayacak bir şekilde ailesine göstermeye çalışıyordu. Buna rağmen, konuşamadığı için, gördüklerini anlatabilmek üzere etrafındaki dünyadan birtakım şeyler kullanmak zorundaydı. Bazıları onun bu tanımlamalarının ikincil birtakım süslemelerle bezenmiş olduğunu düşünebilir, ama aslında küçük kız anlatmak istediğini doğrudan ve çok net bir biçimde anlatabilmişti.

6

Mistisizmin Devreleri

“Mistik bilinçlilik, tartışmacı aklın derinliklerini çözemediği gerçeğin içyüzünü kavramayı sağlayan bir durumdur.”

- William James

Vietnam’da askerlik yaptığı sırada başından geçen bir deneyimden halen rahatsızlık duyan bir adamla tanıştım. Sadece kol saati takmadığına dikkatini çekerek onu rahatlatmayı başarmıştım. İşte yaşadıkları:

Bir şarapnelden dolayı yaralanmıştım ve bilinçsiz bir halde çamurun içine yığılmıştım. Yüzüstü yattığım için nefes alamamaya başlamıştım. Neler olup bittiğini biliyordum. Kana-mam vardı ve sersemlemiş bir haldeydim (muhtemelen şok geçiriyordum). Ancak ıstırap çekmek yerine, fazlasıyla huzurlu hissediyordum. Sadece birkaç saniye önce içinde bulunduğum savaşa rağmen, muhteşem bir huzur ve sakinlik hissi içindeydim.

Çamurun içinde yatarken inanılmaz bir huzur duydum.

Sonra birdenbire, bedenimin dışına süzüldüğümü ve kendime baktığımı gördüm. Karnımdaki yaraları, kanamayı ve dar-madağın olmuş saçlarımı görebiliyordum ama kendimle ilgili en ufak bir endişe bile duymuyordum. Ailem hakkında endişelenmiştim. Kanlar ve çamur içindeki bu halimi görmele-rini istemiyordum. Sadece annemin beni bu halde göreceği-ni düşündüğümde üzülyordum. Onun dışında bir kaygım yoktu.

Gözümün ucuyla iki siluet gördüm. Tanıdığım kişilerdi. Tıpkı benim gibi ölmüş ve bedenlerinin dışına çıkmışlardı. Yanımdan uzaklaşmaya başladılar.

Bana da yanlarına gitmem için işaret ettiler ama annemi düşünerek üzülyordum ve bedenimi terk etmemem gerektiğini düşünüyordum. Onlar da bunu kabul etmiş gibi başla-rını öne doğru salladılar. Sanki ne hissettiğimi biliyor gibi görünüyorlardı. Bana el sallayarak uzaklaştılar. Daha sonra bir savaş doktorunun başımı çevirdiğini gördüm. Böylece yüzüm çamurun içinden kurtulmuştu. Birden bedenime geri dönmüş ve tekrar nefes almaya başlamışım.

Bu yaşadıkları yıllar boyu onu derinden etkilemiş olsa da, etrafındaki çoğu insan, kendisini bunun gerçek olmadığına ik-na etmişti. Yaşadıklarını “kötü” ifadelerle anlatmamış olması-na rağmen, ağabeyi bunun kötü bir rüya olduğunu söylüyordu. Bazı arkadaşları, bunun kendi uydurduğu bir hikâye olduğunu düşünüyorlardı. Karısı bile olanlar hakkında bu şekilde konuşmaya devam ederse onu terk edeceğini söyleyerek kendisine gözdağı vermişti. Kocasının değişik bir insan olduğunu düşünüyordu. Onu, yaşadığı deneyimi anlayabil-mek için spiritüel bir maceraya atılmış biri gibi görüyordu.

Yaralarını inceleyen bir doktor da, bunların ölümcül ola-bilecek kadar ciddi yaralanmalar olmadığı konusunda ısrar ediyordu. Bana göre böylesi bir argüman çok anlamsız. Çok

kritik durumda olan hastalarla ilgilenen tıp dallarındaki tüm doktorlar, hastaların klinik durumları dikkate alınarak kimin yaşayacağını ya da öleceğini tahmin etmenin son derece zor olduğunu söyleyebilirler. Bazı hastalar, öleceklerine kesin gözüyle bakılırken, tüm zorluklara rağmen tamamen iyileşerek hayata dönerler. Bazıları ise, iyileşme gösterdikleri düşünülürken, ani bir dönüş göstererek ölürlər. Yoğun bakım ünitelerinin tuhaf gerçekliklerinden biri de, sabah ziyaretlerinde hakkında en az konuşulan hastanın, aynı akşam “ölme” olasılığı en yüksek hasta olmasıdır. Hastanın yatağının yanında duran biz doktorlar için kimin öleceğini ya da yaşayacağını söylemek çok güçtür. Sonradan tıbbi kayıtları inceleyerek, kimin ölümden döndüğünü ya da ölüme hiç yaklaşmamış olduğunu söylemenin de kesinlikle mümkün olmadığını düşünüyorum. Bu adam yaralanmış, kendinden geçmiş ve çamurda boğulmuştu. Bana göre bu faktörlerin tamamı da, bir ölüme yakın deneyim geçirmiş olabileceğini gösteriyordu. Şimdi ise hayatı altüst olmuş durumdaydı. Zaten etrafında ölen onca arkadaşı varken hâlâ yaşıyor olmanın verdiği suçluluk duygusu belasıyla baş etmeye çalışıyordu. Zaten birçok insan gibi o da yaşadığı deneyimin gerçek olup olmadığını merak ediyordu. Bunların üstüne, yaralarına bakıp da onun aslında gerçekten ölüme yaklaşmamış olduğunu söyleyerek ona daha fazla eziyet çektirmek nedendi? Başına gelenler, etrafındaki insanların inançlarıyla o kadar çelişiyordu ki, açıkça ve gerçekten yaşadığı, korku, üzüntü, suçluluk ve acayip bir spirüalite karışımı olan deneyimini bile önemsememesi gerekmiş gibi hissediyordu. Kısacası, manevi bir acil durum yaşıyordu.

Bu adam ihtiyaç duyduğu için bana gelmişti. Benim tavsiyem ise basitti. Yaşadığın deneyimi kötüleme ve başkalarının da bunu yapmasına izin verme. Ona, çocuklarının ölüme ya-

kın deneyimi anlatmasını dinledikten sonra, bana dönerek şöyle diyen bir ebeveynden bahsettim: “Onu dinlemeyin, doktor. Her zaman muhteşem bir hayal gücüne sahip olmuştur.”

Bu tür bir tepkinin zalimce ve aşağılayıcı olduğunu düşünüyorum. Gizemli deneyimlerin tamamı, “gerçek dünya” ile çelişki içindedir. Bu onların tabiatından kaynaklanan bir durumdur. Onları değersiz görmek ise alaycı ve cahilce bir yaklaşımdır.

“Kesinlikle kaçık falan değilsin ve gerçekten de böyle bir deneyim başına gelmiş” dedim beni dikkatle dinleyen adama. “Yaşadığın şeyin üzerinde baskı yaratmasına izin verme, ondan bir şeyler öğrenmeye çalış.”

Tam konuşma sanatımın en güzel yönlerini ortaya çıkarmak üzereydim ki bir şey dikkatimi çekti. Bu adam kol saati takmıyordu! Düşüncelerim aniden yön değiştirdi.

“Neden saat takmıyorsun?” diye sordum.

“Bilmem,” dedi. “Doğruyu söylemek gerekirse, taktığım saatler hiçbir zaman doğru düzgün çalışmıyorlar. Hep birdenbire duruyorlar.”

SAAT DURDURMA DENEYİMİ

Yaşadığı deneyimin kesinlikle gerçek olduğuna dair onu ikna edebilmem için bunu duymak çok etkili oldu. Öldükten sonra başka bir yaşamın olup olmadığını ve arkadaşları ona el sallayarak uzaklaştıklarında nereye gittiklerini bilmiyordum. Buna rağmen, çocukken ölüme yakın deneyim yaşamış ve hayatta kalmış yetişkinlerin dörtte birinden fazlası saat takmadıklarını belirtmişlerdi. Sebep? Sadece saatlerin çalışmamasıydı.

Özellikle incelediğimiz diğer gruplarla karşılaştırdığımızda, araştırma grubunun dörtte birlik bölümünün gizemli bir biçimde çalışan saatleri durdurabildiklerini görmek oldukça şaşırtıcıydı. Daha önce ÖYD ya da paranormal bir deneyim yaşamamış normal yetişkinlerin sadece yüzde 4'ü, saatlerin durmalarını engelleyemedikleri için saat takamayanlardan oluşuyordu. Çocuklukta geçirdikleri bir hastalıktan sonra hayatta kalabilen grubun yüzde dördü, sürekli bozulmaları sebebiyle saat takamazken, spontane olarak bedenin dışına çıkma deneyimi yaşamış kişilerden oluşan grubun da yüzde ikisi saat takamadıklarından bahsetmişlerdi.

Bu dikkat çekici korelasyonu, basit bir soru sorarak keşfetmiştik: *Kol saati takmakta zorlanıyor musunuz? Ya da elektirikli aletler veya ışıklarla ilgili problem yaşıyor musunuz?*

Bu sorulara evet cevabını verenleri ise ne tür problemler yaşadıkları konusunda ayrıca sorgulamıştık. Sorguladığımız insanlardan biri, sırasıyla bozulmalarını görebilmek için, son beş yıl içinde üç tane saat almıştı. Asıl dikkat çekici olan nokta ise, saatler durduğu zaman onları oğullarına verdiğinde, tamire gerek olmaksızın çalışmaya başladıklarını belirtmesiydi. Başka bir adam da iki yüz dolarlık saatini şifoniyer çekmece-sinin bir köşesinde sakladığını söylemişti. Saatin çekmece-deyken çalışmasını, ancak koluna taktığı anda durmasını çok tuhaf buluyordu. “Galiba pillerde bir problem var,” demişti.

Aslına bakılırsa, problemin pillerden kaynaklandığını düşünmüyorum. Bu tür yüzlerce deneyimi bilimsel olarak araştırdıktan sonra, ÖYD'nin kendisinin bedenimizi saran elektromanyetik güçlerin her bir hücresini ustalıkla değiştirebildiğine ikna oldum. Bu değişim o kadar derinden yaşanıyordu ki, kişilik, kaygılara verilen tepkiler, ruhsal deneyimler yaşama yetileri ve hatta saat takabilme yeteneği gibi şeyler de bu durumdan etkilenebiliyordu.

KUVVETLİ İÇSEL GÜÇ

Bahsettiğimiz elektromanyetik güç alanı bilimkurgusal bir kavram değildir. Kırılan kemiklerini iyileştirmek ve hatta bazı uzuvlarını yeniden oluşturmak üzere hayvanların üzerinde de kullanılmıştır. Elektromanyetik alanlardaki değişikliklerin, tümörlerin büyümeleri ve gerilemeleri ile de bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Birçok uzmana göre bu güç, kanser tedavisinde de çok şeyler vaat eden yeni bir umut kaynağı anlamına gelmektedir. Tıp dünyası, bu gücü birtakım hassas makineler sayesinde görebilmektedir. Aslında tamamen yeni jenerasyon “görüntüleme” cihazlarında da bu gücü kullanmaktayız. İnsanlara açık ameliyatlar yapmadan ya da X-ışınlarının saçtığı radyasyona ihtiyaç duymadan kalbe ya da diğer organlara bakabilmemizi sağlayan cihazlar bulunuyor. Bu cihazlar, ilgili güç alanındaki en ufak değişiklikleri bile tespit ederek, o değişiklikleri bizlere fotoğraf çıplaklığıyla resmedecek şekilde çalışıyorlar.

Bu güç alanı, insanların etrafında haleler ya da farklı birtakım imgeler gördüklerini belirten kişiler tarafından da gözlemlenebiliyor. Ayrıca röntgen cihazları tarafından da kesinlikle “görülebilene” bu alanı, bazı radyoloji uzmanları röntgen filmlerinde yakalayabiliyor. Günümüzde az sayıda birtakım araştırmacı, bu güç alanının kişilik, düşünceler ve duygular üzerindeki etkilerini de inceliyor. Kimi araştırmacılar da, bu elektromanyetik güç alanında birtakım değişiklikler yaratarak bağımlılıkların ve fobilerin tedavi edilebileceğini iddia ediyorlar. Hatta bu konuyla ilgili başarılı çalışmalar gerçekleştiren birkaç psikolog da bulunmaktadır.

Bu güçlü ve açıkça görülen elektromanyetik alanların, ölümeye yakın deneyimler sonrasında kalıcı bir biçimde değiştiklerine inanıyorum. Bu alan, beden ile etkileşim içinde bulu-

narak, ikinci bir sinir sistemi gibi fonksiyon gösteriyor. Sizlerle de paylaşacağım dikkate değer araştırmalar sonucunda, ölüme yakın deneyimler sonrasında yaşanan köklü değişimlerin sorumlusunun, bu elektriksel değişiklikler olduğunu söylemeyi yanlış görmüyorum. Kısacası, ölüme yakın deneyim yaşayan insanlara “yeni bir elektrik tesisatı kurulmuş” oluyor.

ÖYD, içsel bilinçlilik anlayışımızı, kendimizle ilgili benzersiz olduğunu düşündüğümüz bir yön olan “Ben” kavramımızı değiştiriyor. Bu durum değişik şekillerde ortaya çıkabiliyor: azalan ölüm kaygıları, maddesel zenginliklere karşı duyulan arzuların azalması, daha fazla spiritüalizm, kimi zaman ortaya çıkan iyileştirme yeteneği ve başka birçok paranormal deneyim gibi. Oldukça fazla sayıda insanda ise, elektromanyetik alanlarının çalışan bir saati durdurabilecek kadar derinden değiştiğini görebiliyoruz.

Ölme noktasında ortaya çıkan o ışığı görmenin, saat takmamak gibi tuhaf bir duruma yol açması nasıl mümkün olabiliyor? Ve böyle bir şey neden sadece ölümün eşiğinden dönen kişilerin başına geliyor? Bunu anlayabilmek için, ilk olarak hem fizik hem de tıp dünyasında yapılmış olan ve yaşamlarımızda elektromanyetizmanın rolünü açıklayan hayret verici araştırmaları gözden geçirmeliyiz. Bu araştırmaların birçoğu geçtiğimiz yirmi yıl içinde yapılmış olup, dünya üzerindeki gizemlerin de önemli bir kısmını açıklamaya yardımcı niteliktedirler.

İki yüz yılı aşkın bir süredir, evreni bir mekanizma olarak görmekteyiz. Isaac Newton, gezegenleri, hatasız ve tahmin edilebilir hareketlerle birbirlerinin etrafında dönen bilardo toplarına benzetmiştir.

Benzer şekilde modern tıp da, bedenin içinde gerçekleşen moleküler ve kimyasal hareketlerin anlaşılması üzerine inşa edilmiştir. Tıpkı evrende olduğu gibi burada da atomlar ve moleküller bilyardo topları gibi görülmektedir ve birbirleriyle etkileşimlerinin, yaşamın biyolojik sürecini belirlediği düşünülmektedir.

Bu harikulade görüş, insan bedeninin işleyişini anlamamızı mümkün kılmıştır. İlaçlar, virüs ve mikropları öldürmek üzere tahmin edilebilir etkileşimlerde bulunan moleküllerden meydana gelmektedir. Günümüzde, genlerle oynayarak, genetik donanımımızın bir parçası olan doğumsal kusurları bile düzeltebiliyoruz.

Tıpkı Newton'un evreni gibi, vücudumuzu oluşturan moleküller de, tahmin edilebilir hareketlerle daireler halinde iç içe geçen atomlardan oluşmaktadır. Her bir molekül, kendi içinde bir evrendir. Bu moleküller birbirleriyle iletişim halinde dirler. Bir araya gelerek, etrafımızda bulunan her şeyi ve insanoğlunu yaratan gruplar halinde büyürler. Örneğin, tüm gerçekliğiyle karşınızda duran bu sayfanın yapıldığı kâğıt, sayısız atomun bir araya gelmesiyle oluşan milyarlarca ufak molekülden meydana gelmektedir. *Atomlar* ise, elektronlar, nötronlar ve protonlardan oluşmaktadır.

Neredeyse elli yıl öncesine kadar, madde ile ilgili kabul edilmiş görüş buydu. Daha sonra ise bilim, elektrondan bile daha küçük bir dünyayı keşfetti. Bu küçük dünyayı, dalga/partikül ikiliği olarak adlandırdılar. Astrofizikçi Stephen Hawking'e göre bu durum şöyle işliyordu: Fizikçiler, atomu gitgide daha da küçük parçalara ayırdıkça, bu işin doğası itibarıyla "en küçük parça" diye bir son noktaya ulaşamayacaklarını şaşkırtıcı bir şekilde keşfetmişlerdi. Onun yerine elektromanyetizmanın dalga boyları ya da ışık olarak tanımlanabilecek bazı güçler olduğunu görmüşlerdi. Her şeyin temel yapı

taşlarını oluşturanlarsa bu ışık parçalarıydı. Bu teorinin bize gösterdiği asıl şey, etrafımızda gerçek olduğunu düşündüğümüz her şeyin, değişik dalga boyları halindeki basit ışık parçacıkları olduğudur. Araştırmamıza katılan birçok ÖYD yaşamış insanın da vermek istediği mesaj tam olarak budur. Tıpkı hastalardan birinin dediği gibi: “Bütün hücrelerimde ve evrende ışığı görebiliyordum. O ışığın Tanrı olduğunu görebiliyordum.”

Özellikle de sütten ağzı yanan herhangi biri için bu teori karışık ve anlamsız bir bilimsel laf salatası gibi görünse de, bilgisayar çağında ortaya çıkan birçok bilimsel gelişme için yol gösterici nitelikte olmuştur.

Mesela, daha önce de bu bölümde bahsettiğim görüntüleme makineleri buna bir örnektir. Benzersiz elektromanyetik imzaları “görmek” suretiyle, vücudun ilgili bölümlerinin resimlerini bizlere ulaştırırlar. Önceden bu aletler içimizi görebilmek için radyoaktiviteye gereksinim duyarlardı. Artık birçoğu o kadar hassaslar ki, sadece doğal bir biçimde ortaya çıkan elektromanyetizmayı kullanmaları yeterli oluyor.

Yirmi yıl önce biri ortaya çıkıp da, röntgen cihazlarının rafa kalkacağını ve onların yerine canlı hücrelerin doğal manyetik titreşimlerini tespit eden birtakım makinelerin kullanılacağını söyleseydi, alay konusu olurdu. Şimdi ise bu tip konulardan bahsedildiğinde kimse en ufak bir tepki bile vermiyor. Stephen Hawking’in de dediği gibi: “Tamamen kesin ve net bir şekilde olayları öngörmenin mümkün olmadığını, daima bir nebze belirsizlik bulunacağını anlamaya başladık. Eğer kişi isterse, bu belirsizliği Tanrı’nın bir müdahalesi olarak da değerlendirebilir.”

İKİLİ SİNİR SİSTEMİ

İnsanoğlu ikili sinir sistemine sahiptir. Bunlardan biri sinir dürtülerinden oluşurken, diğeri ise elektrik akımlarından meydana gelmektedir. Bu elektromanyetik güçlerin birbirleriyle olan etkileşim yolları açıkça belgelenmiştir. Örneğin, kuşların beyinlerinde dünya üzerindeki elektromanyetik alanları algılayabilen hassas mıknatıslar bulunur ve bu bilgileri de bir pusula gibi kullanarak yönlerini bulabilirler. Bazı balıkların doğru yönü bulmalarına yardımcı olarak, onları okyanusun derinliklerinde yönlendiren elektromanyetik alıcıları vardır. Birçok balıkta, diğer balıkların yerlerini tespit etmelerini sağlayan elektromanyetik alıcılar bulunur. Çarpın yılanbalıkları bu konuda bir adım daha öndedirler. Sadece diğer balıkların yerlerini tespit etmekle kalmayıp, bu elektromanyetik enerjilerini başka balıklara elektrik şoku vermek suretiyle onları sersemletmek için de kullanabilirler. Birçok hayvanın beyninde, elektromanyetik güçleri algılayabilen bölümler bulunur. Semenderin yönünü bulmasını sağlayan iki tane bu tip organı vardır. İngiltere’de bulunan Manchester Üniversitesi’nde öğretim görevlisi Dr. Robin Baker’ın bulgularına göre, insanlarda da ethmoid sinüslerin arkasında bir yerde bu tip güçleri algılamayı sağlayan bir bölüm bulunmaktadır.

Elektromanyetik alanları algılama yeteneği önemli klinik sonuçlara yol açmaktadır. Elektromanyetik radyasyon oluşturan güneş sistemi fırtınalarının insan davranışı üzerinde önemli etkileri olduğu kanıtlanmıştır. Bu etkiler o kadar ciddi boyutlardadır ki, bu dönemlerde akıl hastanelerine ve psikiyatri kliniklerine başvurularda önemli artışlar gözlemlenmektedir. Woods Hole Marine Biyoloji Laboratuvarı araştırmacılarından Frank Brown, doğal biyoritimlerin, uyku döngüleri-

nin ve her türlü davranış biçiminin dünya üzerindeki elektromanyetik alanlardan etkilendiğini ortaya çıkarmıştır.

Kimi zaman kanser bile, bedenin dışında bulunan elektromanyetizma sayesinde oluşmakta veya iyileşmektedir. Colorado Üniversitesi'nden Dr. Nancy Westheimer'ın yapmış olduğu ciddi bir çalışma, çocuklarda görülen kanser vakalarının yüzde 20'sinin güç hatlarından yayılan güç alanlarından kaynaklandığını ortaya çıkarmıştır. New York Eyaleti Sağlık Bakanlığı da güç hatları konusunda kendi çalışmalarını yürütmüşler ve aynı sonuca ulaşmışlardır. Teksas Üniversitesi'nden Dr. Wendell Winters, güç hatlarından yayılan elektromanyetizmanın insanın bağışıklık sistemini zayıflattığını ve bazı kanser türlerinin gelişimini tetiklediğini ortaya çıkarmıştır. Yine Teksas Üniversitesi'nden Dr. Marjorie Speers da, güç hatlarının yaydığı elektromanyetik alanlara maruz kalan hat işçileri ve kamu çalışanlarında normalden on üç kat daha fazla beyin tümörü vakasına rastlandığını belgelemiştir.

Güç hatlarından yayılan elektromanyetizmanın, intiharların artmasıyla ve uyku ve ruh halini kontrol altında tutan dopamin ve serotonin gibi nörokimyasalların azalması ile bağlantısı bulunduğu da görülmüştür. Dr. Jose Delgado, elektromanyetizmanın ruh hali üzerindeki rolünü, bir boğanın beynine yerleştirdiği elektrotlar sayesinde önemli ölçüde gösterebilmiştir. Ulusal bir televizyon kanalında yayınlanan bir programda, uzaktan kumandalı bir verici ile elektrotlara sinyaller göndererek boğanın birdenbire durulmasını sağlamıştır. Beynin kimyasında ortaya çıkan değişiklik, azgın boğayı narin bir kediye dönüştürmüştür. Benzer elektromanyetik simülasyonlar ile maymunlara da uyku ve şiddet uyarıları göndererek tepkilerini ölçmeyi başarmıştır.

İŞIK SAYESİNDE İYİLEŞMEK

Araştırmamıza katılmış olan kadınlardan biri, ışığın iyileştirme potansiyeline örnek olabilecek bir hikâye anlatmıştı. Otuz dokuz yaşındaki bu kadından Janet olarak bahsedeceğim. Janet, ölüme yakın deneyimler yaşamış kişilerin bulunduğu araştırma grubunda değildi. Onun yerine, ciddi stres altında bulunmuş ve gizemli ışık deneyimini yaşamış olan insanların grubunda bulunuyordu.

Kendisine, bir tür cilt tümörü olan bazal hücre kanseri teşhisi konmuştu. Kanserli doku burnunun üzerindeydi ve doktorları onun hemen alınması gerektiğini söylüyorlardı. Şöyle anlatıyor:

Depresyon ve umutsuzluğu en yoğun haliyle yaşıyordum. Daha önce hiç bu kadar kötü hissettiğimi hatırlamıyorum.

Ameliyattan iki gün önce uyurken, gözümü kamaştıran parlak bir ışık sayesinde bir anda uyanmışım. Gözlerimi açtığımda, büyük bir ışık küresinin yaklaşık bir buçuk metre uzağımda süzüldüğünü görmüştüm. O kürenin içinde soldan sağa doğru yavaşça dönen başka bir ışık daha vardı. Işıklı küre benimle konuştu: “Korkmuyorsun, değil mi?”

Bu ışığı görünce korkum kalmamıştı. Aslında hayatım boyunca hissetmediğim kadar yoğun bir huzurla dolmuştum. Benimle konuşan kişi her kim ise, tüm problemlerimi ve korkularımı biliyor olmalıydı. Üzerimdeki ağırlık tamamen yok olup gitmişti.

Birdenbire ışık içimden geçti. Işığı yansıtmak gibi bir şey değildi bu. Işık dosdoğru içimden geçmişti. İçimden geçerken de, beni koşulsuz bir sevgiyle doldurmuştu. O kadar kutsalsuz ve güçlü bir sevgiydi ki bu, tarif edebilmem için bildiklerimin dışında yeni birtakım kelimeler bulmam gerekir.

Kanserden kurtulabilecek miyim diye sordum ona. Aslında

da kurtulabilmek için dua ediyordum. Işık, dua olduğunu düşündüğümüz şeylerin daha çok şikâyet etmek olduğunu söyledi. İleride tekrarlayacağımız birtakım şeylerden dolayı cezalandırılmamak üzere sık sık yalvardığımızı belirtti.

Benden en kötü düşmanımı düşünmemi istedi. Öyle yaptım. Sonra da tüm ışığımı o korkunç düşmana göndermemi söyledi. Yaptım ve ani bir ışık patlamasının içimden çıktığını ve tıpkı aynadaki yansımamı görmek gibi aynı hızla da geri döndüğünü hissettim. Vücudumdaki her bir hücrenin farkına varmıştım. Bütün hücrelerimi görebiliyordum. Bu, varlığımdan gelen ışığın görüntüsü ve sesiydi. Ağlıyordum, gülüyordum, sarsılmıştım, sakinleşmeye ve nefesimi kontrol altına almaya çalışıyordum. Sonunda kendime geldiğimde, ışıklı varlık şöyle dedi: “Şimdi, hayatında ilk kez dua etmiş oldun.”

Bu ışık deneyiminden birkaç sebepten dolayı oldukça etkilendim. İlk ve en önemli sebebi, Janet’in kanser hastalığının tamamen iyileşmesi oldu. Bazal hücre kanserinin bu kadar kolayca yok olması fazlasıyla nadir görülen bir durumdur.

Manyetik alanların kullanımının kanseri iyileştirdiği kimse tarafından belgelenmemiş olmasına rağmen, vücuttaki elektromanyetik alanlarda meydana gelen değişikliklerin tümörlerin büyümesi ve gerilemesi ile bağlantısı olduğunu söylemek kesinlikle bilimsel anlamda da saygın bir görüş olacaktır.

Başka bir önemli nokta ise, bu deneyimin mistik deneyimlerin gerçekliğine dair bir kanıt olmasıdır. Janet, hayatını tehdit eden koşulların stresi ve korkusunu yaşarken, sağ temporal lobda bulunan mistisizmin devrelerine sığınmıştı. Beynin bu bölümü, ölüme yakın deneyimlerin yanı sıra Janet’in yaşamış olduğu türden mistik deneyimler ile de harekete geçen bir alandır.

Ölümün eşiğindeki insanların yaşadıkları korku ve strese benzer duygularla bu kadın da kendi elektromanyetik güçlerini değiştirmiş ve kanserli bölgenin kendiliğinden iyileşmesini başarmıştı.

Bedenimizin dışında bulunan elektromanyetizma, kemiklerde meydana gelen kırıkları iyileştirmek için de kullanılabilir. New York'taki Syracuse Üniversitesi'nde tıp profesörü ve ortopedi cerrahı olan Dr. Robert Becker, başka şekilde iyileştirilemeyen kırıklara müdahale için elektromanyetik güçlerin kullanımı konusunda öncülük etmiştir. Çalışmaları sonucunda, aksi takdirde kalıcı sakatlık yaşayacak olan binlerce hastanın kırıkları iyileştirilmiştir. İşin ilginç yanı, kırılan kemiklerin iyileştirilmesi için elektriğin ilk kez kullanılması 1800'lerde gerçekleşmiştir. Bu durum geleneksel tıbbi görüşlerle çatıştığı için, son yirmi yıl içinde Becker bu konuya yeniden ilgi uyandırana kadar kimse elektriğin iyileştirici yönüyle ilgilenmemiştir.

Becker ve diğerleri, laboratuvar ortamında fareler ve semenderler üzerine dikkatle kontrol ettikleri miktarlarda elektrik vermişler ve elektrik akımlarıyla bu hayvanların bazı uzuvlarının yenilendiğini görmüşlerdir. Tıp literatüründe, spontane yenilenme ile ilgili başka vakalar da bulunmaktadır. Dışarıdan uyarım olmadan vücudun bazı bölümlerinin kendi kendine yenilenebildiği görülmüştür.

Benzer bir örnek Avustralya'da yaşanmıştır. Flying Doctor servisindeki doktorlar, bir kaza sonrasında parmaklarını kaybetmiş çocukların yeniden parmaklarının oluştuğunu gördüklerini rapor etmişlerdir. Bazen, kesik bir parmağın kökü iyice temizlenerek açık bırakılırsa, birkaç hafta içinde kemik ve tırnağıyla birlikte yepyeni bir parmağın oluştuğunu görmüşlerdir. Ancak yaralı parmağın sarılması durumunda, yeni parmak oluşumu görülmemektedir.

Becker ve diğerkleri, bu yeniden oluşumu bir efendinin egemenliğı olarak gördükleri bedenın içindeki elektromanyetik güçlere bağlamaktadırlar.

YENİ UZUVLARIN GELİŞİMİ

Dr. Becker, semenderler üzerinde yapmış olduğı çalışmalarının sonucunda, yeniden oluşum sürecinin elektromanyetik güçler tarafından kontrol edildiğini başarılı bir biçimde ortaya koymuştur. Daha önce de belirtildiğı üzere, semenderlerin bazı uzuvlarını yeniden oluşturmak için elektrik akımlarını kullanmıştır. Bu efendinin egemenliğı teorisini test etmek için, yeniden oluşmuş olan uzuvlardan bazılarını semenderin ön tarafından ayırıp, arka tarafına dikmek suretiyle nakletmiştir. Yürüttüğü mantığa göre, eğer yeniden oluşum sadece mekanik bir süreç olsaydı, nakledilmiş olan ön tarafa ait bacak, nakil sonrasında da ön tarafa ait bir bacak gibi *görünme*ye devam edecekti. Tıpkı insan kolunun bacağıyla yer değiştirmesine benzer bir durum ortaya çıkacaktı.

Ortaya çıkan sonuç ise dikkat çekiciydi. Nakledilen ön bacak, değişerek arka bacak görünümünü almıştı. Eğer semenderin genleri bu gelişimden tek başına sorumlu olsaydı, o zaman nakledilen uzvun ön bacak gibi görünmeye devam etmesi gerekiyordu. Bu sürecin, mekanik bir süreç olmadığı açıkça görülüyordu. Yeni bir arka bacağa ihtiyaç duyulmuş ve ona göre gerekli değişiklikler yapılmıştı. Bu değişiklikleri gerçekleştiren güç elektromanyetik bir güç müydü?

Becker, bu konuyu araştırmak için çalışmasında bir adım daha ileri gitti. Semenderlerin beyinlerindeki elektromanyetik alanlara müdahale etmeye başladı. Bunun sonucunda tüm yeniden oluşum süreçleri durmuştu.

Bu çalışmalardan, “görünmez güçler” konusunun aslında derinlemesine araştırıldığını göstermek için bahsettim. Değişimler çalışmasının sonucu olarak, ben de elektromanyetik güçlerin ruh hali, davranış, kaygı ve hatta iyileştirme, telepati, önceden olayları bilme ve hayaletler görme gibi paranormal olaylar üzerinde de bir tür efendi egemenliği kurduklarını düşünüyorum. Aslında, gelecekte yapılacak birtakım çalışmalar görünmeyen bu büyüleyici sinir sistemi ile ilgili çok daha fazla bilginin üzerindeki örtüyü kaldıracağı için, paranormalin de gayet normal sayılabileceğini sanıyorum.

Sizlere kendiliğinden iyileşen bir kanser vakasını ve ölüme yakın deneyimin nasıl böyle bir şeye yol açmış olabileceğini gösteren bir örnek vermek istiyorum.

KANSERDEN KURTULMAK

Kathy olarak bahsedeceğim bir kadın, kesinlikle böyle bir güce inanıyor. Kathy, kırk beş yaşında ve üç çocuk annesi olan, kendi işinin sahibi, ağırbaşlı bir kadın. On yıldan uzun bir süre önce kendisine tiroit bezi kanseri teşhisi konulmuş. Işın tedavisi ve kemoterapi sonrasında, doktoru kanserin vücudunun diğer bölgelerine de yayılmış olduğunu ve muhtemelen en fazla altı ay daha yaşayabileceğini söylemiş.

Bunu duyan Kathy, işini devretmiş, ailesiyle beraber evde vakit geçirmeye başlamış, vasiyetini yazmış, ilişkilerini düzenlemiş ve ölümünü beklemeye başlamış.

Zayıflayan bağışıklık sistemi onu enfeksiyonlara karşı çok daha hassas bir konuma getirmiş. Evinde geçirdiği ilk birkaç hafta içinde viral zatürreeye yakalanmış ve yeniden hastaneye yatırılmış. Her türlü müdahaleye rağmen, Kathy’nin hastalığı giderek daha da kötüleşmiş. Bir gece kalbi durmuş ve ne-

fes alışı kesilmiş. Doktorlar hayat kurtarma prosedürlerine başlamak üzereye aceleyle odasına doluşmuşlar.

İşte Kathy'nin ağzından yaşadıklarının hikâyesi:

Birkaç saniyeliğine her şey kararmıştı. Sonra birdenbire, kendimi bir dağın sırtında, aşağıda duran muhteşem güzellikteki vadiye bakarken buldum. Renkler çok canlıydı. Daha önce hiç görmediğim kadar canlı renkler vardı. Harikuladeydi. Heyecan verici bir neşeyle doluydum.

Yanımda bir varlık duruyordu. Işıktan bir varlık. Ancak bu görebildiğiniz türden bir ışık değil de, sanki hissettiğiniz ve anlayabildiğiniz bir ışık gibiydi. Bana dokundu ve tüm vücudum sanki onun ışıyla doldu. Işık içimi doldurmuş, taşıyordu. Bu güzel vadiye giremeyeceğimi, çünkü çocuklarımin bana ihtiyacı olduğunu söyleyen bir ses duydum.

Neredeyse mucizevi bir şekilde Kathy, zatürreeden ve kalp krizinden kurtulmuştu. Haftalar sonra bir mucize daha gerçekleşecekti. Kanseri yok olmuştu.

Aklına ilk gelen şey, ölüme yakın deneyim esnasında yaşamış olduğu bu güçlü ışık deneyiminin iyileşmesine neden olduğuydu. Doktoru, kurduğu bu bağlantıdan şüphe duyuyordu. Ona göre, hastalığının ciddiyetinden dolayı bağışıklık sisteminin geçirdiği sarsıntı bu iyileşmeye neden olmuş olabilir.

Kathy, bu çalışmaya katılmak üzere geldiğinde bana hikâyesini anlattı. Sonra da tam da benim düşündüğüm şeyi sordu: “Ölüme yakın deneyimim mi, yoksa bağışıklık sistemim mi kanserden kurtulmamı sağladı?”

Ölüme yakın deneyimler ile iyileşme arasındaki bağlantı da dahil olmak üzere, bu konuda derlenmiş tüm verilere bakarak, ÖYD'nin kanser üzerinde doğrudan bir etkisi olmadığına inanmanın çok zor olduğunu düşünüyorum.

Birçok bilimsel araştırma, değişik yoğunluktaki elektromanyetik güç alanlarının kanserli hücrelerin büyümesi ya da gerilemesinde etkili olduğunu belgelemiştir. Bu güç alanlarının, bağışıklık sisteminin işleyişi üzerinde etkili birtakım hormonlar salgılayan ve beyin derinliklerinde bulunan küçük bir nodül olan beyin epifizinin işleyişi üzerinde de etkileri olduğu görülmüştür. Bu küçücük salgı bezi, birçok ilkel hayvanın da üçüncü gözü gibidir. Yılanbalıkları ve balıklarda gören bir göz olarak çalışmaz. Ancak kendilerini çevreleyen ortamın renklerini kaydeden ve ona göre de hayvanın korunma amaçlı olarak renk değiştirmesini sağlayan bir etkisi vardır.

İnsanlarda ise, beyin epifizi başka tür korunma faaliyetlerinden sorumludur. Beynin derinliklerine gömülmüş, yüzeyden oldukça uzak bir organ olmasına rağmen, bazı kanser araştırmacıları, onun bağışıklık sistemini canlandırmak üzere gönderilen elektromanyetik uyarılara tepki verdiğini düşünmektedirler.

Bana göre, Kathy'nin içinden "taştığını" söylediği o parlak ışık, vücudunun elektromanyetizmasını değiştirmiş ve bağışıklık sistemini harekete geçirmişti. Dolayısıyla sorduğu sorudaki her iki şık için de cevabım evetti. ÖYD, bağışıklık sistemini kuvvetlendirmiş, bunun sonucunda da kanserden kurtulabilmişti.

DEĞİŞİMİN "IŞIK ÇIĞLIĞI"

Bu konudaki düşüncelerim sadece değişimler çalışmasının sonuçlarına mı dayanıyor? Kesinlikle değil. Bu çalışma, birçok katılımcının bulunduğu kesin ve ikna edici bir çalışma olmasına rağmen, böyle bir teorinin sadece tek bir çalışmaya dayandırılmasını doğru bulmuyorum. Başkaları ölüme yakın deneyimlerin kişinin elektromanyetik parmak izinin üzerin-

de etkileri olabileceğini ortaya çıkarmış mı? Başka birileri bu ışık deneyimlerinin sadece görsel bir halüsinasyon olmadıklarını ortaya çıkarmış mı? Ve bu güç alanlarındaki değişikliklerin pozitif etkilerini gösteren başka araştırmalar var mı?

Bu soruların tamamının yanıtı evet.

Öncelikle, elektromanyetik imzada meydana gelen değişikliği açıklayalım. Ölen organizmaların yoğun miktarlarda elektromanyetik enerji ya da ışık yaydığını biliyoruz. Ne kadar ışık saçtıklarını öğrendiğimde hayrete düşmüştüm. *Ölüme Yakın Araştırmalar Gazetesi*'nde yazılar yazan fizikçi Janusz Slawinski, ölen organizmaların, istirahat halindeki sıradan konumlarına nazaran bin kattan daha fazla "ışık çığlığı" yaydıklarını ortaya çıkarmıştır. Hücreler ölürken ve ölüm esnasında olduğu üzere genetik malzeme açığa çıkmaya başladığında, kuvvetli bir elektromanyetik enerji yükü boşalmaktadır. Bu ışık, ÖYD yaşamış insanların gerçekten gördüğü bir şey. Sadece bir halüsinasyon değil. Kimi nadir durumlarda, ölen bir insanın yaydığı ışığı gördüklerini söyleyen *başka* insanlar da bulunmaktadır. Bu olgu, ölen kişiyle duygusal herhangi bir bağı bulunmayan ya da o kişinin öldüğünün bile farkında olmayan kişiler tarafından belirtilmiştir.

Bu tip bir enerji yükünün, sağ kulağın üstünde bulunan beynin sağ temporal lobu da dahil olmak üzere, bedenin tamamı üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Beynin bu alanını "ruhun tahtı" olarak adlandırıyorum. Önceki araştırmamızda, ölüme yakın deneyimler ile ilgili olarak beynin bu alanının genetik anlamda kodlandığını belirtmiştik. Diğer birtakım araştırmacılar da, bu alanın gizemli deneyimlerin ortaya çıktığı yer olduğunu ortaya çıkarmışlardı. Bu durum, beynin geri kalan bölümü ölürken, bu alanın her zamankinden fazla faaliyet gösterme enerjisini nasıl bulduğuna dair bir açıklama olabilir.

Sağ temporal lob, mistisizmin devresidir. Beynin hippocampus olarak adlandırılan karmaşık bir bölümü ile birlikte bu alan, bizi insanoğlunun önceki evrelerinden farklı ve benzersiz kılmaktadır. Nobel Ödülü adayı John Eccles'in de dediği gibi, aslında insan olarak bizi benzersiz kılan şey beynin *boyutu* değil, temporal lobların varlığıdır. Karmaşık dillerden, kişisel bilinçten, uzun vadeli planlamadan, hayal kurmaktan ve duygu dolu düşüncelerimizden sorumlu alan burasıdır. Ayrıca bilinçlilikle ve ilahi dünya ile aramızda oluşmuş bir bağ görevi de görmektedir. Yazılarında *ruh* kelimesini kullanmaktan özellikle kaçınmaya çalışan ünlü nöroloji cerrahı Wilder Penfield de bu alanı “insanın içindeki insan” olarak adlandırmıştır. Kesin olan bir şey var ki, geçirdikleri bir ameliyat ya da kaza sonrasında beyinlerinin bu bölümü hasar gören ya da tamamen yok olan kişiler, zombi gibi davranan ruhsuz makinelere dönüşüyorlar.

Ölüme yakın deneyimin, beynin bu bölümü üzerinde etkileri bulunmaktadır. Ölüme yakın deneyimler sonrasında gözlemlenen çok sayıdaki kanıtlanabilir değişime dayanarak bunu rahatlıkla söyleyebileceğimi düşünüyorum. Değişimler çalışması katılımcılarının kaygı seviyeleri, sağlık durumları, davranışları ve yaşadıkları paranormal deneyimlerin sayısını unutmayalım. Birçok insan, bu deneyimin onları daha duyarlı bir hale getirdiğini veya ölüm korkularını azalttığını söylemişti. Birçoğu da, yaşadıklarından sonra hemcinslerine göre daha az gergin ve sinirli olduklarından bahsetmişti.

Elimde, ÖYD yaşamış insanların zihinlerindeki değişimleri gösterecek birçok kanıt bulunuyor. Ne de olsa, kişilikteki herhangi bir değişiklik, beyinde oluşan biyokimyasal değişiklikleri de gerektirmektedir. Ancak sadece kendi çalışmama ve bu değişime örnek olabilecek deneyimlerime güvenmek yerine, diğer araştırmacıların da beynin bu alanıyla ilgili na-

sıl “baştan aşığı yeni bir yaklaşım” sergilediklerini ve belgedikleri sonuçları sizlere göstermek istiyorum.

DEĞİŞTİRİLMİŞ AKIMLAR

Dr. Margaret Patterson, bir tür beyin elektrikçisidir. Ünlü bir İngiliz cerrahı olan Dr. Patterson, madde bağımlılarının beyinlerine elektrik akımları uygulayarak alkol ve uyuşturucu bağımlılıklarını tedavi etmektedir. On beş yıldır bu işi yapan doktor, beynin temporal loba bitişik bölümüne çok hafif elektrik akımları göndermektedir.

Dr. Patterson’ın tedavi etme oranları son derece yüksektir. Ona göre iyileşmenin sebebi, bu tekniğin beyin elektrik akımını değiştirmesidir. Burası, beyinde ölüme yakın deneyimlerin de yaşandığı alandır. Sonuçlar da büyük ölçüde aynı çıkmıştır: Kişi değişime uğramaktadır. Aslında bu kadar popüler bir doktor olmasının sebeplerinden biri, tedavi sonucunda hastalarında hiçbir bağımlılığın kalmamasıdır. Yani bu, hastaların bir bağımlılıktan diğerine atlamadığı anlamına gelmektedir.

Davranış değişikliği yaratmak için temporal lobları elektrikle uyaran diğer araştırmacılar da, aynı ölçüde başarı oranlarına ulaşmışlardır. Örneğin, ruhsal bozukluğu olan birçok hastada, temporal lobuna uygulanan elektrik akımı sonrasında olumlu değişimler gözlemlendiği belirlenmiştir. Bu durum, alın bölgesindeki loba uygulanan güçlü bir elektrik enerjisi olan elektroşok terapisi ile aynı değildir. Temporal lob uyarımı, daha ziyade, hastanın bilinci açıkken ve çok küçük dozlarda uygulanan elektrik akımlarından oluşur.

Belki de bu değişimlerle ilgili en ilginç teori, temporal loblara etki eden ve normal olmayan elektrik akımları ile nevroitik davranışlar arasında bir bağlantı olduğunu düşünen Dr.

James Kubie tarafından ortaya atılıyor. Dr. Kubie, bu tip bir davranışın, nöronların kapalı devresi haline gelen bastırılmış anılardan kaynaklandığını söylüyor. Bu kapalı devreler, sinir sisteminde nevroza yol açan bir enerjinin ortaya çıkmasına neden oluyor. Ölüme yakın deneyimde ortaya çıkan elektromanyetik enerjinin bu kapalı devreleri yok ettiğini sanıyorum. Değişimler çalışmasında yer alan testlere göre de, nevrozik öğelerin artık tamamen ortadan kalktığı açıkça görülüyor.

Bazı psikologlar, sadece vücuttaki elektromanyetik güç alanlarının “yeniden düzenlenmesi” ile bağımlılıklar ve fobilerin tedavi edildiğini belirtmişlerdir. Bu yenilikçi psikologlar arasında en dikkat çekenlerden biri, Kaliforniya Palın Springs’te yaşayan Dr. Roger Callahan’dır. Callahan, tüm bağımlılık ve fobilerin, vücudun elektrik sistemindeki bir uyumsuzluktan kaynaklandığına inanıyor. Bu uyumsuzluk kişilerin kaygı seviyelerini artırıyor ve kişiler, yiyerek, içerek ya da uyuşturucu kullanarak bu kaygılarını bastırmaya çalışıyorlar. Sonuç olarak da, bağımlı oluyorlar.

Akupunkturda belli noktalara uygulanan basınçları andıran birtakım teknikler kullanan Callahan, fobileri olan hastalarında yüzde 90’ın üzerinde, yeme bağımlılığı olan hastalarında ise yüzde 80’in üzerinde iyileşme oranlarına ulaşmıştır. Devrim niteliğindeki bu çalışması, birçok üniversite hastanesinde de incelenerek, bağımlılık araştırmaları alanına yapılmış dev bir katkı olarak kabul görmüş ve alkışlanmıştır. Tüm bu yenilikçi ve faydalı tedaviler, davranış üzerinde geniş çaplı değişiklikler yaratmak için vücudun kendisinde bulunan elektromanyetik güçleri kullanmaktadır. Ölüme yakın deneyimlerin de işleyişleri buna çok benzemektedir.

Ölüme yakın deneyim esnasında muazzam bir enerji ortaya çıkıyor. Bu enerji içeriden üretilmekte olup, muhtemelen

kişinin ışıqla sarmalandığı o anda da doruk noktasına ulaşıyor. ÖYD yaşamış insanların çoğu bu ışığı anlatamıyorlar ama gördükleri şeyin hayatlarını hâkimiyeti altına alan bir enerji patlaması olduğu kesin. Tıpkı konuştuğum bir çocuğun belirttiği gibi: “Diğer insanların Tanrı’yı gördüğünü biliyorum. Ama ben sadece bir ışık gördüm, içinde her şeyi barındıran bir ışık.”

Bu enerji, yaşanan deneyimden sonra değişen sağ temporal lobdan dışarıya kanalize edilmektedir. Temporal lobun, sırasıyla, beynin çeşitli yapılarında ve bedenimizi saran elektromanyetik alan üzerinde derinlemesine etkileri bulunmaktadır.

Ölüme yakın deneyim yaşamış bir kişi aynı görünebilir, ancak elektrokimyasal yapısı önceye göre çok farklıdır.

HÂLÂ ESRARENGİZ

Dışarıdan bakıldığında, bu tür kavramlar, ölüme yakın deneyimlerin gizemli yönlerinin değerini düşürüyor gibi görünebilir, ama daha derinlemesine düşünmeliyiz. Bu konuya hastaların gözünden bakabilmeli ve kendimize şu soruları sormalıyız: Yaşanan deneyimin gizemi azalıyor mu, yoksa henüz yeni mi ortaya çıkıyor? Filozofların ve din düşünürlerinin, bu bilimsel gelişmeleri anlamamıza yardımcı olacak yeni felsefeler geliştirmelerinin zamanı geldi mi?

Mesela, Loretta’nın yaşadıklarını ele alalım. Otuz yıl önce kendisini harap eden bir ateşli romatizma şikâyeti ile hastaneye gelmiş. Ateşli romatizma, o günlerde çok daha öldürücü olabilen bir çeşit enfeksiyondur.

Loretta’nın doktoru reçetesine penisilin yazmış. En az iki hafta boyunca en ufak bir iyileşme göstermeyen Loretta’nın yoğun ateşi devam etmiş.

Herhangi bir kalp krizi geçirmemesine ya da tekrar hastaneye kaldırılmasına yol açan bir olay yaşanmamasına rağmen, iki haftalık ağır hastalık sürecinin sonunda sadece ÖYD olarak tanımlanabilecek bir deneyim yaşamış.

Klinik olarak ölüp ölmediğini bilmiyoruz. Ancak tıbbi kayıtlarından edindiğimiz bilgilere göre, son derece ağır hasta ve stres altında olduğunu öğrendik. Ayrıca o esnada “tuhaf bir deneyim” yaşamış olduğunu da raporundan öğrenebildik. Loretta’ya göre, ÖYD’den çok kısa bir süre sonra hızla iyileşmesinin sebebi, yaşamış olduğu ışık deneyimiydi.

Sırada, Loretta’nın kendi ağzından anlattığı iyileşme hikâyesi var.

“AMAN TANRIM, ÖLMÜŞÜM!”

Kızıl hastalığına yakalanmıştım ve evdeydim. Pediatrım, salonda yatak haline getirdiğimiz bir kanepeye yatırılmamı, dolayısıyla da ev halkının gelip geçerken bir gözlerinin sürekli üstümde olmasını istemişti.

Çok uzun zamandır ağır hasta bir haldeydim. O kadar kötüydüm ki ailem beni bir yerden bir yere götürürken taşımak zorunda kalıyordu. Enerjim tükenmişti. Fiziksel gücümün yok olduğunu hissediyordum. Öleceğimi düşündüğümü hatırlıyorum çünkü fiziksel direncim tamamen kaybolmuştu.

En sonunda bir gün gücümü toparlamaya çalışırken, tıpkı düşmemek için kayalara sımsıkı tutunmuş ama elleri kayıp, uçurumdan yuvarlanmış biri gibi hissetmiştim. Bariz bir şekilde ölüyor olduğumu hissediyordum.

Sonrasında hatırladığım şey ise, tamamen karanlık bir tünele girdiğimdi. Elbette o zaman onun bir tünel olduğunu anlamamıştım. Sadece karanlık bir boşluk içinde gibiydim. Sonra etrafıma bakınca o ışığı gördüm. En ufak bir korku ya da

ürküntü duymamıştım. Işığa doğru akıyormuş gibi hissediyordum. Ayrıca bir bedenim olmadığını ama eksiksiz bir varlık olduğumu da hissetmiştim.

Ondan sonra, tavana yakın bir yerlerde, camların ve kitaplığın üzerinde olduğumu algıladım. Aşağıya baktığımda yemek odasındaki annemi ve yanında duran kız kardeşimi görebiliyordum. Arada duvarlar olmasına rağmen onları görebiliyordum. Aynı zamanda kanepede yatan bedenimi de görebiliyordum. Korkmuyordum ama, “Aman Tanrım, ölmüşüm!” diye düşündüğümü hatırlıyorum.

Aşağıdaki her şeye bakmaya devam ederken, bir yandan da ışığın daha çok farkına varmaya başlamıştım. Tanrı’yı görmedim ama O’nu hissediyordum. Herhangi bir ses duymadım ya da geçmişte tanıdığım insanlar görmedim. Çiçekler ya da başka bir şeyler de görmedim. Sadece ışık vardı. Sanki hayalet bir beden gibiydim. Tanrı’nın beni sarmaladığını ve bedenimin içi ve dışı arasında hiçbir ayrım kalmayacak şekilde kucakladığını hissettim. Işığın ve sevginin içime nüfuz ettiğini hissediyordum. Tamamen içimde gibiydi. Sonsuz bir ferahlık, huzur ve sevgi duydum. O an hissettiklerimi hiçbir zaman unutamadım. O andan itibaren de hiç ölüm korkum kalmamıştı.

Kardeşimi izlemeye başladım. Salona geldi. Bana bakıyordu. Önümdeki sehpanın etrafından dolaşarak kanepenin yanına yaklaştı. Bana daha yakından bakıyordu.

Ben de aşağıda duran bedenime baktım. Tenim o kadar soluktu ki neredeyse yarı saydam bir haldeydi. Rengim beyaz ya da gri değildi. Sanki içinde hafif yeşilimsi tonlar bulunan fildişi rengine bürünmüş gibiydim.

Kardeşim kısa bir süre daha bana bakmaya devam ettikten sonra tekrar yemek odasına döndü. Oradaki büfenin içinden fotoğraf makinesini çıkardı. Annem de meşgul olduğu işlerini bırakarak kardeşimi izlemeye başlamıştı. Bedenim ile onların arasında bir duvar vardı, ama ben bütün olan bitenleri görebiliyordum. Çünkü bedenimde değildim.

Kardeşimin fotoğraf makinesini yüzüne yaklaştırarak, fotoğraf çektiğini gördüm. O esnada zihnimde bir düşünce oluştu: “Tekrar bedenine dönmeli ve hayatını sonuna kadar yaşamalısın.”

Bu olaydan sonraki iki gün içinde, Loretta’nın hastalığı sona ermişti. Doktoru bu kadar hızlı iyileşmesine çok şaşırmıştı. Ölümün eşiğine geldiğini düşündüğü kızının iyileştiğini gören annesi de öyle. “Doktorun da dahil olmak üzere hepimiz, senin ayağa kalkmayı başaramayacağını düşündük,” demişti annesi. Yaklaşık bir hafta sonra, Loretta annesine yaşadığı deneyimden bahsetti. Hızla iyileşmesine yol açan şeyin bu olduğuna dair derin bir inancı vardı.

MİNİMAL İYİLEŞME

Işık iyileştirmiş miydi? Bana göre, vücudunun bağışıklık sistemini uyaran bir elektromanyetik gücü tetiklemişti. Biyoelektrik araştırmacısı Dr. Becker, bu türden bir iyileşmeyi *minimal enerji* olarak adlandırıyor. Dışarıdan herhangi bir girdi olmadan, vücut tarafından üretilen enerji sayesinde ortaya çıkan bir güç. Örneğin, kan basınçlarını düşürmeye ya da kalp atışlarını yavaşlatmaya odaklanan insanlar, sadece düşünce gücü ile genellikle bunları yapabilirler. Buna *biyolojik geri bildirim* denir. Zihinsel işleyişin fiziksel beden üzerindeki etkilerine bir örnek teşkil eder. ÖYD’ler sonrasında ortaya çıkan iyileşmelerin de birçok yönden aynı tür bir örnek olduğunu söyleyecek kadar ileri gidebiliyorum.

İnsan vücudunun enerji ile çalışan bir makine olduğunu unutmayalım. Bu enerjide ortaya çıkan değişiklikler, makinenin de işleyişini değiştirir.

Sağ temporal loba verilen elektrik akımlarının, kişilik üzerinde yarattığı pozitif değişiklikleri açıklamıştım. Elbette ki, bu kitabın tamamı, ölüme yakın deneyim yaşamış insanların yaşamayanlardan hangi açılardan farklı olduğunu araştırmak ile ilgili. Yaşadığı ÖYD sonrasında birdenbire değişen bir kadınla ilgili bir örnek vermek istiyorum. Böylece bu tür bir dönüşümün ne kadar çabuk meydana gelebileceğini de hep beraber görmüş oluruz. ÖYD'leri, hafif şiddetli bir elektroşoka benzer bir elektriksel güç olarak düşünmeye başlıyordum.

ANNIE'NİN DÖNÜŞÜMÜ

Annie sorunlu bir genç kızdı. On altı yaşına geldiğinde uyuşturucu, alkol, erkekler ve diğer tüm gençlik çağı bozukluklarını yaşamıştı. Erkek arkadaşlarından biri, bir parti esnasında onu başka bir kız için terk edeceğini ilan ettiğinde, Annie kendini öldürmeye karar vermişti. Annesi de birkaç yıl önce intihar etmişti. Annie şöyle söylüyordu: “Annemin yaptığının aynısını yapmak istemiştım.” Hikâyenin devamını kendi ağzından dinleyelim:

Tıpkı annemin yaptığı şekilde kendimi öldürmeye karar verdim. Bir avuç dolusu uyku hapını, votka eşliğinde yuttum. İçebildiğim kadar çok votka içtim ve partinin devam ettiği salona geri döndüm.

Koltuklardan birine oturdum. Kimseye bu konuda hiçbir şey söylemedim. Karışımın etkisini göstermeye başladığını hissedebiliyordum. Uykum gelmeye başlamıştı. İşin tuhaf yanı kimsenin beni fark etmemesiydi çünkü arkadaşlarımla çoğu da uçmuş durumdaydılar.

Eğer uzansaydım, uykuya dalacak ve ölecektim. Kimse de farkımda bile olmayacaktı. Ama uzanmak yerine öne eğil-

miş bir halde oturuyordum. Kendimden geçtiğimde de yüzüstü yere yuvarlanmışım.

Partideki insanların arasında bir grup panik olmuştu. Çocuklardan birkaçı beni kucaklayarak banyoya taşımış ve kız arkadaşlarımdan biri de boğazıma parmağını sokarak küvete kusmamı sağlamıştı. Polisi aramak kimsenin işine gelmiyordu. Beni ayıltmaya karar vermiş ve duşa sokmuşlardı. Duşu açmış bir halde sürekli benimle konuşuyorlardı.

Bedenimin dışında olduğumu ve tavanda süzüldüğümü anlamam biraz zaman aldı. Üstelik yalnız da değildim. Yanımda koruyucu melek ya da ona benzer başka biri daha vardı. İkimiz de ışıktan yapılmış gibiydik. Üç boyutlu hissedebiliyordum ama sanki jelatine benzer, katı olmayan bir maddeden oluşuyor gibiydim.

Yoğun bir sevgi ve huzur duyduğumu hatırlıyorum. Ayrıca hayatımdaki her türlü gerilim ve öfkeden kurtulmuş gibiydim. Sanki ışık tarafından sarmalanmışım. Harika bir duyguydu.

Bu esnada koruyucu meleğime çok yakındım. Artık bedenimi ya da dünyaya ait herhangi bir görüntüyü göremiyordum. Sadece o meleklerle birlikte orada duruyordum. Melek konuşmuyordu ama iletişim kurabiliyorduk. Bana kendi bedenimin ve diğer bütün bedenlerin güzelliği gösteriliyordu. Bedenimin bana verilen bir hediye olduğu ve ona iyi bakmam gerektiği söyleniyordu. Onu öldürmemeliydim. Bunları duyduktan sonra yaptıklarımdan çok utanmışım ve yaşayabilmeyi ümit etmeye başlamışım. Işığa yaşamak için yalvarmaya başladım. Işıktan hayatımda görmediğim kadar yoğun bir sevgi görüyordum. Çocuklarıma karşı duyduğum sevgiden bile kuvvetli bir duyguydu bu.

Arkadaşlarım beni hastaneye götürmüşler. Çünkü bunlardan sonra hatırladığım ilk şey acil serviste uyanmamdı.

Tıpkı diğer ÖYD yaşayan insanların da dediği gibi, Annie de, yaşadığı bu deneyimden sonra tutum ve davranışlarının

aniden değiştiğini sylyordu. Erkek arkadaşına hayatından defolmasını söylemişti. Alkol ve uyuşturucuyu bırakmıştı. Dolayısıyla yepyeni bir arkadaş çevresi de edinmişti.

Yaşadığı deneyimin onu mükemmel bir insan haline dönüştürdüğü izlenimini yaratmak istemiyorum, ancak davranışları kesinlikle iyi yönde değişmişti. Artık annesinin intiharı konusunun üzerinde bile durmuyordu. Yaşamı bir dizi deneme olarak görmek yerine, ona minnettar olmaktan hoşnuttu.

Annie'nin yaşadığı dönüşüm uzun vadeliydi. lme yakın deneyim yaşayalı yirmi yıldan fazla olmuştu. şimdi ise dört oğlu ve kocasıyla mutlu bir evlilik sürdürüyordu. "Yaşadıklarımın hemen sonra sanki bana yaşamla ilgili bir misyon verildiğini düşünmeye başlamıştım. Sanki bir şeyleri tamamlamak için doğmuştum," diyor Annie. "Bu deneyim, beni asla terk etmeyen içsel bir enerji kazandırmıştı."

Onun vakası ve buna benzer diğer vakalar, bu tür elektro-şok terapilerinin gerçekleştiğinin güçlü göstergeleridir. Kişilik üzerinde önemli değişiklikler yaratabilme gücü ÖYD'nin uzun vadeli etkilerinin mirasıdır. Kişilikte oluşan bu tür değişikliklerin, beynin fizyolojisinde önemli değişimler oluşmadan ortaya çıkmasının mümkün olmadığına dikkatleri çekmek isterim. Birçok araştırmacının da belirttiği üzere, kişilik değişimlerine –zellikle de uzun vadeli olanlara– daima beynin yapısındaki birtakım değişiklikler de eşlik eder.

PARANORMALİ AÇIKLAMAK

Elektromanyetik teori, telepati kurma ve ölüm esnasında görülen birtakım varlıklar konusunda bizlere net açıklamalar sunuyor. Aslında oluşturulan kuram, her iki tip deneyimin de, kişinin başka bir insanın elektriksel alanını algılamasının dışında bir şey ifade etmediğini bizlere gösteriyor. Kelimesi kelimesine,

düşünceleri okumanın doğrudan sözlü olarak ifade edilmesiyle karşılaştırıldığında, telepatide ortaya çıkan hislerin, duyguların ya da belli belirsiz imgelerin genellikle sadece muğlak algılamalar olarak görünmelerinin en önemli nedeni de budur. Sağ temporal lobun beynin sözsüz bölümü olmasından dolayı, ortaya çıkan algılamalar da sözsüz yorumlanmaktadır.

Araştırma ve gözlemlerimize dayanarak, ÖYD yaşamış insanların etraflarındaki dünyaya karşı diğer insanlardan çok farklı ve benzersiz bir şekilde hassasiyet gösterdiklerini düşünüyorum.

Bununla ilgili bir örnek vermek istiyorum. Bu kadından Allison olarak bahsedeceğim. On yıldan uzun bir süre önce, kişiliğinde önemli değişikliklere yol açan bir ölüme yakın deneyim yaşamış. İnsanların ne diyeceklerini onlar söylemeden bilebildiği ufak tefek birkaç olay yaşamış. Ancak bunun ötesinde ruhsal güçleri ile ilgili sıradışı herhangi bir durumla karşılaşmamış.

Yaklaşık on yıl sonra ise, oğlunun öldüğü anda bedenini terk ettiğini görebilmiş. Yaşadığı ÖYD ile oğlunun ruhunun bedenini terk edişini görmesi arasında bir ilişki olup olmadığını bilmiyorum. Bana göre ÖYD sonrasında daha hassaslaşmış ve aslında oğlunun yaydığı ışık çığlığını görebilmişti.

İlk olarak Allison'ın ÖYD'sinden bahsedelim:

1980 yılında kanserle ilgili bir ameliyat geçirdim. Anesteziye reaksiyon göstermişim. Hayata döndürülmeye çalışıldığını odadayken bir anda oradan “ayrıldım” ve tarif edilemeyecek kadar farklı ve parlak bir ışığa doğru yükselmeye başladım. Yanımda çok kibar bir adam daha vardı. Beni ışığın içine çekti. Işığın içindeyken hiçbir zaman tanımlamayı başaramadığım kadar yoğun ve sıcak bir tür sevgi hissiyle dolmuştum.

Harika bir deneyimdi ama birdenbire bu dünyayı terk ediyor olduğum ve öleceğim duygusuna kapıldım. Gitmek is-

temiyordum! İki çocuğum vardı ve başlarında olmazsam onların ne yapacaklarını bilemiyordum.

Yanımdaki adam aklımı okumuşçasına gülümsedi ve şöyle dedi: “Ölmüyorsun. Yapman gereken şeyleri henüz tamamlamadın.”

Bir şey beni geldiğim yoldan gerisin geriye çekmeye başladı. Sonrasında da bilincim yerine geldi. Gözlerimi açtığımda yanımda telefonla konuşan hemşirenin oldukça rahatladığını gördüm. Bana, “Seni kaybettiğimizi sandım,” dedi.

Bu olayın üzerinden on yıldan uzun bir süre geçtikten sonra, Allison yine aynı hastanedeydi. Bu sefer, şeker hastalığı sonucunda kan zehirlenmesi geçiren oğlunun yatağının başındaydı. Oğlu ölümcül bir kalp krizi geçirdiği sırada yoğun bakım ünitesinde yatıyordu.

Bu kez oğluyla ilgili hikâyesini bizlere anlatıyor:

Histerik bir haldeydim. Doktorlar alelacele odaya koşturmuşlardı. Oğluma müdahalede bulunurlarken benim dışarıda durmamı istediler. Onlar çalışırken, ben de koridora bakan cam bir duvarın ardından odayı izleyebiliyordum. En kötüsünün olacağı beklentisiyle ağlıyordum.

Birden oğlumun bedeninin dışına uçtuğunu gördüm! Belli belirsiz, puslu bir yığının yukarıya yükseldiğini görebiliyordum. Birkaç saniye kadar tavana yakın bir yerlerde dolaştı ve sonra yok oldu!

Doktorlardan biri dışarı çıkarak, onu geri getirmeyi başardıklarını söyledi. Ama ben geri dönmediğini biliyordum. Doktora, oğlumun bedenini terk ettiğini gördüğümü söyledim, kibarca bana biraz oturmak isteyip istemediğimi sordu. Aradan kısa bir süre geçtikten sonra başka bir doktor dışarı çıktı ve oğlumun öldüğünü haber verdi.

Ölmekte olan bir insanın ruhunun bedenini terk ettiğini

gördüğünü söyleyen birçok insan bulunuyor. Ölümeye yakın deneyimlerin insanların üzerinde yarattıkları değişimlere bir örnek de bu olabilir. Bu kişilerin diğer insanlar ya da nesnelerin elektromanyetik güçlerini görme ya da başka bir deyişle algılama yetenekleri ortaya çıkıyor.

Bu elektromanyetizmayı sürekli olarak algılayamamalarına rağmen, ÖYD yaşamamış insanlara nazaran çok daha sık böylesi deneyimler yaşadıklarını düşünüyorum. Dr. Andrew Deak'in de dediğı gibi: "Beynimiz beş yüz çarktan oluşan bir vites mekanizmasına benziyor ve biz bunların sadece dördünü biliyoruz. Belki de ÖYD bize bunların birkaç tanesini daha tanıtmış oluyor."

BİRLEŞTİRİCİ TEORİ

Ölümeye yakın deneyimlerin kişinin elektromanyetik güç alanını değiştirdiğı iddiası, ÖYD yaşayan insanlarda meydana gelen birçok değişikliğe de önemli ölçüde açıklık getiriyor. Bu kapsamda bakınca, spontane iyileşmeler, kişilik değişimleri, telepati ve bedenin dışına çıkma deneyimleri gibi paranormal deneyimlerin tamamı da normal görünmeye başlıyor. Hem benim yürütmüş olduğum önceki araştırmamın hem de tıp dünyasından diğer birçok bilim adamının ortaya çıkardığı üzere, bu olayların tamamının beynin sağ temporal lobuyla bağlantısı olduğu görülüyor.

Modern nörobilimin babası kabul edilen Dr. Wilder Penfield, beyin ameliyatı esnasında bazı hastalarda temporal lobları uyararak, belirgin bir bedenin dışına çıkma algısının yaratılabildiğini ortaya çıkarmıştır. Deja-vu konusunda uzmanlaşmış Dr. Vernon Neppe gibi diğer birtakım bilim adamları da, geçmişte yaşanan olayların hatırlanmasının temporal loblarla bağlantısı olduğunu bulmuştur.

Bu kavramın –en azından dışarıdan bakıldığında– dini ya da mistik deneyimleri azaltmış gibi görüldüğünün farkındayım. Çoğu insan mistik deneyimlerin gerçekten gizemli olaylar olmasından memnundur. Yine de ölüme yakın deneyim kadar şaşırtıcı bir süreci, beynin sınırlarıyla açıklamanın ve beyindeki yerini tespit etmenin de her şeyi mahvettiğini düşünmüyorum. Sonuç olarak hepimiz insanız. İnsana ait deneyimlerin de tamamının insan bedeni içinde bir yerlerde işlenmesi ve yorumlanması gerekiyor.

İncil’de, bu konudaki duygularımı çok hoş bir şekilde toparlayan bir ayet bulunuyor. Aynı zamanda Stephen Hawking gibi bilim adamlarının da düşüncelerini toparlayan bir ayet olması daha da ilginç:

“...Tanrı her şeyi yarattı. Tüm bu yarattıklarının arasında sadece bir şey onun dışında yaratıldı. Söz, yaşamın kaynağıydı ve bu yaşam insanoğluna ışık getirdi. Işık karanlıkta parladı ve karanlık ışığı asla söndüremedi. Söz, dünyaya gelmişti. Tanrı dünyayı ondan yaratmıştı ama dünya onun farkında değildi.”

Değişimler Çalışmasının Sürpriz Hazineleeri

“Bilim, üç ayaklı bir sehpa üzerinde durur. Sehpanın ayakları ise hipotez, gözlem ve inançtır.”

Timothy Ferris

Başarılı bilimsel çalışmaların tamamı, cevaplara ulaştığından daha fazla sayıda soruya yol açar. Değişimler çalışmasının da bu anlamda bir farkı yoktu. Ölüme yakın deneyimleri inceleyerek henüz hiçbir araştırmacının gidemediği yerlere gitmiş olmanın gururunu yaşarken, aynı zamanda gelecekte araştırılması gereken birçok başka alanla ilgili kapıları da açmış bulunuyoruz. Beklenmedik bir şekilde ortaya çıktıkları ve çalışmanın bir parçası olarak incelenmedikleri için, bu alanları sürpriz hazineler olarak tanımlıyoruz.

Diğer araştırmacıların ileride yürütecekleri projelerinde kolayca takip edebilmeleri için bilimsel tezlerimde de bu konulara yer verdim. Ortaya çıkan bu sürpriz hazineler ya da

beklenmedik bulgular, genellikle en önemli içgörü ve anlayışların açığa çıkmasına neden olabiliyorlar.

Örneğin, 1920'lerde Bostonlu bir patoloji uzmanı, alkolün kalbin kas dokusu üzerindeki uzun vadeli etkilerini araştırıyordu. Ölen alkoliklerin kalplerini incelerken tuhaf bir şey fark etti: Alkolikler fazla içmekten dolayı ölürken, kimi zaman damarlarını tıkayan yağ ve kolesterol yok oluyor ancak arkalarında bir zamanlar orada olduklarını hatırlatan bir yaralı bir doku bırakıyorlardı. İronik olan başka bir şey de, alkoliklerin durumları kötüleştikçe damarlarındaki tıkanıklıkların azalmasıydı.

Bu sürpriz hazine bazı araştırmacıları, hastalığı geriletme ya da kalp rahatsızlıklarını tersine çevirme çalışmalarına yöneltmişti.

Değişimler çalışmasında da kafalarda soru işaretleri uyandıran birtakım sürpriz hazineler mevcut. Bunlar, istatistiksel anlamda önemli oranlarda gerçekleşen hoş sürprizler. Başka araştırmacıların da onlardan etkilenerek, bu konuda kendi çalışmalarını yürütmeleri ümidiyle bu kitaba onları da dahil etmek istedim. Benim de onların sebep-sonuç ilişkileri ile ilgili paylaşmaktan mutluluk duyacağım fikirlerim var.

Göreceğiniz üzere, hâlâ ölüme yakın deneyimler ile ilgili araştırılmayı bekleyen çok fazla bilinmeyen bulunuyor.

DEĞİŞİMİN IŞIĞI

Değişimler çalışması, ölüme yakın deneyim yaşamış kişilerin hayatları boyu süren birtakım değişimler geçirdikleri gerçeğini muntazam bir biçimde belgelemektedir. Bu değişiklikler, ÖYD geçiren insanlar arasında ışık deneyimi yaşamış olanlarda çok daha fazla gözlemleniyor. Işığa boğulmuş ve çiçeklerle bezenmiş bir cennet görüntüsünü belirgin ve kuvvetli bir şekilde hatırlayabilmek de, ya da sadece ışığı gör-

mekle ilgili kısa ve belirsiz bir şeyler anımsamak da, ışık deneyimi yaşayanların daha derinden değişim geçirmelerine neden oluyor.

Ayrıca gizemli bir ışık deneyimi yaşamış insanların *-ölümün eşiğine gelmemiş olmak şartıyla*, ister açıkça hatırladıkları bir rüyada, ister farklı bir boyuta yaptıkları kısa bir yolculuk esnasında olsun- ölüme yakın deneyim yaşamış olanlar kadar değişime uğradıklarını ortaya çıkardık.

Bu kişilerin çoğu, o gizemli ışığı hayatlarını tehdit eden bir durum sonucunda görüyorlar, ama bazıları da araba kullanırken, koşu yaparken, televizyon seyredirken ya da ormanda yaptıkları bir yürüyüş esnasında “ışığı görmüş” oluyor. Bunların hepsi sıradan insanlar. Buna rağmen, ünlü mistik kişilerin ve dini liderlerin başlarına gelenlere benzer deneyimler yaşıyorlar.

Bununla ilgili bir örnek vermek istiyorum. Bunu yaşayan kadından Jane olarak bahsedeceğim. Oldukça zorlu geçen bir günün sonunda, Jane uyumaya çalışıyormuş. Yanında yatmakta olan kocası çoktan uykuya dalmış. Kafasında bin bir türlü düşünceyle boğuşur bir halde yatağında uzanırken, birden korkunç bir surat görmüş. “Kahverengimsi yeşil bir ışıkla parlayan” bu surat “şeytani bir E.T.” gibi görünüyormuş.

Ne gördüğümü kocama anlatmaya çalışıyordum ama beni duyamıyordu. Birdenbire o surat silindi ve oda çok güzel bir ışıkla doldu. Beyazlar içinde ışıldayan çok güzel bir varlık ortaya çıktı. Bir anda tarihe doğru bir yolculuğa çıkmış gibiydim. Önümden binalar, insanlar ve kasabalar geçiyordu. Çok eski çağlarda giyilen uzun giysiler ve sandaletler içinde insanlar görüyordum. İyiler ve kötüler arasında bir savaş vardı. Zaman zaman o şeytani surat da ortaya çıkıyordu ama ışıktan varlık çok daha güçlüydü.

Gördüğüm son şey ise, bedeninden ışık saçan İsa'nın eliyle beni yanına çağırması oldu. Beni karşılamaya gelmiş olduğunu hissetmiştim. Ayağa kalkmak isteyerek çabaladım ama ayaklarımın beni geri çektiğini gördüm. Sonra her şey bir anda ortadan kayboldu.

Bu hikâyede, ışıldayan bir varlık ya da çok güzel bir ışık görmek gibi ölüme yakın deneyimlerde de bulunan birtakım unsurlar mevcuttu. Ancak bu kadın hiçbir şekilde ölüme yaklaşmamıştı. Yaşadığı bu deneyim sonrasında, artık ölümden sonraki yaşamı “sonsuz bir özgürlük ve zihnin huzura kavuşması” olarak tanımlıyordu. Gördüklerini, ölümden sonra farklı bir yaşamın varlığına dair bir kanıt olarak yorumluyordu. Dindar biri olmamasına rağmen, fazlasıyla spiritüeldi ve birçok değişik dini araştırmıştı.

Yapılan testlerde, “Ölümün Eşiğine Gelmeden Işık Deneyimi Yaşayanlar” olarak sınıflandırdığımız bu gruptaki diğer insanlar gibi onun da ölüm kaygısı seviyesi oldukça düşük çıkmıştı. Ayrıca tüm katılımcılara uygulanan ve gerçek bir ÖYD yaşayıp yaşamadıklarını değerlendiren Greyson Ölüm Yakın Deneyim Geçerlilik Testi sonuçlarının da puanları çok yüksekti. Deneyimin doğruluk ve geçerliliği değerlendirildiğinde, bu gruptaki diğer kişilerden de, ÖYD yaşamış olanlar kadar yüksek sonuçlar elde ediliyordu.

“İKİ ÇİFT GÖZE SAHİP OLMAK GİBİ”

Sırada bu gruptan alınan başka bir örnek var. Bu adamdan Jim olarak bahsedeceğim. Yaşadığı ÖYD, korkutucu bir durumda başına geldiği ancak teknik anlamda ölüme yaklaşmamış olduğu için, birtakım araştırmacıların “Ölüm Korkusu Deneyimi” olarak adlandırdığı bir durum yaşamıştı.

Jim, Kaliforniya’da bir lise öğrencisiyken ışık deneyimi yaşamıştı. Ailesinin yazlık evinde kaldığı bir yaz günü, dalmaya gitmeye karar vermiş. Bir arkadaşıyla beraber dalış takımlarını giymişler ve okyanusta yüzmeye başlamışlar. Kıyıdan yaklaşık 275 metre uzaklaşmışlar. Oksijen tüplerindeki hava bite ne kadar karanlık sulara dalmışlar. Sonra da tekrar o uzun mesafeyi yüzerek sahile varmaya çalışmışlar.

Ancak acemi dalgıçlar oldukları için gelgit tablolarına göz atmayı unutmuşlardı. Çok geçmeden okyanusta oluşmaya başlayan gelgitin farkına varmışlardı. Yavaş yavaş denize doğru çekildiklerini ve kıyıdan uzaklaştıklarını anlamışlardı. Göz açıp kapayıncaya dek birbirlerinden ayrı yerlere sürüklenmişler ve kıyıya varmak için yoğun bir çaba göstermeye başlamışlardı. Jim’in bedeninin dışına çıkması ve ışığı görmesi de o anlarda gerçekleşmiş:

Kıyıya ulaşmaya çalışırken yorgun düşmüştüm ve büyük bir korku hissediyordum. Şnorkel kullandığım için yüzerken yüzüm suyun içindeydi. Bir ara nerede olduğumu görebilmek için başımı suyun dışına çıkardım. Kıyıdan daha da uzaklaşmış olduğumu fark edince gerçekten çok korkmuştum. Daha da hızlı kulaç atmaya başladım.

Birdenbire havada olduğumu ve aşağıda yüzmekte olan bedenimi izlediğimi fark ettim. Tıpkı aynı beyinden komut alan iki çift göze sahip olmak gibi bir şeydi.

İlk tepkim, bu nasıl olabilir, oldu. Neredeyse bedenimin bir metre yukarısında ve biraz arkasındaydım. Kıyıyı ve nereye doğru yol aldığımı görebiliyordum. Suyun içine bakıp, orada neler olup bittiğini de görebiliyordum. Görüntümde hiçbir bozukluk olmadığı gibi, yaklaşık 270 derecelik panoramik bir manzaraya da hakimdim.

Sonra, birdenbire kabaran, parlak bir ışık bulutu tarafın-

dan yutuldum. Bulut görünümündeki ışık her yanıma sarmıştı. Onun içindeyken kendimi çok iyi ve biraz da canlanmış gibi hissetmişim.

Sonra ise pat diye bedenime dönmüştüm. Tüm bu yaşanların bir dakika falan sürdüğünü sanıyorum.

Jim, ölüme yaklaşmamıştı. Hayatını tehdit eden bir durumla karşılaşmış ve “ölüm korkusu” yaşamıştı. Teknik anlamda ölümü yaşamamış olmasına rağmen, ölüme yakın deneyim yaşamış insanların bulunduğu gruptakilerle aynı fizyolojik profile sahipti. Ölüm kaygısı son derece düşüktü. Yaşama şevki indeksindeki puanlar da onu ÖYD yaşamış kişilerle aynı seviyeye taşıyordu. Ayrıca ÖYD geçerliliği testinin sonuçları da çok yüksekti.

DEVRE TEPKİSİ

Bazı insanların ölüme yaklaşmamalarına rağmen ışık deneyimi yaşamış olmaları ne anlama geliyor? Bu deneyimleri daha az gerçekçi mi kılıyor? Belki de onları sadece bir fantezi haline mi dönüştürüyor? Bu spiritüel krallığın kapılarının normal koşullarda bizlere açık olmadığına dair inancı zayıflatıyor mu? Kısacası, ışık deneyiminin sadece psikolojik bir şey olduğunu mu ortaya çıkarıyor?

Bence kesinlikle hayır. Beyinde mistisizmin devresi gibi işleyen bir noktanın bulunduğunu araştırmamda belgelemişim. Temporal lob olarak bilinen sağ kulağın üst kısmında bulunan bu nokta, ölüme yakın deneyim semptomlarının da ortaya çıktığı alandır. Genellikle bu alan, ölümle ya da ölümün eşiğinden dönmek durumunda tetiklenmektedir. Başka birtakım olayların da bu devreyi harekete geçirebildiğine inanmaya başladım. Korku, yoğun stres ya da yarı uykulu bir halde mayışma durumları bu alana etki eden durumlardan bazılarıdır.

Deneyimin asıl değişim yaratan kısmı, ışığı görmektir. Eğer bir insan, ışığı görmek durumu *olmaksızın* bedeninin dışına çıkma gibi paranormal bir deneyim yaşıyorsa, genellikle bu deneyim kendisinde bir değişime yol açmıyor. Eğer ışık deneyimi de varsa, o zaman bir değişim görölüyor. Değiştirci güçler ışıktaki bulunuyor. Araştırmamızın bize gösterdiği bu.

Bu deneyimin beyinde ortaya çıktığı yeri belirlemenin ona somutluk kazandırdığını düşünüyorum. Işık deneyimini yaşayan insanların –ölüme yakın olsun ya da olmasın– bu deneyimle ilgili olarak beyinde bir alanın kodlanmış olduğunu bilmeleri onları daha da rahatlatıyor. Aynı şey bilim adamları için de geçerli olacaktır. Bu tür deneyimlerin beynin bir bölümünde oluştuğunu bildikleri zaman, ÖYD ve diğer paranormal deneyimleri araştırmakla çok daha fazla ilgileneceklerdir. Mistisizmin devrelerinin nerede olduğunu bilmek, araştırmacılara üzerinde çalışacakları gerçek bir şey sunmak anlamına gelmektedir.

KORUYUCU MELEKLER VE HAYALETLER

Araştırmama katılan ölüme yakın deneyim yaşamış insanların büyük bir çoğunluğu, ÖYD esnasında ölmüş kişilerle karşılaştıklarını belirtmişlerdi. Bu, öldüğünü bildikleri bir akraba ya da herhangi bir kişiyi gördükleri anlamına geliyordu. Ayrıca ÖYD yaşamış birçok insan, yaşadıkları deneyim esnasında koruyucu meleklerle de karşılaşmıştı. Bu koruyucular, ışığa doğru ilerledikleri tünelde onlara eşlik ya da rehberlik ediyorlardı.

Koruyucu melekler, genellikle sadece ÖYD esnasında ortaya çıkıyorlardı. Ancak değişimler çalışmasına katılmış birçok insan, ölüme yakın deneyim sonrasında bile koruyucu melekleri ile bağlantılarını sürdürdüklerini söylüyorlardı. Birçoğu günlük hayatlarında bu meleklerle iletişim kurabiliyor,

duygusal ve fiziksel stres altında oldukları dönemlerde ondan yatıştırıcı tavsiyeler alabiliyorlardı.

Değişimler çalışmasına katılan kişilerin yaklaşık yüzde 12'sinin ÖYD esnasında gördükleri koruyucu melekleriyle düzenli olarak iletişim kurduklarını öğrendiğimde çok şaşırmıştım.

Aynı şekilde, ölüme yakın deneyim yaşamış kişilerin yüzde 10'dan fazla bir kısmı, ÖYD sonrasında hayaletler ya da birtakım benzer görüntüler gördüklerini belirtmişlerdi. Bunlar, ölmüş akrabaları ya da daha önce hiç görmedikleri insanlara ait görüntüler olabiliyordu.

Önce sizlere her iki durumla da ilgili vaka örnekleri vermek istiyorum. Daha sonra da bu konu ile ilgili yorumlarımı yazacağım.

KORUYUCU MELEKLER

Birinci bölümde de bahsettiğimiz çoksatın yazarlardan David, koruyucu meleğiyle hayat boyu ilişkisini sürdürmüş olan kişilerle ilgili verilebilecek en ilginç örneklerden biri.

Koruyucu meleğiyle ilk kez çocukken geçirdiği hepatitle savaşı esnasında karşılaşmıştı. Melek, yatağının yanında duran doktoru, annesi ve babasının arkasında durarak odadaki dördüncü kişi olarak kendisine görünmüştü. Bedeninin dışına çıktığı zaman kısa bir süre bu meleğin yanında da durmuştu. Sonra da tekrar bedenine dönmüştü.

Artık onu göremese de, koruyucu meleğinin o zamandan beri hep yanında olduğunu söylüyor. Onun varlığını algılayabildiğini şu sözlerle belirtiyor: "Sanki birileri odamda benimle berabermiş gibi." Gençlik çağında geçirdiği yalnız dönemlerinde meleği sürekli ona arkadaşlık etmiş, ev ödevlerine bi-

le yardımcı olmuştu. David, yetişkin olduğunda da yazılarında kendisine yardım ettiğinden bahsediyor. Meleğin ne zaman işi ele aldığını anlayabiliyor, çünkü o anda kontrolün kendinde olmadığını hissediyor.

Bu, yazılarımı yazarken çok fazla başıma geliyor. Geçen gece bir şeyler yazmışım ve yazdıklarımın nereden çıktığını bile bilmiyordum.

Karım müsveddelerimi incelerken, yazdıklarımın bana ait değilmiş gibi görünen kısımlarını kırmızı kalemle yuvarlak içine almıştı. Gerçekten ben de onların nereden çıktığını bilmiyordum. Dünyanın en güçlü betimlemeleri karşımda duruyordu.

Peki bunları yazarken ben nerede oluyordum? Sandalyemde oturmuyordum sanki. Başka bir yerlere gidiyordum. Yazmayı bitirdiğimde ise, kendimi genellikle bayılacak kadar halsiz hissediyordum. Bir fincan kahveye ya da karımın sırtına biraz masaj yapmasına ihtiyacım oluyordu. Sonra tekrar masamın başına geçiyor ve yazdıklarımı okuyordum. Yazdıklarımı sanki ilk kez görüyor gibiydim. Onların nereden geldiği hakkında hiçbir fikrim yoktu. Bu durum o kadar sık başıma gelmişti ki kendimi bir sahtekâr gibi hissediyordum. Benim yazmadığım bir şeyler vardı ortada ve bu zaman zaman ürkütücü dönemler yaşamama neden oluyordu.

Parmaklarımın hareket ettiğini ve ekranda yazdığım kelimelerin çıktığını görebiliyordum. Ancak sanki tüm bunlar benim beynimden çıkmıyor gibiydi. Çok tuhaf bir duygu içindeydim. Yazdıklarımın hiç alakam yok gibiydi. Bilgisayarımın başından mola vermek için kalkıp, tekrar yerime dönerek yazdıklarımı okuduğumda, birilerinin ben ekran karşısında değilken pencereden içeri girdiğini ve benim dışımda bir şeyler yazdığını düşünüyordum.

David'in bahsettiği çalışmasından alıntılar koyabilmeyi isterdim. Özellikle de kullanılan betimlemeler ve imgeler çok

güçlüydü ve diyaloglar etkileyiciydi. Ancak o anonim kalmak istiyordu. Çoğu insanın, koruyucu bir meleğin çalışmasını okuduklarını düşünürlerse tuhaf hissedeceklerine inanıyordu.

“KÜÇÜK BİR KIZIN SÜZÜLDÜĞÜNÜ GÖRDÜM”

Koruyucu meleklerle ilgili daha görsel bir örnek de Russ olarak bahsedeceğimiz bir oğlan çocuğu tarafından anlatıldı. Bir arkadaşının kazara iteklemesi sonucunda bir ağaç evden düştüğünde dört yaşındaymış. Düşüş esnasında meleklerle karıştığını söylüyordu.

Yukarı doğru baktım. Birden düşmeye başladığımı gördüm. Ama sanki düşmekten çok süzülüyor gibiydim. Korkmamı söyleyen bir ses duydum. Aynı ses, hareket etmememi, yukarı bakmamı ve boynumu oynatmamamı söylüyordu. Biraz canımın acıyacağını ama bir sorun olmadığını belirtti.

Havada benim yanımda süzülmekte olan küçük bir kız gördüm. Çok parlak görünüyordu ama ona bakarken gözlerim rahatsız olmuyordu.

Bana söylenenleri yaptım. Çok sert düşmüştüm ve ense kemiklerimden biri kırılmıştı.

Doktora götürüldüğümde, doktorumun anneme eğer kafamı sağa ya da sola çevirseydim boynumda ciddi bir kırık oluşabileceğini söylediğini duydum. Küçük kızın bana dediklerini yapmıştım ve önemli bir yaralanmam olmadan hastaneden çıkabilmiştim.

SAVAŞ ALANI MELEĞİ

Sıradaki hikâyeyi koruyucu melek deneyimlerinin ve bunları gördüğünü söyleyen insanların çeşitliliği hakkında bir fikir verebilmek için sizlerle paylaşmak istedim. Bu hikâyemizin kahramanı Richard adında bir işadamı. On yedi

yaşındayken Vietnam Savaşı'nda "bir katkı olsun" diye düşünerek Deniz Kuvvetleri'ne katılmış.

Düşman kuvvetlerine ateş açıldığı esnada, etrafındaki birçok insan ölürken Richard da birkaç kez yaralanmış. İşte kendi ağzından hikâyesi:

Korkunç bir acı içinde yere düşmüştüm. Yukarıya, cennete doğru baktım ve Tanrı'ya etrafımda ölen onca arkadaşım gibi benim de ölmeme izin vermesi için yalvardım. Birdenbire acım kesildi. Kendimi yukarıda bir yerden seyrediyordum. Kırık ayak bileğimi ve vücudumun çeşitli yerlerinde bulunan kanayan yaralarımı görebiliyordum. Acı hissetmiyordum.

Sonra bir anda parlayan güzel bir ışık gördüm. Sadece o kadar. Çok güzel bir ışık ve acıyı hissetmemek.

Richard, spiritüel ya da dindar bir insan olduğunu düşünmüyordu. Yine de yaşadıklarından sonra, halen acı çektiği ya da yoğun stres altında olduğu dönemlerde ışığın parıltısını gördüğünü söylüyordu. Işıkla birlikte de "neşe dolu bir huzur" hissettiğini anlatıyordu.

HAYALETLER

Sırtından ameliyat olduğu esnada ölüme yakın deneyim yaşamış olan Janice'in anlattığı hikâye tipik bir hayalet görme örneğiydi. Bir top gibi yusuvarlak olmuş, boru gibi bir şeyin içine hızla fırlatılmış, parlak bir ışığa doğru yol almıştı. Işık tarafından sarmalandığını da görmüştü. Yaşadığı ÖYD'nin tamamı bundan ibaretti.

Birkaç defa doğrulanabilir ruhsal deneyimler yaşamış ve bazı görüntüler görmüştü. İşte bunlara iki örnek:

Babam çok yaşlıydı ve kalça protezi ameliyatı olması gerekiyordu. Çok zor bir ameliyat geçirdi ve maalesef iyileşmesi mümkün olmadı. Ameliyattan sonra hastanede geçirdiği bir hafta içinde kalbini tıkayan bir kan pıhtısı yüzünden öldü.

Cenazesinden birkaç hafta sonra bir gün erkenden uyan-dım ve babamı yatağımın başında dururken gördüm. Ayağa kalktım ve onunla beraber salona yürüdük. Hiç aksamadan, oldukça iyi yürüyebiliyordu. Bana kemiğine tüberküloz mik-robu bulaşmış olduğunu ve sadece bunu bilmemizi istediğini söyledi.

Bunu bilmemiz neden bu kadar önemliydi bilmiyorum. Ancak yine de doktoruna bunu sorduğumda gerçekten de ölmeden önce tüberküloz mikrobunun tüm kemiği sardığını öğrendim.

Sırada diğer hikâye var:

Üniversitedeyken okulumuzun basketbol maçını izlemek için kız arkadaşlarımdan oluşan bir grupla başka bir üniversiteye gitmek üzere yola çıktık. Kampusun yakınlarında bulunan eski bir evde kalacaktık.

Bir öğleden sonra, evin küçük oturma odasında kitap okurken merdivenlerin üstünde bir adam gördüm. Silindir şapkası ve kuyruklu ceketi olan adam bana bakıyordu.

Çok tuhaftı ama korkutucu değildi. Orada oturmaya ve yok olana kadar ona bakmaya devam ettim. Sonra evin sahibine o adamın kim olduğunu sordum. Aklına gelen tek olası kişi, daha önce bu evde yaşamış olan eski belediye başkanı olmuştu.

KAPI ÇALDI

Sırada Susan adında bir kadının anlattığı başka bir hayalet hikâyesi var. Susan, şu ana kadar neredeyse bir düzine doğ-

rulanabilir ruhsal deneyim yaşamış ve üç defa da hayalet görmüştü.

Bu olay olduğu zaman, büyükannem yıllar önce ölmüştü. Çok garip bir şeydi. Dürüstçe söylemek gerekirse korkmamıştım ama kafam karışmıştı.

Bir gece kapımın çalındığını duydum. Komşulardan biri ya da tanıdık birileridir diye düşünerek kapıyı açtım. Karşımda duran büyükannemdi!

İçeri girdi, odanın içinde bir tur attı ve tekrar dışarı çıkıp gitti. Hepsi bu! Halen bu olaya bir anlam verememiştir. Ancak bu beni korkutmamıştı.

İLAHİ OLAYLARLA BAĞLANTI

“Ölmeden kısa bir süre önce büyükbabamı odamda gördüm.”

“Büyükanneimin yanımdan geçtiğini ve onun ayak seslerini duydum. Sonradan öğrendim ki o, ölmüştü.”

“En yakın arkadaşım öldüğünde onu odamda karşımda dururken görmüştüm. Ölmüş olduğunu bilmiyordum ve çok korkmuştum. Konuşmaya başladığında odadan kaçtığımı hatırlıyorum.”

Değişimler çalışması, ölümlerle gerçekleşen bu tip karşılaşmalarla dolu. Bu tip “olayların” birçoğunda bazı şifreler bulunuyor. Tıpkı kemiğinde tüberküloz mikrobunu olduğunu söylemek için gelen baba gibi. Burada verilen bilginin hiçbir değeri yokmuş gibi görünüyordu. Yine de ailenin hiçbir üyesi, kızı babasının hayaletini görene kadar böyle bir bilgiye sahip değildi.

Peki bu koruyucu melek ve hayalet deneyimleri ne anlama geliyor?

Bu tür deneyimlerin kişinin spiritüel dünya ile arasındaki bağ olduğunu düşünüyorum. Parlak ışığın içinde gördükleri tüm güzel şeylerle aralarında kurulan bir tür bağlantı gibi. Belki de ışık deneyiminin bir tür devamı bile olabilir.

Bunun bir kısmı, ÖYD sonrasında beynin sağ yarısının çok daha hassaslaştığı gerçeğinden ortaya çıkan bir durumdur. Beyin araştırmacılarına göre, kendine ait bir bilinçlilik haline sahip olan ve birtakım resimler ve holografik imajlar ile iletişim kuran bölüm, beynin sağ temporal lobudur.

Ayrıca ben beynin bu bölümünün, kişi isterse, diğer insanların yaydığı elektromanyetik enerji ve titreşimlere de tepki verebilme yetisine sahip olduğunu düşünüyorum. Altıncı bölümden de hatırlayacağınız üzere, ÖYD yaşamış insanların diğerlerinden çok daha fazla sayıda ruhsal deneyimler yaşamalarının sebebi de bu artan hassasiyetlerinden kaynaklanıyor olabilir. Kimi kuramcılar, hayaletlerin ölmüş bir insanın elektromanyetik enerjisinden başka bir şey olmadığını düşünüyorlar. Bu teori, neden ÖYD yaşamış insanların onları görebildiğini de bizlere açıklayabilir. Elektromanyetik hassasiyetin artması, Tanrısal bilgilere ulaşma, uzaktan seyredebilme ve hatta akupunktur gibi olgular için bile pekâlâ bir açıklama olabilir.

Bu teori, beyindeki yerlerini tespit etmek suretiyle bu tür spiritüel deneyimleri açıklığa kavuşturmuş oluyor mu? Bana kalırsa hayır. Tıpkı yeni teknolojilerin gelişmesiyle beraber tıp dünyasındaki birtakım uygulamaların değişmesi gibi, spiritüel inançlarımızın da yeni bilimsel bulgular sonrasında yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Koruyucu melekler ve hayaletlerin içimizdeki ışıkla bir bağlantıları olduğu kesindir. Ancak o ışığın kaynağının ne olduğu konusu ise hâlâ gizemini korumaktadır.

ÖLÜME YAKIN DENEYİMLER PAYLAŞILABİLİR Mİ?

Paylaşılan ölüme yakın vakalarla o kadar fazla karşılaştım ki, neredeyse bu konuyla ilgili başlı başına bir bölüm olması gerektiğini düşünmeye başladım.

Paylaşılan ÖYD'yi, kişinin başka birinin ölümü ile ilgili bir deneyim yaşaması olarak tanımlıyorum. Fiziksel bir paylaşım olmadığına dikkatinizi çekerim. Bir tür gaipten gelen bir ses sayesinde böylesi bir deneyim yaşamaktan bahsediyoruz.

Konuyla ilgili bir örnek verelim:

Bir gün telefonum çaldı. Arayan ölüme yakın deneyime *tanık olmanın* mümkün olup olmadığını öğrenmek isteyen, son derece üzgün bir anneydi. On yedi yaşındaki oğlu Shane, kısa bir süre önce bir trafik kazasında ölmüştü. Bisiklet sürerken, bir kamyon kendisine çarpmıştı. Çarpışma sonrasında havaya fırlayarak yere düşerken, başına çok sert darbeler almıştı.

Kaldırıldığı hastaneden ailesini çağırmışlardı. Ailesi oraya gittiğinde ise çocuklarının yaşam destek makinelerine bağlanarak hayatta tutulmaya çalışıldığını, ancak beyin ölümünün gerçekleşmiş olduğunu öğrenmişlerdi. Birkaç saat sonra da oğulları tamamen ölmüştü.

Eve dönerek, sağır olan on beş yaşındaki kızlarına haberi vereceklerdi. O sırada ağabeyinin ölmüş olduğunun farkında bile olmaması gerekiyordu.

Eve girdiklerinde, kızlarını bilinci açık ancak kendinden geçmiş bir halde bulduklarında çok şaşırmışlardı. Kızları biriyile konuşuyordu. Konuştuğu kişinin ağabeyi olduğunu söylemişti. Okuldan eve gelip, biraz kestirmek için uzandığı esnada, birden karşısında duran ağabeyini gördüğünü ve onunla ko-

nuşmaya başladığını söylemişti. Uyanık olduğunu ve odanın her yerini görebildiğini, ama aynı zamanda da başka bir dünyada olduğunu anlatmıştı. Annesi ile babası perişan bir halde içeri girdiklerinde de kızları hâlâ başka bir dünyadaymış.

Kazayı detaylarıyla onlara anlatmış. Ağabeyinin havaya fırladığını görmüş. O sahneyi gördüğü anda da kimsenin kendisine bir şey söylemesine gerek kalmadan ağabeyinin gerçekten öldüğünü anlamış. Ağabeyi konuşmasa da sanki onu yanına çağırıyor gibiymiş. “Sana çok havalı bir şey göstermem gerek,” diyormuş.

İkisi birlikte havaya yükselmişler. Kazanın olduğu sahneye yukarıdan bakıyorlarmış. Ağabeyinin daha önce orada bulunmuş olduğu açıkça görülüyormuş, çünkü ona, “Sıradakini görene kadar bekle!” demiş.

Sağır kız kardeş Cheryl, daha sonra cennete gittiklerini söylüyordu. Cennetteyken ölen bazı akrabalarıyla karşılaştıklarını ama aynı anda salonda duran annesini ve eve geç kalmış ağabeyini de görebildiğini söylemişti. Konuşabiliyormuş. Dolayısıyla annesi ve babası da ağabeyi Shane’in ona söylemekte olduğu birtakım şeyleri duyabiliyorlarmış. Bir noktada, ağabeyi kardeşiyle alay edercesine defalarca, “Senin bilmediğin bir şeyler biliyorum,” demeye başlamış. En sonunda bundan vazgeçerek, o ana kadar ailesinin haberdar olmadığı, teyzelelerinin bir oğlan çocuğuna hamile olduğu gerçeğini söylemiş.

Bu olaya üç aile bireyi de tanıklık etmişti. Hepsi de, böyle bir hikâye uydurmak için hiçbir sebepleri olmayan ve bunu herkese açıklamamak için birçok sebepleri olan normal yetişkinlerdi. Anne, bunu açıkça paylaşıyordu. Oğlunun sadece bedensel bir ölüm süreci yaşadığına inanıyordu. Görgü tanıklarından biri olan kocası ise, bu konu hakkında konuşmayı reddediyordu.

KANIT DEĞİL, GÜÇLÜ DELİLLER

Cheryl'in hikâyesine inanıyorum çünkü benzer birçok hikâye daha duydum. Başka birinin ölümüne tanıklık ettiğini düşünen birçok insandan buna benzer hikâyeler dinledim ve bunları belgeledim. Bana göre, bu tip hikâyeler çok önemli bir anlam ifade ediyorlar. *Bilimsel* bir anlam değil. Hayır, Cheryl'in hikâyesi herhangi bir şeyin bilimsel kanıtı değildi. Bilim, deneyler sonrasında ortaya çıkan birtakım gerçekleri açıklamaya ve gelecekte yapılacak olan deneylerin de sonuçlarını öngörebilmek için kullanılan bir hipoteze ihtiyaç duyar. Bilim, belli birtakım koşullar sağlandığında defalarca ve tekrar tekrar gerçekleştirilebilecek deneylerden oluşan, tekrarlanabilen bir araştırma planı gerektirir. Böylece aynı sonuçlara ulaşan diğer bilim adamları da bu deneyleri tekrarlayabilmelidirler.

Bu sebeple, Cheryl'in hikâyesi ya da buna benzer diğer hikâyeler herhangi bir şeyi bilimsel olarak kanıtlamamaktadır. Bu tür hikâyelerin bana ilginç gelen yanı, tıpkı ölüme yakın deneyimler gibi, normal insanların başlarına gelen paranormal deneyimler olmalarıdır.

Bu hikâyelere karşı sergilediğim yaklaşımla ilgili daima dikkatli olmuştumdur. Mesela, doğrudan ilk kaynaktan duymadığım her türlü hikâyeyi kayda değer bulmama eğilimim vardır. Eğer birileri bana, "Arkadaşımın tanıdığı birilerinin bir yakınının başına ..." diyorsa, büyük ihtimalle onun kulaktan kulağa yayılmış modern bir halk hikâyesi olduğunu düşünürüm. Modern halk hikâyeleri, gerçekmişçesine defalarca anlatılan hikâyelerdir. En yaygın olanlardan bazıları kesinlikle size de tanıdık gelecektir: Kaybolan otostopçu ve hatta Koca Ayak... Bu hikâyeler aslında hiçbir temele dayanmasalar da sürekli kulaktan kulağa aktarılmaya devam ederler.

Dr. Jan Brunwald bu tür efsaneleri araştırmak için ömrünü vermiş ancak bu ve buna benzer yüzlerce olayın herhangi bir zamanda gerçekleşip gerçekleşmediğine dair bile en ufak bir somut delil bulmayı başaramamıştır. Tek ulaşabildiği şey, kuktan kulağa anlatılan hikâyeler ve şöyle diyen birileri olmuştur: “Arkadaşımın tanıdığı birilerinin bir yakınının başına”

Gerçekten böylesi deneyimleri birebir yaşamış kişilerle konuşmak konusunda ısrarcıyım. Bu vakaları titizlikle belgeler, hatta kimi zaman kişilerle yaptığım görüşmelerin ses ya da video kayıtlarını tutarım. Virginia Üniversitesi’nde ünlü bir araştırmacı olan Dr. Ian Stevenson, yeni paranormal araştırmaların en önemlilerinin, paranormal olaylarla ilgili belgelenmiş vakalardan ortaya çıkacağına inanmaktadır. Stevenson, gerçeği söyledikleri belli olan samimi ve sıradan insanlardan toplanan bu tür delillerin, elimizdeki en iyi ve doğrudan deliller olabileceğini söylemektedir.

TİTİZLİKLE BELGELEME

Shane’in bir trafik kazası geçirerek hastanede ölmüş olan bir hasta olduğunu belgeledim. Cheryl’in yaşadıklarına tanık olan kişilerin hepsiyle görüşmeler yaptım. Onların tipik bir aile modeli olduğuna tanıklık eden birtakım karakterlerle konuştum. Tüm bu belgelenen bilgiler ışığında ulaştığım sonuç ise, küçük kızın ağabeyinin ölümle ilgili deneyimini gerçekten de paylaşmış olduğuydu.

Ayrıca, paylaşılan deneyimlerle ilgili bu kadar çok vaka inceledikten sonra, ölüme yakın deneyim yaşayan kişilerin o esnada gördükleri ışık ya da diğer şeylerin bedeninin dışında bir yerlerden ortaya çıktığına dair mükemmel delillere de ulaştığımızı düşünüyorum. Ölen bir kişinin yaşadıklarını, şöyle ya da böyle başka birileri de yaşayabilir.

Elbette ki, bu durum ölüme yakın deneyimlerin (ya da bazı durumlarda *ölme* deneyimlerinin) telepatik olarak paylaşılabildiği anlamına geliyor. Görüldüğü kadar da zorlama bir durum değil bu üstelik. İngiltere Kraliyet Cemiyeti üyesi ve biyoloji doktoru Rupert Sheldrake, temporal loblarımızın, bedenimizin dışındaki enerji alanları ile etkileşime geçen antenler gibi çalışabileceğine inanmaktadır. Bu düşünce, telepati (kelimeler ya da herhangi bir görsel işaret olmaksızın iletişim kurabilmek) ve elbette ÖYD ya da diğer paranormal deneyimlerin paylaşılması kavramlarına da bir açıklama getirmektedir.

Sheldrake, yaşayan organizmaları çevreleyen enerji alanının, organizmanın bedeninin dışında bulunan ve onun biçimini belirleyen bir çeşit “ilgili form türüne ait bellek” olduğunu iddia etmektedir. Yani aslında Sheldrake’in ana düşüncesi, canlı bir organizmanın gelişmesinin bir tür holistik alan ya da enerji tarafından kontrol edildiğidir. Sheldrake, hayvanların da form türüne ait bellek havuzuna dayanarak, birbirlerinden bir şeyler öğrenmelerini “morfik rezonans” olarak adlandırıyor.

Bellek insan beyninin içinde olmasına rağmen, Sheldrake, bedeninin dışında bulunan “morfogenetik alanlarda” da belleğin varolabileceğini düşünüyor. Ve diğer insanların temporal loblarının, tıpkı radyo dalgalarını çeken antenler gibi, bu alanları çekebileceğini söylüyor.

Belki de bu, uzun zamandır evli olan bir çift ya da ikiz kardeşlerin yaşadıkları telepati durumu gibi çeşitli paranormal deneyimler için de iyi bir açıklamadır. Ölüme yakın ya da ölümlle ilgili deneyimlerin paylaşılması durumu da, bu bilgiler ışığında kesinlikle açıklığa kavuşmaktadır.

Bahsettiğimiz konu, ileride incelenmesi gereken teorilerden sadece biridir.

DİĞER KAYNAKLARDAN

Paylaşılan deneyimler ile ilgili hem popüler hem de tıbbi literatürde birçok örnek bulunmaktadır. İşte bunlardan bazıları:

- United Press International'ın 30 Mayıs 1970'te yayınladığı bir haber var. Romer Troxell, cinayete kurban giden oğlunun özel eşyalarını teşhis etmek gibi üzücü bir görevi yerine getirmek üzere Pensilvanya'daki evinden Indiana'nın Portage şehrine doğru yola çıkmıştı. Şehre girdiği ilk andan itibaren oğlunun sesinin kendisiyle konuştuğunu hissetmişti. Bu ses, kendisine arabayı nereye sürmesi gerektiğine dair talimatlar veriyordu. Sesi dinleyerek Indiana'nın Gary şehrine ulaştı.

Oraya vardığında, oğlunun arabasını arka sokaklardan birine doğru süren birini görmüştü. Arabayı kenara çekmesi için adamı sıkıştırmıştı. Yanında kendisiyle gelen bir akrabası polisi ararken, Romer arabayı kullanan kişinin yanında kalmıştı.

Sonrasında ise, arabadaki adam Troxell'in oğlunu öldürmekten hüküm giymişti.

- 1800'lerin sonları ve 1900'lerin başlarında, F.W.H. Meyers ve Edmund Gurney adlarında iki İngiliz aydını, birçoğu paylaşılmış deneyimler olmak üzere yüzlerce paranormal hikâye toplamışlardı.

1863'te yaşanmış tipik bir hikâyede, Mr. Conley tıbbi tedavi görmek için Iowa'nın Dubuque şehrine gitmiş ve orada ölmüş. Oğluna telgrafla haber verilmiş. Oğlu, cesedi almak için Dubuque'a gitmiş. Cesedi ve babasının eşyalarının çoğunu alıp, bir kısmını da orada bırakarak geri dönmüş.

Eve geldiğinde kız kardeşi Elizabeth Conley babasıyla ilgili hayali bir görüntü gördüğünü iddia etmiş. Babasının geri dönerek kendisine fanilasında bulunan parayı almasını söylediğini görmüştü.

Bunun üzerine Conley'nin oğlu Dubuque'a geri dönmüş ve babasının fanilasına sarılı duran otuz dolar bulmuş.

- “Çözülmemiş Gizemler” adlı televizyon programında, Dallas'taki evinde öldürülmüş olarak bulunan genç bir solunum terapistinin hikâyesi yayınlanmıştı. Aynı hastanede çalışan iş arkadaşlarından başka bir solunum terapisti bir rüya görene kadar ortada ne bir zanlı ne de ipucu varmış. Rüyasında öldürülen terapistin kendisine geldiğini ve şöyle dediğini görmüş: “Beni Edward Copina öldürdü.” Copina, aynı hastanede hastabakıcılık yapıyormuş.

Korku içinde uyanan kadın, aynı hastanede doktor olan kocasına rüyasından bahsetmiş. Kötü bir kâbus gördüğünü düşünerek olayı fazla önemsememişler.

Ancak bu rüya sürekli tekrarlanıyormuş. Doktor, ölen arkadaşının ruhu tarafından teslim alınmış gibi görünen karısını korkuyla izliyormuş. Üçüncü kez aynı rüya tekrarlanınca ölen terapistin ruhunun teslimiyetinde olduğunu düşündüğü karısı, ona, “Neden polise gitmiyorsun?” diye sormuş.

“Çünkü elimizde hiçbir delil yok. Bizi başlarından savacaklar!”

“Deliller mücevherlerde,” demiş kadın. “Benim mücevherlerimden bazılarını almış.”

Bunun üzerine çift polise gitmiş ve neler olduğunu anlatmışlar. Polis onları geri çevirmek yerine hasta-

bakıcıyı sorgulamış ve hastabakıcı da cinayeti işlediğini itiraf etmiş. Sonrasında bir gün, hastabakıcının kız arkadaşının ölen kadının mücevherlerinden birini taktığını fark etmişler.

BAZEN RAHATLIK GETİRMİYOR

Bu hikâyelerin neredeyse her zaman rasyonel inanışlara meydan okuduğunu içtenlikle itiraf edeceğim. Kimi zaman paylaşılan bu deneyimler, herhangi bir aile krizini çözüme kavuşturmuyorlar. Yaptıkları bir şey varsa, o da yaşanan anla ilgili biraz daha kafa karıştırmak oluyor. Sevdikleri birinin kaybı ya da neredeyse kaybının üzerlerinde yarattığı üzücü etkiyle baş etmeye çalışırken, üstüne üstlük bir de hayatın geneli ile ilgili bakış açılarına hiç de uymayan bir deneyimi kendi içlerinde ve başkalarına açıklamaya çalışıyorlar.

Sizlere birebir yaşadığı deneyimden dolayı hiç de rahatlık duymayan bir kadının hikâyesini örnek olarak vermek istiyorum.

Bu kadından Donna olarak bahsedeceğiz. Kocasıyla beraber Hawaii’de balayı yaparlarken, Donna kardeşinin öldürüldüğüne dair çok açık ve net bir rüya görmüş.

Rüyasında, kendisini kardeşinin yattığı hastane yatağının üzerinde havada asılı bir halde görmüş. Onunla iletişim kurmaya çalışıyor ancak kardeşinin gözlerini açmasını sağlayamıyormuş. Birkaç saniye havada asılı kaldıktan sonra, kardeşinin öleceğini söylediğini duyabilmiş.

“Uyuyormuş gibi görünüyordu,” dedi Donna. “Başına çok sert darbeler almış olduğunu biliyordum ama hiç de kötü görünmüyordu.”

Ertesi sabah uyandıklarında Donna kocasına rüyasını anlatmış. Kocası böyle bir kâbusun geç yedikleri akşam yeme-

ğinden kaynaklanabileceğini söyleyerek pek fazla önemse-memiş. Balayının son günü olduğu için, kahvaltıdan sonra evlerine dönmek üzere otelden ayrılmışlar.

Havaalanında Donna'nın kız kardeşi kendilerini karşıla-maya gelmiş. Ondan, kardeşine araba çarptığını ve üç gün yo-ğun bakımda kaldıktan sonra da şiddetli beyin hasarından dolayı öldüğünü öğrenmişler.

Bu deneyimi yaşamak Donna'ya en ufak bir rahatlama his-si sağlamamıştı. Zaten herhangi bir şeyi önceden sezmek ho-şuna gitmemişti. Ayrıca, bu olaydan dolayı hem kendisi hem de kocası derin bir suçluluk duygusu içine girmişlerdi. Kocası şöyle demişti: “Kararlarımı her zaman gerçek temellere dayan-dırarak almak isterim. O yüzden de onun evi aramasını isteme-miştim. Ona, ‘Bir terslik varsa zaten bizi ararlar,’ demiştim.”

Donna'nın annesinin de, kızının yaşadığı deneyimle ilgili rahatsız edici bir yorumlama biçimi vardı. Şeytan'ın bu tür rüyalar görmeye neden olduğunu düşünüyordu. Donna da kuvvetli bir şekilde bunun tam aksine inanıyordu. O rüyanın ilahi ve cennetsi bir tarafı olduğunu düşünüyordu. “Bence, Tanrı benim ailedeki güçlü kişi olabilmem için bu olayı farklı ve özel bir şekilde bana göstermek istedi.”

Yine de bu deneyim ne Donna ne de ailedeki herhangi bi-ri için rahatlatıcı bir olay olmamıştı. Bugüne kadar da onun yaşadıkları aile için bir stres kaynağı olmaya devam etmişti. Çünkü açıklanamaz gibi görünen bir şeyleri açıklamaya çalı-şan bir deneyimdi.

PAYLAŞILAN BİR RÜYA

Paylaşılan deneyimleri anlamaya çalışırken karşılaştığı-mız birçok ikileme örnek olabilecek başka bir hikâye de Mid-west'ten geliyor.

Dokuz yaşındaki kızı lösemi hastalığına yakalanan bir anenin hikâyesi bu. Hastalığı boyunca her gece olduğu gibi o gece de kızının yanında uyumuş.

Ertesi gün inanılmaz bir rüya gördüğünü anlatmak üzere kocasının yanına gitmiş. Rüyasında kızıyla beraber uzun bir tünelden geçmişler. Tünelin sonunda rengârenk ve müzik sesleri gelen çok güzel bir yer varmış. Her yerde küçük çocuklar ve bebekler bulunuyormuş. Bir de İsa olarak tanımlandığı ışıklı bir siluet duruyormuş. İsa, onunla konuşmuş. Ona, henüz kızının ölme vaktinin gelmediğini ve bir süre daha “yaşadığı dünyada” beklemesi gerektiğini söylemiş. Zamanı geldiğinde de, annesinin bundan haberinin olacağını ve ona bir yere kadar eşlik edebileceğini söylemiş.

Bir saat sonra, kızı da uyandığında babasına aynı rüyayı anlatmış. Aynı uzun tünelden geçtiklerinden ve renkli ve müzikli odadan bahsetmiş. Ayrıca İsa’yla konuştuğunu ve annesine söylenen aynı şeylerin kendisine de söylendiğini anlatmış.

Paylaşılan bu deneyimde bir ironi vardı. Anne, gördüğü rüyadan dolayı fazlasıyla rahatlama hissederken, kızı ise en ufak bir rahatlık bile duymamıştı. Aksine bu rüya onu korkutmuş ve kızdırmıştı. Birkaç ay sonra ölünceye kadar da aynı duygular içinde kalmaya devam etmişti.

Birçoklarının ölmeden önce yaşadığı o sakinlik ve huzur duygusunu hiç yaşamamıştı ve rüyasının sonucunda ölüm korkusu da azalmamıştı. Babasının da bu deneyimi kabullenbilmesi oldukça zor olmuştu. Bir süre karısının çıldırdığını düşünmüştü. Bu düşüncesinin mantıksızlığını anlayınca da, kızının ölmesine izin verildiği için öfkelenmeye başlamıştı. Ayrıca kızı ve karısıyla birlikte böylesi bir deneyimi yaşayacak kadar ayrıcalıklı olmadığı için de çok kızgındı.

Yani bu deneyim, anneyi rahatlatırken, hasta olan kızına hiçbir rahatlama hissi kazandırmamış, babanın ise yabancılaşma duygusu hissetmesine neden olmuştu.

Bu olay, paylaşılan bu tip görüntülerle ilgili bir noktayı daha gözler önüne seriyordu: Sadece ölümle ilgili bir görüntü görmek, ölüm ya da ölüyor olmakla ilgili her derde deva değildir.

ARAŞTIRILMAK İÇİN OLGUN BİR ALAN

Paylaşılan deneyimler konusunu daha da derinden incelemek konusunda kaygılarım var. Bu tür vakaları elimizden geldiği kadarıyla belgeleyebilmek çok önemli. Paranormal araştırma olarak adlandırdığımız bu yapbozun en önemli parçalarından biri de bu deneyimlerin gerçekten yaşanmış olduklarını kanıtlamak.

Ayrıca, sunmamız gereken kanıtların da irrasyonel sayılabilecek kadar yüksek seviyelerde olması gerektiğini düşünüyorum. Modern bilimsel ve tıbbi gelişmelerimizin çoğu, araştırma sürecinde dinlediğimiz doğrulanabilir hikâyeler ve görgü tanıklarından alınmış belgelenme oranları *düşük* bilimsel verilere dayanır. Örneğin, çocukların beslenmeleri ile ilgili uygulamalarımızın çoğu, istatistiksel anlamda dikkat çeken ya da anekdotsal çalışmalara dayanmaktadır. Çoğu insan bebeklerde gaz sancısının varlığına inanır, ancak buna rağmen, tıp literatüründe bu konunun ne olduğu ve nasıl tedavi edilmesi gerektiği ile ilgili bir fikir birliğine rastlamak oldukça zordur. Hatta neredeyse toplumun tamamı tarafından kabul edilmiş olan düşük kolesterol seviyesinin olumlu bir durum olduğu konusu bile bilimsel çevrelerde süregelen önemli bir tartışma konusudur.

Tüm bu çelişkilere rağmen, yol gösterici ilkelerimizi bu

tür kabul edilmiş “gerçekler” üzerine inşa ediyoruz. Neden? Çok basit bir biçimde belirtmem gerekirse, izlediğimiz bu il-keler çoğu zaman işe yaradığı ve dünyaya bakış açımızı da değiştirmede için. Bebekleri belli bir biçimde besliyor, gaz sancısı olarak tanımladığımız şikâyetlerini belli yöntemlerle gidermeye çalışıyor ve bilimsel nedeni kanıtlanmamış olma-sına rağmen kolesterolümüzü düşük seviyelerde tutmaya özen gösteriyoruz. Açıkçası tüm bunlara, hayatımıza çok da fazla müdahale etmeyen kurallar oldukları için uyuyoruz.

Paylaşılan deneyimleri de destekleyen çok fazla belge bu-lunduğuna göre, neden onların ve diğer ruhsal deneyimlerin de gerçek oldukları genel kabul görmesin? Bence bunun cevabı çok basit. Onlara inanmak, dünyaya bakış açımızı kökten değiştirecek ve doğa kanunlarından spiritüel inançlarımıza kadar her konudaki düşüncelerimize meydan okuyacaktır.

İNANILMAYAN GÖRÜNTÜLER

Kaliforniyalı bir psikolog ve danışman olan Carol Staudacher, bu konuyla ilgili çarpıcı bir örnek anlattı. *Beyond Grief** adlı kitabında, kendi çalışmasında karşılaştığı paylaşılan deneyimlerle ilgili birtakım güzel örneklerden de bahsediyor.

Bu hikâyelerden birinde, kadının biri ölmüş olan kocasını beyaz bir bornozun içinde antrede dururken görüyormuş. Kadının kayınvalidesi de o anda yanındaymış. Hiçbir şey söylememiş ve sanki ortada tuhaf olan hiçbir şey yokmuş gibi davranmış. Ancak sonradan, kayınvalidesinin de o gün aynı bornozlu görüntüyü gördüğünü öğrenmiş.

Buradaki ikilem şu: İki kadın da aynı görüntüyü görüyor ancak birbirleriyle bu konu hakkında konuşmuyorlar. Her

* *Kaderin Ötesinde.* (ç.n.)

ikisi de özel arkadaşlarıyla gördüklerini paylaşıyor ve birbirlerinin deneyimlerinden kulaktan kulağa yayılan dedikodular sayesinde haberdar olabiliyorlar. Yaşanan şeyin, en basit haliyle telepatik olarak paylaşılan bir halüsinasyon ya da belki de paylaşılan bir anı olduğu açıkça ortada.

Burada, ne gördükleri çok önemli bir konu değil. Bu deneyimle ilgili asıl dikkat çekici konu, iki kadının da aynı anda aynı şeyi görmüş olmalarıdır.

YENİ DOĞMUŞ BEBEKLERDE ÖYD MÜMKÜN MÜDÜR?

Değişimler çalışmasının sürpriz sonuçlarından biri de bebeklerin de ÖYD yaşayabileceklerini öğrenmemiz oldu. Araştırma sürecinde, en küçükleri dört aylıkken olmak üzere bebekken gerçekleşen birçok ÖYD vakasını da belgeleyebildim.

Bunların çoğu fazlasıyla basit deneyimlerdi. Genellikle parlak bir ışığın ya da tünelden geçmenin hatırlandığı vakalardı. İşte dört aylıkken ölüme yaklaşmış bir adamın ağzından yaşananlara tipik bir örnek:

“Tek hatırladığım çok parlak bir ışığın etrafımı sarmalamış olduğuydu ve yoğun bir sevgi hissetmiştim.”

Dokuz aylıkken ölümden dönmüş bir genç olan Mark’ın yaşadıkları ise pek de tipik bir hikâye değildi:

“Doktorlar ve hemşirelerin başıma toplandıklarını ve beni uyandırmaya çalıştıkları gördüm. Odadan uçarak çıktım ve [bekleme odasına giderek, orada bulunan] büyükannemle büyükbabamı birbirlerine sarılmış, ağlarlarken gördüm. Sanırım, öleceğimi düşünüyorlardı.”

Daha sonra ise uzun ve karanlık bir tünelden yukarı doğ-

ru süründüğünü ve tünelin ucundaki parlak ışığa ulaşmaya çalıştığını anlatmıştı. Tünelin sonunda “parlak bir yer”e ulaştığını ve “Tanrı’yla beraber kırlarda koştuğunu” söylüyordu. Tanrı, ona “eve dönmek” isteyip istemediğini sormuştu. Mark, “Hayır” demişti ama yine de geri gönderilmişti.

Işığa Bir Adım Kala kitabım ile ilgili araştırmamı yürütürken bebekken yaşanan ÖYD’lerle ilgili bir vakaya tesadüfen rastlamıştım. Ancak bu tür vakaların bu kadar çok sayıda olduğunu gerçekten de ummuyordum. Değişimler çalışması esnasında da buna benzer birçok hikâye ile karşılaştım. Hatta bunlardan bir tanesi *doğum öncesinde* ÖYD yaşamış olduğunu iddia ediyordu!

Bunun kulağa inanılmaz geldiğini biliyorum ama kimse benim kadar şaşırmamıştır herhalde. Pediatri alanındaki birçok arkadaşım gibi, ben de bebeklerde uzun vadeli hafıza kapasitesinin olamayacağına inanmak üzere eğitim almıştım. Süregelen yığınla araştırma ise, bebeklerin etraflarını saran ortamdan haberdar olduklarını ve yaşanan olayları hatırlama yeteneklerinin olduğunu bizlere gösteriyor.

BİR ZAMANLAR DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDEN DAHA İYİ BİR BELLEK

Mesela, Amerikalı psikiyatrist Nandor Fodor, doğumlarında yaşanan birtakım travmatik olayları hatırlayan kırklı ve ellili yaşlarda düzinelerce hastası olduğunu belirtiyordu. Hatta bazıları, havai fişek sesleri ya da tren düdükları gibi hatırladıkları doğum öncesi birtakım olaylardan bahsediyorlardı. Anne ile bebek arasındaki telepatiyi anımsatan vakalar bile toplamıştı. Bizzat ben de bu tür vakalar dinlemiştim.

San Francisco’lu doğum uzmanı David Cheek de elinde

doğum anılarını belgeleyen birçok hikâye bulunduruyordu. En çarpıcı olanlarından biri, ellili yaşlardaki kompulsive bozukluğu olan üstün zekâlı bir adamın hikâyesiydi. Kendi doğumunda bulunan doğum uzmanının hemşireye “Bununla fazla vakit harcamayalım. Kurtarılmaya değmeyeceğini düşünüyorum,” dediğini hatırlıyordu. Olayı hatırladığı zaman ise, şu an yaşadığı kaygılı durumunun ve kendini değersiz görmesinin sebebinin bundan kaynaklandığını düşünmeye başlamıştı. Bu adam, normal zamanından iki buçuk ay erken dünyaya gelmiş ve doğduğunda sadece bir buçuk kilo ağırlığındaymış. Doktoru onun yaşayamayacağını düşünmüştü.

Saygın bir psikolog olan David Chamberlain ise, doğum anılarını araştırmak üzere ilginç bir yöntemden faydalanıyordu. On anne/çocuk ikilisini incelemişti. Çocukların yaşları dokuz ile yirmi üç arasında değişiyordu. Hiçbir çocuğun doğumuyla ilgili hatırladığı bilinçli bir anısı yoktu. Anneleri de onlara doğumlarının ayrıntılarından hiç bahsetmemişti.

Çocukları hipnotize ederek onları doğum anlarına götüren Chamberlain, onların doğumla ilgili hatırladıkları şeyleri kaydediyordu. Günün hangi saati dünyaya geldikleri, kimlerin doğum sırasında orada bulunduğu, rahimden nasıl çıktıkları (ilk önce ayaklar mı yoksa baş mı), sırasıyla emzirilmeleri ya da başka yollarla beslenmeleri, babalarının görünürlerde olmaları ya da olmamaları ve bir odadan diğerine taşınıp durmaları gibi birçok detayı kaydediyordu. Daha sonra da çocukların hatırladıkları bu detaylar annelerden alınan doğum bilgileri ile karşılaştırılıyordu.

Bu anne/çocuk ikililerinin, ortalama olarak on dört detayı birebir örtüşür şekilde anlattıkları görülmüştü. En iyi ikili, yirmi dört detayı tamamen aynı şekilde anlatmışlardı. İfadelelerinde hiçbir çelişki yoktu. En kötü ikili ise, on üç detayı birebir örtüşecek şekilde anlatmışlardı. Dört detay ise birbirini

tutmuyordu. İki kız çocuğu annelerinin o günkü saç şeklini mükemmel bir şekilde tanımlamışlardı. Birçoğu kaç kere topuklarından kan alındığı gibi detayları hatırlıyorlardı. Çocuklardan biri boğazını sıkarak bir şeyden kurtulduğunu söylemişti. Annesi de aynı şekilde doğum esnasında oğlunun göbek bağının boynuna dolması sonucunda boğulma tehlikesi geçirdiğini anlatmıştı.

Dr. Chamberlain, doğmamış ya da yeni doğan çocukların öğrenebildiğini ve doğumdan önce kendilerine okunan Dr. Seuss hikâyelerinden tutun da *çıra* ya da *casus* gibi kelimelere kadar birçok şeyi hatırlayabildiklerini bizlere gösteren 250’den fazla bilimsel referansa ulaşmıştır. Araştırmacılar bebeklere bu kelimeleri sürekli olarak söylemişler. Tahmin edebileceğiniz gibi, doğum öncesi bellek üzerinde çalışan bir araştırmacının dışında hiç kimse bebeklere *çıra* ya da *casus* kelimelerini söylemeyecektir.

Brown Üniversitesi’nde öğrenme uzmanı olan Lewis Lipsitt, yeni doğan bebekler üzerinde bir araştırma yapmış. ortaya çıkan sonuç ise, onların “bulunabilecek en yetenekli öğrenen organizmalar olduğu,” olmuş.

Yeni doğmuş bebek uzmanı Dr. Thomas Verny, bu ateşe benzin dökerek onu daha da alevlendiriyor. Birçok bölümü nota defterine bakmadan yönetebilen ünlü orkestra şefi Boris Brott’un hikâyesini bizlere anlatıyor. Brott, notaları ilk kez yönetirken bile çello bölümlerini hiç bakmadan çıkarabiliyormuş. Sıklıkla, sayfaları bile çevirmeden yönetmeye devam ettiğini söylüyormuş. Bu esrarengiz önceden bilme durumunun sebebinin ise, annesinin profesyonel bir çello virtüözü olmasına ve hamileliği boyunca bu çello bölümlerini defalarca çalmış olmasına bağlıyormuş.

Bebeklerdeki belleği kanıtlayan birçok araştırmayı göz

önünde bulundurduğumuzda, insanların doğum öncesi ölüme yakın deneyimleri hatırlayabildiklerini öğrenmek bizi şaşırtabilir mi?

Sırada iki tane doğum öncesi yaşanmış ÖYD örneği bulunuyor. Bunları anlayabilmekte çok güçlük çekmeme rağmen, aynı zamanda fazlasıyla da ikna edici hikâyeler olduklarını düşünüyorum.

GERÇEKLEŞEN BİR RÜYA

İş arkadaşlarımdan birinin muayenehanesine gittiğimde yirmi dokuz yaşında bir kadın da oradaydı. Arkadaşım, o kadına ölüme yakın deneyimler hakkında bir kitap yazdığımdan bahsetti.

“O da ne?” diye sordu kadın.

Arkadaşım bu tür deneyimlerin, kişilerin öldüklerinde başlarına gelen, sanki bedenin dışına çıkıldığı ya da sevgi dolu parlak bir ışık tarafından sarmalandığı algısı yaratan durumlar içeren olaylar olduğunu söyledi.

“Ah, tamam,” dedi kadın. “Ben de onlardan birini yaşadım. Ama ona ne ad vereceğimi hiçbir zaman bilemedim.”

Daha sonra da beni aradı.

Bu kadın bana sürekli tekrarlanan bir rüyasından bahsetti. Rüyasında bedeninin dışına süzüldüğünü ve parlak bir ışığın içine daldığını görüyordu. Rüyasının çok net olduğunu ve sürekli kendisine Tanrı’yı anımsattığını söylüyordu. Ayrıca rüya esnasında ölmüş olduğu hissini duyuyordu. Halbuki, hayatında hiçbir zaman gerçekten hasta bile olmamıştı. Rüyasında bedeninin dışına çıkarak uzun ve karanlık bir tünele doğru çekildiğinden ve sonra da kendini çok güvende hissettiği aydınlık ve güzel bir yere gittiğinden bahsediyordu. Bura-

dayken hayatı anlayabildiğini hissediyordu. Ancak uyanır uyanmaz rüyasında algıladığı bu anlam yok oluyordu.

Bundan etkilenmiştim. Ama birkaç ay sonra ücretli muayene için randevu alıp geldiği zaman anlattıkları daha da ilgimi çekmişti.

Babasıyla ilişkileri hiçbir zaman iyi olmamıştı. Babasını hep sıcak ve sevecen biri olarak tanımlamasına rağmen, onunla ilgili bir şeyler içinde öfke uyandırıyordu.

Bir gece, yine aynı rüyayı gördüğünde, ışığa babasıyla neden geçinemediklerini sormuştu. Işığın içinden gelen bir ses ise ona şöyle demişti: “Annene doğumunda neler olduğunu sor.”

Birkaç gün sonra annesine gördüğü rüyadan bahsetmiş ve doğumu sırasında neler olduğunu sormuştu. Annesinin içinden bir suçluluk seli taşmıştı. “Böyle bir şeyi hatırlayabileceğini hiç düşünmemiştim. Kendimi çok suçlu hissediyorum. Sana daha önce bundan bahsetmeliydim. Sana sekiz aylık hamileyken, babanın sekreteriyle bir ilişkisi olduğunu öğrendim. Beni derinden sarsan bu olay sonrasında plasentada problem oluştu ve sen de doğum sırasında az kalsın ölüyordun. Doktorlar seni hayata döndürmek için gerçekten çok uğraştılar.”

Ölüme yaklaşmış olduğunu asla bilmeyen birinin, ölüme yakın deneyimi kesin ve net bir şekilde tarif eden ve sadece hayal ürünü olan bir hikâye yaratması mümkün olabilir mi? Üstelik ölüme yakın deneyim diye bir kavramı hayatında duymamış bir kişinin, bir tünel boyunca yükseldiğini ya da parlak bir ışığın içine girdiğini rüyalarında görmesi için ne gibi bir sebebi olabilir?

Ayrıca bu tür rüyalar bu kadar yaygın mıdır? Bu soruya cevap verebilmek için pediatri uygulamalarımda yer alan hastalarımın sayıları iki yüzü bulan ebeveynleriyle sırasıyla görüştüm. Onlara birkaç basit soru sordum. Aralarında şu so-

ru da vardı: *Hayatınız boyunca hiç bedeninizin dışına çıktığınız, bir tünele girdiğiniz ve parlak bir ışıkla karşılaştığınız bir rüya ya da hayal gördünüz mü?*

İki yüz kişiden bir tanesi bile hayatı boyunca bu tür bir rüya görmemişti. Buna göre, bu tür rüyaların çok da yaygın olmadığını kesinlikle söyleyebiliriz. Yani bu, o kadının yaşadığı deneyim için de iyi bir açıklama gibi görünmüyor. Daha çok yaşadığı deneyimin gerçek bir şey olduğunu gösteriyor. Ölüme yakın deneyim ve doğum öncesi bellek hakkında bildiklerimizi düşünürsek, bu kadının yaşadığı ÖYD ile ilgili bilinçaltı bir anısını öğrendiği için şanslı olduğunu da görüyoruz. Bu deneyimle birlikte, babasına duyduğu öfkenin sebebini ve bunu nasıl düzeltebileceğini anlamıştı.

Ölüme yakın deneyimleri ele alırken, araştırmak konusunda kaygı duyduğum alanlardan biriydi bu konu. Çok önce yaşanmış birtakım şeylerle ilgili anıları geri getirebilmenin adrenalin ile ilgisi olduğunu sanıyorum. Alınan birtakım haberler sonucu ortaya çıkan adrenalin patlamasının, bellekteki “gri alan” sayılan nöronlardaki bilgiler üzerinde etkili olduğunu gösteren araştırmalar bulunuyor. Bu da bize hayatta kalabilme avantajı sağlıyor. Stresli olayları düşüncelerimiz arasında ön planda tutmamızı sağlayarak, onlara daha çabuk tepki gösterebilmemize yol açmış oluyor.

PARLAK FENER, KARANLIK MAĞARA

Bu sürpriz hazinelerin bir gün araştırmacılar tarafından daha da derinlemesine inceleneceğini düşünüyorum. Ben de, bizzat, kesin sonuçlara ulaşacak çalışmalarla onlara cevaplar bulmaya çalışabilirim. Elbette yine de geride bir sürü soru işareti kalacaktır.

Realist biriyim. Doktorların birdenbire ölüme yakın deneyimler ile ilgilenmelerini beklemiyorum. Ölmek üzere olan hastalarımın yaşadıkları berrak ve gerçek spiritüel deneyimler beni ne kadar heyecanlandırdıysa, tıp dünyasından diğer arkadaşlarımda da o kadar az ilgi uyandırmıştı. Ölmek üzere olan hastalara ve yoğun bakımdaki hastalara uyguladığımız müdahalelerde de devrim falan yaşanmamıştı. Birçok hastane hâlâ birer fabrika gibi işliyor ve hastalarını da ürün olarak görmeye devam ediyor.

Tıp doktorları ölüm ve ölmek konuları ile yüzleşmekte çok da rahat değiller. Belki de doktorların, hastanın ruhunun tabiatını düşünebilecek kadar vakitleri yoktur. Hasta görmekle ve bilimsel gelişmeleri takip etmekle çok meşgul olabilirler. Birçok doktorun bu tür konuları tartışmak için arandıklarında kendilerini rahatsız ve hazırlıksız hissettiklerine inanıyorum.

Ben de bir keresinde Batı Yakası'ndaki bir çocuk hastanesinde çalışan pediatri uzmanları ve psikologlarla konuştuktan sonra bu rahatsızlık dalgasının içine düşmüştüm. Çocuklarla yaşamış olduğum deneyimler hakkında onlarla konuştum ve sonrasında da grup halinde öğle yemeği yemek üzere aşağıdaki kafeteryaya indik. Doktorlar sessizlik içinde yemeklerini yerlerken psikologların bu konu hakkında açıkça konuşabildiklerini fark ettim.

Doktorları sıkıştırmaya başladım. Konuşmam hakkında ne düşündüklerini sordum.

Yoğun bakım ünitesinin şefi omuz silkti. "Aslına bakarsanız, şu ana kadar doğru olduğuna inandığım her şeyle ters düşüyor. Ölmek üzere olan bir beyin bu tür imgeler ya da aktivitelere sahip olamaz."

Şaşırtıcı bir şekilde daha yaşlı olan doktorlardan biri yardımına koştı. "Evet, ama doğru olanın ne kadarını bildiğimi-

zi düşünüyorsun? Yüzde beş? Yüzde on? Kesin olan bir şey var ki, bilmediklerimiz bildiklerimizden çok daha fazla. Bilim karanlık ve devasa bir mağarada çok parlak bir ışık saçan bir fenere sahip olmak gibidir.”

Yoğun bakım ünitesinin şefi çatalını masaya bıraktı. Öne doğru eğilerek bize bir sır verdi.

“Bir keresinde bana anlattığı hayali bir görüntüden dolayı bir çocuğu solunum cihazına bağlamaya karar vermiştim. Sekiz yaşında astım hastası bir çocuktü. O ana kadar iyi olduğunu düşünüyordum. Hatta evine bile yollamayı düşünüyordum. Birdenbire bana döndü ve şöyle dedi: ‘Galiba büyükan-nemi görüyorum. Bana geliyor ve ben de onunla birlikte gidi-yorum.’ Çocuğun annesi oğlunun saçmaladığını düşünüyordu, çünkü büyükannesi yıllar önce ölmüştü.”

Doktor, çocuğun anlattıklarından o kadar sarsılmıştı ki, onun hastanede kalması gerektiğine karar vererek daha yoğun bir tedavi sürecine başladı. Böyle yapmış olması da çocuk için büyük bir şans olmuştu. Çocuk birkaç saat sonra çok daha fenalaşmıştı. Eğer tıbbi bakıma bu kadar yakın olmasaydı ölmüş olabilirdi.

Bu hikâyeyi dinlediğimde hayrete düşmüştüm. Karşımda belli başlı hastanelerden birinin yoğun bakım ünitesi şefi duruyordu ve hastasının görmüş olduğu spiritüel hayallerden dolayı tedavi yöntemini değiştirdiğini kabul ediyordu. Yine de utandığı bir sırrını paylaşmışçasına bu hikâyeyi anlatmıştı. Ölümüne yakın deneyimler gibi şeylere inanmadığının altını çizmek istiyordu. Ancak buna rağmen o da sürpriz bir hazine keşfetmişti.

Evet, ölümüne yakın çalışmalarda incelenebilecek çok daha fazla alan bulunuyordu.

Tanrı'nın Parıltısı

“Sadece insanoğlu, üzerinde durduğu arazi parçasından daha geniş bir alanı aydınlatan bir ışık ile yönünü bulur.”

- Peter ve Jean Medawar adlı biyologlar

Değişimler çalışmasında çok fazla mesafe kaydettik. Tüm başarılı araştırmalarda olduğu gibi cevaplanması gereken ana soru basit bir soruydu: *Ölüme yakın deneyimlerin belgelenabilir değiştirici etkileri var mıdır?* Bu soruyu cevaplayabilmek için çocukken ölüme yakın deneyim yaşamış yetişkinleri inceledik. Bu sayede, ÖYD'lerin uzun vadeli etkilerini görebilecektik. Kişinin fiziksel ve psikolojik yapısında yıllarca süren ve sonrasında da kişinin varlığının özü haline gelen değişiklikleri görmek istiyorduk.

Araştırma grubumuz Amerikan toplumunu temsil eden gerçek bir kesitten oluşuyordu. Aralarında neredeyse tüm meslek gruplarından insanlar –doktorlar, avukatlar, emlakçılar, mavi yakalı işçiler, bilgisayar programcıları, gazeteciler,

sanatçılar, ev hanımları, marangozlar- vardı. Çoğu ırkı da temsil eden bir gruptu. Siyahlar, beyazlar, Hintli Amerikalılar ve İspanyol kökenli Amerikalılar gibi nüfusun içindeki yüzde-leri oranında değişik ırklardan katılımcılar bulunuyordu. Ayrıca belli başlı dinleri de temsil eden bir grup oluşturduk. Katılımcıların ortak olan tek noktaları, çocukluklarında ölüme yakın deneyim yaşamış olmalarıydı.

Gerçekten anlamlı bir değişimin yaşandığını kanıtlamak için, araştırma grubunu aynı manevi ve dini değerlere sahip olan ve benzer fiziksel ve psikolojik travmalar yaşamış yetişkinlerden oluşan başka bir grupla karşılaştırdık. Elbette ki iki grup arasındaki en önemli fark, diğer grubun ölüme yakın deneyim yaşamamış insanlardan oluşmasıydı.

Çalışmamız ölüme yakın deneyimler sonucunda son derece önemli değişiklikler yaşandığını ortaya çıkardı. Bu kişiler geçmişe göre farklı olduklarının farkında olmasalar bile, aslında hayatlarında karşılaştıkları en kafa karıştırıcı ve spiritüel deneyim sonrasında derinden bir değişim geçirmişlerdi. Araştırma grubu üyelerinden birinin gördüğü ışıkla ilgili söylediği gibi: “Tanrı değildi, ama Tanrı’dan *başka* bir şey de değildi.”

Farkında olsalar da olmasalar da ışık, bu insanları gerçekten de değiştirmişti. Yaşam stillerini incelediğimizde, ölüme yakın deneyimin ayak izlerini açıkça görebiliyorduk.

Mesela, ÖYD yaşamış kişiler “normal” nüfusa nazaran daha fazla fiziksel egzersiz yapıyor, daha fazla taze sebze ve meyve tüketiyor, aspirin ya da diğer reçetesiz ilaçları daha az kullanıyorlardı. Ayrıca çok daha az psikosomatik şikâyetleri vardı. İşe gitmedikleri zaman daha azdı ve işsiz geçirdikleri yıllar kontrol grubundaki kişilerden çok daha düşüktü.

Bunun yanı sıra, diğer kontrol grupları ile kıyaslandıkla-

rında kaygı seviyeleri ve gizli depresyon semptomları çok daha düşüktü. Kişisel uğraşlarıyla, meditasyonla ya da yalnız kalıp düşünmekle çok daha fazla vakit geçiriyorlardı. Şaşırtıcı bir şekilde, kendilerini Yeni Nesil hümanistler olarak adlandıran insanlardan bile daha fazla yalnız ve sakin zamanlar geçiriyorlardı.

Genç yaşlarda ışıkla temas yaşamış kişiler, gönüllü işlere katılarak kendilerini topluma daha fazla adama eğilimi gösteriyorlardı. Ayrıca bağışlar ve hemşirelik okulları ya da özel eğitim merkezlerine yardım için gelirlerinin daha fazla bir kısmını harcıyorlardı. Açıkçası, yaşadıkları ışık deneyiminin onları bu türden çalışmalara yönlendiren bir tarafı bulunuyordu.

GÜLEN ÖLÜ GÖMÜCÜ

ÖYD'nin kişinin yardım ağırlıklı meslekler seçmesine yol açtığı durumlara örnek olabilecek vakalardan en favorilerimden biri de “gülen ölü gömücü” lakabını taktığım bir adamla ilgili hikâyedir. Onunla ilk tanıştığımızda ölüme yakın deneyim yaşamış olduğunun farkında bile değildi. Ölümün eşiginde dönmüş insanları incelemek istediğimi düşünerek beni aramıştı. Çocukken elektrik çarptığı için ölümden dönmüştü. Ona parlak bir ışık görüp görmediğini sorduğumda, hemen reddetti. “Gerçekten tuhaf bir rüya gördüm, ama ışık görmedim.”

İşte hikâyesi:

Çocukken bodrumda plak dinliyordum. Gramofona uzanıp, birtakım tellere dokundum. Sanki o anda felç olmuş gibi hissetmiştim. Hiç hareket edemiyordum.

Benimle beraber odada bulunan diğer çocuklar bayıldığını düşünmüşlerdi. Üzerime dökmek için su getirmeye koştu-
lar. Bunun iyi bir fikir olmadığını biliyordum ve kendimden

geçmiş bir halde hareket etmeye, bağırmaya ya da başka bir şeyler yapmaya çalışıyordum.

Kapana kısılmış gibiydim. Ancak aynı zamanda kendimi yerde yatarken izleyebildiğimi fark etmiştim. Etrafta olan biten her şeyi de görebiliyordum. Bedenimin dışında süzülüyordum!

Büyülenmiş gibiydim. Sağlık görevlilerinin gelmelerini, beni bir ambulansa taşımalarını ve hastaneye götürmelerini seyrettim. Bazen kaybolup gidiyordum ve etrafımdaki her şey kararıyordu. Bazen de çevremde olan biten her şeyi duyabiliyordum.

Hastanede bana yaptıkları her şeyi görebilmiştim. Göğsüme pedallar yerleştirerek, “Dikkat edin” dediklerini ve elektroşokla beni hayata döndürmeye çalıştıklarını görebiliyordum. Sanki kafamdaki görüntüler bölünmüş gibiydi. Çünkü bir yandan bunlar olurken, diğer taraftan da uzun bir tünelde ilerliyor gibiydim. Tünel boyunca beni gördükleri için mutlu olan ve benimle konuşan insanlarla karşılaştım. Hiçbirini tanımıyordum. Ayrıca birçok değişik kapı bulunuyordu. Onların hiçbirini açmamıştım, çünkü oralara girmemem gerektiğini biliyordum. Tünelin sonuna geldim. Bembeyaz bir sis bulutu ile kaplıydı ve hiçbir şey göremiyordum. Ancak bir ışık yoktu. Sadece parlak, puslu ve bulutumsu bir ortamdı.

Aynı anda aşağıda duran kendimi de görebiliyordum. Doktorların benimle ilgilendiklerini görebiliyordum. Aralarında geçen konuşmalardan “Onu kaybediyoruz” ya da “Dikkatli olun” gibi bazı bölümleri duyabiliyordum.

Ayrıca kafamı karıştıran başka bir şey daha olmuştu. Oda da benimle beraber başka bir kadın daha vardı. Beyaz kıyafetler içinde, tıpkı bir hemşire gibi görünüyordu. Doktorlarla konuşmuyor, elimi tutuyor ve beni rahatlatmaya çalışıyordu. Her şeyin yoluna gireceğini hissetmeye başladım. İlk önce onun annem olabileceğini düşündüm, ama anneme benzermiyordu. Zaten annem daha sonra uyandığımda, doktorların

kendisine dışarıda beklemesi gerektiğini söylediklerinden bahsetmişti.

Bu adam tam incelemek istediğim türden bir hastaydı. Ölümüne yakın deneyimler konusunda tamamen saf ve samimiydi ve kendisinin böyle bir deneyim yaşadığının farkında bile değildi. Buna rağmen, tünelden geçmek, insanlar görmek ve parlak bir ışığın içine dalmış olmak gibi ÖYD ile ilgili tüm semptomlar kendisinde mevcuttu. Bunlara ilaveten, kesinlikle koruyucu melek ya da ruhsal rehber olarak tanımlanabilecek beyazlar içinde gizemli bir kadın görmüştü.

Ölümüne yakın deneyimlerin değiştirici etkilerini de bir bütün halinde kendisinde toplamıştı. Yardım ve destek içerikli bir mesleğe yönelmişti ve bunun nedenini bilmiyordu. “Sadece seçtim. Ölen insanların aileleri ile ilgilenmek konusunda özel bir yeteneğim olduğunu düşünüyorum. İşimden gerçekten keyif alıyorum ve işimi iyi yaptığımı da farkındayım.” Ona gülen ölü gömücü lakabını takma sebebim de tam olarak onun bu içi içine sığmayan tavrından ötürüydü.

Ölümüne yakın deneyim yaşayan kişileri kırılgan ve duygusal tuhaf insanlar olarak adlandıran alaycıların görüşlerinin tam aksine, bu adam faal bir biçimde yaşamın içinde olmaktan çok keyif duyuyordu. Kırk bir yaşındaki bu adam bir cenaze salonunun yarı yarıya ortağıydı. Bu onun tutku ve motivasyonunun kanıtıydı. Ölmüş insanların aileleriyle ilgilenmek için özel bir görev yüklenmiş olduğunu hissediyordu. Yaşadığı deneyim, kendisinde “Bu konuda yapılabilecek birçok şey var” duygusu bırakmıştı. Bu duygu da, kederle baş etmeye çalışan insanlara yardım etme konusunda çok değerli bir inanişe sahip olmasını sağlıyordu. “Yakınlarını kaybetmiş insanlara yardım etmekten hoşlandığımı fark ettim,” diyor. “Bence bu, bana verilmiş özel bir armağan. Zaten ben de

bu yoldan geçmiş olduğum için, ölümün acısını yaşayanlarla iletişim kurmak benim için çok kolay oluyor.”

Çocukluğunda görmüş olduğu “o tuhaf rüya” sayesinde şekillendiğini düşündüğüm kişilik özellikleri vardı. Yaşama şevki indeksi sonuçları çok yüksek, ölüm kaygısı cetveli sonuçları ise oldukça düşük seviyelerdeydi.

Gülen ölü gömücü, bulgularımdan birini daha doğruluyordu: ÖYD’nin, bedenin elektromanyetik alanını değiştirdiğini. Daha önceki bölümlerden birinde bahsettiğim üzere, gerçek bir ölüme yakın deneyim yaşamış kişilerin yaklaşık yarısı, değişmiş elektromanyetik sinir sistemi belirtileri gösteriyorlardı. Ona saat takmak konusunda bir problem yaşayıp yaşamadığını sorduğumda omzunu silkti ve doğrularcasına başını salladı.

“Saat takabiliyorum,” dedi. “Asıl sorun güzel bir saat, yani en azından sürekli durmayan bir saat alacak kadar paramın olmaması. Arkadaşlarımdan biri en sonunda bana pahalı bir Seiko saat hediye etti. Ama o bile, yarı çalışıyor yarı çalışmıyor.”

ARAŞTIRDIĞIMIZ RUHSAL OLAYLAR

Değişimler çalışması, ölüme yakın deneyimlerin diğer gizemlerini de araştırdı. Belki de bunların aralarında en çok ilgi uyandıranı, ÖYD yaşamış kişilerin, ruhsal ve önceden bilme durumları içeren olayları çok daha sıklıkla yaşadıkları gerçeği idi. Sıklıkla dile getirilen bu ruhsal yetilere inanmak konusunda güçlük çekmiştim. Aslına bakarsanız, bu tür vakalarla bu kadar çok karşılaşmamış olsaydım, onlara *inanmaya bilirdim*. Doğrulanabilir ruhsal deneyimlerin sayılarını karşılaştırmak için çubuk grafiği kullandığımda gördüm ki, araştırma grubunda ortaya çıkan rakamları gösteren çubuk ile kontrol grubu rakamlarını gösteren çubuk arasındaki fark adeta

bir gökdelen ile kulübenin uzunluklarının karşılaştırılması gibiydi.

Gördüklerime inanmak konusunda hem profesyonel hem de duygusal anlamda zorluk yaşadım. Okulda aldığım eğitim beni, karşısındakinin zihnini okuyabilen ya da bir şey gerçekleşmeden önce onun olacağını bilen kişilere karşı hazırlamamıştı. Aslına bakarsanız, aldığım eğitim laboratuvar ortamında test edilip, defalarca tekrarlanan durumlar dışında bu tür olayların gerçekleşemeyeceği yönündeydi.

Yine de bir şekilde edindiğim bilimsel verileri bir kenara bırakmaya kendimi ikna ettiğimde de, yaşadığı ölüme yakın deneyim sonrasında ruhani yönü fazlasıyla gelişmiş biriyle karşılaştım. Bu kişi, benim hayatımla ilgili özel detaylardan bile bahsedebiliyor ve neredeyse benim bile unutmuş olduğum birtakım anları bana anlatabiliyordu. Peki, kafamda soru işaretleri yaratan olayların hücumuna uğramış şüpheli bir araştırmacı olarak bu durumda ne düşünmeliydim?

Bu insanların birtakım ruhsal güçleri olduğuna inanmam için beni kandırmaya çalışan kişiler olmadıklarını kendime sürekli hatırlatıyordum. Bunlar, Vegas'ta bir şova hazırlanmaya çalışan bir müzik grubu ya da gece yayınlanan bir televizyon şovunda görünmek isteyen türden insanlar da değillerdi. Sadece bir anda paranormal güçlere sahip olmuş normal insanlardı. Telepati ve olayları önceden bilmek gibi yetilerin, bir ruhun varlığını kanıtlamaya yeterli olmadığını fark ettim. Bunlar, en basit halleriyle, çok da iyi anlaşılamamış doğal insan yetenekleri olabilirlerdi. Ne de olsa, beyin denilen bu devasa hazineyi 200,000 yıl önce keşfetmeye başlamıştık ve hâlâ elimizde onunla ilgili bir kullanma kılavuzu bulunmuyordu. Onu kullanmanın değişik yollarını bulmamız da halen mümkün.

ÖZET

Değişimler çalışmasının sonuçlarına ve ölüme yakın deneyimlerin gerçekliğine ulaşmak istediğimde, bunu dört önemli nokta ile sınırlandırıyorum:

Bu Deneyim Tıbbi Olarak Tanımlanan Halüsinasyonlara Hiç Benzemiyor

ÖYD'ler, bildiğimiz türden halüsinasyonlara benzemediği gibi, uyuşturucu ile ortaya çıkan halüsinasyonlara, şizofreniye, geçici psikozlara, ruhsal bozukluklara, anesteziye gösterilen tepkilere ya da rüyalara da hiçbir şekilde benzemiyorlar.

Ölüme yakın deneyim, bedenin dışına süzülme, bir karanlığa girme ve tanımlanamayan ancak harikulade bir ışığı görme gibi durumları kapsayan mantıklı ve kendi içinde düzeni olan bir olay. Bunu yaşayan insanlar, kendilerine neler olduğunu biliyorlar. Halüsinasyon gören ya da akıl hastalığı olan kişilerin aksine, ÖYD yaşayanlar o durumla ilgili kontrolün ellerinde olduğunu hissediyor ve kendi varlıklarından ayrılmış gibi hissetmiyorlar.

Asıl sorun, ölüme yakın deneyim yaşamış insanların çıktıkları bu harika yolculuktan başkalarına, özellikle de tıp camiasından birilerine bahsettiklerinde ortaya çıkıyor. O zaman bu deneyimin bir halüsinasyon, kâbus ya da ruhsal bir bozukluk –gerçekten yaşamış oldukları öteki dünyaya yolculuk dışında herhangi bir şey– olduğuna inanmaya yönlendiriyorlar.

Biz doktorların, bu deneyimi anlayamadığımızı düşünüyorum. Başka birinin realitesini tam anlamıyla algılayamıyoruz. Bir bakıma, tıp mesleğinin bu türden deneyimlere karşı kör olduğunu düşünüyorum.

Ölüme Yakın Deneyim, Bu Ülkenin Herhangi Bir Mahkemesinde Şahitlikleri Kabul Edilebilecek Tanıklar Tarafından Ayrı Ayrı Doğrulanmıştır

Ölen kişilerin yaşadıkları deneyimleri paylaşan kişilerin anlattıkları güçlü hikâyeleri göz ardı edemeyiz. Ölmek üzere olan hastasının yatağının ayakucunda duran beyazlar içindeki kadını gören hemşireden tutun da, çocuğunun ölüm döşesinde gördüklerini ve yaşadıklarını eş zamanlı yaşayan anne-ye kadar ya da ağabeyinin ölümünü gören ve ÖYD'sini paylaşan genç kıza kadar... Bu insanların bu tür hikâyeler uydu-rarak kazanabilecekleri hiçbir şey yoktu. Hatta cesurca bir adım öne çıkarak ve paylaştıkları bu deneyimlerden bahse-derek kendilerini alay konusu yapmayı göze almış ve hoş ol-mayan bir sürü suçlamaya da maruz kalmışlardı.

O zaman tıp dünyasının bu insanların şahitliğini göz ardı etmesi anlamlı mı? Ölüme yakın deneyimlerin realitesini inkâr etmek anlamlı mı?

Beden ve Zihnin Bir Araya Geldikleri Yer Beynin Sağ Temporal Lobudur

Ölüme yakın deneyimler, muhtemelen beynin derinin-de ve sağ kulağın üstündeki alan olan sağ temporal lobda meydana gelmektedir. Benim araştırmam ve diğer bilim adamlarının son elli yılda yapmış olduğu araştırmalar, bey-nin bu noktasının ÖYD'nin anatomik yeri olduğunu teyit ediyor.

Kimileri beynin hangi bölümünde meydana geldiğini be-lirlemenin, bu deneyimin değerini azalttığını düşünüyorlar. Aynı fikirde değilim. ÖYD'nin beyinde gerçekleştiği yer ola-rak sağ temporal lobu ortaya çıkarırken, aslında zihin, beden ve ruhun etkileşim içinde olduğu bir noktadan bahsediyoruz.

Yaşamla ilgili çok önemli bir kıvılcıma ev sahipliği yapan bir alandan bahsediyoruz.

Bazı araştırmacılar, beynin sağ temporal lobunun farklı gerçeklikleri algılamamızı ve hatta onların içine girmemizi sağlayan bir alan olduğuna inanıyorlar. Almanya’da bulunan Heidelberg Üniversitesi’nde filozof ve nörobilim uzmanı olan Dr. Michael Schroeter de, insan bedeninde zihnin, beynin ve ruhun ortak bir noktada buluştuğu alanın beynin sağ temporal lobu olduğunu düşünüyor.

Almanya’da verdiğim bir konferans sırasında Schroeter ile tanıştığımda, bana ölüme yakın deneyim yaşamış ve bedeninin dışına süzölmüş bir hastadan bahsetmişti. Hastası, bir ışık topunun bedenine yaklaştığını görmüş ve ışık topu ve bedeninin arasında geçen konuşmayı dinlemişti. En sonunda ışık topu şöyle demişti: “Önümüzdeki otuz yıl boyunca bize katılamayacaksınız.” Daha sonra da bedenine geri dönmüştü.

Bu ve buna benzer birçok vaka Schroeter’i, beni ve diğerlerini, temporal lobun bedenimizin dışında bulunan bir kaynaktan gelen sesleri duymamızı ve ölüm noktasında bize gelen ışığı algılamamızı sağlayan bir alıcı istasyonu gibi işlediğine inandırdı.

IŞIĞIN YARATTIĞI DEĞİŞİM

Işık deneyiminin, mutlaka değişime yol açan bir unsur ve ölüme yakın deneyimlerin kilit noktası olduğunu keşfettim. ÖYD yaşamış kişilerin gördükleri ışığın, bedenin dışındaki bir kaynaktan ortaya çıktığını düşünüyorum.

Neden böyle düşünüyorum? Nörobilim uzmanları, temporal loblarımızda bulunan mistisizmin devrelerinin varlığını belgelemişlerdir. Bu nörolojik makine sayesinde, bedenini di-

şına çıkma deneyimi, kimileri ölmüş akrabalarımıza benzeyen beyazlar içinde silüetler görme, ilahi melodiler duyma, hayatımızın üç boyutlu olarak gözlerimizin önünden geçmesi gibi birtakım yeteneklere sahip olabiliyoruz. Asıl değişimi yaratan ışık deneyimi dışında, ölüme yakın deneyimleri oluşturan tüm unsurları algılayabiliyoruz.

Ölüme yakın deneyimin temelinde bu sevgi dolu beyaz ışık bulunuyor. Ölüme yakın deneyimler ile ilgili diğer deneyimler, sağ temporal loba kısa devre yaptırarak da tekrar yaratılabilir. Kanadalı nöroloji cerrahı Wilder Penfield bunu denemiş. Ameliyat esnasında beynin bu alanına elektrik akımı uygulayarak, hastalarda bedenin dışına çıkma durumunu yaratabilmiş.

Bu devreler, ketamin gibi anestezi ilaçlarının kullanımı esnasında da çalışmaya başlayabiliyorlar. Ameliyat masasında ki hastaların bu ilaçların kullanımı sonrasında bedenlerini terk ettiklerini söylemelerine sıkça rastlanabiliyor. LSD, meskalin (kaktüsten elde edilen bir tür uyuşturucu) ve birtakım sinir ilaçlarının da bu devrelerin bir kısmını tetiklediği ve bedenin dışına çıkma algıları, tünel deneyimleri ve buna benzer durumlara yol açtığı görülmüştür. Evet, yoğun korku yaşanan dönemlerde, kişinin süregelen problemlili bir durumdan kaçmak istediğinde, hatta olası bir kazadan kaçınmak için zamanı yavaşlatmaya çalıştığı durumlarda beynin bu alanının sihrinin ortaya çıktığına inanıyorum.

Bu spiritüel yolculuğun yapıtaşları çok değişik şekillerde harekete geçebilir, çünkü onlar beyinlerimizde bulunan temel devrelerin bir bölümüdür.

Işık deneyimi suni olarak yaratılamaz. Sadece ölüm noktasında ya da çok özel birtakım spiritüel görüntüler esnasında gerçekleşebilir. Araştırma grubumuzda da gördüğümüz gibi, bu sevgi dolu ışıkla ilgili spiritüel görüntü, kişilikte birtakım

değişimlere yol açar. En güçlü ve en uzun vadeli değişimlerin, ışığı gören insanlarda gözleendiği ortaya çıkmıştır.

ÖLÜMDEN KORKMAK VE ÖLÜME YAKIN OLMAK

Biri korku, diğeri ölüme yakın olma sebepleriyle, bu devrelerin aynı kişide nasıl farklı işleyişleri olabileceği ile ilgili sizlere bir örnek vermek istiyorum. Bu deneyim bana Hollandalı bir kardiyolog olan Dr. Van Lummel tarafından anlatıldı. Bu, önündeki kamyonun altına girerek ölümün eşiğinden dönmüş olan bir hastasının yaşadıklarının hikâyesi.

Önündeki kamyonu çarpacağını anladığı an olan kazanın ilk aşamalarında, hasta frene bastığında ve kontrolsüz bir halde kaymaya başladığında zamanın ağır çekimde ilerliyor gibi geldiğini söylemişti. Sonrasında ise bedeninin dışına çıkmıştı. Bu haldeyken, çok net görüntüler ve sahneler halinde hayatı gözlerinin önünden geçmişti.

Bu yaşadığının “ölüm korkusu” deneyimi olduğunu düşünüyorum. Hayatını tehdit eden bir durumla karşılaştığında gösterdiği bir uzaklaşma tepkisiydi.

Daha sonra gerçekleşen şey ise oldukça farklıydı.

Arabası kamyonu hızla çarpmıştı ve kamyonun arka tarafı arabasının ön camını tuzla buz etmişti. Bu kaza, adamın göğüs ve kafa bölgesinde birçok yaralanmaya yol açmıştı. Tıbbi kayıtlar, adamın komada olduğunu ve ölümün eşiğinden döndüğünü gösteriyordu. Buna rağmen bedeninin dışına çıktığı ve karanlığa girdiğini çok net algılamıştı. Artık etrafındaki fiziksel dünyayı, kamyonu çarpmadan önce görebildiği haliyle göremiyordu. Bir tünelden yukarıya doğru çıktığını ve tünelin sonunda gördüğü ışığa doğru ilerlediğini hissetmişti. Birdenbire “sevgi ve ışık dolu” bir varlık ortaya çıkmıştı. Şimdi *ikinci* kez hayatı gözlerinin önünden geçiyordu. Bu seferki

ise, ışıklı varlığın rehberliğinde gerçekleşiyordu. Hayatı boyunca yapmış olduğu manevi seçimleri yeniden gözden geçirirken sevgi ve tutkuyla sarmalandığını hissetmişti. O anda evrenin önemli bir parçası olduğunu ve hayatının bir amacının bulunduğunu anlamıştı.

Ölüm sürecine girdiği zaman tetiklenen ikinci deneyiminde ortaya çıkan ışığın rehberliğinde hayatını yeniden gözden geçirmesinin kendisini değiştirdiğini düşünüyordu. Ona göre ilk sefer yaşananlar, sadece bir görüntüler silsilesi ve onları görmek, kendisine hiçbir anlam kazandırmı-

İKİLİ SİNİR SİSTEMİ

Bu hikâye, beynimizin farklı bölümleri tarafından yönetilen iki ayrı sinir sistemimiz olduğuna dair inancıma güzel bir örnek teşkil ediyordu. Biri, geleneksel anlamda bildiğimiz biyokimyasal sinir sistemimizdir. Duyusal ve otomatik yetilerimizi düzenleyen sistem budur. Beynimizin sol bölümü tarafından yönetilir ve sol temporal lobumuzla bağlantılı olan “dahili sunucumuz” ile çok yakından ilişkilidir.

Diğeri ise ustaca işleyen elektromanyetik sinir sistemimizdir. Kırılan kemiklerin iyileştirilmesi, vücuttaki bazı dokuların yeniden oluşturulması ve beden ile beyin arasındaki psikosomatik bağların kurulmasından sorumlu sinir sistemi budur.

Ayrıca telepati, önceden bilme ve bedenin dışına çıkma gibi paranormal yeteneklerimizi de yöneten bölüm burasıdır. Burası bir nevi gölge adamdır. Ahlaki duygularımız ve Tanrı ile iletişim kuran sessiz parçamızdır.

Ölüme yakın deneyimlerin tabiatını anlayabildiğimiz yer, bu sessiz ikinci beynin -mistisizmin devreleri- içinde yer alır. Beyin öldüğünde ve biyokimyasal sinir sisteminden gelen mesajlar durduğunda, sağ temporal lobdaki bu alan çalış-

maya başlar. Bu durum, genellikle hayatımızda ilk kez gerçekleşen bir şeydir. Bu sayede hastalardan birinin “Tanrı’nın parıltısı” olarak adlandırdığı o muhteşem ve sevgi dolu ışığı görebiliriz.

Ölüme yakınlaşmış kişiler, bu ışık sayesinde değişime uğramışlardır. Hayatlarının bir amacı ve anlamı olduğunu anlarlar. Genellikle bu süreç, içinde aileleri ve genel anlamda insanlara karşı duyulan bir sevgiyi de barındırır. Beyinlerinin atıl alanlarını harekete geçirmiş olurlar. Kendilerinde bulunan hem sezgisel hem de paranormal birçok yeni yeteneği keşfederler. Hobileri olan mutlu insanlar haline gelerek, entelektüel arayışlar içine girerler. Yalnız kalarak meditasyon yapmaya vakit ayırırlar. “Sıradan” nüfusa nazaran toplumsal olaylarla ve yardım amaçlı mesleklerle daha çok ilgilenirler.

Ölüme yakın deneyimlerin ne *yapmadıklarına* da dikkatinizi çekmek isterim. Bu deneyim, kişiyi insanlık için mesajlar getirmiş bir mesih ya da peygambere dönüştürmez. Hayır, bu kişiler basit ve sıradan insanlardır. Kendilerini etraflarında bulunan diğer insanlardan farklı görmezler. Hayatı sonuna kadar dolu dolu yaşamak dışında, yaşamla ilgili özel bir din ya da felsefeleri yoktur.

Çoğu zaman yaşadıkları spiritüel dönüşüm onları o kadar çok değiştirir ki, ailelerinden farklı kişiler haline gelerek bir tür yabancılaşma yaşarlar. Genellikle yaşadıkları ölüme yakın deneyimi özel bir şey olarak görür ve nadiren başkalarıyla paylaşırlar. Ancak yine de değişim yaşanır.

Ölüme Yakın Deneyim Yaşayan Kişiler Değişir

Yukarıda da belirtildiği üzere, ölüme yakın deneyim yaşayan kişiler, ışık deneyimi sayesinde değişime uğrarlar. Bu değişim, muhtemelen, beyinden geçerek onu etkisi altında bıra-

kan o sevgi dolu ışıkla ilgili yaşanan açık ve net deneyimin bir sonucudur. Bu anı, yaşayan kişiye amaç ve anlam kazandırır. *Ölüme yakın deneyim yaşamamış* ancak başından geçen ölümcül bir olay sonrasında hayatta kalabilmiş bir kişi, travma sonrası stres bozukluğu ile sonuçlanan kötü bir anı olarak bu olaydan etkilenir. Ancak ÖYD, travma sonrası *mutluluk* yaratarak kişilikte olumlu değişimlere yol açar.

Ölüm anında sağ temporal lobun çalışması, bazı nörobilim uzmanları için hâlâ bir muamma olarak kalmaya devam etmektedir. Ancak araştırmalar, beyin ölürken sağ temporal lobun bazı bölümlerinin ilk kez düzgün bir şekilde çalışmaya başladığını ortaya koymaktadır. Bu alanın, uzun vadeli hafıza bankamıza eklenmek üzere birtakım anılar ürettiği gerçeği, onun ne kadar iyi çalıştığını göstermektedir.

O zaman şu soru sorulabilir: Bu nörolojik devreyi harekete geçiren enerji kaynağı nedir? Rus bilim adamı Vladimer Vladostock'un da dediği gibi, koma durumunda beyin çaresizce enerji kaynaklarını korumaya çalışır. Dolayısıyla, karmaşık görüntüler ya da halüsinasyonlar oluşturmak için bu enerjisini harcamamalıdır. *Critical Care Medicine** dergisinde yayınlanan bir makalesinde Vladostock, ÖYD'nin ölüm anında ortaya çıkan enerji açığını daha da artırmasından dolayı, ölmek üzere olan hastaya zarar verebileceği sonucunu çıkarmıştır. Aslında birçok vakada, hastalar ışıkla karşılaştıklarından ve kendilerine geri dönmeleri söylendikten sonra hayata döndüklerinden bahsetmişlerdir. ÖYD içlerindeki enerjiyi almak yerine, onları enerjiyle doldurmuştur.

* *Tıpta Ağır Hastalıklar.* (ç.n.)

ÖYD İLE HAYATA DÖNMEK

Batı yakasının iç kesimlerinde bulunan bir hastanede yirmi yıldır hemşirelik yapan bir kadın, ÖYD'lerin hayata döndüren gücüne örnek olabilecek bir hikâye anlatmıştı.

Genç hastalarından birinin kalbiyle ilgili bir sorun yaşayarak ölümün eşiğinden döndüğünü söylemişti. Hayata dönüşü teknik aksaklıklar yaşanan sorunlu bir süreç olmuştu. En sonunda hastane yatağının yanında bulunan yaşam destek makinesi de çalışmamıştı. Ancak tam da kendisini hayata döndürmeye çalışan ekip vazgeçmek üzereyken, hasta hayata dönmüştü.

O akşamüstü çok öfkeliydi. “Cennette çok eğlendiğini” ve geri dönmeyi hiç de istemediğini söylemişti. “Ancak sonra bir ışık gördüm ve bana tekrar hayata dönmem gerektiğini söyledi.”

Hemşire, hastanın kendinde olmadığını ve sayıkladığını düşünmüştü. Onu rüyasında gördüğü konuşan bir ışığın değil, doktorların kendisini hayata döndürdüğüne inandırmaya çalışmıştı.

“Yanılıyorsunuz,” demişti çocuk ısrarla. “Kullandıkları makine fişe bile takılı değildi. Tanrı beni hayata döndürdü.” Hemşire makinenin kablolarını kontrol ettiğinde çocuğun haklı olduğunu görmüştü. Artık onun kendi çabasıyla geri döndüğüne inanıyordu.

Işık sayesinde mi? Bence öyle. On yılı aşkın bir süredir ölüme yakın deneyimleri araştırdıktan sonra, öldüğümüzde bize görünen ışığın gerçek olduğuna ikna oldum. Onun, insan beyninin işleyişinden ortaya çıkan bir yan ürün olmadığını düşünüyorum. Tam aksine, ruh diyebileceğimiz ve bizi insan olarak benzersiz kıldığını düşündüğümüz her türlü özelliğin kaynağı olduğuna inanıyorum.

Gördüğümüz ışık, basit anlamıyla optik sinirlerimizin refleks olarak kasılmalarından ortaya çıkmıyor. Kafamızı çarptığımızda gördüğümüz yıldızlara da benzemiyor. Çok değişik bir ışık türü bu. Evrendeki her şeyi içinde barındıran bir ışık. Gözlerinizle gördüğünüz hiçbir ışık çeşidine benzemiyor diyen bir kadın belki de onu en iyi şekilde tanımlamıştı. “ ‘Tanrı’ olarak adlandırabileceğim bir şey değildi, ama Tanrı da o ışığın içindeydi. Büyükanнем ve büyükbabam ışığın içinden çıkarak bana geldiler ve benimle konuştular. Ama sanki onlar da ışığın bir parçası gibiydiler. Tanrı değildi ama Tanrı’dan başka bir şey de değildi.”

Ölüm anında görülen ışık gerçektir. Yaptığım çalışma, onunla karşılaşmış insanlarda yarattığı doğrulanabilir ve tekrar tekrar gözlemlenebilen değişimleri ortaya çıkararak ışığın varlığını kanıtlamıştır. Beynin çok az enerjisinin kaldığı bir anda görünmesi gerçeği de, insan bilincinden bağımsız olarak bedenın dışındaki bir kaynaktan ortaya çıktığı olasılığına dikkatleri çekmektedir.

KOLAY DEĞİL, AŞİKÂR

Sona yaklaşırken, dönüp dolaşıp en temeldeki soruya geliyoruz: *Ne olmuş yani?* Çoğu en az karşılaştığım o son derece rahatsız edici radyo sunucusu kadar alaycı olabilen tıp dünyasından arkadaşlarıma şu soruyu sordum: “Topladığımız bu bilgilerle ne yapmalıyız?”

Bir doktor olarak, ölüme yakın deneyimlerin gerçek tabiatını keşfetme görevini filozoflar ve bilim araştırmacılarına bırakmamız gerektiğini düşünüyorum. Önümüzdeki on yılın, çok başarılı bilinçlilik araştırmalarıyla dolu geçeceğini düşünüyorum. Bunların çoğunun da mistisizmin devrelerini ve

kafatasımızın içinde bulunan diğer devreleri derinlemesine inceleyen araştırmalar olacağına inanıyorum.

Doktorlar olarak bize düşen görevin ise, bu deneyimlerin ilaçlardan kaynaklanan hayaller değil, gerçek olaylar olduklarını anlamak olduğunu düşünüyorum. Bu deneyimleri anlayarak, ölümü de anlayabiliriz. Yazar David Meltzer'in çok güzel bir şekilde ifade ettiği gibi: "Ölüm, bize yaşamayı öğretir; içinde bulunduğumuz hayatın sınırlarını gösteren bir harita gibidir. Ölümün tokmağı, ışıkla aramızda bulunan aynaya vurulan ve onu ortadan kaldıran bir darbe gibidir."

Toplum olarak önümüze çıkan fırsat ise, ölüm ve ölmek konularıyla baş etmeye çalışırken, öğrendiğimiz bu bilgileri pratiğe dönüştürmek olmalıdır diye düşünüyorum. Bu durum, özellikle de ölümcül hastalığı olan kişilerle ilgilenirken geçerlidir. Genellikle bu süreçte yaşanan ritüel, olayı yaşayan kişileri insanlıktan çıkarmakta ve değersiz bir hale düşürmektedir.

George Washington Üniversitesi'nden Dr. William Knaus, ölümcül hastaların bakım sürecini şöyle tanımlıyor: "Birçok vakada, yaşam sinyallerini almaya devam edebilmek için hastanın odasına pat diye sokulan karmaşık cihazlar taşınır. Bunlar, hiçbir işe yaramayan bir tedavi için taşınan inanılmaz maliyetli makinelerdir. Ortamdaki saygınlık yok olurken, hasta da diğer manevi tedavi türlerinden mahrum bırakılmış olur."

Kısacası, yaşam destek makinesine bağlanıp bağlanmaması gibi hastanın hayatıyla ilgili en önemli karar, hasta adına verilir.

Ölüm sürecini daha iyi anlayabilmenin ve ölen kişinin gördüğü spiritüel hayalleri kabul etmeye istekli olmanın, ölme hakkı olarak bilinen konu üzerinde büyük ölçüde etkileri olacağını düşünüyorum.

Bu tür deneyimler, ölüm korkumuzun azalmasına yardımcı olurlar. Bunu derken, ölmek üzere olan hastalar kadar doktorların da yaşadığı korkuyu kastediyorum. Psikolog Carl Jung, ölüm kaygımızın ölümü kontrol etmek için çabalamaya yol açtığını söylemiştir. Bu da aslında, ölümcül bir hastalığın ilerleyen günlerinde yaşam destek ünitelerinin kullanımı konusunda ısrarcı olan aileler ve doktorların tam olarak yaptığı bir şeydir.

Bir hastanenin etik komitesine bu konuyla ilgili çok üzücü bir örnek sunulmuştur.

BECERİKSİZCE İNTİHAR

Elli beş yaşındaki Mr. Jones, yıllar boyu, kendisini sakat bırakan ve sürekli kötüye giden eklem iltihabından mustarip-ti. Bir zamanlar fiziksel aktiviteler konusunda son derece hevesli olan ve birkaç dağ tırmanışı bile gerçekleştirmiş bu adam, şu anda etrafındaki dünyayı tekerlekli sandalyesinden izliyordu.

Birkaç başarısız intihar girişiminde bulunmuş ancak bu arzusunu gerçekleştirememişti. Kendisine yakın olan aile üyeleri, onun ölme arzusunu anlayabiliyorlardı. Ancak, ülkenin başka şehirlerinde yaşayan diğer aile üyelerinden bazıları, onun ölme arzusuna şiddetle karşı çıkıyorlardı. Bu, sıklıkla karşılaştığım bir davranış biçimidir. Genellikle, ölmek üzere olan bir hastanın günlük bakımı ile en az ilgilenen aile üyeleri, onun yaşamını sürdürmesi konusunda en hararetli savunucular olarak boy gösterirler.

Sonunda Mr. Jones, ölmesine yardım etmek üzere karısını ikna etmişti. Gündüzleri acı içinde geçiyordu. Geceleri ise, kullandığı uyku hapları ve diğer uyuşturucu ilaçlardan dolayı huzursuz uykular uyuyordu. Karısı ile beraber yaşamları

boyunca bisiklet sürme ve dağ yürüyüşleri gibi aktiviteler yapmışlardı. Şimdi ise, şu ana kadar yapmış oldukları birikimlerinin, tamamen hareketsiz kalmasına ramak kalmış olan durumunu iyileştirmek için çok az etkisi olabilen tedavi masrafları için eridiğini izliyorlardı. Zaten evlerini satıp, küçük bir apartman dairesine taşınmışlardı. Geri kalan kısıtlı maddi imkânlarıyla Mr. Jones, tıpkı şair Yeats'ın dediği gibi, ölmek üzere olan bir hayvanın içine hapsolmuş bir mahkûm gibi hissediyordu. Karısı, kocasının ölme isteği konusunda onunla tamamen aynı fikirdeydi.

Karı-koca, doktordan doktora giderek, her birinden uyku ilaçları yazılı reçeteler almışlardı. Bu işi aileleri, arkadaşları, papaz ya da doktorların yardımı olmadan kendi başlarına yürütüyorlardı, çünkü hem dini hem de sivil yasalara karşı geldiklerini biliyorlardı. Adam, vasiyetinde hayatının gayri tabii bir biçimde daha fazla sürmemesi gerektiğine inandığını belirtmişti.

Sonra da ilaçları yutmuştu.

Komaya girdiğinde, karısı panik olmuştu. Acil Servis'i aramıştı. Gelen ekip onu hayata döndürmeye çalışırken, karısı başlarında durmuş ve böyle bir çabanın gerekli olup olmadığını sormuştu. Bu kritik anlar yaşanırken, çaresizlikle karışık bir korku duyuyordu ve kafası feci şekilde karışmıştı.

Mr. Jones hastaneye kaldırılarak yaşam destek makinelere bağlandı ve onun yaşadığı bu vaka da hastanenin etik komitesine sunuldu. Karısı makinenin fişinin çekilmesini ve ölmesine izin verilmesini talep ediyordu. Çiftin dört çocuğundan ikisi, babalarının makineye bağlı kalmasını istiyorlardı. Başka bir şehirde yaşayan oğlu bunlardan biriydi. Babasının basit bir depresyon sonucu böyle bir şeye kalkıştığından emindi. Depresyonu tedavi edildikten sonra da onun yaşamak isteyeceğini düşünüyordu.

Zamanla, adam yaşam destek makinelerinden kurtuldu ve bitkisel hayatta yaşamaya başladı. Halen bilinci kapalı bir halde yaşamaya devam ediyor.

Ünlü bir anestezi uzmanının sonradan bana söylediği gibi: “Ölmesine izin verilseydi çok daha iyi yaşamış olacaktı.”

Buna benzer trajik vakaların çoğundan, sadece ölümden o kadar fazla korkmayıp, onu kontrol altında tutmak için kendimizi paralarcasına çabalamadığımız zaman kurtulabiliriz. Bu adamın aile doktoru ya da papazın fikrini almadan, karısıyla gizli bir anlaşma yapmak zorunda kalması gerçeği, her ne pahasına olursa olsun yaşama karşı bir ithamname felsefesidir.

Bu olayda adamın karısı, çocukları, doktorlar ve hemşireler kendi duygularına dayanan bilgiler ışığında zor ve ıstıraplı kararlar vermek durumunda kalıyorlardı. Ötanazi, ölüm, ölüm korkusu ve insanlar öldüğünde ne olduğu gibi konular açıkça tartışılabilseydi, bu ailenin, adam intihara kalkışmadan önce yaratıcı bir çözüme ulaşabileceği bir atmosfer yaratılmış olurdu.

KADERİNİ KONTROL ETMEK

Bir anne bana, değişik bir vaka ile ilgili bir mektup yazdı. On yedi yaşındaki kızı, karaciğer nekrozundan dolayı ölmüştü. Kızının adı Elizabeth'di. Çok güzel ve canlı bir genç kız olan Elizabeth, aynı zamanda parlak bir öğrenciydi. On dört yaşında liseden mezun olmuştu. Böylesine harika bir genç kızın ölümü, olayı daha da trajik bir hale getiriyordu.

Ölmeden birkaç ay önce Elizabeth, ciddi anlamda karaciğer yetmezliği çekmeye başlamıştı. O dönemde, annesine

çok yakında öleceğinden emin olduğunu söylemişti. Birçok kişi için böyle bir duygu hayattan elini eteğini çekmek ve mutsuz olmak için yeterli bir neden olabilirdi. Ne de olsa, genç yaşta ölmek hayattaki en büyük adaletsizliklerin başında geliyordu. Elizabeth için ise, bu durum kalan tüm enerjisini mümkün olduğunca toplamasına sebep olmuştu.

Ailesine ve doktorlarına, sonuna kadar kontrolü elinde tutmak istediğini söylemişti. Tedavisi ile ilgili olabildiğince fazla karar vermişti. Spiritüel bir şifacı da dahil olmak üzere alternatif tıp yöntemlerinin bile bazılarını denemişti.

“Ölüm ihtimalini aramızda açıkça konuşabiliyorduk,” diye yazıyordu annesi. “Bu durum, bazı hemşireleri ve tedavi sürecinde bulunan doktorlardan birini fazlasıyla kızdırmıştı. Ama biz her aşamayla yüzleşmeye karar vermiştik.”

Hastalığının nedeni ile kafasını meşgul ederek, sürekli “Neden benim başıma geldi bu?” diye sormak yerine, Elizabeth her yeni günü olduğu gibi kabul ediyordu. Karaciğerinin berbat durumundan ötürü ağrıları ile ilgili ilaç tedavisi görememesine rağmen, sürekli ayık kalmaya çalışıyordu.

“Çizdiği yolda çok kesin ve net adımlarla ilerliyordu,” diye yazmıştı annesi. “Sona yaklaştıkça hepimizle vedalaşmaya başladı. Ailenin her bir üyesini yanına çağırarak, onları her şeyden çok sevdiğini söyledi. İki yıl sonra Noel için bir araya gelene kadar, onun bize bıraktığı son şeyin farkında bile değildik.”

Günden güne bünyesi zayıflayan Elizabeth, sonunda komaya girmişti. Ölmeden önceki gün, günlüğünü istemişti. Günlüğüne ışığı gördüğünü yazmıştı. Ayrıca bir sınır çizgisi görmüştü. Ailesinin ötesine geçemeyeceği bir “sınır” çizgisiydi. Kısa bir süre önce ölen teyzesini görmüş ve ona yakında ölmeye karar verdiğinden bahsetmişti.

Sonra da annesine şu şiri yazmıştı:

*İřıĝın en gcl yol olduĝunu hissettim
Ve bu yoldan gideceĝim
Ama iki yolu da biliyordum ve iyi hissediyordum
Çok basit bir kozmik büyü var
Ve her iki duyguya da çok yakınum
Yaşama ve lme*

*Bu geniş yelpazenin bir parçasını hissettim
Ve sadece çok küçük bir parçaydı bu,
İçimden geçmesine izin verilmişti
Yaşamak ve ölüm ile ilgili bir sözün
Çok önemli, mutlaka bunu da yazın.
ldĝm ve yeniden doĝduĝumu hissediyorum
Ve çok yakın
Her ikisi de, birbirlerine.*

Yapmış olduĝu yaratıcı işlerden sonuncusu, belki de bir-çok anlamda en önemlisi olmuştu.

lmek üzere olan hastalarda uygun bir aĝrı kesici ilaç tedavisinin kullanımının, kişiye özel bir uygulama olması gerektiĝini fark ettim. Buna raĝmen yaşlılarla ilgilenen doktorların biroĝu, ölüme yaklařtıķa bu tür hastalara daha yüksek dozlarda ilaç verildiĝi konusunda hemfikirlerdi. Neden? oĝu zaman, kuvvetli yatıştırıcıların hastayı kontrol altında tutmayı daha kolay bir hale getirdiĝi için. Genellikle yatıştırıcı ilaçlar, aileye ya da doktorun kendisine faydası olsun diye kullanılıyorlar. Kendim de ilk aĝızdan söyleyebilirim ki, bir doktorun hastasının ölümüyle yüzleşmesi hiç de kolay bir şey deĝildir.

Ölen bir yakınlarına refakat eden kişiler için bu durumun

kesinlikle çok zor olduğunu ve bunun etkilerinden kurtulmalarının zaman alacağını biliyorum. Ancak ölüm saati geldiğinde, hastaya daha fazla sevgi ve şefkat dolu bir ilgi göstermenin ve daha az ilaç vermenin gerekliliğine inanıyorum. Çocukların kendi ölümlerini yorumladıkları birçok vakayı onlarla birlikte yaşadım. Bu deneyimlerin, ölümlerinde duyulan o yoğun korku ve kaygı ile mücadele etmekte çok faydalı olduğunu düşünüyorum.

KARANLIĞA GÖMÜLMEK DEĞİL, FARKINDA OLMAK

Ölen kişiler kendilerini saran ortamın ne kadar farkındalar? 1988 yılında, ölümlerinde yaşanan psikolojik olaylar üzerine yaptığım bir araştırma olan Seattle çalışmasında, klinik olarak ölmüş ve sonrasında hayata döndürülmüş kişilerin etraflarında olup bitenleri gerçekten de hatırladıklarını ortaya çıkartmıştım. Bu hastaların sadece karanlığa gömülmediklerini öğrenmek benim için şaşırtıcı olmuştu. Bunun yerine önemli ölçüde kontrolü ellerinde bulunduruyorlar ve bilinçli bir farkındalık yaşıyorlardı. Bu hastaların çoğu, etraflarında olup bitenden haberdar bir durumda, fiziksel bedenlerinin dışına çıktıklarını belirtiyorlardı.

Ölmek üzere olan kişilere yaklaşımımızı göz önünde bulundurduğumuzda, bu konunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Normal ziyaret saatlerinde aileler ve arkadaşların hastaları ziyaret etmesine izin verirken, ölüm anında onları hasta yataklarının başucundan uzaklaştırıyoruz. Bence bu politikamızı tam aksi yönde değiştirmeliyiz. Yatakların kenarlarını makinelerle doldurmak yerine insanlarla doldurmamız gerekiyor.

Örneğin, yakın arkadaşlarımdan biri kısa bir süre önce kalp krizi sonucunda hastanede ölen büyükbabasının ölümü-

ne tanıklık etmişti. Büyükbabasının çok büyük bir acı çeke-
rek öldüğü düşüncesi onu fazlasıyla rahatsız ediyordu. An-
cak bilimsel araştırmalara dayanarak, muhtemelen büyükbaba-
sının kendi ölümünü çok huzurlu ve hatta spiritüel bir olay
olarak algılamış olduğu konusunda kendisini ikna edebildim.

Arkadaşım daha sonra *kendi* babasının da sürekli olarak
babasına veda edememiş olduğu fikrini aklından çıkaramadı-
ğını söylemişti. Hastaneye ziyaretine defalarca gitmişti. An-
cak kalp krizi geçirmeye başladığında, doktorların odaya do-
luştığını ve ona da odadan çıkması gerektiğini söyledikle-
rinden bahsetmişti. En sonunda cesaretini toplayarak, ne pa-
hasına olursa olsun odaya girdiğinde ise babası ölmüştü.

Arkadaşımın dikkatini bir kere daha bilimsel araştırmalara
çekmek istedim. Ona, büyükbabasının muhtemelen baba-
sının veda etmeye geldiğini görmüş olduğunu söyledim. Tep-
ki verememesine rağmen, muhtemelen oğlunun orada oldu-
ğunun ve onu uğurlamaya geldiğinin farkındaydı.

Ona büyükbabasının cennete gittiğini söylemedim. Bir bi-
lim adamı olarak destekleyebileceğim sözler sadece şunlar
oldu: Büyükbabası ölmek üzere olduğu o anlarda oğlunun
orada bulunduğunu pekâlâ görebilirdi.

Bu, spiritüalite ve bilimi karıştırmamakla ilgili bir örnek.
Bunu yaparak da, hastalar ve onların ailelerinde ellerinde da-
ha fazla kontrol bulundurdıkları hissini yaratabiliriz. Ayrıca
birçok kişinin, bilimsel zihniyetin dışına çıkamayan doktorlar
tarafından alay konusu edilmekten korktukları için halen göz
ardı ettikleri spiritüel duyguların ve sezgilerin de geçerliliği-
nin doğrulanmasına yardımcı olabiliriz. Bu deneyimlerin ger-
çek olduklarını doğrulayacak kadar bilimsel veriye sahip ol-
duğumuzu düşünüyorum. Doktorların bu bilgileri hastalar ve
onların aileleri ile paylaşmaları gerektiğini düşünüyorum.
Onları ölüm öncesi görüntüler, ölüme yakın deneyimler ve

diğer spiritüel olgular konusunda rahatlatmalılar. Onlara bu verilerden bahsetmeli ve bu konuyla ilgili kendi düşünce tarzlarını yaratmalarına izin vermeli.

PARLAK BİR AN

Kısa bir süre önce bir rahibe, ölüme yakın deneyimler hakkında bildiklerini bir hasta ve onun ailesine güç vermek için nasıl kullandığından bahsetti. Hasta, kanserden dolayı ölmek üzere olan yaşlı bir kadınmış. Kız kardeşleri yatağının yanında duruyorlarmış. Son gün kadın gücünü toparlamış ve kardeşleriyle konuşmuş. “Tom geldi,” demiş yatağının ayakucunu göstererek. “Oh, sonunda Tom geldi.”

“Tom kim?” diye sormuş rahibe.

Kadının kardeşleri utanmışlar. Hâlâ heyecanla ayakucunu işaret eden hasta kadını susturmaya çalışıyorlarmış.

“Ne söylediğini bilmiyor,” demiş kardeşlerden biri. “Tom, onun kocası. Yaklaşık yirmi yıl önce öldü.”

Rahibe verdiği cevapla kardeşleri şaşırtmış. “Eğer Tom burada değilse, sizce nerede olabilir?”

Kadınların tavırları bu tepkiden sonra değişmişti. Kardeşlerinin ölüm döşeginde gördüğü görüntülere saygı duymaya başlamalarının yanı sıra anlattığı hikâyenin katılımcıları olmaya karar vermişlerdi. “Tom’un nerede olduğunu bize göster,” dedi bir tanesi. Sonra da yatağının etrafında toplanarak, çok sevdikleri kardeşleri ölene kadar Tom’un olduğu yere beraberce baktılar.

Böyle bir şeyin olabileceğini kabullenmek, iki kadında da inanılmaz bir değişime yol açmıştı. Kardeşleri ile ilgili son hatırladıkları şey, onun halüsinasyon görerek aklını kaçırmışçasına sayıklaması olmamıştı. Bilakis, ölüm sürecinde kardeşleri-

ne yardımcı olabildikleri güçlü bir anı hep beraber yaşamışlardı. Gördüklerini onunla paylaşmışlardı. Ve sonuç olarak, yaşadıkları keder süreci de onlar için çok daha kolay atlatılmıştı.

Rahibe ölüm konusunda rahattı. Kendi ruhani yönüne olan güveni de tamdı. Kadının yaşadığı deneyimi kardeşlerine yorumlamaya kalkışmamıştı. Veya kendi inancını bu hassas anları bozan davetsiz bir misafir durumuna düşürmek istememişti. Tek yaptığı Tom'un gerçekten de kadının yatağının ayakucunda olduğunu ve onu sadece ölmek üzere olan hastanın görebileceğini söylemek olmuştu. Kardeşler de Tom'un orada olduğunu biliyorlardı. Sadece odadaki resmi yetkili olan rahibenin de bunu onayladığını görene kadar, sezgileriyle hareket edememişlerdi.

YÜREKTEN BİR DENEYİM

Başka birinin yaşadığı bir deneyim olsa bile, spiritüel deneyimleri anlamak ve kabullenmek patolojik yas sürecini önleyebilir.

Bunu İsveç'te bir konferansta da söyledim. Sonrasında ise bir pediatri kardiyologu yanıma gelip, benimle aynı fikirde olmadığını söyledi. "İnsanlar çocuklarıyla bile bu tür deneyimleri paylaşamazlar," dedi. "Kendilerinin tam olarak algılayamadığı bir şeyin insanlara nasıl faydası dokunabilir?"

Kadının söylediklerinden sarsılmıştım ve elimden geldince cevap vermeye çalıştım. Ona bir çocuk öldüğü zaman, ailesi için evrenin doğal düzeninin altüst olduğunu anlattım. Kaderlerinin kendilerine yaptığı bu kötü şakaya sinirlenmiş oluyorlardı ve içlerindeki bu öfkeyi de sağlıklı kanallara akıtmaları oldukça zor oluyordu. Kadın nereye varmak istediğini asla anlayamadı.

Örneğin, hastalarımın birinde doğuştan beynin yavaş

yavaş ölmesine neden olan ciddi bir beyin bozukluğu vardı. Kendi çocuklarının öleceğini kabullenebilmek ebeveynleri için çok zor olmuştı. Bu korkunç hastalığın gerçek sebebi bilinmediğinden dolayı mantıksız sebeplerle kendilerini suçluyorlardı. Anne, hamileliğin ilk dönemlerinde kokain kullanmıştı ve çocuğundaki bozukluğun sebebinin bu olduğuna kendisini inandırmıştı. Diğer taraftan baba ise, kendisinden çocuğuna geçmiş olan bozuk genlerin çocuğunun hastalığının sebebi olduğunu düşünüyordu.

Tüm bunların arasında, anne bebeğini doğurmadan önce görmüş olduğu hayali bir görüntüden bahsetmeye başladı. Bir gece yarısı beyazlar içinde bir kadın tarafından uyandırılmıştı. Kadın ona, “Bebeğin doğmamalı ve benimle beraber geri gelmeli,” demişti.

Bu olayı, çocuklarının ölümcül hastalığının açıklaması olarak kabul etmeleri için ikisini de ikna etmeye çalıştım. Onlara, “Bebek doğmamalı açıklamasından daha iyi bir açıklama ne olabilir ki?” diye sordum.

Bu spiritüel görüntüyü kabullenmek yerine daha da öfkeli ve acımasız bir hale geldiler. Onları düşünürken aklıma bir Zen hikâyesi geldi. Elinde yanan bir mumla ateşi arayan adamın hikâyesi. Adam eğer ateşin tabiatını biliyor olsaydı, arayı kesinlikle çok daha kısa sürecekti.

Eğer bu çift de o görüntüyü kabullenmeye istekli olsalardı, öfke ve üzüntüleri çok daha kısa sürebilirdi.

HAYALİ GÖRÜNTÜLERE GÜVENMEK

Kanserden dolayı ölen oğlunun evde geçirdiği son birkaç ay ile ilgili bana yazan bir kadına kulak verelim. Oğlu, kendi ölümünü sezinlediği birtakım hayali görüntüler görmüştü. Bu olay olduğunda, çocuk bir deri bir kemik kalmıştı ve kemote-

rapi sonrasında saçları dökülmüştü. Gördüğü görüntülerden dolayı da artık tedaviyi kesmek istemişti. Annesi onun bu isteğini kabul etmiş ve doktorların da izniyle tedaviyi keserek eve dönmüşlerdi.

Kadından oğlunun kendi evinde yaşadığı ölümünün nasıl bir şey olduğunu bana anlatmasını istedim. İşte cevabı:

Bana ölmek üzere olan oğlumun başucunda olmanın nasıl bir şey olduğunu sormuşsunuz. Bu beni güldürdü, çünkü Sean salonda ve yerde öldü. Son haftalarda çok huzursuz ve acı içindeydi. Salondaki kanepede, ya da büyük televizyon koltuğunda, ya da yerde uyku tulumunun içinde uzanmak istiyordu. Eğer hastanede kalmış olsaydık, bunu gerçekleştiremezdik. Tam olarak neyi öğrenmek istediğinizi gerçekten anlayamadım.

Eğer duygusal açıdan ne hissettiğimi soruyorsanız, hayatımda yaşadığım en korkunç ve aynı zamanda da en hazin deneyimdi diyebilirim. Her geçen gün oğlumun daha da güçsüzleştiğini ve hastalığının ilerlediğini görmek ve bunu engellemek adına hiçbir şey yapamamak berbat bir histi. Ama aynı zamanda onunla yakından ilgilenebilmek, yardım istediğinde onu taşıyabilmek, yiyemese bile en sevdiği yemekleri hazırlayabilmek, öğleden sonra saat 15.00 sularında ablalarının eve gelişini iple çektiğini izlemek, ablaları eve geldiğinde de hastanede olsa asla yaşayamayacağı kadar mutlu anlar geçirdiğini görmek harikaydı.

Bu hastalıkla savaşıırken, tüm gücümü toplamam gerekti. Kimi zaman bir patlama yaşayıp milyonlarca parçaya bölüneceğimi hissettim. Çoğu zaman da kocam ve kızlarım için adil olmadığını bildiğim halde ben de ölebilmeyi istedim. Bu süre zarfında kocamın ne hissettiğini bilmiyorum. Bunu ona hiç sormadım.

Aileler çocuklarının ölümüne kendilerini hazırlamadıkça ya da onu bırakmak konusunda isteksiz davrandıkça, ölüm

sürecinin bitmek bilmeden sürüp gittiğine inanıyorum. Gerçi konuştuğum çoğu aile bizim gibi değildi. Hiç yaşama şansı olmasa bile, her türlü tedaviyi ve acımasız yöntemleri bile denemişlerdi. Bu aileler çok daha zorlu yas dönemleri yaşıyor gibi görünüyorlardı.

Yazıştığım kadınlardan birinin kızı sekiz yaşında lösemi-den ölmüştü. Doktorlar öleceğini söylemişlerdi ama o yapılabilecek ne varsa yine de denenmesini istiyordu. Küçük kız için bu süreç cehennem gibiydi. Son altı ayının büyük bir kısmını hastanede geçirmişti. Doktorlar bu esnada ışın tedavisi, kemoterapi ve başka bir sürü zorlu tedaviyi kendisine uygulamışlardı. Küçük kız ölmeden önce şöyle demişti: “Başaramadım. Üzgünüm.”

Sean öldükten sonra kimse bu konu hakkında konuşmak istemedi. Çoğu Amerikalı ölüm konusundan korkar. Bu, bizim gibi çocuklarından mahrum kalmış aileleri daha da kötü bir hale sokuyor.”

Bu anne çocuğunun görmüş olduğu görüntülere inanmıştı. Yaşananlar sonrasında da, sanki kendisi bu deneyimi yaşamış kadar değişim geçirmişti.

KLİNİK UYGULAMALAR

Bir klinik doktoru olarak, ölüme yakın deneyimlerde asıl ilgilendiğim şey, bu olayla ilgili pratik bakış açısıdır. Temel olarak, bu bilgileri hastalara yardımcı olmak üzere nasıl kullanabiliriz? Öncelikle hastaya odaklanan araştırmamın, diğer araştırmacıların gözden kaçırdıkları birtakım şeyleri görmemi sağladığını düşünüyorum.

Ölüme yakın deneyim yaşamış tipik bir insanın hassas, kırılabilir ve “kendinden geçmiş” bir Yeni Nesilci olmasını bekli-

yordum. Onun yerine, ölüme yakın deneyim yaşamış kişiler, genellikle sıradışı bir deneyim yaşamış sıradan insanlar olduklarını gördüm.

Şimdi ise, on yılı aşkın bir süredir yürüttüğüm araştırmam sonrasında, bu deneyimin birçok açıdan insanları değiştirebilen güçlü etkileri olduğunu öğrenmiş bulunuyorum. Bu araştırmanın klinik uygulaması bulunuyor mu? Ölümle ve ölenlerle başa çıkmaya çalışan insanlara yardımcı olabilmek için doktorların, ailelerin ve bakım hizmeti veren insanların kullanabileceği bir şeyler var mı?

Bu türden deneyimlerle başa çıkmaya çalışan kişilere, neler olup bittiğini daha iyi anlamalarını sağlayacak ve onlarla aynı şeyleri hissedebilmeleri ve onlara destek olabilmeleri için yol gösterici nitelikte bir dizi ilkedен oluşan bir rehber geliştirdim. Sağlık sektöründe çalışan profesyonellerin, bu tür ruhsal deneyimlerin objektif gerçekliği ile ilgili tartışmalarda bir taraf tutmalarının gerektiğini düşünmüyorum. Ancak kendilerinin de ölüm sürecinin normal ve doğal bir parçası olduklarının ve ölüm ya da ölen kişiler üzerinde çalışan bizim gibi kişilerin ne kadar önemli etkilerinin olabileceğinin farkında olmaları gerektiğine inanıyorum.

İnsanların bu deneyimleri anlayabilmeleri ve bu türden bir olaya kafa yormak zorunda kalabilecek herkesin kullanabilmesi için aşağıdaki çıkarımları listelemek istedim.

Ölen Hasta ile ilgili Çıkarımlar

1. Ölüme yakın deneyim (ÖYD), kişinin kendi fiziksel deneyimlerini doğrular ve ölüm sürecine bir saygınlık ve kontrol kazandırır.
2. Ölüm sürecinin korkutucu ya da acı veren bir şey değil

de, ruhsal ve harika bir şey olduğunu bilmek, kişi için rahatlatıcı olabilir.

3. Komadaki hastalar genellikle etraflarında olan biten her şeyi görebilir ve duyabilirler ve duygusal konuşmalar yapabilirler. Genellikle hayali olarak kendilerini tavana yakın bir yerde süzülüyormuş gibi ve ölüm döşeğindeki hallerini ya da hayata döndükleri anları kuşbakışı seyrediyormuş gibi algılarlar.
4. Eğer ölmek üzere olan hasta birtakım spiritüel görüntüler görmüşse, bu görüntülerden onun ölüm sürecini yorumlamak üzere faydalanılabilir. Bu tür görüntü ya da sezgileri, ilaçların yol açtığı olaylar ya da halüsinasyonlar sanarak göz ardı etmemek gerekir.
5. Ölümle ilgili görüntüler görmeyen hastalar için, güdümlü hayal dünyası ya da fanteziler de çoğunlukla aynı amaca hizmet edebilirler.
6. Ölüme yakın deneyimler hakkında bilgi sahibi olmak, ölümün yarattığı yalnızlık ve ihmal duygularını da tersine çevirebilir. İnsanlar, ölüm öncesi görüntüleri duymak ya da ölen kişinin güdümlü hayal dünyası üzerine kafa yormak için ziyarete gelmek isteyeceklerdir. Eski bir âdet olan akraba ve arkadaşların kuşattığı ölüm döşekleri de böylelikle yeniden canlanmış olacaktır.

Geride Kalan Aile ve Arkadaşlar ile ilgili Çıkarımlar

1. Ölüme yakın deneyimler hakkında yapmış olduğumuz araştırma, ölümle ilgili görüntülerin çeşitliliğini doğrulamaktadır. Ölüme yakın deneyimlerin “gerçek” olaylar olduğunu bilmek, ölmeden önce yüzlere yayılan o huzurlu gülümseyişlere, gözlerin uzaklara dalıp gitmesine

ya da “ışık, o ışık” gibi açık ve basit ibarelere yeni bir anlam getirebilir. Tüm bunlar, aksi takdirde, göz ardı edilip önemsenmeyecek olaylar olarak kalacaktır.

2. Bu yeni bilimsel bilgiler ışığında ortaya çıkan bir başka şey ise, aile üyeleri ve arkadaşların sıklıkla ölüm sonrası görüntüler ve sezgiler yaşadıklarıdır. Mesela Dr. Therese Rando, ölen çocukları ile ilgili ölüm sonrası halüsinasyonları gören kederli ebeveynlerin oranlarının yüzde 75 olduğunu belirtiyor. *Halüsinasyon* gibi tıbbi bir terim kullanmadan, çoğu ailenin çocukları öldükten sonra onları yeniden görebileceklerini tekrardan belirtmek, onlara inanılmaz bir rahatlık hissettirebilir. Böylelikle aileye de bu olayı kendi açılarından yorumlama şansı verilmiş olur.
3. Özellikle de zamansız ölümler ya da çocukların ölümü gibi konularla baş etmeye çalışırken önemli olabilecek bir konu da, ölümle ilgili görüntülerin bir tür kontrol ve evrenin bir düzeni olduğu algısı yaratabilmeleridir.
4. Ölümle ilgili görüntüler, patolojik yas ve keder oranını düşürerek sağlıklı bir yas tutma sürecini teşvik ederler. Bunu da, normal bir yas sürecini daha kötü bir hale sokabilecek kişisel sorumluluk ve suçluluk duygularını azaltarak yaparlar.
5. Ölümle ilgili görüntüler, kaçamak bir anlam olsa bile, ölümün bir anlamı olduğunu algılamamızı sağlarlar. Örneğin, çocuklarının bir kaza sonrasında öleceğine dair gördükleri ölüm öncesi görüntü, ailenin bu ölümün bir anlamı olduğunu hissetmesini sağlayabilir. Bu durum, anlamsız bir trajediyi anlamlı bir olaya dönüştürür. Dolayısıyla da, patolojik yas sürecini önleme konusunda onlara yardımcı olabilir.
6. Yoğun bakım ünitelerinin eziyetli ve insanlık dışı ger-

çekliğine karşın, hayatın son anlarının sakin ve huzurlu geçtiğini bilmek aile ve arkadaşlar için rahatlatıcı olabilir.

7. Artık hayatta kalma hipotezleri üzerinde kafa yormanın bilimsel anlamda da mümkün olduğunu bilmek, ölen kişi ile er geç bir araya gelineceğine dair bir umut ışığı olmaktadır. Bu durum birçok insan için inanılmaz derecede rahatsızlık verici bir his olabilir.
8. Ölümle ilgili görüntüler, hayatta olan kişilere, kendi spirüel sevgilerine güvenmelerine ve dini inançlarını tekrar teyit etmelerine yol açan bir inanış ve güven kazandırabilir.

Sağlık Sektörü Profesyonelleriyle İlgili Çıkarımlar

1. Ölüm ve ölme konuları ile baş etmeye çalıştığımız durumlarda ölümle ilgili görüntüler, kendi suçluluğumuzu hafifletme, kontrolsüzlük hissini ve ruhsal / sosyal yalnızlık hissini azaltma gibi yukarıdakilere benzer faydaları bizler için de sağlayabilir.
2. Hastalarımızın ölümleri ile yüzleştığımız durumlarda ölümle ilgili görüntüler, bizleri sorumluluk duygusu, daima kontrollü olma zorunluluğu, daima doğru cevabı ya da doğru tedaviyi bilme zorunluluğu vs. gibi baskılardan kurtarabilir.
3. Eninde sonunda, hastanın bakımı ile ilgili ihtiyaçlara odaklanmak yerine ölüm süreci üzerinde daha fazla düzen ve kontrol sağlamak için duyduğumuz gereksinimler sonucunda ortaya çıkmış kurallar ve politikalar zincirine olan irrasyonel bağlılık seviyemizde bir azalma hissedebiliriz.

4. Ölümle ilgili görüntüler ya da ölmek üzere olan birinin güdümlü hayal dünyasından bir şeyler öğrenebilmek konusunda istekli olmak, hastanın yatağının başındaki aktivitelerin artması demektir. Ölüm ve ölmekle ilgili sohbetler, dokunmak, sarılmak veya sadece yanında oturmak gibi eylemler, ölmek üzere olan kişinin sosyal anlamda soyutlanmış hissetmesini önleyebilir.
5. Bir hastaya ya da aile üyelerinden birine ölümle ilgili görüntüler hakkında ne söylemeliyim?
 - Ölümle ilgili kendi duygularınızı ve spiritüel inançlarınızı analiz edin. Bir hastanın yaşamından sonrasına dair gördüğü görüntüleri aklını kaçırmaması ya da halüsinasyon olarak görmek ve onları önemsememek, genellikle kendi dini inançlarınız ve inandığınız değerlerin bir yansımasıdır.
 - Yaşanan durumla ilgili şüphe duyuyorsanız, hiçbir şey söylemeyin ya da yapmayın.
 - Ölümle ilgili olayların yaşamdan sonrasına ait üzücü görüntülerden değil de, sade ve basit duygular ya da sezgilerden oluşabileceğinin farkında olun. Hastalar genellikle yaşamdan sonrası ile ilgili dramatik görüntüler görmemelerinin ters bir durum olduğu konusunda endişe ederler.
 - Aile üyeleri ve arkadaşlar arasında bu konunun tartışılması için onları cesaretlendirin. Genellikle ölümle ilgili görüntüler ve onların önemi, birkaç aile üyesi aynı anda aynı deneyimi yaşadıklarını açıkladıkları zaman meydana çıkar. Bu deneyimin normal ve doğal olduğunu doğrulamak konusunda göstereceğiniz profesyonel isteklilik, genellikle ailelerin kendi içgüdülerine ve inançlarına güvenmelerini sağlar.

- Aile üyeleri genellikle komadaki hastaların tünelin içinde sıkışıp kaldıklarını düşünürler. Bazıları ise çocuklarının ya da eşlerinin neden kendilerine geri dönmediklerini bilmek isterler. Bunlar ortak algılar olmalarına rağmen, kişiye özel ilgilenilmesi gereken konulardır.
 - Yaşanan deneyimi yorumlamak ya da tüm sorulara cevap bulmak konusunda üzerinizde yaratılan baskıya karşı direnin. Temel nokta, ölen kişiye ve ailesine tüm kontrolü vermek olmalıdır.
6. Ölümeye yakın deneyimlerin, intiharı düşünen kişiler için ölümü daha cazip bir hale getirebileceğini aklınızda bulundurun. Ancak, intihara kalkışan ve ölümeye yakın deneyim yaşayan kişiler, intiharın bir çözüm olmadığı düşüncesine sonuna kadar inanmış bir şekilde hayata geri dönmektedirler.

BİLGİ DEĞİŞTİREBİLİR

Ölüm anında yaşanan bu hayali görüntülerin gerçek ve değiştirici etkileri olduğunu bilmek, manevi varlıklar olan bizleri de geçerli kılıyor. Bu deneyimler bize birçok şey öğretiyorlar. Bunların en önemlisi ise, hepimizin içinden fışkırdığı bir yaşam pınarı olduğunu bizlere göstermeleridir. Bu yüzden toplumsal problemlerin çoğu -uyuşturucu bağımlılığı, depresyon, iç savaşlarda yaşanan mutsuzluk ve kaos, ve cezasını kendimize kestiğimiz doğal afetler- yaşamın birbirine bağlı halkalardan oluşan anlamlı bir zincir olduğunu anlamamızdan kaynaklanır.

İnsanoğlunun, kendisini değiştirme gücüne sahip bir ışıktan ilham alma yeteneği vardır. Bu deneyimden bir şeyler öğ-

renebilmek için ölmemiz gerekmez. Sadece onun bize vermek istediği mesajı almaya açık olmamız gerekir.

Bu mesajı da, ışığı tanımlamak üzere bana aşağıdakileri yazan bir lise öğrencisi olan Jaimal Lovitt kadar güzel ifade edebilen birini henüz duymadım:

Işığı bir kere gördüm. Kafanızda canlandırabileceğiniz herhangi bir şeye benzemiyordu. Sanki kör karanlıkta duyulan bir ses gibiydi. Kendine bir yer bulup istirahate çekilmek için aranan yaşamın sesiydi. Sanki herkesin varolan tüm enerjisi toplanmış ve beyaz bir ışık topu oluşturulmak üzere bir araya getirilmişti. Bu ışık topu yaşamın sesini duyurabilmek için olabildiğince yüksek perdeden çınılıyordu. Ama ses o kadar cansız çıkıyordu ki, vermek istediği mesajın farkında olmayanlar onu duyamıyor, farkında olanlar ise sadece duyduklarını sanıyorlardı.

Işık, bazılarının yaşam dediği şeyi temsil ediyordu. İnşale ri ve çıkışları, mutluyu ve mutsuzu, gerçek olan tek şeyi ve ulaşılmaz olanı, insanların konuştukları ve sonra da ne dediklerini hatırlamadıkları her şeyi. Öğleden sonranın sessizliği, sonun yakın olduğuna dair bir düşünceydi sanki. “Yaşıyorum, görmüyor musunuz, bu yüzden o harika sesi duyma gücünü verin bana, çünkü onu bir kere duydum ve beni hayal kırıklığına uğratmayacağını biliyorum,” diye haykırmak üzere dünyanın bize yaptığı bir çağrıydı.

Işığı olabilecek en beyaz haliyle görecektim ve öldüğüm zaman da hep benimle beraber olacaktı. Çünkü her şey bittiğinde ve eskiyip, gri renge döndüğünde, ışığım sonsuza dek yanımda kalacaktı. Asla tükenmeyen, sonsuz ve keskin bir ışıktı ve o ebedi karanlıkta da daima benimle birlikte kalacaktı.

Ek

Değişimler Çalışması Verileri

Değişimler çalışması için toplam 350 yetişkin ile görüşüldü. Bunlardan 100 tanesi çocukken ölüme yakın deneyim yaşamış yetişkinlerdi. Geri kalanlar ise 50'şer kişilik kontrol gruplarına ayrılmışlardı.

Araştırma katılımcılarını fısıltı gazetesi, gazete ilanları, duyuru panolarına astığımız ilanlar, radyo ve televizyon programları aracılığıyla bulduk. Grupları cinsiyet ve yaşa göre sınıflandırdık. Her grupta yaklaşık aynı sayıda yetişkin bulunmasına dikkat ettik. Gruplar şöyleydi: 20-30 yaş, 31-40 yaş, 41-50 yaş, 51-60 yaş, 61-70 yaş ve 70 ve üstü.

Araştırma gruplarımız aşağıda belirtildiği gibiydi:

- Çocukluğunda hem ciddi bir hastalık geçirmiş hem de ölüme yakın deneyim (ÖYD) yaşamış yetişkinler.
- Çocukluğunda ciddi bir hastalık geçirmiş, ama ÖYD yaşamamış yetişkinler.
- ÖYD'lere ilgi duyduklarını söyleyen ya da Yeni Nesil değerlere inandıklarını belirten, ancak başlarına hiçbir

ciddi hastalık gelmemiş ya da mistik veya hayali görüntüler gibi deneyimleri hiç yaşamamış yetişkinler.

- Yetişkin ya da çocukken bedeninin dışına çıkma gibi basit bir deneyim yaşamış yetişkinler.
- Normal yetişkinler. Genellikle banliyöde yaşayan hastalarımın ebeveynlerinden oluşan, orta-sınıfa ait beyaz insanların çoğunlukta olduğu bir grup.
- Hastalık kapsamında olmadan mistik ya da hayali görüntüler gibi deneyimler yaşamış yetişkinler.

Katılımcılara verilen test setlerinin tamamlanması ortalama üç saat sürdü. Standart psikolojik test enstrümanlarının yanı sıra, yoruma açık sorular ve açıklamalı sorular da bulunuyordu.

Tüm hastalar, bu kitapta ve bu araştırmanın sonucunda ortaya çıkacak başka bilimsel çalışmalarda kendi vaka geçmişlerinin yer almasına izin verdiler. Hepsinin bu konuda açık ve net onayları alındı. Kendilerine mutlak gizlilik sözü verildi; dolayısıyla vaka geçmişleri ile ilgili hastalığın tanımı, yaş ve cinsiyet dahil olmak üzere birçok detay değiştirildi.

Katılımcılara verilen test setleri aşağıdakilerden oluşuyordu:

- Ellsworth Hayata Adaptasyon Profili Anketi
- Yaşam tarzı profili: Egzersiz yapma alışkanlıkları, beslenme geçmişi, eğitim geçmişi, profesyonel geçmiş, aile geçmişi ve evlilik geçmişi hakkında sorular
- Komple tıbbi ve psikiyatrik geçmiş bilgileri
- Dini ve spiritüel profil: Standart ölçüm cetvelleri ve açıklamalı soruların birleşiminden oluşan bir test
- Greyson Değer Anketi: Evlilik, para, seks ve iş de dahil

olmak üzere çok çeşitli konular hakkındaki görüşler ve kişisel duygular ile ilgili, standart ölçüm cetvelleri ve açıklamalı soruların birleşiminden oluşan bir test.

- Greyson Ölüm Yakın Deneyim Geçerlilik Cetveli: Kişinin gerçekten ÖYD yaşayıp yaşamadığını belirleyen bir test.
- Templer Ölüm Kaygısı Cetveli: Kişinin ölüm korkusu seviyesini ortaya çıkaran bir test.
- Aile bağları ve ilişkilerin yakınlık derecelerini ölçen bir test.
- Reker-Peacock Hayata Yaklaşım Profili
- Greyson Olumsuz Ölüm Yakın Deneyim Dökümü
- Neppe Sübjektif Paranormal Olaylar Anketi
- Neppe Temporal Lob Hassasiyeti Dökümü

SONUÇLAR

Greyson Ölüm Yakın Deneyim Geçerlilik Cetveli Test Sonuçları

Çocuk ÖYD (ÇÖYD)	13.7
Çocuk Hastalığı (ÇH)	3.25
Ruhsal / Yeni Nesilci (R/YN)	6.1
Bedenin Dışına Çıkma (BDÇ)	12.4
Normal Kontrol (NK)	2.9
Hayali Görüntüler (veya Işık Rüyası) (HG)	18.1

Bu test, bizlere ölüme yakın deneyimin geçerlilik ve doğruluğunu ispatlamak için yapılmıştır. Ancak ortaya çıkan bulgulara dikkat edilmesi gereken asıl nokta, Greyson ölüm yakını deneyim cetvelinin ölüme yakın deneyimler ile hayali

görüntüler ya da herhangi bir tür ruhsal deneyimi ayırt edememesidir.

Templer Ölüm Kaygısı Cetveli Test Sonuçları

ÇÖYD	5.4
ÇH	6.7
R/YN	6.8
BDÇ	6.25
NK	6.8
HG	3.7

Bu testte ortaya çıkan sonuçlarda önemli olan nokta, ışıkla ilgili görüntülerin ya da ölüme yakın deneyimlerin daha düşük ölüm kaygısına yol açtığıdır. Twemlow'un araştırması ile uyumlu olan bir sonuç da, basit bir deneyim olan beden dışına çıkma durumunun ölüm kaygısını azaltmamasıdır. Aynı şekilde ölüme yakın deneyimlere ilgi duyma ya da Yeni Nesil düşünce yapısına sahip olmak da ölüm kaygısını azaltıyormuş gibi görünmemektedir.

Greyson Değer Anketi Test Sonuçları

ÇÖYD	ÇH	R/YN	BDÇ	NK	HG	
Kişisel / Maddi	5.5	7.2	6.2	7.2	6.6	4.2
Sosyal	12.3	12.1	11.7	13.0	12.5	12.0
Politik	12.2	12.1	11.2	13.0	11.75	12.0
Spiritüel / Vericilik	10.2	9.8	12.3	11.3	10.3	9.8

Burada ortaya çıkan sonuçlarda önemli olan nokta, kişinin kendisinde varolduğunu iddia ettiği değerlerin ÖYD, BDÇ

ya da hayali görüntüler ile ilgili bir deneyim yaşama sonucunda değişmediğidir. Bu anketler, çok basit anlamıyla, katılımcılar için önemli olan şeylerin listelenmesidir. Hayattaki belli başlı değerlerin neler oldukları konusunda birçoğumuzun kâğıt üzerinde hemfikir görüneceğini düşünüyorum. Ancak asıl önemli olan şey, o değerlerin uygulanmasıdır. ÖYD ya da diğer birtakım hayali görüntü deneyimleri yaşamış kişilerin, bu tür deneyimler yaşamamış olanlara göre kişisel ve maddi konulara biraz daha az önem verme eğilimi olduğu görülmektedir.

Ellsworth Hayata Adaptasyon Profili Test Sonuçları

ÇÖYD	ÇH	R/YN	BDÇ	NK	HG	
Sosyal						
Aktiviteler	9.5	6.2	7.7	8.1	7.6	7.8
Özel						
Aktiviteler	10.7	8.0	8.2	9.2	7.1	8.2
Beslenme &						
Egzersiz	10.5	5.5	9.0	8.5	6.5	9.0
Kişisel Gelişim	8.0	5.0	7.0	6.3	4.8	7.0
Spiritüel						
Farkındalık	19.9	15.2	17.0	18.0	16.2	17.0

Genel olarak baktığımızda, çocukluğunda ÖYD yaşamış kişiler, psikosomatik şikâyetler, uyuşturucu kullanımı ve gelir yönetimi de dahil olmak üzere tüm kategorilerde daha iyi sonuçlar elde ettiler. Ancak ÖYD sayesinde yaşanan değişimleri en net görebildiğimiz yer yaşam tarzı indeksleridir. Çocukluklarında ÖYD yaşamış kişiler, sosyal aktiviteden beslenme alışkanlıklarına, egzersizden spiritüel farkındalığa kadar her kategoride esenlik ve mutluluklarını sonuçlara yansıttılar.

HAP testinin yazarları, dengeli insanların spiritüel inanışları ve yaşam tarzlarının birtakım şeyleri kafalarında oturtamamış olanlara göre farklı olduğunu söylüyorlar.

Bu testte, gerçek bir ÖYD yaşamak ile hayali bir görüntü ya da ışıkla ilgili bir rüya görmek arasındaki farkları da ilk kez açıkça görebildik. Bir nevi nöropsikolojik tatbikat sayılan ikinci durumda da, kişi ölümden sonra farklı bir dünyanın var olduğunu fark edebiliyor ve ölüm kaygısı azalabiliyor. Ancak bu yaşadıkları sadece muğlak bir algılamadan ibaret oluyor. ÖYD yaşamış bir kişi ise, yaşam boyu süren geri dönülemez bir değişim yaşıyor.

Neppe Sübjektif Paranormal Olaylar Anketi Test Sonuçları

ÇÖYD	ÇH	R/YN	BDÇ	NK	HG	
Doğrulanabilen	4.1	1.4	1.7	1.6	0.5	3.0
Doğrulanamayan	4.8	3.7	5.8	2.8	2.8	4.4

Bu test, beynin ruhsal aktivitelerden sorumlu olan bölümünü harekete geçirerek, kaydedilen doğrulanabilir ruhsal deneyimlerin sayısında yaklaşık dört katlık bir artış elde edilebildiğini bizlere gösteriyor. Işıkla ilgili hayali görüntüler gören ve bedeninin dışına çıkma deneyimi yaşayan kişilerde de aynı fiziksel alan harekete geçmiş olmasına rağmen sonuçlar aynı derecede çarpıcı olmuyor.